הלכה · משנה תורה · ספר זמנים

משנה תורה, הלכות שבת

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות שבת

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-שבת/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 10
פרק ד 13
פרק ה 14
פרק ו 17
פרק ז 21
פרק ח 22
פרק ט 24
פרק י 27
פרק יא 30
פרק יב 33
פרק יג 36
פרק יד 39
פרק טו 42
פרק טז 46
פרק יז 49
פרק יח 54
פרק יט 58
פרק כ 62
פרק כא 64
פרק כב 69
פרק כג 74
פרק כד 78
פרק כה 80
פרק כו 84
פרק כז 87
פרק כח 90
פרק כט 92
פרק ל 96

פרק א

א שְׁבִיתָה בַּשְּׁבִיעִי מִמְּלָאכָה מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד כא) "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת". וְכָל הָעוֹשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה בְּטֵל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעָבַר עַל לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה יד) "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה". וּמַה הוּא חַיָּב עַל עֲשִׂיַּת מְלָאכָה. אִם עָשָׂה בִּרְצוֹנוֹ בְּזָדוֹן חַיָּב כָּרֵת. וְאִם הָיוּ שָׁם עֵדִים וְהַתְרָאָה נִסְקָל. וְאִם עָשָׂה בִּשְׁגָגָה חַיָּב קָרְבַּן חַטָּאת קְבוּעָה:

ב כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת שֶׁהָעוֹשֶׂה דָּבָר זֶה חַיָּב הֲרֵי זֶה חַיָּב כָּרֵת. וְאִם הָיוּ שָׁם עֵדִים וְהַתְרָאָה חַיָּב סְקִילָה. וְאִם הָיָה שׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת:

ג וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהָעוֹשֶׂה דָּבָר זֶה פָּטוּר הֲרֵי זֶה פָּטוּר מִן הַכָּרֵת וּמִן הַסְּקִילָה וּמִן הַקָּרְבָּן אֲבָל אָסוּר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דָּבָר בְּשַׁבָּת וְאִסּוּרוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְהוּא הַרְחָקָה מִן הַמְּלָאכָה. וְהָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בְּזָדוֹן מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. וְכֵן כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין עוֹשִׂין כָּךְ וְכָךְ אוֹ אָסוּר לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ בְּשַׁבָּת הָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ דָּבָר בְּזָדוֹן מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת:

ד וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה. וְכֵן כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם אוֹ פָּטוּר מִכְּלוּם אֵין מַכִּין אוֹתוֹ כְּלָל:

ה דְּבָרִים הַמֻּתָּרִים לַעֲשׂוֹתָן בְּשַׁבָּת וּבִשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן אֶפְשָׁר שֶׁתֵּעָשֶׂה בִּגְלָלָן מְלָאכָה וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תֵּעָשֶׂה. אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְאוֹתָהּ מְלָאכָה הֲרֵי זֶה מֻתָּר. כֵּיצַד. גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה וְכִסֵּא וְסַפְסָל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּשַׁבָּת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַחְפֹּר חָרִיץ בַּקַּרְקַע בִּשְׁעַת גְּרִירָתָן. וּלְפִיכָךְ אִם חָפְרוּ הַקַּרְקַע אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ בְּכָךְ לְפִי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן. וְכֵן מְהַלֵּךְ אָדָם עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים בְּשַׁבָּת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲקֹר אוֹתָן. לְפִיכָךְ אִם נֶעֱקְרוּ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְרוֹחֵץ יָדָיו בַּעֲפַר הַפֵּרוֹת וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְהַשִּׁיר הַשֵּׂעָר. לְפִיכָךְ אִם נָשַׁר אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְכֵן פִּרְצָה דְּחוּקָה מֻתָּר לְהַכְנֵס בָּהּ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁמַּשִּׁיר צְרוֹרוֹת. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כְּגוֹן זֶה הֲרֵי זֶה מֻתָּר:

ו אֲבָל עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְנַעֲשֵׂית בִּגְלָלוֹ מְלָאכָה שֶׁוַּדַּאי תֵּעָשֶׂה בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לָהּ חַיָּב. שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תֵּעָשֶׂה אוֹתָהּ מְלָאכָה. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁצָּרִיךְ לְרֹאשׁ עוֹף לְצַחֵק בּוֹ הַקְּטָן וְחָתַךְ רֹאשׁוֹ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין סוֹף מְגַמָּתוֹ לַהֲרִיגַת הָעוֹף בִּלְבַד חַיָּב שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּחְתּוֹךְ רֹאשׁ הַחַי וְיִחְיֶה אֶלָּא הַמָּוֶת בָּא בִּשְׁבִילוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ז כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּפָהּ שֶׁל מְלָאכָה חַיָּב עָלֶיהָ. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁכִּבָּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ לַשֶּׁמֶן אוֹ לַפְּתִילָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבָּקַע חֶרֶשׂ שֶׁל נֵר. מִפְּנֵי שֶׁהַכִּבּוּי מְלָאכָה וַהֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְכִבּוּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּף הַכִּבּוּי וְלֹא כִּבָּה אֶלָּא מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶן אוֹ מִפְּנֵי הַחֶרֶשׂ אוֹ מִפְּנֵי הַפְּתִילָה

הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכֵן הַמַּעֲבִיר אֶת הַקּוֹץ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ הַמְכַבֶּה אֶת הַגַּחֶלֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בָּהֶן רַבִּים חַיָּב וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּף הַכִּבּוּי אוֹ לְגוּף הַהַעֲבָרָה אֶלָּא לְהַרְחִיק הַהֶזֵּק הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְנַעֲשָׂה לוֹ מְלָאכָה אַחֶרֶת שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לָהּ פָּטוּר עָלֶיהָ לְפִי שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית מַחֲשַׁבְתּוֹ. כֵּיצַד. זָרַק אֶבֶן אוֹ חֵץ בַּחֲבֵרוֹ אוֹ בִּבְהֵמָה כְּדֵי לְהָרְגָן וְהָלַךְ וְעָקַר אִילָן בַּהֲלִיכָתוֹ וְלֹא הָרַג הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הֲרֵי זֶה קַל וָחֹמֶר אִם נִתְכַּוֵּן לְאִסּוּר קַל וְנַעֲשָׂה אִסּוּר חָמוּר. כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִזְרֹק בְּכַרְמְלִית וְעָבְרָה הָאֶבֶן לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. נִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַמֻּתָּר וְעָשָׂה דָּבָר אַחֵר כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַחְתֹּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחֻבָּר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט נִתְכַּוֵּן לְלָקֹט תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת וְלִקֵּט לְבָנוֹת אוֹ שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְלָקֹט תְּאֵנִים וְאַחַר כָּךְ עֲנָבִים וְנָהֲפַךְ הַדָּבָר וְלִקֵּט הָעֲנָבִים בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ תְּאֵנִים פָּטוּר אַף עַל פִּי שֶׁלִּקֵּט כָּל מַה שֶׁחָשַׁב הוֹאִיל וְלֹא לִקֵּט כַּסֵּדֶר שֶׁחָשַׁב פָּטוּר שֶׁבְּלֹא כַּוָּנָה עָשָׂה שֶׁלֹּא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא מְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת:

י הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי נֵרוֹת דּוֹלְקוֹת אוֹ כְּבוּיוֹת נִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת זוֹ וְכִבָּה אֶת זוֹ לְהַדְלִיק זוֹ וְהִדְלִיק אֶת זוֹ חַיָּב שֶׁהֲרֵי עָשָׂה מִן הַמְּלָאכָה שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹתָהּ. הָא לְמָה הוּא דּוֹמֶה לְמִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִלְקֹט תְּאֵנָה זוֹ וְלִקֵּט תְּאֵנָה אַחֶרֶת. אוֹ לְמִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַהֲרֹג אֶת זֶה וְהָרַג אֶת זֶה שֶׁהֲרֵי נַעֲשֵׂית מְלָאכָה שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹתָהּ:

יא אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהַדְלִיק רִאשׁוֹנָה וּלְכַבּוֹת שְׁנִיָּה אֲחֶרֶיהָ וְנָהֲפַךְ הַדָּבָר וְכִבָּה רִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ הִדְלִיק שְׁנִיָּה אֲחֲרֶיהָ פָּטוּר. כִּבָּה זוֹ וְהִדְלִיק זוֹ בִּנְשִׁימָה אַחַת חַיָּב. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִקְדִּים הַהַדְלָקָה הֲרֵי זֶה לֹא אַחַר אוֹתָהּ אֶלָּא שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת וּלְפִיכָךְ חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכָל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמִתְעַסֵּק וְלֹא נִתְכַּוֵּן לָהּ פָּטוּר:

יב כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְנַעֲשֵׂית בְּיוֹתֵר עַל כַּוָּנָתוֹ חַיָּב. בְּפָחוֹת מִכַּוָּנָתוֹ פָּטוּר. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא מַשָּׂא לְאַחֲרָיו וּבָא לוֹ לְפָנָיו חַיָּב שֶׁהֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְשִׁמְרָה פְּחוּתָה וְנַעֲשֵׂית שְׁמִירָה מְעֻלָּה. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא לְפָנָיו וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו פָּטוּר שֶׁהֲרֵי נִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא בִּשְׁמִירָה מְעֻלָּה וְהוֹצִיא בִּשְׁמִירָה פְּחוּתָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יג הָיָה חָגוּר בְּסִנָּר וְהִשְׁלִיךְ הַמַּשָּׂא בֵּין בְּשָׂרוֹ וַחֲלוּקוֹ בֵּין שֶׁבָּא זֶה הַמַּשָּׂא שֶׁדַּרְכּוֹ לְהוֹצִיאוֹ בַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת לְפָנָיו בֵּין שֶׁבָּא לְאַחֲרָיו חַיָּב שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת חוֹזֵר:

יד כָּל הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וְהִתְחִיל בָּהּ וְעָשָׂה כַּשָּׁעוּר חַיָּב. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִשְׁלִים כָּל הַמְּלָאכָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַשְׁלִימָהּ. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִכְתֹּב אִגֶּרֶת אוֹ שִׁטָּר בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים לֹא יִתְחַיֵּב זֶה עַד שֶׁיַּשְׁלִים חֻפְצוֹ וְיִכְתֹּב כָּל הַשִּׁטָּר אוֹ כָּל הָאִגֶּרֶת אֶלָּא

מִשֶּׁיִּכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב. וְכֵן אִם נִתְכַּוֵּן לֶאֱרֹג בֶּגֶד שָׁלֵם מִשֶּׁיֶּאֱרֹג שְׁנֵי חוּטִין חַיָּב וְאַף עַל פִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהַשְׁלִים הַבֶּגֶד הוֹאִיל וְעָשָׂה כַּשִּׁעוּר בְּכַוָּנָה חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

טו כָּל מְלָאכָה שֶׁהַיָּחִיד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ לְבַדּוֹ וְעָשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנַיִם בְּשֻׁתָּפוּת בֵּין שֶׁעָשָׂה זֶה מִקְצָתָהּ וְזֶה מִקְצָתָהּ כְּגוֹן שֶׁעָקַר זֶה הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחוֹ הַשֵּׁנִי בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת בֵּין שֶׁעָשׂוּ אוֹתָהּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כְּגוֹן שֶׁאָחֲזוּ שְׁנֵיהֶם בְּקֶלְמוֹס וְכָתְבוּ אוֹ אָחֲזוּ כְּכָר וְהוֹצִיאוּהוּ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין:

טז וְאִם אֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ לְבַדּוֹ עַד שֶׁיִּצְטָרְפוּ כְּגוֹן שְׁנַיִם שֶׁאָחֲזוּ קוֹרָה וְהוֹצִיאוּהָ לִרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וְאֵין כֹּחַ בְּאֶחָד מֵהֶן לַעֲשׂוֹתָהּ לְבַדּוֹ וְעָשׂוּ אוֹתָהּ בְּשֻׁתָּפוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף שְׁנֵיהֶן חַיָּבִין וְשִׁעוּר אֶחָד לִשְׁנֵיהֶן. הָיָה כֹּחַ בְּאֶחָד לְהוֹצִיא קוֹרָה זוֹ לְבַדּוֹ וְהַשֵּׁנִי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאָהּ לְבַדּוֹ וְנִשְׁתַּתְּפוּ שְׁנֵיהֶם וְהוֹצִיאוּהָ. זֶה הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּכוֹל חַיָּב וְהַשֵּׁנִי מְסַיֵּעַ הוּא וּמְסַיֵּעַ אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יז כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁחָבַל בַּחֲבֵרוֹ אוֹ בִּבְהֵמָה דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה וְכֵן אִם קָרַע בְּגָדִים אוֹ שָׁרָפָן אוֹ שָׁבַר כֵּלִים דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה הֲרֵי זֶה פָּטוּר. חָפַר גּוּמָּא וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לַעֲפָרָהּ הֲרֵי זֶה מְקַלְקֵל וּפָטוּר. אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה הוֹאִיל וְכַוָּנָתוֹ לְקַלְקֵל פָּטוּר:

יח כָּל הַמְקַלְקֵל עַל מְנָת לְתַקֵּן חַיָּב. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁסָּתַר כְּדֵי לִבְנוֹת בִּמְקוֹמוֹ אוֹ שֶׁמָּחַק כְּדֵי לִכְתֹּב בַּמָּקוֹם שֶׁמָּחַק אוֹ שֶׁחָפַר גּוּמָּא כְּדֵי לִבְנוֹת בְּתוֹכָהּ יְסוֹדוֹת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה חַיָּב. וְשִׁעוּרָן כְּשִׁעוּר הַמְתַקֵּן:

יט כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מִקְצָתָהּ בְּשׁוֹגֵג וּמִקְצָתָהּ בְּזָדוֹן בֵּין שֶׁהֵזִיד וּלְבַסּוֹף שָׁגַג בֵּין שֶׁשָּׁגַג וּלְבַסּוֹף הֵזִיד פָּטוּר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה שִׁעוּר הַמְלָאכָה כֻּלָּהּ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף בְּזָדוֹן וְאַחַר כְּךָ יִהְיֶה חַיָּב כָּרֵת. וְאִם יִהְיֶה בְּעֵדִים וְהַתְרָאָה חַיָּב סְקִילָה. אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה שִׁעוּר מְלָאכָה כֻּלָּהּ בִּשְׁגָגָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף וְאַחַר כְּךָ יִהְיֶה חַיָּב חַטָּאת קְבוּעָה:

פרק ב

א דְּחוּיָה הִיא שַׁבָּת אֵצֶל סַכָּנַת נְפָשׁוֹת כִּשְׁאָר כָּל הַמִּצְוֹת. לְפִיכָךְ חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו בְּשַׁבָּת עַל פִּי רוֹפֵא אֻמָּן שֶׁל אוֹתוֹ מָקוֹם. סָפֵק שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת סָפֵק שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ. וְכֵן אִם אָמַר רוֹפֵא לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְרוֹפֵא אַחֵר אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁסָּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת:

ב אֲמָדוּהוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכָךְ וְכָךְ לִשְׁמוֹנָה יָמִים אֵין אוֹמְרִים נַמְתִּין עַד הָעֶרֶב כְּדֵי שֶׁלֹּא לְחַלֵּל עָלָיו שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת אֶלָּא מַתְחִילִין מֵהַיּוֹם שֶׁהוּא שַׁבָּת וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֲפִלּוּ מֵאָה שַׁבָּתוֹת כָּל זְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ וְיֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה אוֹ סָפֵק סַכָּנָה מְחַלְּלִין. וּמַדְלִיקִין לוֹ אֶת

הַנֵּר וּמְכַבִּין מִלְּפָנָיו אֶת הַנֵּר וְשׁוֹחֲטִין לוֹ וְאוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין וּמְחַמִּין לוֹ חַמִּין בֵּין לְהַשְׁקוֹתוֹ בֵּין לְרַחְיצַת גּוּפוֹ. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר שַׁבָּת לְגַבֵּי חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה הֲרֵי הוּא כְּחל לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן:

ג כְּשֶׁעוֹשִׂים דְּבָרִים הָאֵלּוּ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לֹא עַל יְדֵי נָכְרִים וְלֹא עַל יְדֵי קְטַנִּים וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדִים וְלֹא עַל יְדֵי נָשִׁים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהֵא שַׁבָּת קַלָּה בְּעֵינֵיהֶם. אֶלָּא עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וַחֲכְמֵיהֶם. וְאָסוּר לְהִתְמַהְמֵהַּ בְּחִלּוּל שַׁבָּת לְחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח ה) "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם" וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם. הָא לָמַדְתָּ שֶׁאֵין מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה נְקָמָה בָּעוֹלָם אֶלָּא רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְאִלּוּ הָאֶפִּיקוֹרוֹסִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁזֶּה חִלּוּל שַׁבָּת וְאָסוּר עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר (יחזקאל כ כה) "גַּם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם":

ד הַחוֹשֵׁשׁ בְּעֵינָיו וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁתֵּיהֶם אוֹ בְּאַחַת מֵהֶם צִיר אוֹ שֶׁהָיוּ דְּמָעוֹת שׁוֹתְתוֹת מֵהֶן מֵרֹב הַכְּאֵב אוֹ שֶׁהָיָה דָּם שׁוֹתֵת מֵהֶן אוֹ שֶׁהָיָה בָּהֶן קַדַּחַת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן חֳלָאִים אֵלּוּ הֲרֵי זֶה בִּכְלַל חוֹלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן סַכָּנָה וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְעוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה:

ה וְכֵן אִם יֵּשׁ מַכָּה בַּחֲלַל גּוּפוֹ מִן הַשָּׂפָה וּלְפָנִים בֵּין בְּפִיו בֵּין בְּמֵעָיו בֵּין בִּכְבֵדוֹ וּטְחוֹלוֹ אוֹ בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת כָּל שֶׁיֵּשׁ בַּחֲלָלוֹ הֲרֵי זֶה חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֹמֶד שֶׁחָלְיוֹ כָּבֵד הוּא לְפִיכָךְ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת מִיָּד בְּלֹא אֲמִירָה. וּמַכָּה שֶׁהִיא בְּנֵגֶב הַיָּד וְנֶגֶד הָרֶגֶל הֲרֵי הִיא כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל וְאֵינָהּ צְרִיכָה אֹמֶד וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַחֹם שֶׁמְּסַמֵּר אֶת הַבָּשָׂר כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל דָּמִי וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת וְכֵן כָּל חֹלִי שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִין שֶׁזֶּה יֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּעוֹר הַבָּשָׂר מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת עַל פִּיהֶם:

ו הַבּוֹלֵעַ נִיתָּה שֶׁל מַיִם מְחַמִּין לוֹ חַמִּין בְּשַׁבָּת וְעוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁכוֹ כֶּלֶב שׁוֹטֶה אוֹ אֶחָד מִזּוֹחֲלֵי הֶעָפָר שֶׁמְּמִיתִין אֲפִלּוּ הָיוּ סָפֵק מְמִיתִין סָפֵק אֵין מְמִיתִין עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכֵי רְפוּאָה לְהַצִּילוֹ:

ז חוֹלֶה שֶׁאָמְדוּהוּ רוֹפְאִים לְהָבִיא לוֹ גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְרָצוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם וְהֵבִיאוּ לוֹ עֶשֶׂר גְּרוֹגָרוֹת בְּבַת אַחַת כֻּלָּן פְּטוּרִין מִכְּלוּם. וַאֲפִלּוּ הֵבִיאוּ בָּזֶה אַחַר זֶה וַאֲפִלּוּ הִבְרִיא בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם בִּרְשׁוּת הֵבִיאוּ:

ח חוֹלֶה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִשְׁתֵּי גְּרוֹגָרוֹת וְלֹא מָצְאוּ אֶלָּא שְׁתֵּי גְּרוֹגָרוֹת בִּשְׁנֵי עֵקְצִין וְשָׁלֹשׁ גְּרוֹגָרוֹת בְּעֹקֶץ אֶחָד כּוֹרְתִין הָעֹקֶץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צְרִיכִין אֶלָּא לִשְׁתַּיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא יַרְבּוּ בִּבְצִירָה אֶלָּא יִכְרְתוּ עֹקֶץ אֶחָד וְלֹא יִכְרְתוּ שְׁנַיִם. וְכֵן כָּל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה:

ט הַמְבַשֵּׁל לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת וְאָכַל הַחוֹלֶה וְהוֹתִיר אָסוּר לְבָרִיא לֶאֱכל מִן הַמֻּתָּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. אֲבָל הַשּׁוֹחֵט לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת מֻתָּר לַבָּרִיא לֶאֱכל מִמֶּנּוּ בָּשָׂר חַי שֶׁאֵין בַּדָּבָר תּוֹסֶפֶת כְּדֵי שֶׁנִּגְזֹר שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

י חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו עַל יְדֵי נָכְרִי. כֵּיצַד. אוֹמְרִין לַנָּכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ וְהוּא עוֹשֶׂה. לְבַשֵּׁל לוֹ וְלֶאֱפוֹת וּלְהָבִיא רְפוּאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְכַיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ. וְכֵן כּוֹחֵל עֵינָיו מִן הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם סַכָּנָה. וְאִם הָיוּ צְרִיכִים לִדְבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶן מְלָאכָה עוֹשִׂין אוֹתָן אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל. לְפִיכָךְ מַעֲלִין אֲוִנִּים בְּשַׁבָּת וּמַעֲלִין אֲנָקְלִי וּמַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מֻתָּר:

יא הַיּוֹלֶדֶת כְּשֶׁכּוֹרַעַת לְיֹלֶד הֲרֵי הִיא בְּסַכָּנַת נְפָשׁוֹת וּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. קוֹרְאִין לָהּ חֲכָמָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְחוֹתְכִים אֶת הַטַּבּוּר וְקוֹשְׁרִין אוֹתוֹ. וְאִם הָיְתָה צְרִיכָה לְנֵר בְּשָׁעָה שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת בַּחֲבָלֶיהָ מַדְלִיקִין לָהּ אֶת הַנֵּר. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה סוּמָא מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתָּהּ מִתְיַשֶּׁבֶת עָלֶיהָ בַּנֵּר וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה. וְאִם הָיְתָה צְרִיכָה לְשֶׁמֶן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מְבִיאִין לָהּ. וְכָל שֶׁאֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת מְשַׁנִּין בִּשְׁעַת הֲבָאָה כְּגוֹן שֶׁתָּבִיא לָהּ חֲבֶרְתָּהּ כְּלִי תַּלּוּי בִּשְׁעָרָהּ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר מְבִיאָה כְּדַרְכָּהּ:

יב אֵין מְיַלְּדִין אֶת הָעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּשָׂכָר וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְאֵיבָה וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם חִלּוּל. אֲבָל מְיַלְּדִין אֶת בַּת גֵּר תּוֹשָׁב מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ מְצַוִּין לְהַחֲיוֹתוֹ. וְאֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת:

יג חַיָּה מְשֻׁיָּתְחִיל הַדָּם לְהִיוֹת שׁוֹתֶת עַד שֶׁתֵּלֵד וְאַחַר שֶׁתֵּלֵד עַד שִׁלְשָׁה יָמִים מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת וְעוֹשִׂין לָהּ כָּל צָרְכֶיהָ. בֵּין שֶׁאָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי בֵּין שֶׁאָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה. וּמִשְּׁלשָׁה עַד שִׁבְעָה אִם אָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וְאִם שְׁתָקָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי שֶׁמְּחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. וּמִשִּׁבְעָה וְעַד שְׁלשִׁים יוֹם הֲרֵי הִיא כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וַאֲפִלּוּ אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי אֵין עוֹשִׂין לָהּ מְלָאכָה אֶלָּא עַל יְדֵי נָכְרִים:

יד עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחַיָּה וַאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה מִפְּנֵי שֶׁהַצִּנָּה קָשָׁה לְחַיָּה הַרְבֵּה בַּמְּקוֹמוֹת הַקָּרִים. אֲבָל אֵין עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחוֹלֶה לְהִתְחַמֵּם בָּהּ. הִקִּיז דָּם וְנִצְטַנֵּן עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה אֲפִלּוּ בְּתָקוּפַּת תַּמּוּז. וּמַרְחִיצִין אֶת הַוָּלָד בְּשַׁבָּת בַּיּוֹם שֶׁנּוֹלַד אַחַר שֶׁחוֹתְכִין אֶת טִבּוּרוֹ אֲפִלּוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת. וּמוֹלְחִין אוֹתוֹ וּמְלַכְלְכִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁסַּכָּנָה הִיא לוֹ אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ כָּל אֵלּוּ. וְכֵן מַרְחִיצִים אוֹתוֹ לִפְנֵי הַמִּילָה וּלְאַחַר הַמִּילָה וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לַמִּילָה בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה:

טו הָאִשָּׁה שֶׁיִּשְׁבָּה עַל הַמַּשְׁבֵּר וּמֵתָה מְבִיאִין סַכִּין בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְקוֹרְעִין אֶת כְּרֵסָהּ וּמוֹצִיאִין אֶת הַוָּלָד שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי שֶׁסְּפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת וַאֲפִלּוּ לָזֶה שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ חַי:

טז מְפַקְּחִין פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ בְּשַׁבָּת וְאֵין צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין. וְהַמַּקְדִּים לְהַצִּיל הַנֶּפֶשׁ הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. כֵּיצַד. רָאָה תִּינוֹק שֶׁנָּפַל לַיָּם פּוֹרֵשׂ מְצוּדָה וּמַעֲלֵהוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא צָד הַדָּגִים עִמּוֹ. שָׁמַע שֶׁטָּבַע תִּינוֹק בַּיָּם וּפָרַשׂ מְצוּדָה לְהַעֲלוֹתוֹ וְהֶעֱלָה דָּגִים בִּלְבַד פָּטוּר מִכְּלוּם. נִתְכַּוֵּן לְהַעֲלוֹת דָּגִים וְהֶעֱלָה דָּגִים וְתִינוֹק פָּטוּר אֲפִלּוּ לֹא שָׁמַע שֶׁטָּבַע הוֹאִיל וְהֶעֱלָה תִּינוֹק עִם הַדָּגִים פָּטוּר:

יז נָפַל תִּינוֹק לַבּוֹר עוֹקֵר חֲלָיָה וּמַעֲלֵהוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְתַקֵּן בָּהּ מַדְרֵגָה בִּשְׁעַת עֲקִירָתוֹ. נִטְעַל דֶּלֶת בִּפְנֵי תִּינוֹק שׁוֹבֵר הַדֶּלֶת וּמוֹצִיאוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְפַצֵּל אוֹתָהּ כְּמִין עֵצִים שֶׁרְאוּיִין לְמְלָאכָה שֶׁמָּא יִבָּעֵת הַתִּינוֹק וְיָמוּת. נָפְלָה דְּלֵקָה וְיֵשׁ שָׁם אָדָם שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִשָּׂרֵף מְכַבִּין אוֹתָהּ לְהַצִּילוֹ מִן הָאֵשׁ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא כּוֹבֵשׁ דֶּרֶךְ וּמְתַקְּנָהּ בִּשְׁעַת כִּבּוּי. וְכָל הַקּוֹדֵם לְהַצִּיל הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִבֵּית דִּין בְּכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה:

יח מִי שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת סָפֵק הוּא שָׁם סָפֵק אֵינוֹ שָׁם מְפַקְּחִין עָלָיו. מְצָאוּהוּ חַי אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְרוֹצֵץ וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּבָּרֵא מְפַקְּחִין עָלָיו וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְחַיֵּי אוֹתָהּ שָׁעָה:

יט בָּדְקוּ עַד חָטְמוֹ וְלֹא מָצְאוּ בּוֹ נְשָׁמָה מַנִּיחִין אוֹתוֹ שָׁם שֶׁכְּבָר מֵת. בָּדְקוּ וּמָצְאוּ עֶלְיוֹנִים מֵתִים לֹא יֹאמְרוּ כְּבָר מֵתוּ תַּחְתּוֹנִים אֶלָּא מְפַקְּחִין עַל הַכֹּל שֶׁאֶפְשָׁר בְּמַפֹּלֶת שֶׁיְּמוּת הָעֶלְיוֹן וְיִהְיֶה הַתַּחְתּוֹן חַי:

כ הָיְתָה חָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְיִשְׂרְאֵלִים אֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵל אֶחָד וְאֶלֶף עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְנָפְלָה עֲלֵיהֶם מַפֹּלֶת מְפַקְּחִין עַל הַכֹּל מִפְּנֵי יִשְׂרְאֵל. פֵּרַשׁ אֶחָד מֵהֶם לֶחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו אוֹתָהּ חָצֵר מְפַקְּחִים עָלָיו שֶׁמָּא זֶה שֶׁפֵּרַשׁ הָיָה יִשְׂרְאֵל וְהַנִּשְׁאָרִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת:

כא נֶעֱקְרוּ כֻּלָּן מֵחָצֵר זוֹ לֵילֵךְ לֶחָצֵר אַחֶרֶת וּבְעֵת עֲקִירָתָם פֵּרַשׁ אֶחָד מֵהֶן וְנִכְנַס לֶחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת וְאֵין יָדוּעַ מִי הוּא אֵין מְפַקְּחִין עָלָיו. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנֶּעֱקְרוּ כֻּלָּם אֵין כָּאן יִשְׂרְאֵל וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מֵהֶן כְּשֶׁהֵן מְהַלְּכִין הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת שֶׁפֵּרַשׁ מִן הָרֹב. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הָרֹב יִשְׂרְאֵל אַף עַל פִּי שֶׁנֶּעֱקְרוּ כֻּלָּם וּפֵרַשׁ אֶחָד מֵהֶם לֶחָצֵר אַחֶרֶת וְנָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת מְפַקְּחִין:

כב הַמְהַלֵּךְ בַּמִּדְבָּר וְלֹא יָדַע מָתַי הוּא יוֹם שַׁבָּת מוֹנֶה מִיּוֹם שֶׁטָּעָה שִׁשָּׁה וּמְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי וּמְבָרֵךְ בּוֹ בִּרְכוֹת הַיּוֹם וּמַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם זֶה שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ

וּמַבְדִּיל בּוֹ מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּדֵי פַּרְנָסָתוֹ בִּלְבַד כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת. וְאָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר עַל פַּרְנָסָתוֹ שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם סְפֵק שַׁבָּת הוּא. וְאִם יָדַע שֶׁהוּא שְׁמִינִי לִיצִיאָתוֹ אוֹ חֲמִשָּׁה עָשָׂר לִיצִיאָתוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַמִּנְיָן הֲרֵי זֶה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר וַדַּאי שֶׁלֹּא יָצָא בְּשַׁיָּרָא בְּשַׁבָּת. וּשְׁאָר הַיָּמִים חוּץ מִיּוֹם זֶה עוֹשֶׂה כְּדֵי פַּרְנָסָה בִּלְבַד:

כג עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁצָּרוּ עַל עֲיָרוֹת יִשְׂרָאֵל אִם בָּאוּ עַל עִסְקֵי מָמוֹן אֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת וְאֵין עוֹשִׂין עִמָּהֶן מִלְחָמָה. וּבְעִיר הַסְּמוּכָה לַסְּפָר אֲפִלּוּ לֹא בָאוּ אֶלָּא עַל עִסְקֵי תֶּבֶן וְקַשׁ יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זַיִן וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּבְכָל מָקוֹם אִם בָּאוּ עַל עִסְקֵי נְפָשׁוֹת אוֹ שֶׁעָרְכוּ מִלְחָמָה אוֹ שֶׁצָּרוּ סְתָם יוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בִּכְלֵי זַיִן וּמְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּמִצְוָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּכוֹלִין לָבוֹא וְלָצֵאת וְלַעֲזֹר לְאַחֵיהֶם שֶׁבַּמָּצוֹר וּלְהַצִּילָם מִיַּד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בְּשַׁבָּת. וְאָסוּר לָהֶן לְהִתְמַהְמֵהַּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּכְשֶׁיְּצִילוּ אֶת אֲחֵיהֶן מֻתָּר לָהֶן לַחֲזֹר בִּכְלֵי זַיִן שֶׁלָּהֶן לִמְקוֹמָם בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַכְשִׁילָן לֶעָתִיד לָבוֹא:

כד וְכֵן סְפִינָה הַמְטֹרֶפֶת בַּיָּם אוֹ עִיר שֶׁהִקִּיפָה כַּרְקוֹם אוֹ נָהָר מִצְוָה לָצֵאת בְּשַׁבָּת לְהַצִּילָן בְּכָל דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּילָן. וַאֲפִלּוּ יָחִיד הַנִּרְדָּף מִפְּנֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ מִפְּנֵי נָחָשׁ אוֹ דֹּב שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ מִצְוָה לְהַצִּילוֹ. וַאֲפִלּוּ בַּעֲשִׂית כַּמָּה מְלָאכוֹת בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ לְתַקֵּן כְּלֵי זַיִן לְהַצִּילוֹ מֻתָּר. וְזוֹעֲקִים עֲלֵיהֶן וּמִתְחַנְּנִים בְּשַׁבָּת וּמַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן לַעֲזֹר אוֹתָם. וְאֵין מִתְחַנְּנִים וְלֹא זוֹעֲקִין עַל הַדָּבָר בְּשַׁבָּת:

כה צָרִין עַל עֲיָרוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְעוֹשִׂין עִמָּהֶן מִלְחָמָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁכּוֹבְשִׁין אוֹתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא מִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ (דברים כ כ) "עַד רִדְתְּךָ" וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה. וְלֹא כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ יְרִיחוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת:

פרק ג

א מֻתָּר לְהַתְחִיל מְלָאכָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נִגְמֶרֶת מֵאֵלֶיהָ בְּשַׁבָּת. שֶׁלֹּא נֶאֱסַר עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אֶלָּא בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם. אֲבָל כְּשֶׁתֵּעָשֶׂה הַמְּלָאכָה מֵעַצְמָהּ בְּשַׁבָּת מֻתָּר לָנוּ לֵהָנוֹת בְּמַה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשַׁבָּת מֵאֵלָיו:

ב כֵּיצַד. פּוֹתְקִין מַיִם לַגִּנָּה עֶרֶב שַׁבָּת אִם חֲשֵׁכָה וְהִיא מִתְמַלֵּאת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וּמַנִּיחִין מֻגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים וְהֵן מִתְגַּמְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּמַנִּיחִים קִילּוֹר עַל גַּב הָעַיִן וְאִסְפְּלָנִית עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּמִתְרַפְּאִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְשׁוֹרִין דְּיוֹ וְסַמָּנִין עִם חֲשֵׁכָה וְהֵן שׁוֹרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְנוֹתְנִין צֶמֶר לְיוֹרָה וְאוֹנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לַתַּנּוּר וְהֵם מִשְׁתַּנִּין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּפוֹרְשִׂים מְצוּדוֹת לְחַיָּה וּלְעוֹפוֹת וּלְדָגִים עִם חֲשֵׁכָה

וְהֵן נִצּוֹדִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וְטוֹעֲנִין בְּקוֹרוֹת בֵּית הַבַּד וּבְעִגּוּלֵי הַגַּת עִם חֲשֵׁכָה וְהַמַּשְׁקִין זָבִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. וּמַדְלִיקִין אֶת הַנֵּר אוֹ אֶת הַמְּדוּרָה מִבָּעֶרֶב וְהִיא דּוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ:

ג מַנִּיחִין קְדֵרָה עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ אוֹ בָּשָׂר בַּתַּנּוּר אוֹ עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים וְהֵן מִתְבַּשְּׁלִים וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת וְאוֹכְלִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ בְּדָבָר זֶה דְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בַּגֶּחָלִים בְּשַׁבָּת:

ד כֵּיצַד. תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וְחַמִּין שֶׁלֹּא הוּחַמּוּ כָּל צָרְכָּן אוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וְכָל זְמַן שֶׁמִּצְטַמֵּק הוּא יָפֶה לוֹ אֵין מַשְׁהִין אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהַנַּח מִבְּעוֹד יוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בַּגֶּחָלִים כְּדֵי לְהַשְׁלִים בִּשּׁוּלוֹ אוֹ כְּדֵי לְצַמְּקוֹ. לְפִיכָךְ אִם גָּרַף הָאֵשׁ אוֹ שֶׁכִּסָּה אֵשׁ הַכִּירָה בְּאֵפֶר אוֹ בִּנְעָרֶת פִּשְׁתָּן הַדַּקָּה אוֹ שֶׁעִמְּמוּ הַגֶּחָלִים שֶׁהֲרֵי הֵן כִּמְכֻסּוֹת בְּאֵפֶר אוֹ שֶׁהִסְּיקוּהָ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא אוֹ בִּגְלָלֵי בְּהֵמָה דַּקָּה שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם גֶּחָלִים בּוֹעֲרוֹת הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְשְׁהוֹת עָלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִזֶּה הַתַּבְשִׁיל וְאֵין גּוֹזְרִין שֶׁמָּא יַחְתֶּה בָּאֵשׁ:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּכִירָה שֶׁהֶבְלָהּ מֻעָט. אֲבָל הַתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף הָאֵשׁ אוֹ כִּסָּה בְּאֵפֶר אוֹ שֶׁהִסִּיקוּהוּ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא אֵין מַשְׁהִין בְּתוֹכוֹ וְלֹא עַל גַּבָּיו וְלֹא סוֹמְכִין לוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ. הוֹאִיל וְהֶבְלוֹ חַם בְּיוֹתֵר אֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְחוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּזוֹ הָאֵשׁ הַמְּעוּטָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אֵשׁ קַשׁ וּגְבָבָא אוֹ מְכֻסָּה:

ו וְלָמָּה אָסְרוּ לִשְׁהוֹת בַּתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁגְּרוּף. מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹרֵף אֵינוֹ גּוֹרֵף אֶלָּא רֹב הָאֵשׁ וְעַצְמָהּ. וְאִי אֶפְשָׁר לִגְרֹף כָּל הָאֵשׁ עַד שֶׁלֹּא תִּשָּׁאֵר נִיצוֹץ אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהֶבְלוֹ חַם שֶׁמָּא יַחְתֶּה כְּדֵי לְבַעֵר הַנִּיצוֹצוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת בַּתַּנּוּר:

ז הַכִּפָּח הֶבְלוֹ רַב מֵהֶבֶל הַכִּירָה וּמְעַט מֵהֶבֶל הַתַּנּוּר. לְפִיכָךְ אִם הִסִּיקוּהוּ בְּגֶפֶת אוֹ בְּעֵצִים הֲרֵי הוּא כְּתַנּוּר וְאֵין מַשְׁהִין בְּתוֹכוֹ וְלֹא עַל גַּבָּיו וְלֹא סוֹמְכִין לוֹ תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ מִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף אוֹ כִּסָּה בְּאֵפֶר. וְאִם הִסִּיקוּהוּ בְּקַשׁ אוֹ בִּגְבָבָא הֲרֵי הוּא כְּכִירָה שֶׁהַסְּקָה בְּקַשׁ וּגְבָבָא וּמַשְׁהִין עָלָיו. וּמֻתָּר לְסָמֵךְ לְכִירָה מִבָּעֶרֶב וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ גְּרוּפָה וּקְטוּמָה. וְאֵיזוֹ הִיא כִּירָה וְאֵי זוֹ כֻּפָּח כִּירָה מָקוֹם שְׁפִיתַת שְׁתֵּי קְדֵרוֹת כֻּפָּח מָקוֹם שְׁפִיתַת קְדֵרָה אַחַת:

ח תַּבְשִׁיל חַי שֶׁלֹּא בָּשַׁל כְּלָל אוֹ שֶׁבָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ מֻתָּר לִשְׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בֵּין בִּכִירָה וְכֻפָּח בֵּין בְּתַנּוּר. וְכֵן כָּל תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשַׁל וְלֹא בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ בָּשַׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ אִם הִשְׁלִיךְ לְתוֹכוֹ אֲבָר חַי סָמוּךְ לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת נַעֲשָׂה הַכֹּל

כְּתַבְשִׁיל חַי וּמֻתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָּרַף וְלֹא כִסָּה. מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ בָּא לַחְתּוֹת בָּגֶחָלִים:

ט כָּל תַּבְשִׁיל שֶׁאָסוּר לְשָׁהוֹתוֹ אִם עָבַר וְשָׁהָה אוֹתוֹ אָסוּר לְאָכְלוֹ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוֹ. וְאִם שְׁכָחוֹ. אִם תַּבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשֵׁל כָּל צָרְכּוֹ הוּא אָסוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְאִם תַּבְשִׁיל שֶׁבָּשֵׁל כָּל צָרְכּוֹ הוּא וּמִצְטַמֵּק וְיָפֶה לוֹ מֻתָּר לְאָכְלוֹ מִיָּד בְּשַׁבָּת:

י כָּל שֶׁמֻּתָּר לְשָׁהוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ כְּשֶׁנּוֹטְלִים אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְהַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ. וְאֵין מַחְזִירִין לְעוֹלָם אֶלָּא עַל גַּבֵּי כִּירָה גְּרוּפָה אוֹ מְכֻסָּה אוֹ בְּכִירָה וְכֻפַּח שֶׁהֶסְקוּ בְּקַשׁ וּגְבָבָא. וְהוּא שֶׁלֹּא הִנִּיחַ הַקְּדֵרָה עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע אֲבָל מְשָׁהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֵין מַחְזִירִין אוֹתָהּ. וַאֲפִלּוּ עַל גַּבֵּי כִּירָה גְּרוּפָה אוֹ מְכֻסָּה. וְאֵין מַחְזִירִין לַתַּנּוּר וְלֹא לְכֻפַּח שֶׁהֶסְקוּ בְּגֶפֶת אוֹ בְּעֵצִים אַף עַל פִּי שֶׁגָּרַף אוֹ כִסָּה מִפְּנֵי שֶׁהֶבְלָן חַם בְּיוֹתֵר. וְכָל שֶׁאֵין מַחְזִירִין עָלָיו אֵין סוֹמְכִין לוֹ בְּשַׁבָּת:

יא אָסוּר לְהַכְנִיס מַגֶּרְפָּה לִקְדֵרָה בְּשַׁבָּת וְהִיא עַל הָאֵשׁ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁמַּגִּיס בָּהּ וְזֶה מִצָּרְכֵי הַבִּשּׁוּל הוּא וְנִמְצָא כִּמְבַשֵּׁל בְּשַׁבָּת. וּמֻתָּר לְהַחֲזִיר מִכִּירָה לְכִירָה אֲפִלּוּ מִכִּירָה שֶׁהֶבְלָהּ מֻעָט לְכִירָה שֶׁהֶבְלָהּ מְרֻבֶּה אֲבָל לֹא מִכִּירָה לְטָמִינָה וְלֹא מִטְּמִינָה לְכִירָה:

יב לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְדֵרָה עֲסִיסוֹת וְתוּרְמוּסִין אוֹ חָבִית שֶׁל מַיִם וְיִתֵּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֻשְּׁכָה וַיְשָׁהֶה אוֹתָן. שֶׁאִלּוּ וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּשְׁלוּ כָּל עִקָּר כְּתַבְשִׁיל שֶׁלֹּא בָּשֵׁל כָּל צָרְכּוֹ הֵן מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן צְרִיכִים בִּשּׁוּל הַרְבֵּה וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶן לְאָכְלָן לְאַלְתַּר. וּלְפִיכָךְ אָסוּר לְשָׁהוֹתָן בַּתַּנּוּר. וְאִם עָבַר וְשָׁהָה אֲסוּרִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ:

יג תַּנּוּר שֶׁנָּתַן לְתוֹכוֹ בְּשַׂר מִבְּעוֹד יוֹם וְשָׁהָה אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אִם בְּשַׂר גְּדִי הוּא וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מֻתָּר. שֶׁאִם יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים יִתְחָרֵךְ הַבָּשָׂר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא חֲמִימוּת הָאֵשׁ בִּלְבַד. וְאִם בְּשַׂר עֵז אוֹ בְּשַׂר שׁוֹר הוּא אָסוּר שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים לְבַשְּׁלוֹ. וְאִם טָח פִּי הַתַּנּוּר בְּטִיט מֻתָּר. שֶׁאִם בָּא לִפְתֹּחַ הַתַּנּוּר וְלַחְתּוֹת תִּכָּנֵס הָרוּחַ וְיִתְקַשֶּׁה הַבָּשָׂר וְיִפָּסֵד וְיִצְטַנֵּן הַתַּנּוּר וַיַּפְסִיד הַבָּשָׂר:

יד וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁהָרוּחַ מַפְסֶדֶת אוֹתוֹ אֵין גּוֹזְרִין עָלָיו שֶׁמָּא יְגַלֶּהוּ וְיַחְתֶּה. וּמִפְּנֵי זֶה נוֹתְנִין אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר עִם חֻשְּׁכָה שֶׁאִם גִּלָּהוּ יִפָּסְדוּ:

טו נָתַן גְּדִי שָׁלֵם לְתוֹךְ הַתַּנּוּר הֲרֵי הוּא כִּבְשַׂר עֵז אוֹ כִּבְשַׂר שׁוֹר וְאָסוּר לְשָׁהוֹתוֹ שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים אֶלָּא אִם כֵּן טָח הַתַּנּוּר. וּמֻתָּר לְשַׁלְשֵׁל כֶּבֶשׂ הַפָּסַח לַתַּנּוּר עִם חֻשְּׁכָה וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ טָח מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵי חֲבוּרָה זְרִיזִים הֵן:

טז אֵין צוֹלִין בָּשָׂר וּבָצָל וּבֵיצָה עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְיִהְיוּ רְאוּיִין לַאֲכִילָה. וְאִם נִשְׁאֲרוּ אַחַר כֵּן עַל הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיְּצוֹלוּ הָרִבֵּה מֵתֶר מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ שֶׁאִם יַחְתֶּה יַחֲרֹךְ אוֹתָן שֶׁעַל גּוּף הָאֵשׁ הֵם. וּמִפְּנֵי זֶה מַנִּיחִין מֻגְמָר תַּחַת הַכֵּלִים עִם חֲשֵׁכָה שֶׁאִם יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים יִשָּׂרֵף הַמֻּגְמָר וְיַעֲשֵׁן הַכֵּלִים:

יז הָא לְמַדְתָּ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁאָנוּ אוֹסְרִין בְּעִנְיָן זֶה אֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים. לְפִיכָךְ אֵין נוֹתְנִין צֶמֶר לְיוּרָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה עֲקוּרָה מֵעַל הָאֵשׁ שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה פִּיהָ טוּחַ בְּטִיט שֶׁמָּא יָגִיס בָּהּ מִשֶּׁחֲשֵׁכָה:

יח אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפַּת בַּתַּנּוּר עִם חֲשֵׁכָה וְלֹא חֲרָרָה עַל גַּבֵּי הַגֶּחָלִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקָרְמוּ פָּנֶיהָ שֶׁהֵם מְדַבְּקִים בַּתַּנּוּר אוֹ בָּאֵשׁ. וְאִם נִשְׁאֲרוּ אֲחָרֵי כֵן עַד שֶׁיִּגְמֹר אֲפִיָּתָן מֻתָּר שֶׁאִם יַחְתֶּה יַפְסִיד אוֹתָן. וְאִם נָתַן סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה וְחָשְׁכָה וַעֲדַיִן לֹא קָרְמוּ פָּנֶיהָ. אִם בְּמֵזִיד אָסוּר לֶאֱכל מֵהֶן עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיִמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ. וְאִם בְּשׁוֹגֵג מֻתָּר לוֹ לִרְדּוֹת מִמֶּנָּה מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת שֶׁל שַׁבָּת. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה לֹא יִרְדֶּה בְּמִרְדֶּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל אֶלָּא בְּסַכִּין וְכַיּוֹצֵא בָּהּ:

יט עוֹשֶׂה אָדָם מְדוּרָה מִכָּל דָּבָר שֶׁיִּרְצֶה בֵּין עַל גַּבֵּי קַרְקַע בֵּין עַל גַּבֵּי מְנוֹרָה וּמַדְלִיקָהּ מִבְּעוֹד יוֹם וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ אוֹ מִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ בְּשַׁבָּת. וְצָרִיךְ שֶׁיַּדְלִיק רֹב הַמְּדוּרָה קֹדֶם חֲשֵׁכָה עַד שֶׁתְּהֵא שְׁלֶהֶבֶת עוֹלָה מֵאֶלֶיהָ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְאִם לֹא הִדְלִיק רֻבָּהּ אָסוּר לֵהָנוֹת בָּהּ בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֶּה בָּהּ וְיָנִיד הָעֵצִים כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה הַשַּׁלְהֶבֶת. וְאִם הִדְלִיק עֵץ יְחִידִי צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֹב עָבְיוֹ וְרֹב הֶקֵּפוֹ מִבְּעוֹד יוֹם:

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּגְבוּלִין אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ מַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בָּעֵצִים בִּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד עִם חֲשֵׁכָה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַחְתֶּה בְּגֶחָלִים שֶׁהַכֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן:

כא הָיְתָה מְדוּרָה שֶׁל קָנִים אוֹ שֶׁל גַּרְעִינִין אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק הֶרֹב אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּהֶן הָאֵשׁ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. מִפְּנֵי שֶׁהָאֵשׁ נִתְלֵית בָּהֶן בְּמְהֵרָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַחְתּוֹת. לְפִיכָךְ אִם אָגַד הַקָּנִים אוֹ הִנִּיחַ הַגַּרְעִינִין בְּחוֹתָלוֹת הֲרֵי הֵן כְּעֵצִים וְצָרִיךְ שֶׁתַּעֲלֶה בָּהֶן שַׁלְהֶבֶת מֵאֵלֶיהָ קֹדֶם הַשַּׁבָּת:

כב מְדוּרָה שֶׁל זֶפֶת אוֹ שֶׁל גָּפְרִית אוֹ שֶׁל רֶבֶב אוֹ שֶׁל קִירָה אוֹ שֶׁל קַשׁ אוֹ שֶׁל גְּבָבָא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֻבָּהּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהָאֵשׁ מַדְלֶקֶת אוֹתָם בִּמְהֵרָה:

פרק ד

א יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאִם טָמַן בָּהֶן הַתַּבְשִׁיל הוּא מִתְחַמֵּם וּמוֹסִיפִין בְּבִשּׁוּלוֹ כְּעֵין הָאֵשׁ. כְּגוֹן הַגֶּפֶת וְזֶבֶל וּמֶלַח וְסִיד וְחוֹל אוֹ זַגִּין וּמוֹכִין וַעֲשָׁבִים בִּזְמַן שֶׁשִּׁלְשְׁתָן לַחִים וַאֲפִלּוּ מֻחֲמֶת

עַצְמָן. וּדְבָרִים אֵלּוּ נִקְרָאִין דָּבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל. וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאִם טָמַן בָּהֶן הַתַּבְשִׁיל יִשָּׁאֵר בַּחֲמִימוּתוֹ בְּלִבַּד וְאֵינָן מוֹסִיפִין לוֹ בִּשּׁוּל אֶלָּא מוֹנְעִין אוֹתוֹ מִלְּהִצְטַנֵּן. כְּגוֹן זַגִּין וּמוֹכִין וַעֲשָׁבִים יְבֵשִׁין וּכְסוּת וּפֵרוֹת וְכַנְפֵי יוֹנָה וּנְעָרֶת הַפִּשְׁתָּן וּנְסֹרֶת חָרָשִׁים וּשְׁלָחִין וְגִזֵּי צֶמֶר. וּדְבָרִים אֵלּוּ נִקְרָאִין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל:

ב מִן הַדִּין הָיָה שֶׁטּוֹמְנִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם וְיִשָּׁאֵר הַתַּבְשִׁיל טָמוּן בְּשַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי מַשְׁהִין עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים לְהַטְמִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא תַּרְתִּיחַ הַקְּדֵרָה בְּשַׁבָּת וְיִצְטָרֵךְ לְגָלוֹתָן עַד שֶׁתְּנוּחַ הָרְתִּיחָה וְיַחֲזֹר וִיכַסֶּה בְּשַׁבָּת וְנִמְצָא טוֹמֵן בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא אָסוּר. לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַטְמִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁסְּתָם קְדֵרוֹת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּבָר רָתְחוּ וְנָחוּ מִבְּעֵבוּעָן וְכֵיוָן שֶׁנָּחוּ שׁוּב אֵינָן רוֹתְחִין:

ג וְכֵן מִן הַדִּין הָיָה לְטָמֵן הַתַּבְשִׁיל בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל בְּשַׁבָּת עַצְמָהּ. אֲבָל אָסְרוּ חֲכָמִים דָּבָר זֶה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִטְמֹן בְּרֶמֶץ וְיִהְיֶה בּוֹ נִיצוֹצוֹת שֶׁל אֵשׁ וְנִמְצָא חוֹתֶה בַּגֶּחָלִים. לְפִיכָךְ אָסְרוּ לְהַטְמִין דְּבָר חַם בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל:

ד סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה מֻתָּר לִטְמוֹן אֶת דָּבָר חַם. וּמֻתָּר לִטְמוֹן אֶת דָּבָר הַצּוֹנֵן בְּשַׁבָּת בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן בְּיוֹתֵר אוֹ כְּדֵי שֶׁתִּפּוּג צִנָּתָן. חֹמֶץ שֶׁטְּמָנָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְנִתְגַּלּוּ בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְכַסּוֹתָן. שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מוֹסִיף. וּמֻתָּר לְהַחֲלִיף הַכִּסּוּי בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. נוֹטֵל כְּסוּת וּמַנִּיחַ כַּנְפֵי יוֹנָה אוֹ נוֹטֵל כַּנְפֵי יוֹנָה וּמַנִּיחַ הַכְּסוּת:

ה פִּנָּה הַתַּבְשִׁיל אוֹ הַמַּיִם הַחַמִּין מִכְּלִי לִכְלִי אַחֵר מֻתָּר לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת אֶלָּא דָּבָר חַם שֶׁהוּא בִּכְלִי רִאשׁוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בּוֹ אֲבָל אִם פִּנָּהוּ מֻתָּר:

ו מַנִּיחִין מַיִם חַמִּין עַל גַּבֵּי מַיִם חַמִּין בְּשַׁבָּת וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי קְדֵרָה וּקְדֵרָה עַל גַּבֵּי מַיִם חַמִּין וּמַיִם חַמִּין עַל גַּבֵּי קְדֵרָה וְטָח פִּיהֶם בְּבָצֵק לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיּוּחַמּוּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעַמְדוּ עַל חֲמָם. שֶׁלֹּא אָסְרוּ אֶלָּא לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת אֲבָל לְהַנִּיחַ כְּלִי חַם עַל גַּב כְּלִי חַם כְּדֵי שֶׁיְּהִיוּ עוֹמְדִין בַּחֲמִימוּתָן מֻתָּר. אֲבָל אֵין מַנִּיחִין כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דָּבָר צוֹנֵן עַל גַּבֵּי כְּלִי חַם בְּשַׁבָּת שֶׁהֲרֵי מוֹלִיד בּוֹ חֹם בְּשַׁבָּת וְאִם הִנִּיחוֹ מִבָּעֶרֶב מֻתָּר וְאֵינוֹ כְּטוֹמֵן בְּדָבָר הַמּוֹסִיף:

פרק ה

א הַדָּלֶ֫ת [קַ] ת נֵר בְּשַׁבָּת אֵינָהּ רְשׁוּת אִם רָצָה מַדְלִיק וְאִם רָצָה אֵינוֹ מַדְלִיק. וְלֹא מִצְוָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְרַדֵּף אַחֲרֶיהָ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂנָּה כְּגוֹן עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת אוֹ נְטִילַת יָדַיִם לַאֲכִילָה אֶלָּא זֶה חוֹבָה. וְאֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חַיָּבִין לִהְיוֹת בְּבָתֵּיהֶן נֵר דָּלוּק בְּשַׁבָּת. אֲפִלּוּ אֵין לוֹ מַה

יֹאכַל שׁוֹאֵל עַל הַפְּתָחִים וְלוֹקֵחַ שֶׁמֶן וּמַדְלִיק אֶת הַנֵּר שֶׁזֶּה בִּכְלַל עֹנֶג שַׁבָּת. וְחַיָּב לְבָרֵךְ קֹדֶם הַדְּלָקָה בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת. כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבָרֵךְ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא חַיָּב בָּהֶם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

ב מֵתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּנֵר שֶׁל שַׁבָּת. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַדָּבָר צָרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה. אֲבָל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְדַקְדֵּק בִּרְאִיָּתוֹ אָסוּר לְהַבְחִינוֹ לְאוֹר הַנֵּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטֶּה:

ג הַמַּדְלִיק צָרִיךְ לְהַדְלִיק מִבְּעוֹד יוֹם קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְנָשִׁים מְצֻוּוֹת עַל דָּבָר זֶה יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים לְפִי שֶׁהֵן מְצוּיוֹת בַּבָּתִּים וְהֵן הָעֲסוּקוֹת בִּמְלֶאכֶת הַבַּיִת. וְאַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ הָאִישׁ לְהַזְהִירָן וְלִבְדֹּק אוֹתָן עַל כָּךְ וְלוֹמַר לָהֶן וּלְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶם שֶׁתְּחַשַּׁךְ הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפֵק חֲשֵׁכָה וְנִכְנַס הַשַּׁבָּת סָפֵק לֹא נִכְנַס אֵין מַדְלִיקִין:

ד מְשֻׁתְּשְׁקַע הַחַמָּה עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִים הוּא הַזְּמַן הַנִּקְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּכָל מָקוֹם. וְהוּא סָפֵק מִן הַיּוֹם סָפֵק מִן הַלַּיְלָה וְדָנִין בּוֹ לְהַחֲמִיר בְּכָל מָקוֹם. וּלְפִיכָךְ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. וְהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת מִכָּל מָקוֹם. וְכוֹכָבִים אֵלּוּ לֹא גְּדוֹלִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם וְלֹא קְטַנִּים שֶׁאֵין נִרְאִין אֶלָּא בַּלַּיְלָה אֶלָּא בֵּינוֹנִים. וּמֵשֶׁיֵּרָאוּ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים אֵלּוּ הַבֵּינוֹנִים הֲרֵי זֶה לַיְלָה וַדַּאי:

ה פְּתִילָה שֶׁמַּדְלִיקִין בָּהּ לְשַׁבָּת אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ מִדָּבָר שֶׁהָאוּר מְסַכְסֶכֶת בּוֹ כְּגוֹן צֶמֶר וְשֵׂעָר וּמֶשִׁי וְצֶמֶר הָאֶרֶז וּפִשְׁתָּן שֶׁלֹּא נָפַץ וְסִיב שֶׁל דֶּקֶל וּמִינֵי הָעֵץ הָרַכִּים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אֶלָּא מִדָּבָר שֶׁהָאוּר נִתְלֵית בּוֹ. כְּגוֹן פִּשְׁתָּה נְפוּצָה וּבְגָדֵי שֵׁשׁ וְצֶמֶר גֶּפֶן וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. וְהַמַּדְלִיק צָרִיךְ שֶׁיְּדַלִּיק בְּרֹב הַיּוֹצֵא מִן הַפְּתִילָה:

ו הַכּוֹרֵךְ דָּבָר שֶׁמַּדְלִיקִין בּוֹ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. אִם לְהַעֲבוֹת הַפְּתִילָה כְּדֵי לְהוֹסִיף אוֹרָהּ אָסוּר. וְאִם לְהַקְשׁוֹת הַפְּתִילָה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עוֹמֶדֶת וְלֹא תִּשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה מֵתֵר:

ז נוֹתְנִין גַּרְגִּיר שֶׁל מֶלַח וּגְרִיס שֶׁל פּוֹל עַל פִּי הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁיִּהְיֶה דּוֹלֵק בְּלֵיל שַׁבָּת. וְכָל הַפְּתִילוֹת שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת עוֹשִׂין מֵהֶן מְדוּרָה בֵּין לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ בֵּין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ בֵּין עַל גַּבֵּי מְנוֹרָה בֵּין עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְלֹא אִסְרוּ אֶלָּא לַעֲשׂוֹתָן פְּתִילָה לְנֵר בִּלְבַד:

ח שֶׁמֶן שֶׁמַּדְלִיקִין בּוֹ לְשַׁבָּת צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא נִמְשָׁךְ אַחַר הַפְּתִילָה אֲבָל שְׁמָנִין שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין אַחַר הַפְּתִילָה כְּגוֹן זֶפֶת וְשַׁעֲוָה וְשֶׁמֶן קִיק וְאַלְיָה וְחֵלֶב אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן. וּמִפְּנֵי מָה אֵין מַדְלִיקִין בִּפְתִילוֹת שֶׁאֵין הָאוּר נִתְלֵית בָּהֶן וְלֹא בִּשְׁמָנִים שֶׁאֵין נִמְשָׁכִים אַחַר הַפְּתִילָה גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִהְיֶה אוֹר הַנֵּר אָפֵל וְיַטֶּה אוֹתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ:

ט חֵלֶב שֶׁהִתִּיכוֹ וְקִרְבֵי דָּגִים שֶׁנִּמּוֹחוּ נוֹתֵן לְתוֹכָן שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא וּמַדְלִיק. אֲבָל שְׁמָנִין שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן אֲפִלּוּ עֵרָבָן בִּשְׁמָנִים שֶׁמַּדְלִיקִין בָּהֶן לֹא יַדְלִיק מִפְּנֵי שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין:

י אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי שֶׁרֵיחוֹ רַע שֶׁמָּא יִנִּיחֶנּוּ וְיֵצֵא וְחוֹבָה עָלָיו לְיַשֵּׁב לְאוֹר הַנֵּר. וְלֹא בָּצֵרִי מִפְּנֵי שֶׁרֵיחוֹ טוֹב שֶׁמָּא יִקַּח מִמֶּנּוּ מִן הַנֵּר וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף. וְלֹא בְּנֵפְט לָבָן וַאֲפִלּוּ בְּחל מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָף וְיָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה:

יא מֻתָּר לְהַדְלִיק לְכַתְּחִלָּה בִּשְׁאָר שְׁמָנִים כְּגוֹן שֶׁמֶן צָנוֹן וְשֶׁמְשְׁמִין וְלֶפֶת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. אֵין אָסוּר אֶלָּא אִלּוּ שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים בִּלְבַד:

יב לֹא יִתֵּן אָדָם כְּלִי מְנֻקָּב מִלֹּא שֶׁמֶן עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא מְנַטֵּף. וְלֹא יְמַלֵּא קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה לְתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת. גְּזֵרָה שְׁמָא יִקַּח מִן הַשָּׁמֶן שֶׁבִּכְלִי שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְאַס בַּנֵּר. וְאָסוּר לֵהָנוֹת בְּשַׁבָּת מִן הַשֶּׁמֶן שֶׁהֻדְלַק בּוֹ וַאֲפִלּוּ כְּבָתָה הַנֵּר וַאֲפִלּוּ נָטַף מִן הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֵחֲמַת אִסּוּר. וְאִם חִבֵּר הַכְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַשֶּׁמֶן אֶל הַנֵּר בְּסִיד וּבְחַרְסִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר:

יג אֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁמֶן בְּשַׁבָּת שֶׁהֲרֵי מְבַטֵּל הַכְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. וְאִם נְתָנוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מֻתָּר. וְנוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל בּוֹ נִיצוֹצוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן מַמָּשׁ וַהֲרֵי לֹא בִּטְּלוֹ מִלְּטַלְטְלוֹ. וְאָסוּר לִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם וַאֲפִלּוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקָרֵב כִּבּוּי הַנִּיצוֹצוֹת:

יד אֵין פּוֹלִין לְאוֹר הַנֵּר וְלֹא קוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר וַאֲפִלּוּ גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה עַל גַּב זֶה וְהַנֵּר בָּעֶלְיוֹנָה לֹא יִקְרָא וְלֹא יַפְלֶה לְאוֹרָהּ בַּתַּחְתּוֹנָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיִטֶּה. וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם קוֹרִין בְּעִנְיָן אֶחָד מֻתָּרִין לִקְרוֹת לִפְנֵי הַנֵּר שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן מַזְכִּיר חֲבֵרוֹ אִם שָׁכַח. אֲבָל לֹא בִּשְׁנֵי עִנְיָנִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן טָרוּד בְּעִנְיָנוֹ:

טו הַתִּינוֹקוֹת קוֹרִין לִפְנֵי רַבָּן לְאוֹר הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהַרֶּבֶ מְשַׁמְּרָן. אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא מִפְּנֵי שֶׁאֵין אֵימָתָן עָלָיו. וְיֵשׁ לוֹ לִרְאוֹת בַּסֵּפֶר לְאוֹר הַנֵּר עַד שֶׁיִּרְאֶה רֹאשׁ הַפָּרְשָׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַקְרוֹתָן. וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן הַסֵּפֶר בְּיָדָן וְהֵם קוֹרְאִין לְפָנָיו:

טז כֵּלִים הַדּוֹמִים זֶה לָזֶה וְאֵינָן נִכָּרִין אֶלָּא בְּעִיּוּן הָרַבֵּה אָסוּר לְהַקְרִיבָן לְאוֹר הַנֵּר וּלְהַבְחִין בֵּינֵיהֶן שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיַטֶּה. לְפִיכָךְ שַׁמָּשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ אָסוּר לוֹ לִבְדֹּק כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת לְאוֹר הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירָן. בֵּין בְּנֵר שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת בֵּין בְּנֵר שֶׁל נֵפְט שֶׁאוֹרוֹ רַב. אֲבָל שַׁמָּשׁ קָבוּעַ מֻתָּר לוֹ לִבְדֹּק לְאוֹר הַנֵּר כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה. וְאִם הָיָה נֵר שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת אֵין מוֹרִין לוֹ לִבְדֹּק וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר, גְּזֵרָה שְׁמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ:

יז נֵר שֶׁאָחוֹרֵי הַדֶּלֶת אָסוּר לִפְתֹּחַ הַדֶּלֶת וְלִנְעֹל כְּדַרְכּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֶּהוּ אֶלָּא יִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתֵחַ וּבְשָׁעָה שֶׁנּוֹעֵל. וְאָסוּר לִפְתֹּחַ אֶת הַדֶּלֶת כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה בְּשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁתְּהֵא

הָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת בָּהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא רוּחַ מְצוּיָה. וּמַנִּיחִין הַנֵּר שֶׁל שַׁבָּת עַל גַּבֵּי אִילָן הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

יח כָּל מְדִינוֹת וַעֲיָרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹקְעִין בָּהֶן שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּבְמָקוֹם גְּבוֹהַּ הָיוּ תּוֹקְעִין כְּדֵי לְהַשְׁמִיעַ כָּל אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה וְכָל אַנְשֵׁי הַמִּגְרָשׁ שֶׁלָּהּ:

יט תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה נִמְנְעוּ הָעוֹמְדִים בַּשָּׂדוֹת מִלַּחֲרֹשׁ וּמִלַּעֲדֹר וּמִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה שֶׁבַּשָּׂדֶה. וְאֵין הַקְּרוֹבִין רַשָּׁאִין לִכָּנֵס לָעִיר עַד שֶׁיָּבוֹאוּ רְחוֹקִים וְיִכָּנְסוּ כֻּלָּם בְּבַת אַחַת. וַעֲדַיִן הַחֲנָיוֹת פְּתוּחוֹת וְהַתַּרְיסִין מֻנָּחִין. הִתְחִיל לִתְקֹעַ שְׁנִיָּה נִסְתַּלְּקוּ הַתַּרְיסִין וְנִנְעֲלוּ הַחֲנָיוֹת. וַעֲדַיִן הַחַמִּין וְהַקְּדֵרוֹת מֻנָּחִין עַל גַּבֵּי כִּירָה. הִתְחִיל לִתְקֹעַ תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית סִלֵּק הַמְסַלֵּק וְהִטְמִין הַמַּטְמִין וְהִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּרוֹת וְשׁוֹהֶה כְּדֵי לִצְלוֹת דָּג קָטָן אוֹ כְּדֵי לְהַדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר. וְתוֹקֵעַ וּמֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ וְשׁוֹבֵת:

כ תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה תּוֹקֵעַ אוֹתָהּ בְּמִנְחָה. וְהַשְּׁלִישִׁית קָרוֹב לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְכֵן תּוֹקְעִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים לְהַתִּיר הָעָם לְמַעֲשֵׂיהֶן:

כא יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת לֹא הָיוּ תוֹקְעִין. חָל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת לֹא תוֹקְעִין וְלֹא מַבְדִּילִין. יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת תּוֹקְעִין וְלֹא מַבְדִּילִין. חָל לִהְיוֹת לְאַחַר הַשַּׁבָּת מַבְדִּילִין וְלֹא תוֹקְעִין:

פרק ו

א אָסוּר לוֹמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לָנוּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה עַל הַשַּׁבָּת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאוֹתָהּ מְלָאכָה אֶלָּא לְאַחַר הַשַּׁבָּת. וְדָבָר זֶה אָסוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שַׁבָּת קַלָּה בְּעֵינֵיהֶן וְיָבוֹאוּ לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמָן:

ב נָכְרִי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה מֵעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל עָשָׂה אוֹתָהּ אָסוּר לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַיַּמְתִּין בִּכְדֵי שֶׁתֵּעָשֶׂה. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַדָּבָר בְּפַרְהֶסְיָא עַד שֶׁיֵּדְעוּ בּוֹ רַבִּים שֶׁדָּבָר זֶה בִּשְׁבִיל פְּלוֹנִי הוּא נַעֲשָׂה בְּשַׁבָּת. וְאִם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ בִּלְבַד עָשָׂה מֻתָּר לֵהָנוֹת בָּהּ בְּשַׁבָּת:

ג כֵּיצַד. נָכְרִי שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. עָשָׂה נָכְרִי כֶּבֶשׁ לִיֵּרֵד בּוֹ מִן הַסְּפִינָה יֵרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. מִלֵּא מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר. לִקֵּט עֲשָׂבִים לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ מַנִּיחַ יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לֶאֱכֹל מֵהֶן. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא אוֹתוֹ הַנָּכְרִי מַכִּיר לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ בִּשְׁבִילוֹ וְנִמְצָא עוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לְהַרְבּוֹת בּוֹ לֹא יֵהָנֶה בּוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן אֵינוֹ מַכִּירוֹ:

ד אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ לְהַרְבּוֹת וּלְמַעֵט כְּגוֹן נֵר וְכֶבֶשׁ הוֹאִיל וְעָשָׂה בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ נֶהֱנֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַכִּירוֹ. נֵר הַדְּלוּק בְּמִסְבָּה בְּשַׁבָּת. אִם רֹב יִשְׂרָאֵל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ שֶׁהַמַּדְלִיק עַל דַּעַת הָרֹב מַדְלִיק. וְאִם רֹב נָכְרִים מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ. מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה אָסוּר. נָפְלָה דְּלֵקָה בְּשַׁבָּת וּבָא נָכְרִי לְכַבּוֹת אֵין אוֹמְרִין לוֹ כַּבֵּה וְאַל תְּכַבֶּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ה מֵת שֶׁעָשׂוּ לוֹ נָכְרִים אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר בְּשַׁבָּת אוֹ הֵבִיאוּ לוֹ חֲלִילִין לִסְפֹּד בָּהֶן. אִם בְּצִנְעָה יַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיִקָּבֵר בּוֹ. וְאִם הָיָה הַקֶּבֶר בְּסַרְטָיָא גְּדוֹלָה וְהָאָרוֹן עַל גַּבָּיו וְכָל הָעוֹבְרִין וְהַשָּׁבִין אוֹמְרִים שֶׁזֶּה שֶׁהַנָּכְרִים עוֹשִׂין עַכְשָׁו בְּשַׁבָּת לְפִלּוֹנִי הוּא. הֲרֵי זֶה לֹא יִקָּבֵר בּוֹ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עוֹלְמִית. מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּפַרְהֶסְיָא. וּמֻתָּר לְקַבֵּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהוּא שֶׁיַּמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו נָכְרִי שֶׁהֵבִיא חֲלִילִין בְּשַׁבָּת לְמֵת אַף עַל פִּי שֶׁהֵבִיאָן מִצַּד הַחוֹמָה יַמְתִּין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּכְדֵי שֶׁיָּבוֹא מִמָּקוֹם קָרוֹב וְאַחַר כָּךְ יִסְפְּדוּ בָּהֶן. שָׁמָּא בַּלַּיְלָה הֵבִיאוּם מִמָּקוֹם אַחֵר עַד הַחוֹמָה וּבַבֹּקֶר נִכְנְסוּ בָּהֶן. וְאִם יָדַע בְּוַדַּאי שֶׁמִּמָּקוֹם פְּלוֹנִי הֵבִיאוּם בְּשַׁבָּת יַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיָּבוֹאוּ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם אַחַר הַשַּׁבָּת. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַדָּבָר בִּסְרַטְיָא גְּדוֹלָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ:

ז עִיר שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְנָכְרִים דָּרִין בְּתוֹכָהּ וְהָיְתָה בָּהּ מֶרְחָץ הַמֻּרְחֶצֶת בְּשַׁבָּת. אִם רֹב נָכְרִים מֻתָּר לְרַחֵץ בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד. וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל יַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. שֶׁבִּשְׁבִיל הָרֹב הוּחַמּוּ. מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה יַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ חַמִּין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה זוֹ בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר וּמַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת מֻתָּר לוֹ לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעֶרֶב אַחַר שֶׁיִּמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁתֵּעָשֶׂה. וְלֹא אָסְרוּ בְּכָל מָקוֹם עַד שֶׁיַּמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דָּבָר זֶה. שֶׁאִם תֹּאמַר יֵהָא מֻתָּר מִיָּד שֶׁמָּא יֹאמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ וְיִמְצָא הַדָּבָר מוּכָן מִיָּד. וְכֵיוָן שֶׁאָסְרוּ עַד שֶׁיַּמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ לֹא יֹאמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר כְּלוּם מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב לָעֶרֶב בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה דָּבָר זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשַׁבָּת:

ט דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְלָאכָה וְאֵין אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לוֹמַר לְנָכְרִי לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁם מִקְצָת חֹלִי אוֹ יִהְיֶה צָרִיךְ לַדָּבָר צֹרֶךְ הַרְבֵּה אוֹ מִפְּנֵי מִצְוָה:

י כֵּיצַד. אוֹמֵר יִשְׂרָאֵל לְנָכְרִי בְּשַׁבָּת לַעֲלוֹת בָּאִילָן אוֹ לָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּדֵי לְהָבִיא לוֹ שׁוֹפָר. אוֹ סַכִּין לְמִילָה. אוֹ מֵבִיא לוֹ מֵחָצֵר לְחָצֵר שֶׁאֵין עֵרוּב בֵּינֵיהֶן מַיִם חַמִּין לְהַרְחִיץ בָּהֶם קָטָן וּמִצְטַעֵר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יא הַלּוֹקֵחַ בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הַנָּכְרִי מֻתָּר לוֹ לוֹמַר לַנָּכְרִי לִכְתֹּב לוֹ שְׁטָר בְּשַׁבָּת. שֶׁאֲמִירָה לְנָכְרִי בְּשַׁבָּת אֲסוּרָה מִדִּבְרֵיהֶם וּמְשׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא גָּזְרוּ בְּדָבָר זֶה. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ בַּיִת מֵהֶם בְּסוּרְיָא, שֶׁסּוּרְיָא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה:

יב פּוֹסֵק אָדָם עִם הַנָּכְרִי עַל הַמְּלָאכָה וְקוֹצֵץ דְּמִים וְהַנָּכְרִי עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת מֻתָּר. וְכֵן הַשּׂוֹכֵר אֶת הַנָּכְרִי לְיָמִים הָרַבֵּה מֻתָּר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁשָּׂכַר הַנָּכְרִי לְשָׁנָה אוֹ לִשְׁתַּיִם שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ אוֹ שֶׁיֶּאֱרֹג לוֹ. הֲרֵי זֶה כּוֹתֵב וְאוֹרֵג בְּשַׁבָּת וּמֻתָּר כְּאִלּוּ קָצַץ עִמּוֹ שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ סֵפֶר אוֹ שֶׁיֶּאֱרֹג לוֹ בֶּגֶד שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. וְהוּא שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב עִמּוֹ יוֹם יוֹם:

יג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּצִנְעָה שֶׁאֵין מַכִּירִים הַכֹּל שֶׁזּוֹ הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא. אֲבָל אִם הָיְתָה יְדוּעָה וּגְלוּיָה וּמְפֻרְסֶמֶת אֲסוּרָה שֶׁהֲרוֹאֶה אֶת הַנָּכְרִי עוֹסֵק אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁקָּצַץ וְאוֹמֵר שֶׁפְּלוֹנִי שָׂכַר הַנָּכְרִי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת:

יד לְפִיכָךְ הַפּוֹסֵק עִם הַנָּכְרִי לִבְנוֹת לוֹ חֲצֵרוֹ אוֹ כָּתְלוֹ אוֹ לְקַצֵּר אֶת שָׂדֵהוּ אוֹ שֶׁשָּׂכְרוֹ שָׁנָה אוֹ שְׁתַּיִם לִבְנוֹת לוֹ חָצֵר אוֹ לִטַּע לוֹ כֶּרֶם. אִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה בַּמְּדִינָה אוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם אָסוּר לוֹ לְהַנִּיחָן לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁפָּסַק. וְאִם הָיְתָה הַמְּלָאכָה חוּץ לַתְּחוּם מֻתָּר שֶׁאֵין שָׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּרְאֶה אֶת הַפּוֹעֲלִין כְּשֶׁהֵן עוֹשִׂין בְּשַׁבָּת:

טו וְכֵן מֻתָּר לְאָדָם לְהַשְׂכִּיר כַּרְמוֹ אוֹ שָׂדֵהוּ לְנָכְרִי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זוֹרְעָן וְנוֹטְעָן בְּשַׁבָּת. שֶׁהֲרוֹאֶה יוֹדֵעַ שֶׁשָּׂכוּרִין הֵן אוֹ בַּאֲרִיסוּת נָתַן לָהֶן. וְדָבָר שֶׁשָּׁם יִשְׂרָאֵל בְּעָלָיו קָרוֹי עָלָיו וְאֵין דֶּרֶךְ רֹב אַנְשֵׁי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְהַשְׂכִּירוֹ אוֹ לִתְּנוֹ בַּאֲרִיסוּת אָסוּר לְהַשְׂכִּירוֹ לְנָכְרִי. מִפְּנֵי שֶׁהַנָּכְרִי עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וְהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם הַיִּשְׂרָאֵל בְּעָלָיו:

טז מֻתָּר לְהַשְׁאִיל כֵּלִים וּלְהַשְׂכִּירָן לְנָכְרִי וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵין אָנוּ מְצֻוִּים עַל שְׁבִיתַת הַכֵּלִים. אֲבָל בְּהֶמְתּוֹ וְעַבְדּוֹ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ מְצֻוִּין עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָה וְעֶבֶד:

יז הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם הַנָּכְרִי בַּמְּלָאכָה אוֹ בְּסְחוֹרָה אוֹ בַּחֲנוּת. אִם הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה שֶׁיִּהְיֶה שָׂכַר הַשַּׁבָּת לַנָּכְרִי לְבַדּוֹ אִם מְעַט אִם הַרְבֵּה וּשְׂכַר יוֹם אֶחָד כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת לְיִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ מֻתָּר. וְאִם לֹא הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה. כְּשֶׁיָּבוֹאוּ לַחֲלֹק נוֹטֵל הַנָּכְרִי שְׂכַר הַשַּׁבָּתוֹת כֻּלָּן לְבַדּוֹ וְהַשְּׁאָר חוֹלְקִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ מוֹסִיף לוֹ כְּלוּם כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה. וְכֵן אִם קִבְּלוּ שָׁלֵם בְּשַׁתָּפוּת דִּין אֶחָד הוּא:

יח וְאִם לֹא הִתְנוּ וּבָאוּ לַחֲלֹק הַשָּׂכָר וְלֹא הָיָה שְׂכַר שַׁבָּת יָדוּעַ יֵרָאֶה לִי שֶׁהַנָּכְרִי נוֹטֵל לְבַדּוֹ שְׂבִיעִית הַשָּׂכָר וְהַשְּׁאָר חוֹלְקִין. הַנּוֹתֵן מָעוֹת לְנָכְרִי לְהִתְעַסֵּק בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁהַנָּכְרִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּשַׁבָּת חוֹלֵק עִמּוֹ בַּשָּׂכָר בְּשָׁוֶה וְכֵן הוֹרוּ כָּל הַגְּאוֹנִים:

יט לֹא יִתֵּן אָדָם בְּעֵרֶב שַׁבָּת כֵּלִים לְאֻמָּן נָכְרִי לַעֲשׂוֹתָן אַף עַל פִּי שֶׁפָּסַק עִמּוֹ. אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּצֵא בָּהֶן מִבֵּיתוֹ קֹדֶם שֶׁחֲשֵׁכָה. וְכֵן לֹא יִמְכֹּר אָדָם חֲפָצָיו לְנָכְרִי וְלֹא יַשְׁאִילֵנוּ וְלֹא יַלְוֶנּוּ וְלֹא יְמַשְׁכְּנֶנּוּ וְלֹא יִתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיֵּצֵא בְּאוֹתוֹ חֻפָּץ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֵימָתַי נָתַן לוֹ וּכְשֶׁיֵּצֵא הַנָּכְרִי מִבֵּיתוֹ בְּשַׁבָּת וְחֻפָּץ יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ יְרֵאָה כְּמִי שֶׁהִלְוָהוּ לַנָּכְרִי אוֹ מִשְׁכְּנוֹ אוֹ פָּסַק עִמּוֹ אוֹ מָכַר לוֹ בְּשַׁבָּת׃

כ הַנּוֹתֵן אִגֶּרֶת לְנָכְרִי לְהוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אִם קָצַץ עִמּוֹ שָׂכַר הוֹלָכָה מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ נָתְנָה לוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. וְהוּא שֶׁיֵּצֵא בָּהּ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְאִם לֹא קָצַץ אִם יֵשׁ בַּמְּדִינָה אָדָם קָבוּעַ שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הָאִגְּרוֹת וְשׁוֹלֵחַ אוֹתָם לְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה עִם שְׁלוּחָיו מֻתָּר לִתֵּן לַנָּכְרִי הָאִגֶּרֶת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שְׁהוּת בַּיּוֹם כְּדֵי שֶׁיְּגִיעַ לַבַּיִת הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה קֹדֶם הַשַּׁבָּת. שֶׁמָּא זֶה שֶׁמְּקַבֵּל הָאִגְּרוֹת וְשׁוֹלֵחַן בֵּיתוֹ סָמוּךְ לַחוֹמָה הוּא. וְאִם אֵין שָׁם אָדָם קָבוּעַ לְכָךְ אֶלָּא הַנָּכְרִי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ הָאִגֶּרֶת הוּא שֶׁמּוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אָסוּר לִשְׁלֹחַ בְּיַד נָכְרִי הָאִגֶּרֶת לְעוֹלָם אֶלָּא אִם כֵּן קָצַץ לוֹ דָּמִים׃

כא נָכְרִי שֶׁהֵבִיא חֻפָּצָיו בְּשַׁבָּת וְהִכְנִיסָן לְבֵית יִשְׂרָאֵל מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ אָמַר לוֹ הַנִּיחֵן בְּזָוִית זוֹ הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וּמְזַמְּנִין אֶת הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת וְנוֹתְנִין לְפָנָיו מְזוֹנוֹת לְאָכְלָן. וְאִם נִטְלָן וְיָצָא אֵין נְזַקְקִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. וְכֵן נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לִפְנֵי הַכֶּלֶב בֶּחָצֵר וְאִם נִטְלָן וְיָצָא אֵין נְזַקְקִין לוֹ׃

כב מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהָיוּ עִמּוֹ מָעוֹת נוֹתֵן כִּיסוֹ לְנָכְרִי לְהוֹלִיכוֹ לוֹ וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ שָׂכָר עַל זֶה. וְאַף עַל פִּי שֶׁנְּתָנוֹ לוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁכָה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּשְׁלִיכֶנּוּ. וְאִם לֹא תַּתִּיר לוֹ דָּבָר זֶה שֶׁאֵין אִסּוּרוֹ אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים יָבוֹא לְהָבִיאוֹ בְּיָדוֹ וְעוֹבֵר עַל מְלָאכָה שֶׁל תּוֹרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּכִיסוֹ אֲבָל מְצִיאָה לֹא יִתֵּן לַנָּכְרִי אֶלָּא מוֹלִיכָהּ בְּפָחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת׃

כג יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אִם עָבַר וְעָשָׂה בְּזָדוֹן אָסוּר לוֹ לֵהָנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעוֹלָם. וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל מֻתָּר לָהֶם לֵהָנוֹת בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא יד) "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא", הִיא קֹדֶשׁ וְאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ. כֵּיצַד. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁבַשׁ בְּשַׁבָּת בְּמֵזִיד. לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכַל לַאֲחֵרִים אֲבָל לוֹ לֹא יֹאכַל עוֹלָמִית. וְאִם בִּשֵּׁל בִּשְׁגָגָה לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכַל בֵּין הוּא בֵּין אֲחֵרִים מִיָּד. וְכֵן כָּל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה׃

כד פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַתְּחוּם וְחָזְרוּ. בְּשׁוֹגֵג יֹאכְלוּ בְּשַׁבָּת שֶׁהֲרֵי לֹא נַעֲשָׂה בְּגוּפָן מַעֲשֶׂה וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ. בְּמֵזִיד לֹא יֹאכְלוּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת׃

כה הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִשְׁמֹר לוֹ אֶת הַפָּרָה וְאֶת הַתִּינוֹק לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת. לְפִיכָךְ אֵין אַחֲרָיוּת שַׁבָּת עָלָיו. וְאִם הָיָה הַשָּׂכִיר שְׂכִיר שַׁבָּת אוֹ שְׂכִיר שָׁנָה נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מָשְׁלָם. לְפִיכָךְ אַחֲרָיוּת שַׁבָּת עָלָיו. וְלֹא יֹאמַר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שַׁבָּת אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שָׁנָה אוֹ שֶׁל עֲשָׂרָה יָמִים:

פרק ז

א מְלָאכוֹת שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶן סְקִילָה וְכָרֵת בְּמֵזִיד אוֹ קָרְבַּן חַטָּאת בִּשְׁגָגָה. מֵהֶן אָבוֹת וּמֵהֶן תּוֹלְדוֹת. וּמְנָיָן כָּל אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְאֵלּוּ הֵן. הַחֲרִישָׁה. וְהַזְּרִיעָה. וְהַקְצִירָה. וְהָעֲמִירָה. וְהַדִּישָׁה. וְהַזֵּרִיָּה. וְהַבְּרִירָה. וְהַטְחִינָה. וְהַהַרְקָדָה. וְהַלִּישָׁה. וְהָאֲפִיָּה. וְהַגְּזִיזָה. וְהַלִּבּוּן. וְהַנְּפּוּץ. וְהַצְּבִיעָה. וְהַטְוָיָה. וַעֲשִׂיַּת הַנִּירִין. וְהַנְּסָכַת הַמַּסֵּכָה. וְהָאֲרִיגָה. וְהַבְּצִיעָה. וְהַקְשִׁירָה. וְהַהַתָּרָה. וְהַתְּפִירָה. וְהַקְרִיעָה. וְהַבְּנָיָן. וְהַסְּתִירָה. וְהַכָּאָה בְּפַטִּישׁ. וְהַצַּיָּדָה. וְהַשְּׁחִיטָה. וְהַהַפְשָׁטָה. וְהַהַעֲבָרָה. וּמְחִיקַת הָעוֹר. וְחִתּוּכוֹ. וְהַכְּתִיבָה. וְהַמְּחִיקָה. וְהַשְׂרטוּט. וְהַהַבְעָרָה. וְהַכִּבּוּי. וְהַהוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת:

ב כָּל אֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת וְכָל שֶׁהוּא מֵעִנְיָנָם הֵם הַנִּקְרָאִין אָבוֹת מְלָאכוֹת. כֵּיצַד הוּא עִנְיָנָן. אֶחָד הַחוֹרֵשׁ אוֹ הַחוֹפֵר אוֹ הָעוֹשֶׂה חָרִיץ הֲרֵי זֶה אַב מְלָאכָה. שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן חֲפִירָה בַּקַּרְקַע וְעִנְיָן אֶחָד הוּא:

ג וְכֵן הַזּוֹרֵעַ זְרָעִים אוֹ הַנּוֹטֵעַ אִילָנוֹת אוֹ הַמַּבְרִיךְ אִילָנוֹת אוֹ הַמַּרְכִּיב אוֹ הַזּוֹמֵר. כָּל אֵלּוּ אָב אֶחָד הֵן מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת וְעִנְיָן אֶחָד הוּא. שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן לְצַמַּח דָּבָר הוּא מִתְכַּוֵּן:

ד וְכֵן הַקּוֹצֵר תְּבוּאָה אוֹ קִטְנִית אוֹ הַבּוֹצֵר עֲנָבִים אוֹ הַגּוֹדֵר תְּמָרִים אוֹ הַמּוֹסֵק זֵיתִים אוֹ הָאוֹרֶה תְּאֵנִים. כָּל אֵלּוּ אַב מְלָאכָה אַחַת הֵן. שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן לַעֲקֹר דָּבָר מִגִּדּוּלָיו מִתְכַּוֵּן. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ שְׁאָר הָאָבוֹת:

ה הַתּוֹלְדָה הִיא הַמְּלָאכָה הַדּוֹמָה לְאָב מֵאֵלּוּ הָאָבוֹת. כֵּיצַד. הַמְּחַתֵּךְ אֶת הַיָּרָק מְעַט לְבַשֵּׁלוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב שֶׁזּוֹ הַמְּלָאכָה תּוֹלֶדֶת טְחִינָה. שֶׁהַטּוֹחֵן לוֹקֵחַ גּוּף אֶחָד וּמְחַלְּקוֹ לְגוּפִים הַרְבֵּה. וְכָל הָעוֹשֶׂה דָּבָר הַדּוֹמֶה לָזֶה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ לְשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת וְשָׂף אוֹתוֹ כְּדֵי לְקַּח מֵעָפְרוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים צוֹרְפֵי הַזָּהָב הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טְחִינָה:

ו וְכֵן הַלּוֹקֵחַ חָלָב וְנָתַן בּוֹ קֵיבָה כְּדֵי לְחָבְצוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר שֶׁהֲרֵי הִפְרִישׁ הַקּוֹם מִן הֶחָלָב. וְאִם גִּבְּנוֹ וְעָשָׂהוּ גְּבִינָה חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. שֶׁכָּל הַמְקַבֵּץ חֵלֶק אֶל חֵלֶק וְדָבֵק הַכֹּל עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ גּוּף אֶחָד הֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְבוֹנֶה. וְכֵן לְכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה מֵאֵלּוּ הָאָבוֹת יֵשׁ לָהֶן תּוֹלְדוֹת עַל דֶּרֶךְ זוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. וּמִגּוּף הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת תֵּדַע מֵעֵין אֵי זֶה אָב הִיא וְתוֹלֶדֶת אֵי זֶה אָב הִיא:

ז אֶחָד הָעוֹשֶׂה אָב מְלָאכוֹת אוֹ תּוֹלְדָה מִן הַתּוֹלְדוֹת בְּמֵזִיד חַיָּב כָּרֵת. וְאִם בָּאוּ עֵדִים נִסְקָל. בְּשׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת קְבוּעָה. אִם כֵּן מַה הֶּפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הָאָבוֹת וְהַתּוֹלְדוֹת. אֵין בֵּינֵיהֶן הֶּפְרֵשׁ אֶלָּא לְעִנְיַן הַקְּרְבָּן בִּלְבַד. שֶׁהָעוֹשֶׂה בְּשׁוֹגֵג אִם עָשָׂה אָבוֹת הָרִבֵּה בְּהֵעָלֵם אֶחָד חַיָּב חַטָּאת אַחַת עַל כָּל אָב וְאָב. וְאִם עָשָׂה אָב וְתוֹלְדוֹתָיו בְּהֵעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת:

ח כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁחָרַשׁ וְזָרַע וְקָצַר בְּשַׁבָּת בְּהֵעָלֵם אֶחָד חַיָּב שָׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. וַאֲפִלּוּ עָשָׂה הָאַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת בִּשְׁגָגָה כְּגוֹן שֶׁשָּׁכַח שֶׁאֲלוּ הַמְּלָאכוֹת אֲסוּרוֹת לֵעָשׂוֹת בְּשַׁבָּת חַיָּב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה חַטָּאת אַחַת. אֲבָל אִם טָחַן וְחָתַךְ הֵיָּרֵק וְשָׁף לְשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת בְּהֵעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. שֶׁהֲרֵי לֹא עָשָׂה אֶלָּא אָב אֶחָד וְתוֹלְדוֹתָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת בְּהֵעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁזָּרַע וְנָטַע וְהִבְרִיךְ וְהִרְכִּיב וְזָמַר בְּהֵעָלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת שֶׁכֻּלָּן אָב אֶחָד הֵן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק ח

א הַחוֹרֵשׁ כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַמְנַכֵּשׁ בְּעִקְּרֵי הָאִילָנוֹת וְהַמְקָרְסֵם עֲשָׂבִים אוֹ הַמְזַרֵד אֶת הַשָּׂרִיגִים כְּדֵי לְיַפּוֹת אֶת הַקַּרְקַע הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת חוֹרֵשׁ וּמִשֶּׁיַּעֲשֶׂה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְכֵן הַמַּשְׁוֶה פְּנֵי הַשָּׂדֶה כְּגוֹן שֶׁהִשְׁפִּיל הַתֵּל וְרִדְּדוֹ אוֹ מִלֵּא הַגֵּיא חַיָּב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. וְשִׁעוּרוֹ כָּל שֶׁהוּא. וְכֵן כָּל הַמַּשְׁוֶה גֻּמּוֹת שִׁעוּרוֹ כָּל שֶׁהוּא:

ב הַזּוֹרֵעַ כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַזּוֹמֵר אֶת הָאִילָן כְּדֵי שֶׁיִּצְמַח הֲרֵי זֶה מֵעֵין זוֹרֵעַ. אֲבָל הַמַּשְׁקֶה צְמָחִין וְאִילָנוֹת בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ וְחַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא. וְכֵן הַשּׁוֹרֶה חִטִּין וּשְׁעוֹרִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בַּמַּיִם הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ וְחַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא:

ג הַקּוֹצֵר כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְתוֹלֶשׁ תּוֹלֶדֶת קוֹצֵר הוּא. וְכָל הָעוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר. לְפִיכָךְ צְרוֹר שֶׁעָלוּ בוֹ עֲשָׂבִים וּכְשׁוּת שֶׁעָלָה בַּסְּנָה וַעֲשָׂבִים שֶׁצָּמְחוּ עַל גַּב הֶחָבִית. הַתּוֹלֵשׁ מֵהֶן חַיָּב שֶׁזֶּה הוּא מְקוֹם גִּדּוּלָן. אֲבָל הַתּוֹלֵשׁ מֵעָצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין זֶה מְקוֹם גִּדּוּלוֹ. וְעָצִיץ נָקוּב בִּכְדֵי שׁוֹרֶשׁ קָטָן הֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ חַיָּב:

ד כָּל זֶרַע שֶׁקִּצֵּרְתּוֹ מַצְמַחַת אוֹתוֹ וּמְגַדֶּלְתּוֹ כְּגוֹן אַסְפַּסְתָּא וְסִלְקָא. הַקּוֹצְרוֹ בִּשְׁגָגָה חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹצֵר וְאַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹטֵעַ. וְכֵן הַזּוֹמֵר וְהוּא צָרִיךְ לְעֵצִים חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר וּמִשּׁוּם נוֹטֵעַ. גַּבְשׁוּשִׁית שֶׁל עָפָר שֶׁעָלוּ בָּהּ עֲשָׂבִים, הִגְבִּיהָהּ מֵעַל הָאָרֶץ וְהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת חַיָּב מִשּׁוּם תּוֹלֵשׁ. הָיְתָה עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת וְהִנִּיחָהּ עַל הָאָרֶץ

חַיָּב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. תְּאֵנִים שֶׁיָּבְשׁוּ בְּאֵבֵיהֶן וְכֵן אִילָן שֶׁיָּבְשׁוּ פֵּרוֹתָיו בּוֹ. הַתּוֹלֵשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כַּעֲקוּרִין לְעִנְיַן טֻמְאָה:

ה הַתּוֹלֵשׁ עֲלָשִׁין הַמְזֻרָּד זָרְדִין. אִם לַאֲכִילָה שִׁעוּרוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת. וְאִם לִבְהֵמָה שִׁעוּרוֹ כְּמִלּוֹא פִּי גְּדִי. וְאִם לְהַסָּקָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה. הַמְעַמֵּר אֲכָלִין אִם לַאֲכִילָה שִׁעוּרוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת. וְאִם עִמֵּר לִבְהֵמָה שִׁעוּרוֹ כְּמִלּוֹא פִּי גְּדִי. וְאִם לְהַסָּקָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה. וּבֵיצָה הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא בֵּיצָה בֵּינוֹנִית שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין. וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה הוּא כְּדֵי לְבַשֵּׁל כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצָה וּגְרוֹגֶרֶת אֶחָד מִשְּׁלִשָּׁה בְּבֵיצָה. וְאֵין עִמּוּר אֶלָּא בִּגְדוּלֵי קַרְקַע:

ו הַמְקַבֵּץ דְּבֵלָה וְעֵשָׂה מִמֶּנָּה עִגּוּלָה אוֹ שֶׁנִּקֵּב תְּאֵנִים וְהִכְנִיס הַחֶבֶל בָּהֶן עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ גּוּף אֶחָד. הֲרֵי זֶה תּוֹלֵדֶת מְעַמֵּר וְחַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ז הַדָּשׁ כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב וְאֵין דִּישָׁה אֶלָּא בִּגְדוּלֵי קַרְקַע. וְהַמְפָרֵק הֲרֵי הִיא תּוֹלֵדֶת הַדָּשׁ וְחַיָּב וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַחוֹלֵב אֶת הַבְּהֵמָה חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק וְכֵן הַחוֹלֵב בְּחַי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹר חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה צָרִיךְ לַדָּם שֶׁיֵּצֵא מִן הַחֲבוּרָה. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לְהַזִּיק בַּלְּבַד פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּהְיֶה בַּדָּם אוֹ בַּחֲלָב שֶׁהוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת:

ח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחוֹלֵב בִּבְהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הַחוֹלֵב בַּחֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַזִּיק חַיָּב מִפְּנֵי נַחַת רוּחוֹ שֶׁהֲרֵי נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ וְשָׁכְכָה חֲמָתוֹ וַהֲרֵי הוּא כִּמְתַקֵּן. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַדָּם שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנּוּ חַיָּב:

ט שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה הֵן שֶׁיֵּשׁ לָהֶן עוֹרוֹת לְעִנְיַן שַׁבָּת כְּמוֹ חַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹף. אֲבָל שְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים אֵין לָהֶן עוֹר. לְפִיכָךְ הַחוֹלֵב בָּהֶן פָּטוּר. וְאֶחָד הַחוֹלֵב בִּבְהֵמָה חַיָּה וְעוֹף אוֹ בִּשְׁמוֹנָה שְׁרָצִים וְעָשָׂה בָּהֶן חַבּוּרָה וְיָצָא מֵהֶם דָּם אוֹ שֶׁנִּצְרַר הַדָּם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָצָא חַיָּב:

י הַסּוֹחֵט אֶת הַפֵּרוֹת לְהוֹצִיא מֵימֵיהֶן חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּשְׁקִין שֶׁסָּחַט כִּגְרוֹגֶרֶת. וְאֵין חַיָּבִים מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא עַל דְּרִיכַת זֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבַד. וּמֻתָּר לִסְחֹט אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים לְתוֹךְ הָאֹכֶל. שֶׁמַּשְׁקֶה הַבָּא לְאֹכֶל אֹכֶל הוּא וְנִמְצָא כִּמְפָרֵק אֹכֶל מֵאֹכֶל. אֲבָל אִם סָחַט לִכְלִי שֶׁאֵין בּוֹ אֹכֶל הֲרֵי זֶה דּוֹרֵךְ וְחַיָּב. וְהַחוֹלֵב לְתוֹךְ הָאֹכֶל אוֹ הַיּוֹנֵק בְּפִיו פָּטוּר וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּחֲלֹב לְתוֹךְ הַכְּלִי:

יא הַזּוֹרֶה אוֹ הַבּוֹרֵר כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְהַמְחַבֵּץ הֲרֵי הוּא תּוֹלֵדֶת בּוֹרֵר. וְכֵן הַבּוֹרֵר שְׁמָרִים מִתּוֹךְ הַמַּשְׁקִין הֲרֵי זֶה תּוֹלֵדֶת בּוֹרֵר אוֹ תּוֹלֵדֶת מְרַקֵּד וְחַיָּב. שֶׁהַזּוֹרֶה וְהַבּוֹרֵר וְהַמְרַקֵּד דּוֹמִין עִנְיְנֵיהֶם זֶה לָזֶה. וּמִפְּנֵי מָה מָנוּ אוֹתָן בִּשְׁלִשָּׁה מִפְּנֵי שֶׁכָּל מְלָאכָה שֶׁהָיְתָה בַּמִּשְׁכָּן מוֹנִין אוֹתָהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ:

יב הַבּוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת אוֹ שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי מִינֵי אֳכָלִין וּבֵרַר מִין מִמִּין אַחֵר בְּנָפָה וּבְכָבָרָה חַיָּב. בְּקָנוֹן אוֹ בְּתַמְחוּי פָּטוּר. וְאִם בֵּרַר בְּיָדוֹ לֶאֱכֹל לְאַלְתַּר מֻתָּר:

יג וְהַבּוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ הָאֹכֶל וַאֲפִלּוּ בְּיָדוֹ אַחַת חַיָּב. וְהַבּוֹרֵר תֶּרְמוֹסִין מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת שֶׁלָּהֶן חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהַפְּסֹלֶת שֶׁלָּהֶן מְמַתֶּקֶת אוֹתָן כְּשֶׁיִּשְׁלְקוּ אוֹתָן עִמָּהֶם וְנִמְצָא כְּבוֹרֵר פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל וְחַיָּב. הַבּוֹרֵר אֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת בְּיָדוֹ לְהַנִּיחוֹ אֲפִלּוּ לְבוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כְּבוֹרֵר לְאוֹצָר וְחַיָּב. הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי מִינֵי אֳכָלִין מְעֹרָבִין בּוֹרֵר אֶחָד מֵאַחֵר וּמַנִּיחַ לֶאֱכֹל מִיָּד. וְאִם בֵּרַר וְהִנִּיחַ לְאַחַר זְמַן אֲפִלּוּ לְבוֹ בַּיּוֹם כְּגוֹן שֶׁבֵּרַר בְּשַׁחֲרִית לֶאֱכֹל בֵּין הָעַרְבַּיִם חַיָּב:

יד הַמְשַׁמֵּר יַיִן אוֹ שֶׁמֶן אוֹ מַיִם וְכֵן שְׁאָר הַמַּשְׁקִין בַּמְּשַׁמֶּרֶת שֶׁלָּהֶן חַיָּב. וְהוּא שֶׁיְּשַׁמֵּר כִּגְרוֹגֶרֶת. אֲבָל מְסַנְּנִין יַיִן שֶׁאֵין בּוֹ שְׁמָרִים אוֹ מַיִם צְלוּלִין בְּסוּדְרִין וּבִכְפִיפָה מִצְרִית כְּדֵי שֶׁיְּהֵא צָלוּל בְּיוֹתֵר. וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי שְׁמָרִים בַּשְּׁבִיל שֶׁיְּצוֹלוּ. וְנוֹתְנִין בְּיָצָה טְרוּפָה לְמְסַנֶּנֶת שֶׁל חַרְדָּל כְּדֵי שֶׁיְּצַלֵּל. חַרְדָּל שֶׁלָּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. לְמָחָר מְמַחֶה וְשׁוֹתֶה בֵּין בַּיָּד בֵּין בִּכְלִי. וְכֵן יַיִן מִגִּתּוֹ כָּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵס טוֹרֵף חָבִית בִּשְׁמָרֶיהָ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסּוּדָרִין. שֶׁעֲדַיִן לֹא נִפְרְשׁוּ הַשְּׁמָרִים מִן הַיַּיִן יָפֶה יָפֶה וְכָל הַיַּיִן כְּגוּף אֶחָד הוּא. וְכֵן הַחַרְדָּל וְכָל כַּיּוֹצֵא בּוֹ:

טו הַטּוֹחֵן כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. וְכָל הַשּׁוֹחֵק תַּבְלִין וְסַמָּנִין בְּמַכְתֶּשֶׁת הֲרֵי זֶה טוֹחֵן וְחַיָּב. הַמְחַתֵּךְ יָרָק תָּלוּשׁ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן. וְכֵן הַנּוֹסֵר עֵצִים לְהָנוֹת בִּנְסֹרֶת שֶׁלָּהֶן אוֹ הַשֹּׁף לְשׁוֹן שֶׁל מַתֶּכֶת חַיָּב מִשֶּׁיְּשׁוּפְ כָּל שֶׁהוּא. אֲבָל הַמְחַתֵּךְ עֵצִים אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּדַקְדֵּק מֵהֶן כְּדֵי לְבַשֵּׁל כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצָה:

טז הַמְרַקֵּד כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. הַלָּשׁ כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב הַמְגַבֵּל אֶת הֶעָפָר הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת לָשׁ. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. וְאֵין גִּבּוּל בְּאֵפֶר וְלֹא בְּחוֹל הַגֵּס וְלֹא בְּמֶרְסָן וְלֹא בְּכַיּוֹצֵא בָּהֶן. וְהַנּוֹתֵן זֶרַע שֶׁמְּשַׁמְּרִין אוֹ זֶרַע פִּשְׁתָּן וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּמַיִם חַיָּב מִשּׁוּם לָשׁ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִתְעָרְבִין וְנִתְלִין זֶה בָּזֶה:

פרק ט

א הָאוֹפֶה כִּגְרוֹגֶרֶת חַיָּב. אֶחָד הָאוֹפֶה אֶת הַפַּת אוֹ הַמְבַשֵּׁל אֶת הַמַּאֲכָל אוֹ אֶת הַסַּמְמָנִין אוֹ הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּיִם הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד הוּא. שִׁעוּר הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּיִם כְּדֵי לִרְחֹץ בָּהֶן אֵיבָר קָטָן. וְשִׁעוּר מְבַשֵּׁל סַמְמָנִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִין לְדָבָר שֶׁמְּבַשְּׁלִין אוֹתָן לוֹ:

ב הַנּוֹתֵן בֵּיצָה בְּצַד הַמַּיחַם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל וְנִתְגַּלְגְּלָה חַיָּב. שֶׁהַמְבַשֵּׁל בְּתוֹלֶדֶת הָאוּר כְּמְבַשֵּׁל בָּאוּר עַצְמָהּ. וְכֵן הַמְּדִיחַ בְּחַמִּין דָּג מְלִיחַ הַיָּשָׁן אוֹ קוֹלְיֵיס הָאִסְפָּנִין וְהוּא דָּג דַּק וְרַךְ בְּיוֹתֵר הֲרֵי זֶה חַיָּב. שֶׁהֲדָחָתָן בְּחַמִּין זֶה הוּא גְּמַר בִּשּׁוּלָן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן:

ג הַמַּפְקִיעַ אֶת הַבֵּיצָה בְּבֶגֶד חַם אוֹ בְּחוֹל וּבַאֲבַק דְּרָכִים שֶׁהֵן חַמִּים מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ אַף עַל פִּי שֶׁנִּצְלִית פָּטוּר. שֶׁתּוֹלְדוֹת חַמָּה אֵינָם כְּתוֹלְדוֹת הָאֵשׁ. אֲבָל גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן מִפְּנֵי תּוֹלְדוֹת הָאוּר. וְכֵן הַמְבַשֵּׁל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם פָּטוּר. הַמְבַשֵּׁל עַל הָאוּר דָּבָר שֶׁהָיָה מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ אוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ בִּשּׁוּל כְּלָל פָּטוּר:

ד אֶחָד נָתַן אֶת הָאוּר וְאֶחָד נָתַן אֶת הָעֵצִים וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקְּדֵרָה וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם וְאֶחָד נָתַן אֶת הַבָּשָׂר וְאֶחָד נָתַן אֶת הַתַּבְלִין וּבָא אַחֵר וְהֵגִיס כֻּלָּם חַיָּבִים מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה דָּבָר מִצָּרְכֵי הַבִּשּׁוּל הֲרֵי זֶה מְבַשֵּׁל. אֲבָל אִם שִׂפֵּת אֶחָד אֶת הַקְּדֵרָה תְּחִלָּה וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַמַּיִם וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַבָּשָׂר וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַתַּבְלִין וּבָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הָאוּר וּבָא אַחֵר וְנָתַן עֵצִים עַל הָאוּר וּבָא אַחֵר וְהֵגִיס. שְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים בְּלָבַד חַיָּבִין מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל:

ה הִנִּיחַ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי פֶּחָלִים אִם נִצְלָה בוֹ כְּגְרוֹגֶרֶת אֲפִלּוּ בִּשְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת חַיָּב. לֹא נִצְלָה בוֹ כְּגְרוֹגֶרֶת אֲבָל נִתְבַּשֵּׁל כֻּלּוֹ חֲצִי בִּשּׁוּל חַיָּב. נִתְבַּשֵּׁל חֲצִי בִּשּׁוּל מִצַּד אֶחָד פָּטוּר. עַד שֶׁיְּהַפֵּךְ בּוֹ וְיִתְבַּשֵּׁל חֲצִי בִּשּׁוּל מִשְּׁנֵי צְדָדִין. שָׁכַח וְהִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר בְּשַׁבָּת וְנִזְכַּר מֻתָּר לוֹ לְרַדּוֹתָהּ קֹדֶם שֶׁתֶּאָפֶה וְיָבוֹא לִידֵי מְלָאכָה:

ו הַמַּתִּיךְ אֶחָד מִמִּינֵי מַתָּכוֹת כָּל שֶׁהוּא אוֹ הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּתָּכוֹת עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה גַּחֶלֶת הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְבַשֵּׁל. וְכֵן הַמְמַסֵּס אֶת הַדּוֹנַג אוֹ אֶת הַחֵלֶב אוֹ אֶת הַזֶּפֶת וְהַכֹּפֶר וְהַגְּפְרִית וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְבַשֵּׁל וְחַיָּב. וְכֵן הַמְבַשֵּׁל כְּלֵי אֲדָמָה עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חֶרֶס חַיָּב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר בֵּין שֶׁרִפָּה גּוּף קָשֶׁה בָּאֵשׁ אוֹ שֶׁהִקְשָׁה גּוּף רַךְ הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל:

ז הַגּוֹזֵז צֶמֶר אוֹ שֵׂעָר בֵּין מִן הַבְּהֵמָה בֵּין מִן הַחַיָּה בֵּין מִן הַחַי בֵּין מִן הַמֵּת אֲפִלּוּ מִן הַשֶּׁלַח שֶׁלָּהֶן חַיָּב. כַּמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ כְּרֹחַב הַסִּיט כָּפוּל. וְכַמָּה רֹחַב הַסִּיט כְּדֵי לִמְתֹּחַ מִן בֹּהֶן שֶׁל יָד עַד הָאֶצְבַּע הָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיִּפְתַּח בֵּינֵיהֶן בְּכָל כֹּחוֹ וְהוּא קָרוֹב לִשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי זֶרֶת. הַתּוֹלֵשׁ כָּנָף מִן הָעוֹף הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת גּוֹזֵז. הַטּוֹוֶה אֶת הַצֶּמֶר מִן הַחַי פָּטוּר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בְּכָךְ וְאֵין דֶּרֶךְ נְפוּץ בְּכָךְ וְאֵין דֶּרֶךְ טְוִיָּה בְּכָךְ:

ח הַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו אוֹ שְׂעָרוֹ אוֹ שְׁפָמוֹ אוֹ זְקָנוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת גּוֹזֵז וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּטֹּל בִּכְלִי. אֲבָל אִם נְטָלָן בְּיָדוֹ בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר פָּטוּר. וְכֵן הַחוֹתֵךְ יַבֶּלֶת מִגּוּפוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי פָּטוּר בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. וּמֻתָּר לַחְתֹּךְ יַבֶּלֶת בַּמְקֻדָּשׁ בְּיָד אֲבָל לֹא בִּכְלִי. וְאִם הָיְתָה יְבֵשָׁה חוֹתְכָהּ אַף בִּכְלִי וְעוֹבֵד עֲבוֹדָה:

ט הַנּוֹטֵל שְׂעָרוֹ בִּכְלִי כַּמָּה יִטֹּל וְיִהְיֶה חַיָּב. שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. וְאִם לִקֵּט לְבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחוֹרוֹת אֲפִלּוּ אַחַת חַיָּב. צִפֹּרֶן שֶׁפֵּרְשָׁה רֻבָּהּ וְצִיצִין שֶׁל עוֹר שֶׁפֵּרְשׁוּ רֻבָּן אִם פֵּרְשׁוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה

וּמְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ מֻתָּר לִטֹּל אוֹתָן בְּיָדוֹ אֲבָל לֹא בִּכְלִי. וְאִם נְטָלָן בִּכְלִי פָּטוּר. וְאִם אֵינָן מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בַּיָּד אָסוּר. וְאִם לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן אֲפִלּוּ מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אָסוּר לְנַטְלָן בְּיָדוֹ וְאִם נְטָלָן בִּכְלִי חַיָּב:

י הַמְלַבֵּן אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַשָּׁנִי. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן מִמַּה שֶּׁדַּרְכָּן לְהִתְלַבֵּן חַיָּב. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד אָרְכּוֹ כְּמִלֹּא רֹחַב הַסִּיט כָּפוּל שֶׁהוּא אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים:

יא הַמְכַבֵּס בְּגָדִים הֲרֵי הוּא תּוֹלֶדֶת מְלַבֵּן וְחַיָּב. וְהַסּוֹחֵט אֶת הַבֶּגֶד עַד שֶׁיּוֹצִיא הַמַּיִם שֶׁבּוֹ הֲרֵי זֶה מְכַבֵּס וְחַיָּב. שֶׁהַסְּחִיטָה מִצְרְכֵי כִּבּוּס הִיא כְּמוֹ שֶׁהַהֲגָסָה מִצְרְכֵי הַבִּשּׁוּל. וְאֵין סְחִיטָה בְּשֵׁעָר וְהוּא הַדִּין לְעוֹר שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל סְחִיטָתוֹ:

יב הַמְנַפֵּץ אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַשָּׁנִי וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּב. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִטְווֹת מִמֶּנּוּ אֶחָד אָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים. וְהַמְנַפֵּץ אֶת הַגִּידִים עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ כְּצֶמֶר כְּדֵי לִטְווֹת אוֹתָן הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְנַפֵּץ וְחַיָּב:

יג הַצּוֹבֵעַ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט כָּזֶה חַיָּב. וְאֵין הַצּוֹבֵעַ חַיָּב עַד שֶׁיְּהֵא צֶבַע הַמִּתְקַיֵּם. אֲבָל צֶבַע שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל כְּגוֹן שֶׁהֶעֱבִיר סָרָק אוֹ שָׁשַׁר עַל גַּבֵּי בַּרְזֶל אוֹ נְחשֶׁת וּצְבָעוֹ פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי אַתָּה מַעֲבִירוֹ לִשְׁעָתוֹ וְאֵינוֹ צוֹבֵעַ כְּלוּם. וְכָל שֶׁאֵין מְלַאכְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת בְּשַׁבָּת פָּטוּר:

יד הָעוֹשֶׂה עֵין הַצֶּבַע הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת צוֹבֵעַ וְחַיָּב. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁנָּתַן קִנְקְנְתּוֹם לְתוֹךְ מֵי עַפְצָא שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל שָׁחוֹר. אוֹ שֶׁנָּתַן אִיסְטִיס לְתוֹךְ מֵי כַּרְכֹּם שֶׁנַּעֲשָׂה הַכֹּל יָרֹק. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִצְבֹּעַ בּוֹ חוּט שֶׁאָרְכּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים:

טו הַטּוֹוֶה אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים מִכָּל דָּבָר הַנִּטְוֶה חַיָּב. אֶחָד הַטּוֹוֶה אֶת הַצֶּמֶר אוֹ אֶת הַפִּשְׁתָּן אוֹ אֶת הַנּוֹצָה אוֹ אֶת הַשֵּׂעָר אוֹ אֶת הַגִּידִין. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. הָעוֹשֶׂה אֶת הַלֶּבֶד הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹוֶה וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּלְבֹּד דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִטְווֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים בְּעֹבִי בֵּינוֹנִי:

טז הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בָּתֵּי נִירִין חַיָּב. הָעוֹשֶׂה נָפָה אוֹ כְּבָרָה אוֹ סַל אוֹ סְבָכָה אוֹ שֶׁסָּרַג מִטָּה בַּחֲבָלִים הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת עוֹשֶׂה נִירִין וּמִשַּׁיָּעֲשֶׂה שְׁנֵי בָּתִּים בְּאֶחָד מִכָּל אֵלּוּ חַיָּב. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בָּתֵּי נִירִין בְּדָבָר שֶׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ בָּתִּים בָּתִּים כְּגוֹן אֵלּוּ חַיָּב:

יז דֶּרֶךְ הָאוֹרְגִין שֶׁמּוֹתְחִין הַחוּטִין תְּחִלָּה בְּאֹרֶךְ הַיְרִיעָה וּבְרָחְבָּהּ וּשְׁנַיִם אוֹחֲזִין זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן וְאֶחָד שׁוֹבֵט בְּשֵׁבֶט עַל הַחוּטִין וּמְתַקֵּן אוֹתָן זֶה בְּצַד זֶה עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה כֻּלָּהּ שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב. וּמִתְיַחֵת הַחוּטִין כְּדֶרֶךְ הָאוֹרְגִין הִיא הַנִּסְכֶּת הַמַּסֶּכֶת וְזֶה הַמּוֹתֵחַ נִקְרָא מֵסֵךְ. וּכְשֶׁכּוֹפְלִין אוֹתָהּ וּמַתְחִיל לְהַכְנִיס הַשְׁתִי בָּעֵרֶב נִקְרָא אוֹרֵג:

יח הַמַּסֵּךְ חַיָּב וְהִיא מְלָאכָה מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. וְהַשּׁוֹבֵט עַל הַחוּטִין עַד שֶׁיִּפָּרְקוּ וְיִתַּקְנֵם הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַסֵּךְ. וְכַמָּה שִׁעוּרוֹ מִשֶּׁיִּתַּקֵּן רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. וְכֵן הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין בְּרֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת חַיָּב. בֵּין שֶׁאָרָגָן בַּתְּחִלָּה בֵּין שֶׁהָיָה מִקְצָת הַבֶּגֶד אָרוּג וְאָרַג עַל הָאָרוּג שִׁעוּרוֹ שְׁנֵי חוּטִין. וְאִם אָרַג חוּט אֶחָד וְהִשְׁלִים בּוֹ הַבֶּגֶד חַיָּב. אָרַג בִּשְׁפַת הַיְרִיעָה שְׁנֵי חוּטִין בְּרֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין חַיָּב. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְאוֹרֵג צִלְצוּל קָטָן בְּרֹחַב שְׁלֹשָׁה בָּתֵּי נִירִין:

יט הַמְדַקְדֵּק אֶת הַחוּטִין וּמַפְרִידָן בְּעֵת הָאֲרִיגָה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת אוֹרֵג. וְכֵן הַקּוֹלֵעַ אֶת הַנִּימִין הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת אוֹרֵג וְשִׁעוּרוֹ מִשֶּׁיַּעֲשֶׂה קְלִיעָה בְּאֹרֶךְ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת:

כ הַבּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין חַיָּב. וּבוֹצֵעַ הוּא הַמַּפְרִישׁ אֶת הָאָרוּג. בֵּין שֶׁהוֹצִיא הָעֵרֶב מִן הַשְּׁתִי אוֹ שֶׁהֶעֱבִיר הַשְּׁתִי מֵעַל הָעֵרֶב הֲרֵי זֶה בּוֹצֵעַ וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא מְקַלְקֵל אֶלָּא יִתְכַּוֵּן לְתַקֵּן כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין אֵלּוּ שֶׁמְּאַחִין אֶת הַבְּגָדִים הַקַּלִּים בְּיוֹתֵר שֶׁבּוֹצְעִין וְאַחַר כָּךְ מְאַחִין וְחוֹזְרִין וְאוֹרְגִין חוּטִין שֶׁבָּצְעוּ עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ שְׁנֵי הַבְּגָדִים אוֹ שְׁנֵי הַקְּרָעִים אֶחָד. וְהַסּוֹתֵר אֶת הַקְּלִיעָה לְתַקֵּן הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹצֵעַ וְשִׁעוּרוֹ כְּשִׁעוּר הַבּוֹצֵעַ:

פרק י

א הַקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן חַיָּב. כְּגוֹן קֶשֶׁר הַגַּמָּלִין וְקֶשֶׁר הַסַּפָּנִין וְקִשְׁרֵי רְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל שֶׁקּוֹשְׁרִין הָרַצָּעִנִין בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתָן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל הַקּוֹשֵׁר קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן פָּטוּר. וְקֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא וְאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן מֻתָּר לְקַשְׁרוֹ לְכַתְּחִלָּה:

ב כֵּיצַד. נִפְסְקָה לוֹ רְצוּעָה וּקְשָׁרָהּ, נִפְסַק הַחֶבֶל וּקְשָׁרוֹ, אוֹ שֶׁקִּשֵּׁר חֶבֶל בְּדֶלִי אוֹ שֶׁקִּשֵּׁר רֶסֶן בְּהֵמָה הֲרֵי זֶה פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַקְּשָׁרִים שֶׁהֵן מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט וְכָל אָדָם קוֹשֵׁר אוֹתָן לְקַיָּמָא. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא אִם קְשָׁרוֹ קֶשֶׁר אֻמָּן הֲרֵי זֶה אָסוּר:

ג קוֹשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְתְּחֵי הֶחָלוּק אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים, וְחוּטֵי סְבָכָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָפוּי בְּרֹאשׁוֹ, וּרְצוּעוֹת מִנְעָל וְסַנְדָּל שֶׁקּוֹשְׁרִין אוֹתָן עַל הָרֶגֶל בִּשְׁעַת מַלְבּוּשׁ, וְנוֹדוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי אָזְנַיִם, וּקְדֵרָה שֶׁל בָּשָׂר אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹלָה לְהוֹצִיא הַבָּשָׂר וְלֹא תַּתִּיר הַקֶּשֶׁר. וְקוֹשְׁרִין דְּלִי בִּמְשִׁיחָה אוֹ בְּאַבְנֵט וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אֲבָל לֹא בְּחֶבֶל. וְקוֹשְׁרִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה אוֹ בְּרַגְלָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵּצֵא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי אִסָּרוֹת. וְחֶבֶל שֶׁהָיָה קָשׁוּר בַּפָּרָה קוֹשְׁרוֹ בָּאֲבוּס. הָיָה קָשׁוּר בָּאֲבוּס קוֹשְׁרוֹ בַּפָּרָה. אֲבָל לֹא יָבִיא חֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְיִקְשֹׁר בַּפָּרָה וּבָאֲבוּס. וְאִם הָיָה חֶבֶל גַּרְדִּי שֶׁמַּתָּר לְטַלְטְלוֹ הֲרֵי זֶה מֵבִיא וְקוֹשֵׁר בַּפָּרָה וּבָאֲבוּס. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוּ הַקְּשָׁרִים מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט הֵן וְאֵינָן שֶׁל קַיָּמָא אֶלָּא פַּעַם קוֹשֵׁר בַּפָּרָה וּבָאֲבוּס.

וּפַעַם מַתִּיר וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לְקַשֵּׁר אוֹתָן לְכַתְּחִלָּה. חוֹתָלוֹת שֶׁל תְּמָרִים וְשֶׁל גְּרוֹגָרוֹת מַתִּיר וּמַפְקִיעַ וְחוֹתֵךְ וְנוֹטֵל וְאוֹכֵל:

ד כָּל שֶׁרָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מֻתָּר לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. לְפִיכָךְ אִם נִפְסְקָה רְצוּעַת סַנְדָּלוֹ בְּכַרְמְלִית נוֹטֵל גֶּמִי לַח הָרָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה וְכוֹרֵךְ עָלָיו וְקוֹשֵׁר הַגֶּמִי. נִשְׁמְטָה לוֹ רְצוּעַת מִנְעָל וְסַנְדָּל אוֹ שֶׁנִּשְׁמַט רֹב הָרֶגֶל מֻתָּר לְהַחֲזִיר הָרְצוּעוֹת לִמְקוֹמָן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר:

ה הָעֲנִיבָה מֻתֶּרֶת לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִתְחַלֶּפֶת בִּקְשִׁירָה. לְפִיכָךְ הַחֵבֶל שֶׁנִּפְסַק מְקַבֵּץ שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְכוֹרֵךְ עָלָיו מְשִׁיחָה וְעוֹנֵב עֲנִיבָה:

ו מֻתָּר לְקַשֵּׁר קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיְמָא לְדַבַּר מִצְוָה. כְּגוֹן שֶׁיִּקְשֹׁר לְמִדַּת שִׁעוּר מִשְׁעוּרֵי הַתּוֹרָה. נִימַת כִּנּוֹר שֶׁנִּפְסַק קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. וְלֹא יִקְשֹׁר נִימָא לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ בַּמִּקְדָּשׁ:

ז כָּל קֶשֶׁר שֶׁחַיָּבִין עַל קִשּׁוּרוֹ כָּךְ חַיָּבִין עַל הֶתֵּרוֹ. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁהַקּוֹשֵׁר אוֹתוֹ פָּטוּר כָּךְ הַמַּתִּיר אוֹתוֹ פָּטוּר. וְכָל קֶשֶׁר שֶׁמֻּתָּר לְקַשְּׁרוֹ כָּךְ מֻתָּר לְהַתִּירוֹ:

ח הַפּוֹתֵל חֲבָלִים מִן הַהוּצִין וּמִן הַחֶלֶף אוֹ מִחוּטֵי צֶמֶר אוֹ מֵחוּטֵי פִּשְׁתָּן אוֹ חוּטֵי שֵׂעָר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּבִין עָלָיו חַטָּאת. וְשִׁעוּרוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד הַחֶבֶל בִּפְתִילָתוֹ בְּלֹא קְשִׁירָה שֶׁנִּמְצֵאת מְלַאכְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֵן הַמַּפְרִיד אֶת הַפְּתִיל הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַתִּיר וְחַיָּב. וְהוּא שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל בִּלְבַד. וְשִׁעוּרוֹ כְּשִׁעוּר הַפּוֹתֵל:

ט הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת חַיָּב. וְהוּא שֶׁקָּשַׁר רָאשֵׁי הַחוּט מִכָּאן וּמִכָּאן כְּדֵי שֶׁתַּעֲמֹד הַתְּפִירָה וְלֹא תִּשָּׁמֵט. אֲבָל אִם תָּפַר יֶתֶר עַל שְׁתֵּי תְּפִירוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָשַׁר חַיָּב שֶׁהֲרֵי מִתְקַיֶּמֶת הַתְּפִירָה. וְהַמּוֹתֵחַ חוּט שֶׁל תְּפִירָה בְּשַׁבָּת חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצָרְכֵי הַתְּפִירָה:

י הַקּוֹרֵעַ כְּדֵי לִתְפֹּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת עַל מְנָת לִתְפֹּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת חַיָּב. אֲבָל הַקּוֹרֵעַ לְהַפְסִידָהּ פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ אוֹ עַל מֵת שֶׁהוּא חַיָּב לִקְרֹעַ עָלָיו חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁמִּישֵּׁב אֶת דַּעְתּוֹ בְּדָבָר זֶה וְיָנוּחַ יִצְרוֹ וְהוֹאִיל וַחֲמָתוֹ שׁוֹכֶכֶת בְּדָבָר זֶה הֲרֵי הוּא כְּמִתַּקֵּן וְחַיָּב. וְהַפּוֹתֵחַ בֵּית הַצַּוָּאר בְּשַׁבָּת חַיָּב:

יא הַמְדַבֵּק נְיָרוֹת אוֹ עוֹרוֹת בְּקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים וְכֵיוֹצֵא בּוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת תּוֹפֵר וְחַיָּב. וְכֵן הַמְפָרֵק נְיָרוֹת דְּבוּקִין אוֹ עוֹרוֹת דְּבוּקִין וְלֹא נִתְכַּוֵּן לְקַלְקֵל בִּלְבַד הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת קוֹרֵעַ וְחַיָּב:

יב הַבּוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. הַמַּשֶּׁוֶה פְּנֵי הַקַּרְקַע בְּבֵית כְּגוֹן שֶׁהִשְׁפִּיל תֵּל אוֹ מִלֵּא גּוּמָא אוֹ גַּיְא הֲרֵי זֶה בּוֹנֶה וְחַיָּב. אֶחָד נָתַן אֶת הָאֶבֶן וְאֶחָד נָתַן אֶת הַטִּיט הַנּוֹתֵן הַטִּיט חַיָּב. וּבַנִּדְבָּךְ הָעֶלְיוֹן אֲפִלּוּ הֶעֱלָה אֶת הָאֶבֶן וְהִנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי הַטִּיט חַיָּב. שֶׁהֲרֵי אֵין מַנִּיחִין עָלֶיהָ טִיט אַחֵר. וְהַבּוֹנֶה עַל גַּבֵּי כֵּלִים פָּטוּר:

יג הָעוֹשֶׂה אֹהֶל קָבוּעַ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּלֵי אֲדָמָה כְּגוֹן תַּנּוּר וְחָבִית קֹדֶם שֶׁיִּשָּׂרְפוּ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב. וְכֵן הַמְגַבֵּן אֶת הַגְּבִינָה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה. וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּגַבֵּן כִּגְרוֹגֶרֶת. הַמַּכְנִיס יַד הַקֶּרֶדֹם בְּתוֹךְ הָעֵץ שֶׁלּוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בּוֹ. וְכֵן הַתּוֹקֵעַ עֵץ בְּעֵץ בֵּין שֶׁתְּקָעוֹ בְּמַסְמֵר בֵּין שֶׁתְּקָעוֹ בָּעֵץ עַצְמוֹ עַד שֶׁנִּתְאַחֵד הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת בּוֹנֶה וְחַיָּב:

יד הָעוֹשֶׂה נֶקֶב כָּל שֶׁהוּא בְּלוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לָהֶן הָאוֹרָה חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. הַמַּחֲזִיר דֶּלֶת שֶׁל בּוֹר וְשֶׁל דּוּת וְשֶׁל יָצִיעַ חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה:

טו הַסּוֹתֵר כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּסְתֹּר עַל מְנָת לִבְנוֹת. אֲבָל אִם סָתַר דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה פָּטוּר. הַסּוֹתֵר אֹהֶל קָבוּעַ אוֹ שֶׁפָּרַק עֵץ תִּקּוּעַ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת סוֹתֵר וְחַיָּב וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְתַקֵּן:

טז הַמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ הַכָּאָה אַחַת חַיָּב. וְכָל הָעוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁהוּא גְּמַר מְלָאכָה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַכָּה בְּפַטִּישׁ וְחַיָּב. כֵּיצַד. הַמְנַפֵּחַ בִּכְלֵי זְכוּכִית וְהַצָּר בַּכְּלֵי צוּרָה אֲפִלּוּ מִקְצָת הַצּוּרָה וְהַמְגָרֵד כָּל שֶׁהוּא וְהָעוֹשֶׂה נֶקֶב כָּל שֶׁהוּא בֵּין בְּעֵץ בֵּין בְּמַתֶּכֶת בֵּין בִּבְנִין בֵּין בִּכְלִים הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַכָּה בְּפַטִּישׁ וְחַיָּב. וְכָל פֶּתַח שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא אֵין חַיָּבִין עַל עֲשִׂיָּתוֹ:

יז הַמַּפִּיס שְׁחִין בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהָרוֹפְאִין עוֹשִׂין שֶׁהֵן מִתְכַּוְּנִין בִּרְפוּאָה לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ שֶׁזּוֹ הִיא מְלֶאכֶת הָרוֹפֵא. וְאִם הֵפִיסָה לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה הַלֵּחָה שֶׁבָּהּ הֲרֵי זֶה מֻתָּר:

יח הַמְסַתֵּת אֶת הָאֶבֶן כָּל שֶׁהוּא חַיָּב מִשּׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ. הַמְצַדֵּד אֶת הָאֶבֶן בִּיסוֹד הַבִּנְיָן וְתִקְּנָהּ בְּיָדוֹ וְהוֹשִׁיבָהּ בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לָהּ חַיָּב מִשּׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ. הַלּוֹקֵט יְבוּלֶת שֶׁעַל גַּבֵּי בְּגָדִים בְּיָדוֹ כְּגוֹן אֵלּוּ הַיְּבוּלוֹת שֶׁבִּכְלֵי צֶמֶר חַיָּב מִשּׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ. וְהוּא שֶׁיְּקַפִּיד עֲלֵיהֶן. אֲבָל אִם הֵסִירָן דֶּרֶךְ עֵסֶק הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַמְנַעֵר טַלִּית חֲדָשָׁה שְׁחוֹרָה כְּדֵי לְנָאוֹתָהּ וּלְהַסִּיר הַצֶּמֶר הַלָּבָן הַנִּתְלֶה בָּהּ כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאֻמָּנִין עוֹשִׂין חַיָּב חַטָּאת. וְאִם אֵינוֹ מַקְפִּיד מֻתָּר:

יט הַצָּד דָּבָר שֶׁדֶּרֶךְ מִינוֹ לָצוּד אוֹתוֹ חַיָּב. כְּגוֹן חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים. וְהוּא שֶׁיְּצוּד אוֹתָן לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְחֻסַּר צֵידָה. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁרָדַף אַחֲרֵי צְבִי עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְבַיִת אוֹ לְגִנָּה אוֹ לְחָצֵר וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁהִפְרִיחַ אֶת הָעוֹף עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְמִגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁשָּׁלָה דָּגִים מִן הַיָּם בְּתוֹךְ סֶפֶל שֶׁל מַיִם הֲרֵי זֶה חַיָּב. אֲבָל אִם הִפְרִיחַ צִפּוֹר לְבַיִת וְנָעַל בְּפָנָיו. אוֹ שֶׁהִבְרִיחַ דָּג וַעֲקָרוֹ מִן הַיָּם לִבְרֵכָה שֶׁל מַיִם. אוֹ שֶׁרָדַף אַחַר צְבִי עַד שֶׁנִּכְנַס לִטְרַקְלִין רָחָב וְנָעַל בְּפָנָיו הֲרֵי זֶה פָּטוּר. שֶׁאֵין זוֹ צֵידָה גְּמוּרָה שֶׁאִם יָבוֹא לְקַחְתּוֹ צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחֲרָיו וְלָצוּד אוֹתוֹ מִשָּׁם. לְפִיכָךְ הַצָּד אַרְיֵה אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ לַכְּפָּה שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא נֶאֱסָר בָּהּ:

כ כָּל מָקוֹם שֶׁאִם יָרוּץ בּוֹ יַגִּיעַ לַחַיָּה בִּשְׁחִיָּה אַחַת. אוֹ שֶׁהָיוּ הַכְּתָלִים קְרוֹבִין זֶה לָזֶה עַד שֶׁיִּפֹּל צֵל שְׁנֵיהֶם לְאֶמְצַע כְּאֶחָד הֲרֵי זֶה מָקוֹם קָטָן. וְאִם הִבְרִיחַ הַצְּבִי וְכַיּוֹצֵא בּוֹ לְתוֹכוֹ חַיָּב. וּמָקוֹם שֶׁהוּא גָּדוֹל מִזֶּה הַמַּבְרִיחַ חַיָּה וְעוֹף לְתוֹכוֹ פָּטוּר:

כא אֶחָד שְׁמֹנָה שְׁרָצִים הָאֲמוּרִין בַּתּוֹרָה וְאֶחָד שְׁאָר שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁיֵּשׁ לְמִינָן צִידָה הַצָּד אֶחָד מִכָּל בֵּין לְצָרֶךְ בֵּין שֶׁלֹּא לְצָרֶךְ אוֹ לְשַׁחֵק בָּהֶן חַיָּב הוֹאִיל וְנִתְכַּוֵּן לָצוּד וְצָד. שֶׁמִּלְאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב עָלֶיהָ. הַצָּד אֶת הַיָּשֵׁן וְאֶת הַסּוּמָא חַיָּב:

כב הַמְשַׁלֵּחַ כְּלָבִים כְּדֵי שֶׁיְּצוּדוּ צְבָאִים וְאַרְנָבִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וּבָרַח הַצְּבִי מִפְּנֵי הַכֶּלֶב וְהָיָה הוּא רוֹדֵף אַחַר הַצְּבִי אוֹ שֶׁעָמַד בְּפָנָיו וְהִבְהִילוֹ עַד שֶׁהִגִּיעַ הַכֶּלֶב וּתְפָשׂוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת הַצָּד וְחַיָּב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ בְּעוֹפוֹת:

כג צְבִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו חַיָּב. נְעָלוּהוּ שְׁנַיִם פְּטוּרִין. אִם אֵין אֶחָד יָכוֹל לִנְעֹל וּנְעָלוּהוּ שְׁנַיִם חַיָּבִין. יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מִלְּאָהוּ וְיָשַׁב הַשֵּׁנִי וּמִלְּאָהוּ הַשֵּׁנִי חַיָּב. יָשַׁב הָרִאשׁוֹן וּמִלְּאָהוּ וּבָא הַשֵּׁנִי וְיָשַׁב בְּצִדּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרִאשׁוֹן וְהָלַךְ לוֹ הָרִאשׁוֹן חַיָּב וְהַשֵּׁנִי לֹא עָשָׂה כְּלוּם וּמֻתָּר לוֹ לֵישֵׁב בִּמְקוֹמוֹ עַד הָעֶרֶב וְלוֹקֵחַ הַצְּבִי. לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְנוֹעֵל בֵּיתוֹ לִשְׁמֹרוֹ וְנִמְצָא צְבִי שָׁמוּר בְּתוֹכוֹ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּלוּם. נִכְנְסָה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ וּמֻתָּר:

כד הַצָּד צְבִי זָקֵן אוֹ חִגֵּר אוֹ חוֹלֶה אוֹ קָטָן פָּטוּר. הַמְפָרֵק בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מִן הַמְּצוּדָה פָּטוּר. הַצָּד חַיָּה וְעוֹף שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ כְּגוֹן אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין וְיוֹנֵי (עֲלִיָּה) פָּטוּר. הַצָּד דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ צִידָה כְּגוֹן חֲגָבִים הַגְּזִין צְרָעִין וַיְתוּשִׁין וּפַרְעוֹשִׁין וְכַיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

כה רְמָשִׂים הַמַּזִּיקִין כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְמִיתִין הוֹאִיל וְנוֹשְׁכִין מֻתָּר לְצוּד אוֹתָם בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְהִנָּצֵל מִנְּשִׁיכָתָן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. כּוֹפֶה כְּלִי עֲלֵיהֶן אוֹ מַקִּיף עֲלֵיהֶן אוֹ קוֹשְׁרָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ:

פרק יא

א הַשּׁוֹחֵט חַיָּב. וְלֹא שׁוֹחֵט בִּלְבַד אֶלָּא כָּל הַנּוֹטֵל נְשָׁמָה לְאֶחָד מִכָּל מִינֵי חַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹף וְדָג וְשֶׁרֶץ בֵּין בִּשְׁחִיטָה אוֹ בִּנְחִירָה אוֹ בְּהַכָּאָה חַיָּב. הַחוֹנֵק אֶת הַחַי עַד שֶׁיָּמוּת הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת שׁוֹחֵט. לְפִיכָךְ אִם הֶעֱלָה דָּג מִסַּפֵּל שֶׁל מַיִם וְהִנִּיחוֹ עַד שֶׁמֵּת חַיָּב מִשּׁוּם חוֹנֵק. וְלֹא עַד שֶׁיָּמוּת אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁיָּבֵשׁ בּוֹ כְּסֶלַע בֵּין סְנַפִּירָיו חַיָּב שֶׁעוֹד אֵינוֹ יָכוֹל לְחְיוֹת. הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמֵעֵי הַבְּהֵמָה וְדִלְדֵּל עֵבָר שֶׁבְּמֵעֶיהָ חַיָּב:

ב רְמָשִׂים שֶׁהֵן פָּרִין וְרְבִין מִזְכָּר וּנְקֵבָה אוֹ נֶהֱוִין מִן הֶעָפָר כְּמוֹ הַפַּרְעוֹשִׁין הַהוֹרֵג אוֹתָן חַיָּב כְּהוֹרֵג בְּהֵמָה וְחַיָּה. אֲבָל רְמָשִׂים שֶׁהֲוָיָתָן מִן הַגְּלָלִים וּמִן הַפֵּרוֹת שֶׁהִבְאִישׁוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן כְּגוֹן תּוֹלָעִים שֶׁל בָּשָׂר וְתוֹלָעִים שֶׁבְּתוֹךְ הַקִּטְנִיּוֹת הַהוֹרְגָן פָּטוּר:

ג הַמְפַלֶּה כֵּלָיו בְּשַׁבָּת מוֹלֵל אֶת הַכִּנִּים וְזוֹרְקָן. וּמֻתָּר לַהֲרֹג אֶת הַכִּנִּים בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִן הַזֵּעָה:

ד חַיָּה וֶרֶמֶשׂ שֶׁהֵן נוֹשְׁכִין וּמְמִיתִין וַדַּאי כְּגוֹן זְבוּב שֶׁבְּמִצְרַיִם וְצִרְעָה שֶׁבִּנִינְוֵה וְעַקְרָב שֶׁבַּחֲדֵייב וְנָחָשׁ שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֻלָּם שׁוֹטָה בְּכָל מָקוֹם מֻתָּר לְהָרְגָן בְּשַׁבָּת כְּשֶׁיֵּרָאוּ. וּשְׁאָר כָּל הַמַּזִּיקִין אִם הָיוּ רָצִין אַחֲרָיו מֻתָּר לְהָרְגָן וְאִם הָיוּ יוֹשְׁבִין בִּמְקוֹמָן אוֹ בּוֹרְחִין מִלְּפָנָיו אָסוּר לְהָרְגָן. וְאִם דּוֹרְסָן לְפִי תֻּמּוֹ בְּשִׁעַת הִלּוּכוֹ וְהוֹרְגָן מֻתָּר:

ה הַמְפַשְּׁיט מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמֵעַ חַיָּב. וְכֵן הַמְעַבֵּד מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמֵעַ חַיָּב. וְאֶחָד הַמּוֹלֵחַ וְאֶחָד הַמְעַבֵּד שֶׁהַמְּלִיחָה מִין עִבּוּד הוּא וְאֵין עִבּוּד בָּאֳכָלִין. וְכֵן הַמּוֹחֵק מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמֵעַ חַיָּב. וְאִי זֶהוּ מוֹחֵק זֶה הַמַּעֲבִיר שֵׂעָר אוֹ הַצֶּמֶר מֵעַל הָעוֹר אַחַר מִיתָה עַד שֶׁיַּחֲלִיק פְּנֵי הָעוֹר:

ו הַמְפָרֵק דּוּכְסוּסְטוּס מֵעַל הַקֻּלְף הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַפְשִׁיט וְחַיָּב. (הַמְפָרֵק מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמֵעַ חַיָּב). הַדּוֹרֵס עַל הָעוֹר בְּרַגְלוֹ עַד שֶׁיִּתְקַשֶּׁה אוֹ הַמַּרְכִּכוֹ בְּיָדוֹ וּמוֹשְׁכוֹ וּמַשְׁוֶה אוֹתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהָרַצָּעִין עוֹשִׂין הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְעַבֵּד וְחַיָּב. הַמּוֹרֵט נוֹצָה מִן הָאֶבְרָה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹחֵק וְחַיָּב. וְכֵן הַמְמָרֵחַ רְטִיָּה כָּל שֶׁהוּא אוֹ שַׁעֲוָה אוֹ זֶפֶת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מִדְּבָרִים הַמִּתְמָרְחִין עַד שֶׁיַּחֲלִיק פְּנֵיהֶם חַיָּב מְשׁוּם מוֹחֵק. וְכֵן הַשָּׁף בְּיָדוֹ עַל הָעוֹר הַמָּתוּחַ בֵּין הָעֲמוּדִים חַיָּב מְשׁוּם מוֹחֵק:

ז הַמְחַתֵּךְ מִן הָעוֹר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמֵעַ חַיָּב. וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְמִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ וְיַחְתּוֹךְ בְּכַוָּנָה שֶׁהִיא מְלָאכָה. אֲבָל אִם חָתַךְ דֶּרֶךְ הֶפְסֵד אוֹ בְּלֹא כַּוָּנָה לְמִדָּתוֹ אֶלָּא כְּמִתְעַסֵּק אוֹ כְּמְשַׂחֵק הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַקּוֹטֵם אֶת הַכָּנָף הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְחַתֵּךְ וְחַיָּב. וְכֵן הַמְגָרֵד רָאשֵׁי כְּלוּנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז חַיָּב מְשׁוּם מְחַתֵּךְ. וְכֵן כָּל חֲתִיכָה שֶׁיֵּחָתֵךְ חָרֵשׂ עֵץ מִן הָעֵצִים אוֹ חָרֵשׂ מַתֶּכֶת מִן הַמַּתְּכוֹת חַיָּב מְשׁוּם מְחַתֵּךְ. הַנּוֹטֵל קֵיסָם שֶׁל עֵץ מִלְּפָנָיו וּקְטָמוֹ לַחְצִיָּם בּוֹ שִׁנָּיו אוֹ לִפְתֹּחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת חַיָּב:

ח כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה כְּגוֹן תֶּבֶן וַעֲשָׂבִים לַחִים וְהוּצִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לִקְטֹם אוֹתָן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן תִּקּוּן כֵּלִים. וּמֻתָּר לִקְטֹם עֲצֵי בְּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁהֵן קָשִׁים וְיבֵשִׁין. וּמְפַשֵּׁחַ מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה בֵּין שֶׁפָּשַׁח עֵץ גָּדוֹל בֵּין שֶׁפָּשַׁח עֵץ קָטָן:

ט הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב. הַמּוֹחֵק כְּתָב עַל מְנָת לִכְתֹּב בְּמָקוֹם הַמַּחַק שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב. הכּוֹתֵב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה כִּשְׁתַּיִם פָּטוּר. מָחַק אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְיֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתַּיִם חַיָּב. כָּתַב אוֹת אַחַת וְהִשְׁלִים בָּהּ אֶת הַסֵּפֶר חַיָּב. הַכּוֹתֵב עַל מְנָת לְקַלְקֵל הָעוֹר חַיָּב שֶׁאֵין חִיּוּבוֹ עַל מְקוֹם הַכְּתָב אֶלָּא עַל הַכְּתָב. אֲבָל הַמּוֹחֵק עַל מְנָת לְקַלְקֵל פָּטוּר. נָפְלָה דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סֵפֶר וּמָחַק אוֹתָהּ. נָפְלָה שַׁעֲוָה עַל גַּבֵּי הַפִּנְקָס וּמָחַק אוֹתָהּ. אִם יֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת חַיָּב:

י הַכּוֹתֵב אוֹת כְּפוּלָה פַּעֲמַיִם וְהוּא שֵׁם אֶחָד כְּמוֹ דְּד תֵּת גַּג רַר שָׁשׁ סָס חָח חַיָּב. וְהַכּוֹתֵב בְּכָל כְּתָב וּבְכָל לָשׁוֹן חַיָּב וַאֲפִלּוּ מִשְּׁנֵי סִימָנִיּוֹת:

יא הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת סָמוּךְ לַכְּתָב אוֹ כְּתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב וְהַמִּתְכַּוֵּן לִכְתֹּב חֵי"ת וְכָתַב שְׁנֵי זַיְנִי"ן וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשֹׁאֶר אוֹתִיּוֹת וְהַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת בָּאָרֶץ וְאוֹת אַחַת בַּקּוֹרָה שֶׁהֲרֵי אֵין נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה אוֹ שֶׁכָּתַב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּשְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְאֵינָן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה פָּטוּר. כְּתָבָן בִּשְׁנֵי כְּתָלֵי זָוִית אוֹ בִּשְׁנֵי דַּפֵּי פִּנְקָס וְהֵן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה חַיָּב:

יב לָקַח גְּוִיל וְכִיּוֹצֵא בּוֹ וְכָתַב עָלָיו אוֹת אַחַת בְּמְדִינָה זוֹ וְהָלַךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְכָתַב אוֹת שְׁנִיָּה בְּמְדִינָה אַחֶרֶת בְּמִגְלָה אַחֶרֶת חַיָּב. שֶׁבִּזְמַן שֶׁמְּקָרְבָן נֶהֱגִין זֶה עִם זֶה וְאֵינָן מְחֻסָּרִין מַעֲשֶׂה לִקְרִיבָתָן:

יג הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת אַף עַל פִּי שֶׁקּוֹרִים מִמֶּנָּה תֵּבָה שְׁלֵמָה פָּטוּר. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁכָּתַב מ' וְהַכֹּל קוֹרִין אוֹתָהּ מַעֲשֶׂר. אוֹ שֶׁכָּתְבָהּ בְּמָקוֹם מִנְיָן שֶׁהֲרֵי הִיא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אַרְבָּעִים הֲרֵי זֶה פָּטוּר. הַמַּגִּיהַּ אוֹת אַחַת וְעָשָׂה אוֹתָהּ שְׁתַּיִם כְּגוֹן שֶׁחִלֵּק גַּג הַחֵי"ת וְנַעֲשֵׂית שְׁנֵי זַיְנִי"ן חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יד הַכּוֹתֵב בִּשְׁמֹאלוֹ אוֹ לְאַחַר יָדוֹ בְּרַגְלוֹ בְּפִיו וּבְמַרְפֵּקוֹ פָּטוּר. אִשָּׁה שֶׁכָּתַב בִּימִינוֹ שֶׁהִיא לוֹ כִּשְׁמֹאל כָּל אָדָם פָּטוּר. וְאִם כָּתַב בִּשְׁמֹאלוֹ חַיָּב. וְהַשּׁוֹלֵט בִּשְׁתֵּי יָדָיו בְּשָׁוֶה וְכָתַב בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ חַיָּב. קָטָן אוֹחֵז בְּקֻלְמוֹס וְגָדוֹל אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב חַיָּב. גָּדוֹל אוֹחֵז בְּקֻלְמוֹס וְקָטָן אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב פָּטוּר:

טו אֵין הַכּוֹתֵב חַיָּב עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּדָבָר הָרוֹשֵׁם וְעוֹמֵד כְּגוֹן דְּיוֹ וְשָׁחוֹר וְסִקְרָא וְקוֹמוֹס וְקַנְקַנְתּוֹם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְיִכְתֹּב עַל דָּבָר שֶׁמִּתְקַיֵּם הַכְּתָב עָלָיו כְּגוֹן עוֹר וּקְלָף וּנְיָר וְעֵץ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הַכּוֹתֵב בְּדָבָר שֶׁאֵין רִשּׁוּמוֹ עוֹמֵד כְּגוֹן מַשְׁקִין וּמֵי פֵּרוֹת. אוֹ שֶׁכָּתַב בְּדָיוֹ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ עַל עֲלֵי יְרָקוֹת וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד פָּטוּר. אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּדָבָר הָעוֹמֵד עַל דְּבַר הָעוֹמֵד. וְכֵן אֵין הַמּוֹחֵק חַיָּב עַד שֶׁיִּמְחֹק כְּתָב הָעוֹמֵד מֵעַל דָּבָר הָעוֹמֵד:

טז הַכּוֹתֵב עַל בְּשָׂרוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹר אַף עַל פִּי שֶׁחֲמִימוּת בְּשָׂרוֹ מַעֲבֶרֶת הַכְּתָב לְאַחַר זְמַן הֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לִכְתָב שֶׁנִּמְחַק. אֲבָל הַמְשֻׂרָט עַל בְּשָׂרוֹ צוּרַת כְּתָב פָּטוּר. הַקּוֹרֵעַ עַל

הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב חַיָּב מִשּׁוּם כּוֹתֵב. הָרוֹשֵׁם עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב פָּטוּר. הַמַּעֲבִיר דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סְקָרָא חַיָּב שְׁתַּיִם אַחַת מִשּׁוּם כּוֹתֵב וְאַחַת מִשּׁוּם מוֹחֵק. הֶעֱבִיר דְּיוֹ עַל גַּבֵּי דְּיוֹ וְסִקְרָא עַל גַּבֵּי סִקְרָא אוֹ סִקְרָא עַל גַּבֵּי דְּיוֹ פָּטוּר:

יז רוֹשֵׁם תּוֹלֶדֶת כּוֹתֵב הוּא. כֵּיצַד. הָרוֹשֵׁם רְשָׁמִים וְצוּרוֹת בְּכֹתֶל וּבְשָׁשָׁר וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁהַצַּיָּרִין רוֹשְׁמִים הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם כּוֹתֵב. וְכֵן הַמּוֹחֵק אֶת הָרִשּׁוּם לְתַקֵּן הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹחֵק וְחַיָּב. הַמְשַׁרְטֵט כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תַּחַת אוֹתוֹ שְׂרְטוּט חַיָּב. חָרְשֵׁי הָעֵצִים שֶׁמַּעֲבִירִין חוּט שֶׁל סִקְרָא עַל גַּבֵּי הַקּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּנְסֹר בְּשָׁוֶה הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מְשַׁרְטֵט. וְכֵן הַגַּבָּלִים שֶׁעוֹשִׂים כֵּן בַּאֲבָנִים כְּדֵי שֶׁיִּפְצֹל הָאֶבֶן בְּשָׁוֶה. וְאֶחָד הַמְשַׁרְטֵט בְּצֶבַע אוֹ בְּלֹא צֶבַע הֲרֵי זֶה חַיָּב:

פרק יב

א הַמַּבְעִיר כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לָאֵפֶר. אֲבָל אִם הִבְעִיר דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. וְהַמַּבְעִיר גִּדִּישׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אוֹ הַשּׁוֹרֵף דִּירָתוֹ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַשְׁחִית. מִפְּנֵי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהִנָּקֵם מִשּׁוֹנְאוֹ וַהֲרֵי נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ וְשָׁכְכָה חֲמָתוֹ וְנַעֲשָׂה כְּקוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ אוֹ בַּחֲמָתוֹ שֶׁהוּא חַיָּב וּבְחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ בְּשָׁעַת מְרִיבָה שֶׁכָּל אֵלּוּ מְתַקְּנִים הֵן אֲצָל יְצָרָן הָרַע. וְכֵן הַמַּדְלִיק אֶת הַגַּר אוֹ אֶת הָעֵצִים בֵּין לְהִתְחַמֵּם בֵּין לְהָאִיר הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמְחַמֵּם אֶת הַבַּרְזֶל כְּדֵי לְצָרְפוֹ בְּמַיִם הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מַבְעִיר וְחַיָּב:

ב הַמְכַבֶּה כָּל שֶׁהוּא חַיָּב. אֶחָד הַמְכַבֶּה אֶת הַגַּר וְאֶחָד הַמְכַבֶּה אֶת הַגַּחֶלֶת שֶׁל עֵץ. אֲבָל הַמְכַבֶּה גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת פָּטוּר. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְצָרֵף חַיָּב. שֶׁכֵּן לוֹטְשֵׁי הַבַּרְזֶל עוֹשִׂים מְחַמִּים אֶת הַבַּרְזֶל עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה גַּחֶלֶת וּמְכַבִּין אוֹתוֹ בְּמַיִם כְּדֵי לְחַסְּמוֹ. וְזֶהוּ לְצָרֵף שֶׁהֶעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חַיָּב וְהוּא תּוֹלֶדֶת מְכַבֶּה. וּמֻתָּר לְכַבּוֹת גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כְּדֵי שֶׁלֹּא יְזוֹקוּ בָּהּ רַבִּים. הַנּוֹתֵן שֶׁמֶן לְתוֹךְ הַנֵּר הַדּוֹלֵק חַיָּב מִשּׁוּם מַבְעִיר. וְהַמִּסְתַּפֵּק מִן הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר חַיָּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה:

ג דְּלֵקָה שֶׁנָּפְלָה בְּשַׁבָּת הַמְכַבֶּה אוֹתָהּ מִפְּנֵי אִבּוּד מָמוֹן חַיָּב שֶׁאֵין אִבּוּד מָמוֹן דּוֹחֶה שַׁבָּת אֶלָּא אִבּוּד נְפָשׁוֹת. לְפִיכָךְ יֵצְאוּ בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ וְיַנִּיחוּ הָאֵשׁ תְּלַהֵט וַאֲפִלּוּ שׁוֹרֶפֶת כָּל דִּירָתוֹ כֻּלָּהּ:

ד מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה בְּכָל הַכֵּלִים בֵּין מְלֵאִים בֵּין רֵיקָנִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר הַדְּלֵקָה. אֲפִלּוּ כְּלֵי חֶרֶשׂ חֲדָשִׁים מְלֵאִים מַיִם עוֹשִׂין מֵהֶן מְחִצָּה אַף עַל פִּי שֶׁוַּדַּאי מִתְבַּקְּעִין וּמְכַבִּים. שֶׁגְּרַם כִּבּוּי מֻתָּר. וְכוֹפִין קְעָרָה עַל גַּבֵּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֹּאחֵז בַּקּוֹרָה:

ה תֵּבָה שִׁדָּה וּמִגְדָּל שֶׁאָחַז בָּהֶן הָאוּר מֵבִיא עוֹר גְּדִי וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מִדְּבָרִים שֶׁאֵין הָאוּר מְלַהֶטֶת אוֹתָן וּפוֹרְשׂוֹ עַל הַקָּצָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִשְׂרַף כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר שָׁם הָאֵשׁ:

ו טַלִּית שֶׁאָחַז בָּהּ הָאוּר פּוֹשְׁטָהּ וּמִתְכַּסֶּה בָּהּ וְאִם כָּבְתָה כָּבְתָה. וְכֵן סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאָחַז בּוֹ הָאוּר פּוֹשְׁטוֹ וְקוֹרֵא בּוֹ וְאִם כָּבָה כָּבָה. וְנוֹתֵן מַיִם מִן הַצַּד שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְלָה בּוֹ הָאוּר וְאִם כָּבְתָה כָּבְתָה. שָׁכַח נֵר דָּלוּק עַל גַּבֵּי טַבְלָא מְנַעֵר אֶת הַטַּבְלָא וְהוּא נוֹפֵל וְאִם כָּבָה כָּבָה. אֲבָל הִנִּיחוֹ מִבְּעֶרֶב אַף עַל פִּי שֶׁכָּבָה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ:

ז נָכְרִי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת אֵין אוֹמְרִים לוֹ כַּבֵּה וְאַל תְּכַבֶּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ. אֲבָל קָטָן שֶׁבָּא לְכַבּוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה עוֹשֶׂה עַל דַּעַת אָבִיו. אֲבָל מִדַּעַת עַצְמוֹ אֵין בֵּית דִּין מְצַוִּין לְהַפְרִישׁוֹ. וּבִדְלֵקָה הִתִּירוּ לוֹמַר כָּל הַמְכַבֶּה אֵינוֹ מְפַסִּיד:

ח הוֹצָאָה וְהַכְנָסָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת מְלָאכָה מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת הִיא. וְאַף עַל פִּי שֶׁדָּבָר זֶה עִם כָּל גּוּפֵי תּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה מִסִּינַי נֶאֱמְרוּ. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר בַּתּוֹרָה (שמות לו ו) "אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא". הָא לָמַדְתָּ שֶׁהַהֲבָאָה מְלָאכָה קוֹרֵא אוֹתָהּ. וְכֵן לָמְדוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה שֶׁהַמַּעֲבִיר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הֲרֵי הוּא כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְחַיָּב:

ט אֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב עַד שֶׁיּוֹצִיא כַּשִּׁעוּר הַמּוֹעִיל. מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. וְיֵעָקֵר מֵרְשׁוּת זוֹ וְיַנִּיחַ בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה. אֲבָל אִם עָקַר וְלֹא הִנִּיחַ אוֹ הִנִּיחַ וְלֹא עָקַר אוֹ שֶׁהוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר פָּטוּר. וְכֵן הַמַּעֲבִיר מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר כַּשִּׁעוּר מִצַּד זֶה וְיַנִּיחֶנּוּ מִצַּד אַחֵרֶת:

י הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ הַמּוֹשִׁיט הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹצִיא וְחַיָּב. וְכֵן הַזּוֹרֵק אוֹ הַמּוֹשִׁיט בְּיָדוֹ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹצִיא וְחַיָּב. וְהַזּוֹרֵק כְּלְאַחַר יָד פָּטוּר:

יא הַמּוֹצִיא מִקְצָת הַחֻפָּץ מֵרְשׁוּת מִשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה פָּטוּר. עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַחֻפָּץ כֻּלּוֹ מֵרְשׁוּת זוֹ לִרְשׁוּת זוֹ. קֻפָּה שֶׁהִיא מְלֵאָה חֲפָצִים אֲפִלּוּ מְלֵאָה חַרְדָּל וְהוֹצִיא רֻבָּהּ מֵרְשׁוּת זוֹ לִרְשׁוּת זוֹ פָּטוּר עַד שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל הַקֻּפָּה וְכֵן כָּל הַדּוֹמֶה לָזֶה שֶׁהַכְּלִי מְשַׁמֵּשׁ כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּחֻפָּץ אֶחָד:

יב הַמּוֹצִיא בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ בֵּין בְּתוֹךְ חֵיקוֹ אוֹ שֶׁיָּצָא בְּמָעוֹת צְרוּרִין לוֹ בְּסִדִינוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין. וְכֵן הַמּוֹצִיא עַל כְּתֵפוֹ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּשָּׂאוֹי לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁכֵּן הָיָה מַשָּׂא בְּנֵי קְהָת בַּמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ז ט) "בַּכָּתֵף יִשְׂאוּ". וְכָל הַמְּלָאכוֹת מִמִּשְׁכָּן לוֹמְדִין אוֹתָן:

יג אֲבָל הַמּוֹצִיא לְאַחַר יָדוֹ בְּרַגְלוֹ בְּפִיו וּבְמַרְפֵּקוֹ בְּאָזְנוֹ וּבִשְׁעָרוֹ וּבְכִיס שֶׁתְּפוּר בְּבִגְדוֹ וּפִי הַכִּיס לְמַטָּה בֵּין בֶּגֶד לְבֶגֶד, בְּפִי בִּגְדוֹ בְּמִנְעָלוֹ וּבְסַנְדָּלוֹ פָּטוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין:

יד הַמּוֹצִיא מַשּׂאוֹי עַל רֹאשׁוֹ. אִם הָיָה מַשּׂאוֹי כָּבֵד כְּגוֹן שַׂק מָלֵא אוֹ תֵּבָה וּמִגְדָּל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהוּא מֻשָּׂם עַל רֹאשׁוֹ וְתוֹמֵךְ בְּיָדוֹ חַיָּב. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמּוֹצִיאִין וְנִמְצָא כְּמוֹצִיא עַל כְּתֵפוֹ אוֹ בְּיָדוֹ. אֲבָל אִם לָקַח חֵפֶץ קַל כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחַ בֶּגֶד אוֹ סֵפֶר אוֹ סַכִּין עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹצִיאוֹ וְהוּא אֵינוֹ אוֹחֵז בְּיָדוֹ הֲרֵי זֶה פָּטוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ רֹב הָעוֹלָם לְהוֹצִיא הַחֲפָצִין מֻנָּחִין עַל רָאשֵׁיהֶם. הַמַּעֲבִיר חֵפֶץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִירוֹ לְמַעְלָה מֵרֹאשׁוֹ חַיָּב:

טו מָתַר לְאָדָם לְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּצִדָּן. וְיֵשׁ לוֹ לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּרֻבָּע הַזֶּה. וּבַאֲמָה שֶׁלּוֹ מוֹדְדִין. וְאִם הָיָה נָגֵס בְּאֵיבָרָיו נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּבֵינוֹנִיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם. וּמִפִּי הַקַּבָּלָה אָמְרוּ שֶׁזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות טז כט) "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" שֶׁלֹּא יְטַלְטֵל חוּץ לִמְרֻבָּע זֶה אֶלָּא בִּמְרֻבָּע זֶה שֶׁהוּא כְּמִדַּת אֹרֶךְ אָדָם כְּשֶׁיִּפְשֹׁט יָדָיו וְרַגְלָיו בּוֹ בִּלְבַד יֵשׁ לְטַלְטֵל:

טז הָיוּ שְׁנַיִם מְקֻצָּת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל זֶה לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל זֶה מְבִיאִין וְאוֹכְלִין בָּאֶמְצַע. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶה מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁה וְהָאֶמְצָעִי מֻבְלָע בֵּינָתַיִם. הוּא מָתַר עִמָּהֶן וְהֵן מֻתָּרִין עִמּוֹ וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים אֲסוּרִים זֶה עִם זֶה:

יז לְפִיכָךְ מָתַר לְאָדָם לַעֲקֹר חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְלִתְּנוֹ לַחֲבֵרוֹ שֶׁעָמַד בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן חֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ הָאַחֵר שֶׁבְּצִדּוֹ אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַחֵפֶץ הוֹלֵךְ כַּמָּה מִילִין בְּשַׁבָּת מָתַר. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן לֹא טִלְטֵל אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ:

יח הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּרֻבָּע שֶׁהוּא אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת נִמְצָא מְטַלְטֵל בְּאֹרֶךְ אֲלַכְסוֹנוֹ שֶׁל מְרֻבָּע זֶה חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה. לְפִיכָךְ אֵין הַמַּעֲבִיר אוֹ הַזּוֹרֵק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲבִיר חוּץ לְחָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע אוֹ הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב הוּא מִתְּחִלַּת הָאֲלַכְסוֹן שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת עַד סוֹפוֹ וְאִם הֶעֱבִיר פָּחוֹת מִזֶּה פָּטוּר:

יט נִמְצָא כָּאן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת. כֵּיצַד. הָעוֹקֵר חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים מִמָּקוֹם זֶה וְהִנִּיחוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת עַד אַרְבַּע אַמּוֹת הֲרֵי זֶה מָתָר. הָיָה בֵּינֵיהֶן יֶתֶר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וַעֲדַיִן הֵן בְּתוֹךְ חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה פָּטוּר. הָיָה בֵּינֵיהֶן חָמֵשׁ אַמּוֹת וּשְׁלִשָּׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה בְּשָׁוֶה הֲרֵי זֶה חַיָּב שֶׁהֲרֵי הֶעֱבִיר הַחֵפֶץ חוּץ לַאֲלַכְסוֹנוֹ שֶׁל מְרֻבָּע:

פרק יג

א אֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ הַמַּעֲבִיר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר חֻפָּץ מֵעַל גַּבֵּי מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יָתֵר וְיַנִּיחַ עַל גַּבֵּי מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים:

ב יָדוֹ שֶׁל אָדָם חֲשׁוּבָה לוֹ כְּאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. לְפִיכָךְ אִם עָקַר הַחֻפָּץ מִיַּד אָדָם הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחוֹ בְּיַד אָדָם אַחֵר הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה חַיָּב. וְכֵן אִם הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְעָקַר הַחֻפָּץ מִמֶּנָּה אוֹ מִיַּד אָדָם הָעוֹמֵד בָּהּ וְהֶחֱזִיר יָדוֹ אֵלָיו חַיָּב. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ הַחֻפָּץ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ הוֹאִיל וְהוּא בְּיָדוֹ חֲרֵי הוּא כְּמֻנָּח בָּאָרֶץ:

ג הָיָה אוֹכֵל וְיוֹצֵא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְחוֹשֵׁב לְהוֹצִיא הָאוֹכֵל שֶׁבְּפִיו מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ מְשִׁמָּה פִּיו מָקוֹם אַרְבָּעָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין. וְכֵן מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וְהִשְׁתִּין מַיִם אוֹ רָקַק בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה חַיָּב שֶׁהֲרֵי עָקַר מֵרְשׁוּת זוֹ וְהִנִּיחַ בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה וּמַחֲשַׁבְתּוֹ עוֹשָׂה אוֹתוֹ כְּאִלּוּ עָקַר מֵעַל גַּבֵּי מָקוֹם אַרְבָּעָה. הָיָה עוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וּפִי אַמָּה בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְהִשְׁתִּין בָּהּ פָּטוּר:

ד הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְנָטַל מִשָּׁם מַיִם מֵעַל גַּבֵּי גּוּמָא מְלֵאָה מַיִם וְהוֹצִיאָן חַיָּב. שֶׁהַמַּיִם כֻּלָּן כְּאִלּוּ הֵן מֻנָּחִין עַל הָאָרֶץ. אֲבָל אִם הָיָה כְּלִי צָף עַל גַּבֵּי מַיִם וּפֵרוֹת בְּתוֹךְ הַכְּלִי וּפָשַׁט יָדוֹ וְלָקַח מִן הַפֵּרוֹת וְהוֹצִיא פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי לֹא נָחוּ הַפֵּרוֹת עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ וְנִמְצָא שֶׁלֹּא עָקַר מֵעַל גַּבֵּי מָקוֹם אַרְבָּעָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיוּ הַפֵּרוֹת צָפִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְהוֹצִיאָם שֶׁהוּא פָּטוּר. וְכֵן אִם הָיָה שָׁמֶן צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְקָלַט מִן הַשֶּׁמֶן וְהוֹצִיאוֹ פָּטוּר:

ה כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁאֵין הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲקֹר וְיַנִּיחַ. אֲבָל אִם עָקַר וְלֹא הִנִּיחַ אוֹ הִנִּיחַ וְלֹא עָקַר פָּטוּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת וּפָשַׁט יָדוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְחֻפָּץ בְּיָדוֹ וּנְטָלוֹ אַחֵר מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁנָּתַן אַחֵר לְיָדוֹ חֻפָּץ וְהֶחֱזִיר יָדוֹ אֵלָיו שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים שֶׁזֶּה עָקַר וְזֶה הִנִּיחַ:

ו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיְתָה יָדוֹ לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה. אֲבָל הָיְתָה יָדוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ חֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁהִנִּיחַ בָּאָרֶץ וְחַיָּב:

ז הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וּפָשַׁט חֲבֵרוֹ יָד מֵרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְנָטַל חֻפָּץ מִיַּד זֶה הָעוֹמֵד בִּרְשׁוּת זוֹ וְהִכְנִיסוֹ אֶצְלוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיא חֻפָּץ מֵאֶצְלוֹ וְהִנִּיחַ בְּיַד זֶה הָעוֹמֵד. זֶה הָעוֹמֵד לֹא עָשָׂה כְּלוּם שֶׁהֲרֵי חֲבֵרוֹ נָתַן בְּיָדוֹ אוֹ נָטַל מִיָּדוֹ וַחֲבֵרוֹ חַיָּב שֶׁהֲרֵי עָקַר וְהִנִּיחַ:

ח הָיָה עוֹמֵד בְּאַחַת מִשְּׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אֵלּוּ וְנָתַן חֲבֵרוֹ חֵפֶץ בְּיָדוֹ אוֹ עַל גַּבָּיו וְיָצָא בְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה וְעָמַד שָׁם חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁעֲקִירַת גּוּפוֹ בַּחֵפֶץ שֶׁעָלָיו כַּעֲקִירַת חֵפֶץ מֵאוֹתָהּ רְשׁוּת וַעֲמִידָתוֹ בְּאוֹתוֹ הַחֵפֶץ כְּהַנָּחַת הַחֵפֶץ בַּקַּרְקַע שֶׁעָמַד בָּהּ. לְפִיכָךְ אִם יָצָא בַּחֵפֶץ שֶׁבְּיָדוֹ אוֹ עַל גַּבָּיו וְלֹא עָמַד בִּרְשׁוּת שְׁנִיָּה אֶלָּא חָזַר וְנִכְנַס וְהוּא בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ יָצָא וְנִכְנַס כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ עַד שֶׁיָּצָא הַיּוֹם פָּטוּר. לְפִי שֶׁעָקַר וְלֹא הִנִּיחַ. וַאֲפִלּוּ עָמַד לְתַקֵּן הַמַּשֹּׂאוֹי שֶׁעָלָיו עֲדַיִן הוּא פָּטוּר עַד שֶׁיַּעֲמֹד לָנוּחַ:

ט וְכֵן מִי שֶׁהָיְתָה חֲבִילָתוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְרָץ בָּהּ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה רָץ בָּהּ. אֲבָל אִם הָלַךְ מְעַט מְעַט הֲרֵי זֶה כְּעוֹקֵר וּמַנִּיחַ וְאָסוּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁקִּדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וַחֲבִילָתוֹ עַל כְּתֵפוֹ רָץ בָּהּ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְזוֹרְקָהּ שָׁם כְּלְאַחַר יָד:

י עָקַר הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָלַךְ בּוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעָמַד וְחָזַר וְהָלַךְ פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעָמַד אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ פָּטוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁעָמַד לָנוּחַ. אֲבָל אִם עָמַד לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ הֲרֵי זֶה כִּמְהַלֵּךְ וּכְשֶׁיַּעֲמֹד חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב. וְהוּא שֶׁיַּעֲמֹד חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת לָנוּחַ. אֲבָל אִם יַעֲמֹד לְתַקֵּן מַשָּׂאוֹ עֲדַיִן הוּא כִּמְהַלֵּךְ וְאֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד לָנוּחַ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת:

יא הָיָה קָנֶה אוֹ רֹמַח וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מֻנָּח עַל הָאָרֶץ וְהִגְבִּיהַּ הַקָּצֶה הָאֶחָד וְהָיָה הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי מֻנָּח בָּאָרֶץ וְהִשְׁלִיכוֹ לְפָנָיו וְחָזַר וְהִגְבִּיהַּ הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה מֻנָּח בָּאָרֶץ וְהִשְׁלִיכוֹ לְפָנָיו עַל דֶּרֶךְ זוֹ עַד שֶׁהֶעֱבִיר הַחֵפֶץ כַּמָּה מִילִין פָּטוּר. לְפִי שֶׁלֹּא עָקַר הַחֵפֶץ כֻּלּוֹ מֵעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. וְאִם מָשַׁךְ הַחֵפֶץ וּגְרָרוֹ עַל הָאָרֶץ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע חַיָּב שֶׁהַמְגַלְגֵּל עוֹקֵר הוּא:

יב עֲקַר הַחֵפֶץ מִזְּוִית זוֹ לְהַנִּיחוֹ בְּזָוִית אַחֶרֶת שֶׁנִּמְצֵאת זוֹ הָעֲקִירָה עֲקִירָה הַמֻּתֶּרֶת וְנִמְלַךְ בַּדֶּרֶךְ וְהוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת שְׁנִיָּה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲקִירָה רִאשׁוֹנָה לְכָךְ וְנִמְצֵאת כָּאן הַנָּחָה בְּלֹא עֲקִירָה. וְכֵן הָעוֹקֵר חֵפֶץ וְהִנִּיחוֹ עַל חֲבֵרוֹ כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ וּבְעֹת שֶׁיִּרְצֶה חֲבֵרוֹ לַעֲמֹד נְטָלוֹ מֵעַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ הֲרֵי זֶה פָּטוּר שֶׁהֲרֵי יֵשׁ כָּאן עֲקִירָה בְּלֹא הַנָּחָה:

יג הַזּוֹרֵק חֵפֶץ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת אוֹ מִתְּחִלַּת אַרְבַּע לְסוֹף אַרְבַּע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְקֹדֶם שֶׁיָּנוּחַ קְלָטוֹ אַחֵר בְּיָדוֹ אוֹ קְלָטוֹ כֶּלֶב אוֹ נִשְׂרַף פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁאֵין זוֹ הַנָּחָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן לָהּ. לְפִיכָךְ אִם נִתְכַּוֵּן בִּשְׁעַת זְרִיקָה לְכָךְ חַיָּב:

יד הַזּוֹרֵק חֵפֶץ מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וְהָיָה קָשׁוּר בְּחֶבֶל וַאֲגָדוֹ בְּיָדוֹ. אִם יָכוֹל לִמְשֹׁךְ הַחֵפֶץ אֲצְלוֹ פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי אֵין כָּאן הַנָּחָה גְּמוּרָה וְנִמְצָא כְּמִי שֶׁעָקַר וְלֹא הִנִּיחַ:

טו הַזּוֹרֵק וְנָחָה בְּתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. אִם עָמַד חֲבֵרוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְקִבְּלָהּ הַזּוֹרֵק חַיָּב שֶׁהֲרֵי עָקַר וְהִנִּיחַ. וְאִם נֶעֱקַר חֲבֵרוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְקִבְּלָהּ פָּטוּר. זָרַק וְרָץ הַזּוֹרֵק עַצְמוֹ אַחַר הַחֵפֶץ וְקִבְּלוֹ

בְּיָדוֹ בְּרְשׁוּת אַחֶרֶת אוֹ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר כְּאִלּוּ נֶעֱקַר אַחֵר וְקִבְּלוֹ. שֶׁאֵין הַהַנָּחָה גְּמוּרָה עַד שֶׁיָּנוּחַ הַחֵפֶץ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה לוֹ לָנוּחַ בּוֹ בְּשָׁעַת עֲקִירָה:

טז הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֶמְצַע אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר הַחֵפֶץ בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. וְהוּא שֶׁיֶּעֱבֹר לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים אֲבָל אִם עָבַר בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ וְנָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ אַף עַל פִּי שֶׁנֶּעֱקַר אוֹ נִתְגַּלְגֵּל וְיָצָא הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֶרֶת הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁנִּשְׁאַר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּלְפִיכָךְ חַיָּב. וְכֵן הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֶמְצַע פָּטוּר. וְאִם עָבַר הַחֵפֶץ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לָאָרֶץ וְנָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְנִתְגַּלְגֵּל וְיָצָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים הַשְּׁנִיָּה הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁנִּשְׁאַר עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּלְפִיכָךְ חַיָּב:

יז הַמַּעֲבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ עִם רְשׁוּת הָרַבִּים הַשְּׁנִיָּה חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאַרְבַּע אַמּוֹת בִּשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת הָרַבִּים מִצְטָרְפִים מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָח הַחֵפֶץ בָּרְשׁוּת שֶׁבֵּינֵיהֶן:

יח הַמּוֹשִׁיט מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים בָּאֶמְצַע חַיָּב. וַאֲפִלּוּ הוֹשִׁיט לְמַעְלָה מֵאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים. שֶׁכֵּן הָיְתָה עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בַּמִּשְׁכָּן מוֹשִׁיטִין אֶת הַקְּרָשִׁים מֵעֲגָלָה לַעֲגָלָה וּרְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת וְכָל עֲגָלָה וַעֲגָלָה רְשׁוּת הַיָּחִיד הִיא:

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ שְׁתֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד בְּאֹרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים כְּמוֹ שֶׁהָעֲגָלוֹת מֵהַלְּכוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ אַחַר זוֹ. אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי הָרְשָׁיוֹת בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים אַף הַמּוֹשִׁיט מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁכְּנֶגְדָּהּ פָּטוּר:

כ שָׁכַח וּפָשַׁט יָדוֹ וְהִיא מְלֵאָה פֵּרוֹת וְהוֹצִיאָהּ מֵחָצֵר זוֹ לְהַכְנִיסָהּ לֶחָצֵר שֶׁבְּצִדָּהּ וְנִזְכַּר קֹדֶם שֶׁיַּכְנִיס וַהֲרֵי יָדוֹ תְּלוּיָה בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים מָתַר לְהַחֲזִירָהּ אֵלָיו לַחֲצֵרוֹ. אֲבָל לְהַכְנִיסָהּ לְאוֹתָהּ הֶחָצֵר הַשְּׁנִיָּה אָסוּר. כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב בִּשְׁעַת שְׁגָגָה. וְאִם הוֹצִיא יָדוֹ בְּמֵזִיד הֲרֵי זֶה אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ אֶצְלוֹ אֶלָּא קָנְסוּ אוֹתוֹ שֶׁתְּהֵא יָדוֹ תְּלוּיָה עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ:

כא הַמִּתְכַּוֵּן לִזְרֹק שְׁמוֹנָה אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח הַחֵפֶץ בְּסוֹף אַרְבַּע חַיָּב שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה כְּשֹׁעֵר הַמְּלָאכָה וְנַעֲשֵׂית מַחֲשַׁבְתּוֹ. שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאֵין זֶה הַחֵפֶץ מַגִּיעַ לְסוֹף שְׁמוֹנָה עַד שֶׁיֶּעֱבֹר עַל כָּל מָקוֹם וּמָקוֹם מִכָּל הַשְּׁמוֹנָה. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לִזְרֹק אַרְבַּע וְנָח הַחֵפֶץ בְּסוֹף שְׁמוֹנָה פָּטוּר. לְפִי שֶׁנָּח בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא חָשַׁב שֶׁתַּעֲבֹר בּוֹ וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁתָּנוּחַ. לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב בְּעֵת זְרִיקָה שֶׁיָּנוּחַ הַחֵפֶץ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה חַיָּב:

כב זָרַק לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר. זָרַק חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וְנִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אִם נָח עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלְגֵּל וְנִכְנַס לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב וְאִם לֹא נָח כְּלָל הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

פרק יד

א אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת לְשַׁבָּת. רְשׁוּת הַיָּחִיד וּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכַרְמְלִית וּמָקוֹם פְּטוֹר. אֵי זוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים מִדְבָּרוֹת וַעֲיָרוֹת וּשְׁוָקִים וּדְרָכִים הַמְפֻלָּשִׁין לָהֶן. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה רֹחַב הַדֶּרֶךְ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וְלֹא יִהְיֶה עָלָיו תִּקְרָה. וְאֵי זוֹ רְשׁוּת הַיָּחִיד תֵּל שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן חָרִיץ שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן מָקוֹם שֶׁהוּא מֻקָּף אַרְבַּע מְחִצּוֹת גְּבֹהָן עֲשָׂרָה וּבֵינֵיהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה מִילִין אִם הַקֶּקַף לְדִירָה כְּגוֹן מְדִינָה הַמֻּקֶּפֶת חוֹמָה שֶׁדַּלְתוֹתֶיהָ נְנְעָלוֹת בַּלַּיְלָה וּמְבוֹאוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים וְלֶחִי בְּרוּחַ רְבִיעִית. וְכֵן חָצֵר וְדִיר וְסַהַר שֶׁהֻקְּפוּ לְדִירָה כֻּלָּן רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה הֵן:

ב אֲפִלּוּ כֵּלִים כְּגוֹן סְפִינָה אוֹ מִגְדָּל שֶׁל עֵץ וְכַוֶּרֶת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אִם יֵשׁ בָּהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה אוֹ יֶתֶר עַל זֶה הֲרֵי הֵן רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה:

ג עֲבִי הַכְּתָלִים שֶׁל רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. לַאֲחֵרִים עוֹשֶׂה מְחִצָּה לְעַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן. אֲוִיר רְשׁוּת הַיָּחִיד כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד עַד לָרָקִיעַ. אֲבָל אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ כִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹם פְּטוֹר הוּא:

ד אֵי זוֹ הִיא כַּרְמְלִית תֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן וְגִבְהוֹ מִשְׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה. שֶׁהַכַּרְמְלִית אֵינָהּ תּוֹפֶשֶׁת אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ רְחָבָה פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. וְכֵן חָרִיץ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן וְעָמֹק מִשְׁלֹשָׁה עַד עֲשָׂרָה. וְכֵן מָקוֹם שֶׁהַקֶּקַף בְּאַרְבַּע מְחִצּוֹת גְּבֹהָן מִשְׁלֹשָׁה וְעַד עֲשָׂרָה וּבֵינֵיהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. וְכֵן קֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמַּקֶּקֶף שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְהָרוּחַ הָרְבִיעִית רְשׁוּת הָרַבִּים כְּגוֹן מָבוֹי שֶׁאֵין לוֹ לֶחִי אוֹ קוֹרָה בְּרוּחַ רְבִיעִית וְכֵן הַיַּמִּים וְהַבִּקְעָה בֵּין בֵּימוֹת הַחַמָּה בֵּין בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים כָּל אֵלּוּ כַּרְמְלִית הֵן:

ה אֲוִיר הַכַּרְמְלִית הֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בַּאֲוִיר הַכַּרְמְלִית הֲרֵי הוּא מְקוֹם פְּטוֹר. לְפִיכָךְ מֵעַל פְּנֵי הַמַּיִם שֶׁבַּיַּמִּים וְשֶׁבַּנְּהָרוֹת עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּאֲוִיר כַּרְמְלִית. וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מְקוֹם פְּטוֹר. אֲבָל כָּל הָעֹמֶק הַמְּלֵאָה מַיִם הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע עֶבָה:

ו בּוֹר שֶׁבְּכַרְמְלִית הֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית אֲפִלּוּ עָמֹק מֵאָה אַמָּה אִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה. רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהָיְתָה עָלֶיהָ תִּקְרָה אוֹ שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ ט"ז אַמָּה הֲרֵי הִיא כְּכַרְמְלִית. אִצְטַבָּא שֶׁבֵּין הָעַמּוּדִים הָעוֹמְדִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי הִיא כְּכַרְמְלִית. וְצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים כְּכַרְמְלִית. אֲבָל בֵּין הָעַמּוּדִים הוֹאִיל וְרַבִּים דּוֹרְסִין בֵּינֵיהֶן הֲרֵי הֵן רְשׁוּת הָרַבִּים:

ז אֵי זֶהוּ מָקוֹם פָּטוֹר. מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְגַבְהוֹ שְׁלֹשָׁה עַד לָרָקִיעַ שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא כָּאָרֶץ. אֲפִלּוּ קוֹצִים וּבָרָקָנִים אוֹ גְּלָלִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבְהָן שְׁלֹשָׁה וְאֵין רָחְבָּן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי הֵן מָקוֹם פָּטוֹר. וְכֵן חָרִישׁ שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְעָמְקוֹ מִשְּׁלֹשָׁה עַד הַתְּהוֹם. וְכֵן מָקוֹם הַמֻּקָּף שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אֲפִלּוּ הָיָה אָרְכּוֹ אֶלֶף מִיל וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה פָּחוֹת שְׁעוֹרָה וְגָבְהוֹ מִשְּׁלֹשָׁה וּלְמַעְלָה הֲרֵי זֶה מָקוֹם פָּטוֹר. וְכֵן אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ אֲוִיר כַּרְמְלִית לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה הֲרֵי הוּא מָקוֹם פָּטוֹר:

ח מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּגָבְהוֹ תִּשְׁעָה טְפָחִים מְצֻמְצָמִים לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת רָחְבּוֹ בֵּין רָחָב בֵּין קָצָר מִפְּנֵי שֶׁרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו. אֲבָל אִם הָיָה יֶתֶר עַל תִּשְׁעָה אוֹ פָּחוֹת אִם הָיָה בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ יֶתֶר הֲרֵי הוּא כַּרְמְלִית. וְאִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי הוּא מָקוֹם פָּטוֹר:

ט גַּג הַסָּמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים הוֹאִיל וְרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו אָסוּר לְטַלְטֵל בַּגַּג עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ סֶלֶם קָבוּעַ לְהַתִּירוֹ. עָמוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה הֲרֵי זֶה רְשׁוּת הַיָּחִיד. נָעַץ בְּגָבְהוֹ יָתֵד כָּל שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אֵינָהּ גְּבוֹהָה שְׁלֹשָׁה הוֹאִיל וְרָאוּי לְתְלוֹת בַּיָּתֵד וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֲרֵי זֶה כְּמַעֲטוֹ וְנַעֲשָׂה כַּרְמְלִית. וְאֵין מוֹדְדִין לוֹ אֶלָּא מִן הַיָּתֵד וּלְמַעְלָה. וַאֲפִלּוּ מִלְּאָהוּ כֻּלּוֹ יְתֵדוֹת הֲרֵי זֶה כְּמַעֲטוֹ גָּבְהוֹ. שֶׁהֲרֵי תּוֹלִין בְּאוֹתָן הַיְתֵדוֹת וּמִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶן:

י חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד הֲרֵי הֵן כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֲבָל חוֹרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינָם כִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא הֲרֵי הֵן כְּפִי מִדָּתָן. כֵּיצַד. חוֹר בְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְגָבוֹהַּ עֲשָׂרָה הֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאִם אֵין גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה הֲרֵי זֶה כַּרְמְלִית. וְאִם אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי זֶה מָקוֹם פָּטוֹר. וְהוּא שֶׁגְּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה. שֶׁכָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא כָּאָרֶץ:

יא רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמָקוֹם פָּטוֹר מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּן אֲפִלּוּ הָיָה אֹרֶךְ כָּל אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן כַּמָּה מִילִין מְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. אֲבָל רְשׁוּת הָרַבִּים וְהַכַּרְמְלִית אֵין מְטַלְטְלִין בָּהֶן אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הֶעֱבִיר אוֹ הוֹשִׁיט אוֹ זָרַק חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב וּבְכַרְמְלִית פָּטוּר. שֶׁאִסּוּר הַכַּרְמְלִית מִדִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵי שֶׁהִיא דּוֹמָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁמָּא תִּתְחַלֵּף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. לְפִיכָךְ אִם לֹא הָיָה צָרִיךְ לְגוּף הַהוֹצָאָה כְּגוֹן שֶׁהֶעֱבִיר קוֹץ בְּכַרְמְלִית כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בּוֹ רַבִּים הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וַאֲפִלּוּ הֶעֱבִירוֹ כַּמָּה אַמּוֹת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב כְּשֵׁם שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל מָקוֹם פָּטוֹר כָּךְ מֻתָּר לְהַכְנִיס מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְכַרְמְלִית. וּמוֹצִיאִין לוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַכַּרְמְלִית:

יג כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַכַּרְמְלִית כָּךְ אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְהַכְנִיס לְכַרְמְלִית מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם הוֹצִיא אוֹ הִכְנִיס פָּטוּר:

יד הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְכַרְמְלִית בָּאֶמְצַע פָּטוּר. וְכֵן הַמּוֹשִׁיט אוֹ הַזּוֹרֵק מִזֶּה לְזֶה וְכַרְמְלִית בָּאֶמְצַע פָּטוּר. הַמּוֹצִיא חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְכַרְמְלִית וְהִנִּיחוֹ שָׁם וְחָזַר וַעֲקָרוֹ מִכַּרְמְלִית וְהִכְנִיסוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד. אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית וְהִנִּיחוֹ שָׁם וְחָזַר וַעֲקָרוֹ מִכַּרְמְלִית וְהוֹצִיאוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי זֶה פָּטוּר:

טו הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָבַר עַל מְקוֹם פְּטוֹר שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶן בַּהֲלִיכָתוֹ חַיָּב. שֶׁמְּהַלֵּךְ אֵינוֹ כְּעוֹמֵד. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּזוֹרֵק שֶׁעָבַר הַחֵפֶץ בִּמְקוֹם פְּטוֹר שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב כְּמִי שֶׁנָּח שָׁם. הָיָה עוֹמֵד בִּמְקוֹם פְּטוֹר וְנָטַל חֵפֶץ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵאָדָם הָעוֹמֵד שָׁם וְהִנִּיחוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בְּיַד אָדָם הָעוֹמֵד שָׁם פָּטוּר. וְכֵן אִם הִכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְעָמַד בִּמְקוֹם פְּטוֹר, פָּטוּר:

טז עָמוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה וְאֵין בְּעִקָּרוֹ אַרְבָּעָה וְיֵשׁ בַּגַּבֵּהּ הַקָּצָר שְׁלוֹ שְׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְאִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב. תֵּל הַמִּתְלַקֵּט גּוֹבֶה עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אֹרֶךְ אַרְבַּע אַמּוֹת הֲרֵי הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְאִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב:

יז נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אֲפִלּוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח עַל גַּבָּיו חַיָּב. שֶׁרְשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לָרָקִיעַ. אֵילָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק וְנָח עַל נוֹפוֹ פָּטוּר. שֶׁאֵין הַנּוֹף הוֹלֵךְ אַחַר הָעִקָּר:

יח נָעַץ קָנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְרֹאשׁוֹ טְרַסְקַל וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו פָּטוּר שֶׁאֵין רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא עַד עֲשָׂרָה. הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָח הַחֵפֶץ בַּכֹּתֶל. כְּגוֹן שֶׁזָּרַק חֵלֶב אוֹ בָּצֵק וְנִדְבַּק בַּכֹּתֶל. אִם נִדְבַּק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בַּאֲוִיר. שֶׁלְּמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְקוֹם פְּטוֹר הוּא. נִדְבַּק לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בָּאָרֶץ וְחַיָּב. זָרַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה וְנָח בְּחוֹר כָּל שֶׁהוּא פָּטוּר:

יט זָרַק קָנֶה אוֹ רֹמַח מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנִתְקַע בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי מִקְצָתוֹ בִּמְקוֹם פְּטוֹר. זָרַק כְּלִי מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָיָה אוֹתוֹ כְּלִי גָּדוֹל וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁכְּלִי זֶה רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה וְנִמְצָא כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד:

כ בּוֹר תִּשְׁעָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָקַר חֲלָיְא מִקַּרְקָעִיתוֹ וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה. אַף עַל פִּי שֶׁעֲקִירַת הַחֵפֶץ וַעֲשִׂיַּת הַמְּחִצָּה בָּאִין כְּאַחַת פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה הַמְּחִצָּה עֲשָׂרָה בַּתְּחִלָּה. הָיָה הַבּוֹר עֲשָׂרָה וְהִשְׁלִיךְ בּוֹ חֲלָיְה וּמֵעֲטוֹ מֵעֲשָׂרָה פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי הַנָּחַת הַחֵפֶץ וְסִלּוּק הַמְּחִצָּה בָּאִין כְּאַחַת:

כא הַזּוֹרֵק דֶּף וְנָח עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד אֲפִלּוּ הָיָה כְּלִי עַל גַּבֵּי הַדֶּף פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי עֲשִׂיַּת הַמְּחִצָּה עִם נוּחַת הַכְּלִי בָּאִין כְּאַחַת:

כב בּוֹר שֶׁהוּא עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב שְׁמוֹנָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרַק מַחְצֶלֶת מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְחִלְּקָה הַבּוֹר בָּרָחְבּוֹ לִשְׁנַיִם פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי עִם הַנָּחַת הַכְּלִי בָּטְלוּ הַמְּחִצּוֹת וְנַעֲשָׂה כָּל מָקוֹם מֵהֶן פְּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה:

כג בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים עָמֹק עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה מָלֵא מַיִם וְזָרַק לְתוֹכוֹ חֵפֶץ וְנָח עַל גַּבֵּי הַמַּיִם חַיָּב. שֶׁאֵין הַמַּיִם מְבַטְּלִין הַמְּחִצּוֹת. הָיָה מָלֵא פֵּרוֹת וְזָרַק לְתוֹכוֹ פָּטוּר. שֶׁהֲרֵי מְעַטּוּ הַפֵּרוֹת אֶת שִׁעוּרוֹ:

כד רַקַּק מַיִם שֶׁהוּא עוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְרַבִּים מְהַלְּכִין בּוֹ. אִם אֵין בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. בֵּין שֶׁהָיָה רָחָב אַפִלּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בֵּין שֶׁלֹּא הָיָה בְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים. שֶׁהֲרֵי רֹב הָעָם מְדַלְּגִין עָלָיו וְאֵין מְהַלְּכִין בְּתוֹכוֹ. הוֹאִיל וְאֵין בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה הֲרֵי הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם יֵשׁ בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה אוֹ יֶתֶר הֲרֵי הוּא כְּכַרְמְלִית כִּשְׁאָר הַיַּמִּים. וְהוּא שֶׁיֵּשׁ בְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן. שֶׁאֵין כַּרְמְלִית פְּחוּתָה מֵאַרְבָּעָה:

פרק טו

א עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כֻּלָּהּ. וְעוֹמֵד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמְטַלְטֵל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא חוּץ לְאַרְבָּעָה אַמּוֹת. וְאִם הוֹצִיא פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת. וְכֵן עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפוֹתֵחַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפוֹתֵחַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. בְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה רֻבָּהּ בַּחוּץ וְרֹאשָׁהּ בִּפְנִים אוֹבְסִין אוֹתָהּ. וּבְגָמָל עַד שֶׁיְּהֵא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בִּפְנִים הוֹאִיל וְצַוָּארוֹ אָרֹךְ:

ב לֹא יַעֲמֹד אָדָם בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִשְׁתֶּה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֶלָּא אִם כֵּן הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹתֶה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה שׁוֹתֶה בְּכֵלִים נָאִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן. גְּזֵרָה שְׁמָא יוֹצִיאֵם. אֲבָל אִם הָיוּ כֵּלִים שֶׁאֵינָן נָאִים שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לָהֶן. אוֹ שֶׁהָיָה הַבּוֹר בְּכַרְמְלִית אַף עַל פִּי שֶׁהַכֵּלִים נָאִים. מַכְנִיס רֹאשׁוֹ בִּלְבַד וְשׁוֹתֶה בִּמְקוֹמוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ:

ג עוֹמֵד אָדָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְקוֹלֵט מִן הָאֲוִיר מִן הַמַּיִם הַמְקַלְּחִין מִן הַצִּנּוֹר אוֹ מִן הַכֹּתֶל וְשׁוֹתֶה. וּבַלְּבַד שֶׁלֹּא יִגַּע בַּצִּנּוֹר אוֹ בַּכֹּתֶל וְיִקְלֹט מֵעַל גַּבָּן. וְאִם נָגַע אִם הָיָה מָקוֹם שֶׁנָּגַע בּוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סְמוּךְ לַגַּג הֲרֵי זֶה אָסוּר. שֶׁנִּמְצָא כְּעוֹקֵר מֵעַל הַגַּג שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְכֵן אִם הָיָה בַּצִּנּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה בֵּין שֶׁהָיָה הַצִּנּוֹר בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה בֵּין שֶׁהָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה וְקָלַט מִמֶּנּוּ מַיִם הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְלָמָּה אֵינוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָחוּ הַמַּיִם אֶלָּא הֲרֵי הֵן נִזְחָלִין וְהוֹלְכִין:

ד זֵיז שֶׁלִּפְנֵי הַחַלּוֹן יוֹצֵא בָּאֲוִיר שֶׁעַל רְשׁוּת הָרַבִּים. אִם הָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו שֶׁאֵין רְשׁוּת הָרַבִּים תּוֹפֶסֶת אֶלָּא עֲשָׂרָה טְפָחִים. לְפִיכָךְ מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַכֹּתֶל עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים הַתַּחְתּוֹנִים:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה זִיז אֶחָד יוֹצֵא בָּאֲוִיר. אֲבָל אִם הָיוּ יוֹצְאִים בַּכֹּתֶל שְׁנֵי זִיזִין זֶה לְמַטָּה מִזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. אִם יֵשׁ בַּזִּיז הָעֶלְיוֹן שֶׁלִּפְנֵי הַחַלּוֹן רֹחַב אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהַזִּיז שֶׁתַּחְתָּיו רְשׁוּת אַחֶרֶת. וְאָסְרוּ זֶה עַל זֶה. שֶׁאֵין שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת:

ו אֵין בָּעֶלְיוֹן אַרְבָּעָה וְאֵין בַּתַּחְתּוֹן אַרְבָּעָה. מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶן וְכֵן בְּכָל הַכֹּתֶל עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים הַתַּחְתּוֹנִים. הָיָה בַּתַּחְתּוֹן אַרְבָּעָה וְהָעֶלְיוֹן אֵין בּוֹ אַרְבָּעָה אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעֶלְיוֹן אֶלָּא כְּנֶגֶד חַלּוֹנוֹ בִּלְבַד. אֲבָל בִּשְׁאָר הַזִּיז שֶׁבִּשְׁנֵי צִדֵּי הַחַלּוֹן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִפְּנֵי זֶה שֶׁתַּחְתָּיו שֶׁחָלַק רְשׁוּת לְעַצְמוֹ:

ז כָּל זִיז הַיּוֹצֵא עַל אֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁמֻּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו. כְּשֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵין נוֹתְנִין עָלָיו וְאֵין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא כְּלֵי חֶרֶס וּזְכוּכִית וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁאִם יִפָּלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים יִשָּׁבְרוּ. אֲבָל שְׁאָר כֵּלִים וַאֲכָלִין אֲסוּרִים שֶׁמָּא יִפָּלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִבְיאֵם:

ח שְׁנֵי בָּתִּים בִּשְׁנֵי צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים זָרַק מִזֶּה לָזֶה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה פְּטוּר וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁלוֹ אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם עֵרוּב. וַאֲפִלּוּ בְּגָדִים וּכְלֵי מַתֶּכוֹת מֻתָּר לִזְרֹק. וְאִם הָיָה זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְלֹא הָיָה בְּשָׁוֶה אָסוּר לִזְרֹק בֶּגֶד וְכֵיוֹצֵא בּוֹ שֶׁמָּא יִפֹּל וְיִבְיאֶנּוּ. אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן זוֹרֵק:

ט בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְחַלּוֹן עַל גַּבָּיו הַבּוֹר וְחֶלְיָתוֹ מִצְטָרְפִים לַעֲשָׂרָה וּמְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה סָמוּךְ לַכֹּתֶל בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲבֹר שָׁם. אֲבָל אִם הָיָה מֻפְלָג אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה חֶלְיָתוֹ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה שֶׁנִּמְצָא הַדְּלִי כְּשֶׁיֵּצֵא מִן הַחֶלְיָא יֵצֵא לִמְקוֹם פְּטוֹר:

י אַשְׁפָּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְחַלּוֹן עַל גַּבָּהּ שׁוֹפְכִין לָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְהִפָּנוֹת. אֲבָל שֶׁל יָחִיד אֵין שׁוֹפְכִין עָלֶיהָ שֶׁמָּא תִּתְפַּנֶּה וְנִמְצְאוּ שׁוֹפְכִין כְּדַרְכָּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים:

יא אַמַּת הַמַּיִם שֶׁהִיא עוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר אִם יֵשׁ בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּבְרָחְבָּהּ אַרְבָּעָה אוֹ יוֹתֵר עַל כֵּן עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים בַּכְּנִיסָה וּבִיצִיאָה. וְאִם אֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה אוֹ שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ אַרְבָּעָה מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בְּלֹא מְחִצָּה:

יב הָיָה בְּרָחְבָּהּ יֶתֶר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ מְחִצָּה. שֶׁכָּל יֶתֶר עַל עֶשֶׂר פִּרְצָה הִיא וּמַפְסֶדֶת הַמְּחִצּוֹת. וּמַהוּ לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר. אִם נִשְׁאַר מִצַּד הַפִּרְצָה פֵּס מִכָּאן וּפֵס מִכָּאן בְּכָל שֶׁהוּא אוֹ פֵּס רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מֵרוּחַ אַחַת מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר וְאֵין אָסוּר אֶלָּא לְמַלְּאוֹת מִן הָאַמָּה בִּלְבַד. אֲבָל אִם לֹא נִשְׁאַר פֵּס כְּלָל אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכָל הֶחָצֵר שֶׁהֲרֵי נִפְרְצָה חָצֵר לַיָּם שֶׁהוּא כַּרְמְלִית:

יג וְהַיַּאַד מַעֲמִידִין אֶת הַמְּחִצָּה בְּמַיִם. אִם הָיְתָה לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה טֶפַח מִן הַמְּחִצָּה יוֹרֵד בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְאִם הָיְתָה הַמְּחִצָּה כֻּלָּהּ יוֹרֶדֶת בְּתוֹךְ הַמַּיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה טֶפַח מִמֶּנָּה יוֹצֵא לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם. כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם שֶׁבֶּחָצֵר מֻבְדָּלִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַמְּחִצָּה מַגַּעַת עַד הַקַּרְקַע הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וְלֹא הִתִּירוּ מְחִצָּה תְּלוּיָה אֶלָּא בְּמַיִם בִּלְבַד. שֶׁאָסוּר טִלְטוּל בְּמַיִם מִדִּבְרֵיהֶם וְהֶקֵּלוּ בְּמְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הֶכֵּר:

יד אַמַּת הַמַּיִם הָעוֹבֶרֶת בֵּין הַחֲצֵרוֹת וְחַלּוֹנוֹת פְּתוּחוֹת אֲלֵיהָ. אִם אֵין בָּהּ כִּשְׁעוּר מְשַׁלְשְׁלִין דְּלִי מִן הַחַלּוֹנוֹת וּמְמַלְּאִים מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁאֵינָהּ מַפְלֶגֶת מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֲבָל אִם הָיְתָה מַפְלֶגֶת מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵין מְמַלְּאִים מִמֶּנָּה אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ פַּסִּין יוֹצְאִין מִן הַכְּתָלִים מִכָּאן וּמִכָּאן שֶׁנִּמְצָא הָאַמָּה כְּאִלּוּ הִיא עוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ הֶחָצֵר:

טו כְּצוֹצֶרָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַיָּם וְחַלּוֹן בְּתוֹכָהּ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם. אֵין מְמַלְּאִים מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים עַל גַּבֵּי הַמַּיִם כְּנֶגֶד הַחַלּוֹן שֶׁבַּכְּצוֹצֶרָה. אוֹ תִּהְיֶה הַמְּחִצָּה יוֹרֶדֶת מִן הַכְּצוֹצֶרָה כְּנֶגֶד הַמַּיִם וְרוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ יְרֵדָה וְנָגְעָה עַד הַמַּיִם. וּכְשֵׁם שֶׁמְּמַלְּאִין מִזּוֹ שֶׁעָשׂוּ לָהּ מְחִצָּה כָּךְ שׁוֹפְכִין מִמֶּנָּה עַל הַיָּם. שֶׁהֲרֵי עַל הַכַּרְמְלִית הֵן שׁוֹפְכִין:

טז חָצֵר שֶׁהִיא פְּחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אֵין שׁוֹפְכִין בְּתוֹכָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹצְאִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים בְּמְהֵרָה. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גּוּמָּה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם בְּתוֹךְ

הֶחָצֵר אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בְּצַד הֶחָצֵר כְּדֵי שֶׁיְּהֵיוּ הַמַּיִם נִקְבָּצִים בְּתוֹכָהּ. וְצָרִיךְ לִבְנוֹת עָלֶיהָ כִּפָּה מִבַּחוּץ כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּרָאֶה הָעוּקָה הַזֹּאת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְהֶחָצֵר וְהָאַכְסַדְרָה מִצְטָרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. וְכַמָּה הוּא הַמָּקוֹם שֶׁמַּחֲזִיק סָאתַיִם חֲצִי אַמָּה עַל חֲצִי אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה׃

יז הָיְתָה הָעוּקָה פְּחוּתָה מִסָּאתַיִם שׁוֹפְכִין לָהּ בְּמִלּוּאָהּ. הָיְתָה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם שׁוֹפְכִין לָהּ אֲפִלּוּ שִׁשִּׁים סְאָה שֶׁל מַיִם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם יִתְגַּבְּרוּ וְיָפוּצוּ מֵעַל הַגּוּמָּה לַחוּץ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים שֶׁהַחֲצֵרוֹת מִתְקַלְקְלוֹת וּסְתָם צִנּוֹרוֹת מְקַלְּחִין וְלֹא יָבוֹאוּ הָרוֹאִים לוֹמַר שֶׁזֶּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהַמַּיִם יוֹצְאִים מִכֹּחוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל בִּימוֹת הַחַמָּה אִם הָיְתָה מַחְזֶקֶת סָאתַיִם אֵין שׁוֹפְכִין לָהּ אֶלָּא סָאתַיִם. הָיְתָה פְּחוּתָה מִסָּאתַיִם אֵין שׁוֹפְכִין לָהּ כָּל עִקָּר׃

יח בֵּיב שֶׁשּׁוֹפְכִין לוֹ מַיִם וְהֵן נִזְחָלִין וְהוֹלְכִין תַּחַת הַקַּרְקַע וְיוֹצְאִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן צִנּוֹר שֶׁשּׁוֹפְכִין עַל פִּיו מַיִם וְהֵן נִזְחָלִין עַל הַכֹּתֶל וְיוֹרְדִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲפִלּוּ הָיָה אָרֹךְ הַכֹּתֶל אוֹ אֹרֶךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁתַּחַת הָאָרֶץ מֵאָה אַמָּה אָסוּר לִשְׁפֹּךְ עַל פִּי הַבֵּיב אוֹ עַל פִּי הַצִּנּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִין מִכֹּחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֶלָּא שׁוֹפֵךְ חוּץ לַבֵּיב וְהֵן יוֹרְדִין לַבֵּיב׃

יט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּימוֹת הַחַמָּה אֲבָל בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ נִמְנָע. שֶׁסְּתָם צִנּוֹרוֹת מְקַלְּחִין הֵן וְאָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּבָּלְעוּ הַמַּיִם בְּמָקוֹמָן. הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל פִּי הַבֵּיב וְהַמַּיִם יוֹצְאִין לְכַרְמְלִית הֲרֵי זֶה מֻתָּר וַאֲפִלּוּ בִּימוֹת הַחַמָּה שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל כֹּחוֹ בְּכַרְמְלִית. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִשְׁפֹּךְ עַל כְּתֵלֵי הַסְּפִינָה וְהֵם יוֹרְדִין לַיָּם׃

כ לֹא יִמָּלֵא אָדָם מַיִם מִן הַיָּם וְהוּא בְּתוֹךְ הַסְּפִינָה אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה מָקוֹם אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה יוֹצֵא מִן הַסְּפִינָה עַל הַיָּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה תּוֹךְ עֲשָׂרָה אֲבָל אִם הָיָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מִן הַיָּם מוֹצִיא זִיז כָּל שֶׁהוּא וּמְמַלֵּא. שֶׁהֲרֵי דֶּרֶךְ מָקוֹם פְּטוֹר מְמַלֵּא וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְזִיז זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם הֶכֵּר׃

כא הַקּוֹרֵא בְּסֵפֶר בְּכַרְמְלִית וְנִתְגַּלְגֵּל מִקְצָת הַסֵּפֶר לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמִקְצָתוֹ בְּיָדוֹ. אִם נִתְגַּלְגֵּל לְחוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת הוֹפְכוֹ עַל הַכָּתֵב וּמַנִּיחוֹ. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁמֹט כֻּלּוֹ מִיָּדוֹ וְיַעֲבִירֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. נִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. וְכֵן אִם נִתְגַּלְגֵּל לִרְשׁוּת הַיָּחִיד גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ. הָיָה קוֹרֵא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנִתְגַּלְגֵּל לִרְשׁוּת הָרַבִּים אִם נָח בָּהּ הוֹפְכוֹ עַל הַכָּתֵב. וְאִם לֹא נָח אֶלָּא הָיָה תָּלוּי בַּאֲוִיר רְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא הִגִּיעַ לָאָרֶץ גּוֹלְלוֹ אֶצְלוֹ׃

כב הַמַּעֲבִיר קוֹץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוֹקוּ בּוֹ רַבִּים. אִם הָיָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מוֹלִיכוֹ פְּחוֹת פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הָיָה בְּכַרְמְלִית מוֹלִיכוֹ כְּדַרְכּוֹ אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה. וְכֵן מֵת שֶׁהִסְרִיחַ

וְנִתְבַּזֶּה יֶתֶר מִדַּאי וְלֹא יָכְלוּ שְׁכֵנִים לַעֲמֹד מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית. הַיּוֹרֵד לְרִחְץ בַּיָּם כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה מְנַגֵּב עַצְמוֹ שֶׁמָּא יַעֲבִיר מַיִם שֶׁעָלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכַרְמְלִית:

פרק טז

א מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה תַּשְׁמִישׁוֹ לַאֲוִיר כְּגוֹן גַּגּוֹת וּפַרְדֵּסִים וּכְגוֹן הַמַּקִּיף מָקוֹם מִן הָאֲרֶץ לְשָׁמְרוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אִם יֵשׁ בְּגֹבַהּ הַמְּחִצּוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד לְחַיֵּב הַמּוֹצִיא וְהַזּוֹרֵק וְהַמּוֹשִׁיט מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ. וְאֵין מְטַלְטְלִין בְּכֻלּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בּוֹ בֵּית סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת. אֲבָל אִם הָיָה בּוֹ יֶתֶר עַל בֵּית סָאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּכַרְמְלִית:

ב וְכֵן עַמּוּד שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב עַד בֵּית סָאתַיִם מְטַלְטְלִין עַל כֻּלּוֹ. הָיָה רָחָב עַל בֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. סֻלָּע שֶׁגָּבְהוֹ הָיָה גָּבוֹהַּ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה מְטַלְטְלִין מִתּוֹכוֹ לַיָּם וּמִן הַיָּם לְתוֹכוֹ שֶׁהַכֹּל כַּרְמְלִית. הָיָה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה אִם הָיָה רָחְבּוֹ מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים עַד בֵּית סָאתַיִם הוֹאִיל וּמָתָר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ אֵין מְטַלְטְלִין לֹא מִתּוֹכוֹ לַיָּם וְלֹא מִן הַיָּם לְתוֹכוֹ. הָיָה יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד הוֹאִיל וְאָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּכַרְמְלִית הֲרֵי זֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכוֹ לַיָּם וּמִן הַיָּם לְתוֹכוֹ שֶׁזֶּה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא גָּזְרוּ בּוֹ:

ג כַּמָּה הִיא בֵּית סְאָה חֲמִשִּׁים אַמָּה עַל חֲמִשִּׁים אַמָּה. נִמְצָא בֵּית סָאתַיִם מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּתִשְׁבָּרְתּוֹ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אַמָּה. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמִּדָּה הַזֹּאת בֵּין שֶׁהָיָה מֻרְבָּע שֶׁהוּא שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם בֵּין שֶׁהָיָה עָגל בֵּין שְׁאָר הַצּוּרוֹת הֲרֵי זֶה נִקְרָא בֵּית סָאתַיִם:

ד מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית סָאתַיִם אִם הָיָה אָרְכּוֹ פִּי שְׁנַיִם כְּרָחְבּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֵאָה עַל חֲמִשִּׁים כַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. אֲבָל אִם הָיָה אָרְכּוֹ יֶתֶר עַל שְׁנַיִם כְּרָחְבּוֹ אֲפִלּוּ אַמָּה אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. שֶׁלֹּא עָשׂוּ בֵּית סָאתַיִם שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ לְאֲוִיר כְּשְׁאָר הַחֲצֵרוֹת אֶלָּא מֵחֲצַר הַמִּשְׁכָּן:

ה מָקוֹם שֶׁהֻקַּף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה אִם פָּרַץ בּוֹ פִּרְצָה יֶתֶר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְגָדַר בָּהּ לְשֵׁם דִּירָה עַד עֲשָׂרָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. וַאֲפִלּוּ פָּרַץ אַמָּה וּגְדָרָהּ לְשֵׁם דִּירָה וּפָרַץ אַמָּה וּגְדָרָהּ לְשֵׁם דִּירָה עַד שֶׁהִשְׁלִימָהּ לְיֶתֶר מֵעֶשֶׂר מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה מִילִין:

ו מָקוֹם יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהֻקַּף לְדִירָה אִם נִזְרַע רֻבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּגִנָּה וְאָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נִזְרַע מְעוּטוֹ אִם נִזְרַע מִמֶּנּוּ בֵּית סָאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. וְאִם הָיָה הַמָּקוֹם הַזָּרוּעַ יֶתֶר

מִבַּיִת סָאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נָטַע רֻבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּחָצֵר וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. נִתְמַלֵּא מַיִם אֲפִלּוּ הָיוּ עֲמֻקִּים הַרְבֵּה אִם הָיוּ רְאוּיִין לְתַשְׁמִישׁ הֲרֵי הֵן כִּנְטָעִים וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. וְאִם אֵינָן רְאוּיִין לְתַשְׁמִישׁ אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת:

ז מָקוֹם שֶׁהַקֶּקֶף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה שֵׁשׁ בּוֹ בֵּית שֶׁלֹּשׁ סְאִין וְקִרְוֵי בּוֹ בֵּית סָאָה קִרְוֵיוֹ מַתִּירוֹ שֶׁפִּי תִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם. נִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ לֶחָצֵר וְנִפְרְצָה חָצֵר כְּנֶגְדּוֹ. חָצֵר מֻתֶּרֶת כְּשֶׁהָיְתָה וְהַקֶּקֶף אָסוּר כְּשֶׁהָיָה. שֶׁאֵין אֲוִיר הֶחָצֵר מַתִּירוֹ:

ח הָיָה יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם וּבָא לְמַעֲטוֹ בְּאֵילָנוֹת אֵינוֹ מִעוּט. בָּנָה בּוֹ עַמּוּד בְּצַד הַכֹּתֶל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב שְׁלֹשָׁה אוֹ יֶתֶר הֲרֵי זֶה מִעוּט. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֵינוֹ מִעוּט שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלִבּוּד דָּמֵי. וְכֵן אִם הִרְחִיק מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה וְעָשָׂה מְחִצָּה הֲרֵי זֶה מִעוּט. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לֹא עָשָׂה כְּלוּם:

ט טָח אֶת הַכֹּתֶל בְּטִיט אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ הֲרֵי זֶה מִעוּט. הִרְחִיק מִן הַתֵּל שְׁלֹשָׁה וְעָשָׂה מְחִצָּה הוֹעִיל. עָשָׂה מְחִצָּה עַל שְׂפַת הַתֵּל אֵינוֹ מוֹעִיל שֶׁהֲעוֹשֶׂה מְחִצָּה עַל גַּבֵּי מְחִצָּה אֵינוֹ מוֹעִיל. נִבְלְעָה מְחִצָּה הַתַּחְתּוֹנָה וְהֲרֵי הָעֶלְיוֹנָה קַיֶּמֶת. הוֹאִיל וְנַעֲשֵׂית הָעֶלְיוֹנָה לְשֵׁם דִּירָה וַהֲרֵי אֵין שָׁם נִרְאֶה אֶלָּא הִיא הֲרֵי זֶה הוֹעִיל וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ:

י רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֶיהָ בָּתִּים יְתֵרָה עַל בֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע. וַאֲפִלּוּ הָיָה פֶּתַח הַבַּיִת פָּתוּחַ לְתוֹכָהּ. וְאִם פָּתַח הַפֶּתַח לְשָׁם וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפָה הֲרֵי זוֹ כְּמַקֶּפֶת לְדִירָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ:

יא רְחָבָה הַפְּתוּחָה לַמְּדִינָה מִצַּד אֶחָד וּמִצַּד אַחֵר פְּתוּחָה לִשְׁבִיל הַמַּגִּיעַ לַנָּהָר. עוֹשֶׂה לָהּ לֶחִי מִצַּד הַמְּדִינָה וְיִהְיֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וּמִתּוֹכָהּ לַמְּדִינָה וּמִן הַמְּדִינָה לְתוֹכָהּ:

יב יְחִיד שֶׁשָּׁבַת בִּבְקָעָה וְעָשָׂה מְחִצָּה סָבִיב לוֹ אִם יֵשׁ בָּהּ עַד בֵּית סָאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. וְאִם הָיְתָה יֶתֶר עַל בֵּית סָאתַיִם אֵינוֹ מְטַלְטֵל בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן אִם הָיוּ שְׁנַיִם. אֲבָל שְׁלֹשָׁה יִשְׂרְאֵלִים אוֹ יֶתֶר עֲלֵיהֶן שֶׁשָּׁבְתוּ בִּבְקָעָה הֲרֵי הֵן שַׁיָּרָא וּמֻתָּר לָהֶם לְטַלְטֵל בְּכָל צָרְכָּן אֲפִלּוּ כַּמָּה מִילִין. וְהוּא שֶׁלֹּא יִשָּׂאֵר מִן הַמְּחִצָּה שֶׁהִקִּיפוּ בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי בְּלֹא כֵּלִים. אֲבָל אִם נִשְׁאַר בֵּית סָאתַיִם פָּנוּי בְּלֹא כֵּלִים וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לוֹ אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּחִצָּה אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאֵין הַקָּטָן מַשְׁלִים לְשַׁיָּרָא:

יג שְׁלֹשָׁה שֶׁהִקִּיפוּ כְּדֵי צָרְכָּן וְקָנוּ שְׁבִיתָה וְאַחַר כָּךְ מֵת אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי הֵם מֻתָּרִין לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ. קָנוּ שְׁנַיִם שְׁבִיתָה בְּיֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם וְאַחַר כָּךְ בָּא לָהֶם שְׁלִישִׁי אֲסוּרִין לְטַלְטֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת כְּשֶׁהָיוּ קוֹדֶם שֶׁיָּבוֹא זֶה. שֶׁהַשְּׁבִיתָה הִיא הַגּוֹרֶמֶת לֹא הַדִּיּוּרִין:

יד שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַמַּקְפִּין שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה זֶה בְּצַד זֶה וּפְתוּחִים זֶה לָזֶה שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים רְחָבִים וְהָאֶמְצָעִי קָצָר שֶׁנִּמְצְאוּ לַשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים פִּסִּין מִכָּאן וּמִכָּאן וְהָיָה יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד

בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה נַעֲשׂוּ כְּשֵׁירָא וְנוֹתְנִין לָהֶם כָּל צָרְכָּן. הָיָה הָאֶמְצָעִי רָחָב וּשְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים קְצָרִים שֶׁנִּמְצָא הָאֶמְצָעִי בְּפַסִּין מִשְּׁנֵי רוּחוֹתָיו הֲרֵי הוּא מֻבְדָּל מִשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים. לְפִיכָךְ אִם שָׁבַת יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה אֵין נוֹתְנִין לָהֶן כָּל צָרְכָּן אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ בֵּית סָאתַיִם בְּמָקוֹמוֹ. הָיָה יָחִיד בָּזֶה וְיָחִיד בָּזֶה וּשְׁנַיִם בָּאֶמְצָעִי אוֹ שְׁנַיִם בָּזֶה וּשְׁנַיִם בָּזֶה וְאֶחָד בָּאֶמְצָעִי נוֹתְנִין לָהֶן כָּל צָרְכָּן:

טו כָּל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְנַחַת אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה אֶלָּא לִצְנִיעוּת בִּלְבַד אֵינָהּ מְחִצָּה. וְכָל מְחִצָּה שֶׁאֵין בְּגָבְהָהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר אֵינָהּ מְחִצָּה גְּמוּרָה. גְּדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחִצָּה חֲמִשָּׁה מִצְטָרְפִין:

טז כָּל מְחִצָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פְּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד אֵינָהּ מְחִצָּה. אֲבָל אִם הָיָה פָּרוּץ כְּעוֹמֵד הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאוֹתָן הַפְּרָצוֹת פְּרָצָה שֶׁהִיא יֶתֶר עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת. אֲבָל עֶשֶׂר אַמּוֹת הֲרֵי הִיא כְּפֻתַח. אִם הָיָה לְפִרְצָה זוֹ צוּרַת פֻּתַח אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אֵינָהּ מַפְסֶדֶת הַמְּחִצָּה. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא הַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד:

יז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁהַפְּרָצוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים וּלְמַעְלָה. אֲבָל אִם הָיוּ הַפְּרָצוֹת כָּל פִּרְצָה מֵהֶן פְּחוּתָה מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד. שֶׁכָּל פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא כְּלָבוּד:

יח כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁהִקִּיף בְּקָנִים וְאֵין בֵּין קָנֶה לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אוֹ שֶׁהִקִּיף בַּחֲבָלִים וְאֵין בֵּין חֶבֶל לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. הֲרֵי זוֹ מְחִצָּה גְּמוּרָה. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא שִׁתִּי בְּלֹא עֵרֶב אוֹ עֵרֶב בְּלֹא שִׁתִּי. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גֹּבַהּ הַקָּנֶה עֲשָׂרָה אוֹ שֶׁיִּהְיֶה מִן הָאָרֶץ עַד סוֹף עֹבִי הַחֶבֶל הָעֶלְיוֹן עֲשָׂרָה אִם הִקִּיף בַּחֲבָלִים. שֶׁאֵין מְחִצָּה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה. וְכָל הַשִּׁעוּרִין הָאֵלּוּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הֵן:

יט צוּרַת פֶּתַח הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם הִיא אֲפִלּוּ קָנֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מִכָּאן וְקָנֶה מִכָּאן וְקָנֶה עַל גַּבֵּיהֶן. גֹּבַהּ שְׁנֵי הַלְּחָיַיִם עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר וְהַקָּנֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בִּשְׁנֵי הַלְּחָיַיִם אֶלָּא יֵשׁ בֵּינֵיהֶן כַּמָּה אַמּוֹת הוֹאִיל וְגֹבַהּ הַלְּחָיַיִם עֲשָׂרָה הֲרֵי זוֹ צוּרַת פֶּתַח. וְצוּרַת פֶּתַח שֶׁאָמְרוּ צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא בְּרִיאָה לְקַבֵּל דֶּלֶת אֲפִלּוּ דֶּלֶת שֶׁל קַשׁ:

כ פֶּתַח שֶׁצּוּרָתוֹ כִּפָּה אִם יֵשׁ בְּאֹרֶךְ רַגְלֵי הַכִּפָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי זֶה צוּרַת פֶּתַח. וְצוּרַת פֶּתַח שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ מִן הַצַּד אֵינָהּ כְּלוּם שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים לִהְיוֹת בְּקֶרֶן זָוִית אֶלָּא בְּאֶמְצַע:

כא בַּכֹּל עוֹשִׂין מְחִצָּה בֵּין בִּכְלִים בֵּין בָּאֳכָלִים בֵּין בְּאָדָם אֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה וּשְׁאָר מִינֵי חַיָּה וְעוֹף וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ כְּפוּתִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יָנוּדוּ:

כב מְחִצָּה הָעוֹמֶדֶת מֵאֵלֶיהָ הֲרֵי זוֹ כְּשֵׁרָה. וּמְחִצָּה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת הֲרֵי זוֹ מְחִצָּה. וְאִם נַעֲשֵׂית בִּשְׁגָגָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בָּהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וְהוּא שֶׁתַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא לְדַעַת הַמְטַלְטֵל. אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן אָדָם לְזוֹ הַמְחִצָּה שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְטַלְטֵל בָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ הָעוֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה אָסוּר לְטַלְטֵל בָּהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וְכֵן אִם נַעֲשֵׂית בְּמֵזִיד אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה לְטַלְטֵל בָּהּ הֲרֵי זֶה אָסוּר לְטַלְטֵל בָּהּ:

כג מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם בְּשַׁבָּת שֶׁיַּעֲמֹד זֶה בְּצַד זֶה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵדְעוּ אֵלּוּ הָעוֹמְדִין שֶׁבִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹתָן מְחִצָּה הֶעֱמִידָן. וְלֹא יַעֲמִיד אוֹתָן אָדָם שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמְחִצָּה זוֹ אֶלָּא יַעֲמִיד אוֹתָן אַחֵר שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ:

כד אֵילָן שֶׁהוּא מֻסָּךְ עַל הָאָרֶץ אִם אֵין נוֹפוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מְמַלֵּא בֵּין בְּדָיוֹ וְעָלָיו תֶּבֶן וְקַשׁ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְקוֹשְׁרָן בָּאָרֶץ עַד שֶׁיַּעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה וְלֹא יִתְנַדְנֵד וּמְטַלְטֵל תַּחַת כֻּלּוֹ. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ תַּחְתָּיו עַד בֵּית סָאתַיִם. אֲבָל אִם הָיָה יֶתֶר מִבֵּית סָאתַיִם אֵין מְטַלְטְלִין תַּחְתָּיו אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת מִפְּנֵי שֶׁתַּחְתָּיו מָקוֹם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה הוּא:

פרק יז

א מָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים הוּא הַנִּקְרָא מָבוֹי סָתוּם. וּמָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי כְתָלִים בִּלְבַד זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְהָעָם נִכְנָסִין בְּרוּחַ זוֹ וְיוֹצְאִין בְּשֶׁכְּנֶגְדָּהּ הוּא הַנִּקְרָא מָבוֹי הַמְפֻלָּשׁ:

ב הֵיאַךְ מַתִּירִין מָבוֹי הַסָּתוּם. עוֹשֶׂה לוֹ בְּרוּחַ רְבִיעִית לְחִי אֶחָד אוֹ עוֹשֶׂה עָלָיו קוֹרָה וְדַיּוֹ. וְתַחְשֹׁב אוֹתָהּ קוֹרָה אוֹ אוֹתוֹ לְחִי כְּאִלּוּ סָתַם רוּחַ רְבִיעִית וְיֵעָשֶׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד וְיִהְיֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. שֶׁדִּין תּוֹרָה בְּשָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת בִּלְבַד מֻתָּר לְטַלְטֵל וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים הִיא הָרוּחַ הָרְבִיעִית וּלְפִיכָךְ דַּי לָהּ בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה:

ג וְהֵיאַךְ מַתִּירִין מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. עוֹשֶׂה לוֹ צוּרַת פֶּתַח מִכָּאן וְלֶחִי אוֹ קוֹרָה מִכָּאן. וּמָבוֹי עָקֹם תּוֹרָתוֹ כִּמְפֻלָּשׁ:

ד מָבוֹי שֶׁהוּא שָׁוֶה מִתּוֹכוֹ וּמִדְרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ שָׁוֶה לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמִדְרוֹן לְתוֹכוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לֶחִי וְלֹא קוֹרָה שֶׁהֲרֵי הוּא מֻבְדָּל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים:

ה מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד כֻּלָּה לַיָּם וְצִדּוֹ אֶחָד כֻּלָּה לְאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם. שֶׁאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַעֲלֶה הַיָּם שִׁרְטוֹן:

ו מָבוֹי מְפֻלָּשׁ שֶׁהוּא כֻּלָּה לְאֶמְצַע רְחָבָה שֶׁל רַבִּים. אִם לֹא הָיָה מְכֻוָּן כְּנֶגֶד פֶּתַח הָרְחָבָה הֲרֵי זֶה כְּסָתוּם וְאֵינוֹ צָרִיךְ מִצַּד הָרְחָבָה כְּלוּם. אֲבָל אִם הָיָה כֻּלָּה לְצִדְדֵי הָרְחָבָה אָסוּר. וְאִם הָיְתָה שֶׁל יָחִיד אַף לְאֶמְצָעָהּ אָסוּר. פְּעָמִים בּוֹנֶה מִצַּד אֶחָד וְנִמְצָא כֻּלָּה לְצִדָּהּ שֶׁל רְחָבָה:

ז אֵין הַמָּבוֹי נִתָּר בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ בָּתִּים וַחֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ וְיִהְיֶה אָרְכּוֹ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וּלְמַעְלָה וְיִהְיֶה אָרְכּוֹ יָתֵר עַל רָחְבּוֹ. אֲבָל מָבוֹי שֶׁאָרְכּוֹ כְּרָחְבּוֹ הֲרֵי הוּא כְּחָצֵר וְאֵינוֹ נִתָּר אֶלָּא בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם מִשְּׁנֵי רוּחוֹתָיו כָּל לֶחִי בְּמַשֶּׁהוּ. אוֹ בְּפַס רָחָב אַרְבָּעָה מֵרוּחַ אַחַת:

ח חָצֵר שֶׁאָרְכָּהּ יֶתֶר עַל רָחְבָּהּ הֲרֵי הִיא כְּמָבוֹי וְנִתֶּרֶת בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה. וּמָבוֹי שֶׁאֵין בָּתִּים וַחֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכוֹ כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ אֶלָּא בַּיִת אֶחָד אוֹ חָצֵר אַחַת וְכֵן מָבוֹי שֶׁאֵין בְּאָרְכּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת אֵינוֹ נִתָּר אֶלָּא בִּשְׁנֵי לְחָיַיִם אוֹ בְּפַס אַרְבָּעָה וּמַשֶּׁהוּ:

ט מָבוֹי שֶׁאֵין בְּרָחְבּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא לֶחִי וְלֹא קוֹרָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה הֲרֵי הוּא כִּלְבוּד. מָבוֹי שֶׁהֶכְשֵׁרוּ בְּקוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד הַזּוֹרֵק מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ פָּטוּר. שֶׁהַקּוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּר הִיא עֲשׂוּיָה. אֲבָל אִם הֶכְשֵׁרוּ בְּלֶחִי הַזּוֹרֵק מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ חַיָּב שֶׁהַלֶּחִי הֲרֵי הוּא כִּמְחִצָּה בְּרוּחַ רְבִיעִית:

י שְׁנֵי כְתָלִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָעָם עוֹבְרִים בֵּינֵיהֶם כֵּיצַד מַכְשִׁיר בֵּינֵיהֶם. עוֹשֶׂה דְּלָתוֹת מִכָּאן וּדְלָתוֹת מִכָּאן וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִנְעל הַדְּלָתוֹת בַּלַּיְלָה אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיוֹת לְהִנָּעֵל. הָיוּ מְשֻׁקָּעוֹת בְּעָפָר מְפַנֶּה אוֹתָן וּמְתַקְּנָן לְהִנָּעֵל. אֲבָל צוּרַת פֶּתַח אוֹ לֶחִי וְקוֹרָה אֵינָן מוֹעִילִין בְּהֶכְשֵׁר רְשׁוּת הָרַבִּים:

יא מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּמָבוֹי תַּחַת הַקּוֹרָה אוֹ בֵּין הַלְּחָיַיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה סָמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל אִם הָיָה סָמוּךְ לְכַרְמְלִית אֲסוּר לְטַלְטֵל תַּחַת הַקּוֹרָה אוֹ בֵּין הַלְּחָיַיִם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לְחִי אַחֵר לְהַתִּיר תּוֹךְ הַפֶּתַח שֶׁהֲרֵי מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנַעֲוֹר:

יב בַּכֹּל עוֹשִׂין לְחָיַיִם אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וַאֲפִלּוּ בְּאִסּוּרֵי הֲנָיָה. עֲבוֹדָה זָרָה עֲצֻמָּה אוֹ אֲשֵׁרָה שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ לֶחִי כְּשֵׁר שֶׁהַלֶּחִי עָבְיוֹ כָּל שֶׁהוּא. גַּבֵּהּ הַלֶּחִי אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים רָחְבּוֹ וְעָבְיוֹ כָּל שֶׁהוּא:

יג בַּכֹּל עוֹשִׂין קוֹרָה אֲבָל לֹא בַּאֲשֵׁרָה לְפִי שֶׁיֵּשׁ לְרוֹחַב הַקּוֹרָה שִׁעוּר. וְכָל הַשִּׁעוּרִין אֲסוּרִין מִן הָאֲשֵׁרָה. וְכֵן רוֹחַב הַקּוֹרָה אֵין פָּחוֹת מִטֶּפַח וְעָבְיָהּ כָּל שֶׁהוּא. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה בְּרִיאָה לְקַבֵּל אָרִיחַ שֶׁהוּא חֲצִי לְבֵנָה שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וּמַעֲמִידֵי קוֹרָה צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ בְּרִיאִין כְּדֵי לְקַבֵּל קוֹרָה וַחֲצִי לְבֵנָה:

יד כַּמָּה יִהְיֶה פֶּתַח הַמָּבוֹי וְיִהְיֶה דַּי לְהַכְשִׁירוֹ בְּלֶחִי אוֹ קוֹרָה. גָּבְהוֹ אֵין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְלֹא יֶתֶר עַל עֶשְׂרִים אַמָּה וְרָחְבּוֹ עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ צוּרַת פֶּתַח. אֲבָל אִם הָיָה לוֹ צוּרַת פֶּתַח אֲפִלּוּ הָיָה גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה אוֹ רוֹחַב מֵאָה אַמָּה הֲרֵי זֶה מֻתָּר:

טו וְכֵן אִם הָיָה בְּקוֹרָה שֶׁל מָבוֹי כִּיּוּר וְצִיּוּר עַד שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה כְּשֵׁרָה. שֶׁהַקּוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּר עֲשׂוּיָה וְאִם הָיְתָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אֵינָהּ נִכֶּרֶת וְאִם יֵשׁ בָּהּ צִיּוּר וְכִיּוּר מִסְתַּכְּלִים בָּהּ וְנִמְצָא שָׁם הֶכֵּר:

טז מָבוֹי שֶׁהָיָה גָּבְהוֹ מִן הָאָרֶץ עַד קַרְקָעִית קוֹרָה עֶשְׂרִים אַמָּה וְעָבֵי הַקּוֹרָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים כָּשֵׁר. הָיָה גָּבְהוֹ יֶתֶר מֵעֶשְׂרִים וּבָא לְמַעֲטוֹ בַּקּוֹרָה שֶׁמַּנִּיחַ אוֹתָהּ לְמַטָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּרָחְבָּהּ טֶפַח כְּקוֹרָה. הָיָה גָּבְהוֹ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה חוֹקֵק בּוֹ מֶשֶׁךְ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וּמַעֲמִיק כְּדֵי לְהַשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה:

יז נִפְרַץ בּוֹ פִּרְצָה מִצַּדּוֹ כְּלַפֵּי רֹאשׁוֹ אִם נִשְׁאַר עוֹמֵד בְּרֹאשׁוֹ פֵּס רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מֻתָּר וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַפִּרְצָה יֶתֶר עַל עֶשֶׂר. וְאִם לֹא נִשְׁאַר פֵּס אַרְבָּעָה אָסוּר אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה הַפִּרְצָה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה שֶׁכָּל פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלִבּוּד:

יח נִפְרַץ הַמָּבוֹי בְּמִלּוֹאוֹ לֶחָצֵר וְנִפְרְצָה חָצֵר כְּנֶגְדּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי זֶה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. וְהֶחָצֵר מֻתֶּרֶת שֶׁהֶחָצֵר שֶׁרַבִּים בּוֹקְעִין בָּהּ וְנִכְנָסִין בָּזוֹ וְיוֹצְאִין בָּזוֹ הֲרֵי הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה:

יט מָבוֹי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁבִילִים מִצַּד זֶה וּשְׁבִילִים מִצַּד אַחֵר שֶׁנִּמְצְאוּ מְפֻלָּשִׁין לִרְשׁוּת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְכֻוָּנִין זֶה כְּנֶגֶד זֶה הֲרֵי כָּל אֶחָד מֵהֶן מָבוֹי מְפֻלָּשׁ. כֵּיצַד מַכְשִׁירִין אוֹתוֹ. עוֹשֶׂה צוּרַת פֶּתַח לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַשְּׁבִילִים שֶׁבַּצַּד הָאֶחָד. וְכֵן לַפֶּתַח הַגָּדוֹל. וְעוֹשֶׂה לְכָל הַשְּׁבִילִים שֶׁבַּצַּד הַשֵּׁנִי לֶחִי אוֹ קוֹרָה:

כ מָבוֹי שֶׁצִּדּוּ אֶחָד אָרֹךְ וְצִדּוֹ הַשֵּׁנִי קָצָר מַנִּיחַ אֶת הַקּוֹרָה כְּנֶגֶד הַקָּצָר. הֶעֱמִיד לֶחִי בַּחֲצִי הַמָּבוֹי הַפָּנִימִי שֶׁהוּא לִפְנִים מִן הַלֶּחִי מֻתָּר לְטַלְטֵל בּוֹ וְהַחֲצִי הַחִיצוֹן שֶׁהוּא חוּץ מִן הַלֶּחִי אָסוּר:

כא מָבוֹי שֶׁהוּא רָחָב עֶשְׂרִים אַמָּה עוֹשֶׂה פֵּס גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהוּא שִׁעוּר מֶשֶׁךְ הַמָּבוֹי וּמַעֲמִידוֹ בָּאֶמְצַע וְנִמְצָא כִּשְׁנֵי מְבוֹאוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּפֶתַח כָּל אֶחָד מֵהֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת. אוֹ מַרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכָּאן וּמַעֲמִיד פֵּס שָׁלֹשׁ אַמּוֹת וּמַרְחִיק שְׁתֵּי אַמּוֹת מִכָּאן וּמַעֲמִיד פֵּס שָׁלֹשׁ אַמּוֹת מִכָּאן וְנִמְצָא פֶּתַח הַמָּבוֹי עֶשֶׂר אַמּוֹת וְהַצְּדָדִין הֲרֵי הֵן כִּסְתוּמִין שֶׁהֲרֵי עוֹמֵד מֻרְכָּב עַל הַפָּרוּץ:

כב לֶחִי הַבּוֹלֵט מִדָּפְנוֹ שֶׁל מָבוֹי כָּשֵׁר. וְלֶחִי הָעוֹמֵד מֵאֲלָיו אִם סָמְכוּ עָלָיו מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת כָּשֵׁר. וְלֶחִי שֶׁהוּא נִרְאֶה מִבִּפְנִים לֶחִי וּמִבַּחוּץ אֵינוֹ נִרְאֶה לֶחִי. אוֹ שֶׁהָיָה נִרְאֶה מִבַּחוּץ לֶחִי וּמִבִּפְנִים נִרְאֶה שֶׁהוּא שָׁוֶה וּכְאִלּוּ אֵין שָׁם לֶחִי. הֲרֵי זֶה נִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. לֶחִי שֶׁהִגְבִּיהוּ מִן הַקַּרְקַע שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ שֶׁהִפְלִיגוּ מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה לֹא עָשָׂה כְּלוּם. אֲבָל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים כָּשֵׁר שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה כְּלִבּוּד. לֶחִי שֶׁהָיָה רָחָב הַרְבֵּה. בֵּין שֶׁהָיָה רָחְבּוֹ פָּחוֹת

מֵחֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי בֵּין שֶׁהָיָה רָחְבוֹ כַּחֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי כָּשֵׁר וְנִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. אֲבָל אִם הָיָה יָתֵר עַל חֲצִי רֹחַב הַמָּבוֹי נִדּוֹן מִשּׁוּם עוֹמֵד מְרֻבֶּה עַל הַפָּרוּץ:

כג קוֹרָה שֶׁפֵּרֵס עָלֶיהָ מַחְצֶלֶת הֲרֵי בִּטְלָהּ שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ נִכֶּרֶת. לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה הַמַּחְצֶלֶת מְסֻלֶּקֶת מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יֶתֶר אֵינָהּ מְחִצָּה. נָעַץ שְׁתֵּי יְתֵדוֹת בִּשְׁנֵי כָּתְלֵי מָבוֹי מִבַּחוּץ וְהִנִּיחַ עֲלֵיהֶן הַקּוֹרָה לֹא עָשָׂה כְּלוּם. שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת הַקּוֹרָה עַל גַּבֵּי הַמָּבוֹי לֹא סָמוּךְ לוֹ:

כד קוֹרָה הַיּוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאֵינָהּ נוֹגַעַת בַּכֹּתֶל הַשֵּׁנִי וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת אַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאַחַת יוֹצְאָה מִכֹּתֶל זֶה וְאֵינָן מַגִּיעוֹת זוֹ לָזוֹ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. הָיָה בֵּינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת:

כה וְכֵן שְׁתֵּי קוֹרוֹת הַמַּתְאִימוֹת לֹא בָּזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ וְלֹא בָּזוֹ כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ אִם יֵשׁ בִּשְׁתֵּיהֶן כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. הָיְתָה אַחַת לְמַטָּה וְאַחַת לְמַעְלָה רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַטָּה וְהַתַּחְתּוֹנָה כְּאִלּוּ הִיא לְמַעְלָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עֶלְיוֹנָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים וְלֹא תַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתָהּ שֶׁיְּרֵדָה זוֹ וְעָלְתָה זוֹ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ זוֹ בְּצַד זוֹ:

כו הָיְתָה הַקּוֹרָה עֲקֻמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא פְּשׁוּטָה. עֲגֻלָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא מְרֻבַּעַת. וְאִם הָיָה בְּהֶקֵּפָהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים יֵשׁ בָּהּ רֹחַב טֶפַח. הָיְתָה הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי וַעֲקֻמָּה חוּץ לַמָּבוֹי. אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲקֻמָּה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אוֹ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. רוֹאִין כֹּל שֶׁאִלּוּ יִנָּטֵל הָעִקּוּם וְיִשָּׁאֲרוּ שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ אֵין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת. וְאִם לְאוּ צָרִיךְ לְהָבִיא קוֹרָה אַחֶרֶת:

כז בְּאֵר שֶׁעָשָׂה לֹה שְׁמוֹנָה פַּסִּין מֵאַרְבַּע זָוִיּוֹת שְׁנֵי פַּסִּין דְּבוּקִין בְּכָל זָוִית הֲרֵי אֵלּוּ כְּמִחְצָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַפָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ. הוֹאִיל וְאַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת עוֹמְדוֹת הֲרֵי זֶה מָתָר לְמַלְאוֹת מִן הַבְּאֵר וּלְהַשְׁקוֹת לִבְהֵמָה. וְכַמָּה יִהְיֶה גֹּבַהּ כָּל פַּס מֵהֶן עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחְבּוֹ שִׁשָּׁה טְפָחִים וּבֵין כָּל פַּס לְפַס כְּמִלֹּא שְׁתֵּי רִבְקוֹת שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה בָּקָר אַחַת נִכְנֶסֶת וְאַחַת יוֹצְאָה. שִׁעוּר רֹחַב זֶה אֵין יֶתֶר עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּשְׁלִישׁ:

כח הָיָה בְּמָקוֹם אֶחָד מִן הַזָּוִיּוֹת אוֹ בְּכָל זָוִית מֵאַרְבַּעְתָּן אֶבֶן גְּדוֹלָה אוֹ אִילָן אוֹ תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ חֲבִילָה שֶׁל קָנִים. רוֹאִין כֹּל שֶׁאִלּוּ יֵחָלֵק וְיֵשׁ בּוֹ אַמָּה לְכָאן וְאַמָּה לְכָאן בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה נִדּוֹן מִשּׁוּם זָוִית שֵׁשׁ בָּהּ שְׁנֵי פַּסִּין. חֲמִשָּׁה קָנִים וְאֵין בֵּין זֶה לָזֶה שְׁלֹשָׁה וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן שִׁשָּׁה טְפָחִים לְכָאן וְשִׁשָּׁה טְפָחִים לְכָאן נִדּוֹנִים מִשּׁוּם זָוִית שֵׁשׁ בָּהּ שְׁנֵי פַּסִּין:

כט מֻתָּר לְהַקְרִיב אַרְבַּע הַזָּוִיּוֹת הָאֵלּוּ לִבְאֵר. וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה פָּרָה רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ לִפְנִים מִן הַפֶּסִין וְשׁוֹתָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יֹאחַז רֹאשׁ הַבְּהֵמָה עִם הַכְּלִי שֶׁבּוֹ הַמַּיִם הוֹאִיל וְרֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ בִּפְנִים מֻתָּר אֲפִלּוּ לְגָמָל. הָיוּ קְרוֹבִים יֶתֶר מִזֶּה אָסוּר לְהַשְׁקוֹת מֵהֶן אֲפִלּוּ לְגִדְי שֶׁהוּא כֻּלּוֹ נִכְנָס לִפְנִים. וּמֻתָּר לְהַרְחִיק כָּל שֶׁהוּא וּבִלְבַד שֶׁיְּרֻבֶּה בְּפֶסִים פְּשׁוּטִים שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָן בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין פֶּס לַחֲבֵרוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה וּשְׁלִישׁ:

ל לֹא הִתִּירוּ הַפְּסִים הָאֵלּוּ אֶלָּא בְּאֵרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְבֶהֱמַת עוֹלֵי רְגָלִים בִּלְבַד וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּאֵר מַיִם חַיִּים שֶׁל רַבִּים. אֲבָל בִּשְׁאָר אַרְצוֹת אָדָם יֵרֵד לַבְּאֵר וְיִשְׁתֶּה אוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ מְחִצָּה מַקֶּפֶת לַבְּאֵר גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וַיַּעֲמֹד בְּתוֹכָהּ וְיִדְלֶה וְיִשְׁתֶּה. וְאִם הָיָה הַבְּאֵר רָחָב הַרְבֵּה שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לֵירֵד בּוֹ הֲרֵי זֶה יִדְלֶה וְיִשְׁתֶּה בֵּין הַפְּסִין:

לא וְכֵן בּוֹר הָרַבִּים וּבְאֵר הַיָּחִיד אֲפִלּוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין מְמַלְּאִין מֵהֶן אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהֶן מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים:

לב הַמְמַלֵּא לִבְהֶמְתּוֹ בֵּין הַפְּסִים מְמַלֵּא וְנוֹתֵן בִּכְלִי לְפָנֶיהָ. וְאִם הָיָה אֲבוּס רֹאשׁוֹ נִכְנָס לְבֵין הַפְּסִים וְהָיָה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה לֹא יְמַלֵּא וְיִתֵּן לְפָנֶיהָ שָׁמָּא יִתְקַלְקֵל הָאֲבוּס וְיוֹצִיא הַדְּלִי לְאֲבוּס וּמִן הָאֲבוּס לְקַרְקַע רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא מְמַלֵּא וְשׁוֹפֵךְ וְהִיא שׁוֹתָה מֵאֵלֶיהָ:

לג הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְבֵין הַפְּסִין חַיָּב הוֹאִיל וְיֵשׁ בְּכָל זָוִית וְזָוִית מְחִצָּה גְּמוּרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גֹּבַהּ עֲשָׂרָה וְיוֹתֵר מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וַהֲרֵי הָרִבּוּעַ נִכָּר וְנִרְאֶה וְנַעֲשֶׂה כָּל שֶׁבֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הַיָּחִיד. וַאֲפִלּוּ הָיָה בְּבִקְעָה וְאֵין שָׁם בֵּינֵיהֶם בְּאֵר שֶׁהֲרֵי בְּכָל רוּחַ וְרוּחַ פֶּס מִכָּאן וּפֶס מִכָּאן. וַאֲפִלּוּ הָיוּ רַבִּים בּוֹקְעִין וְעוֹבְרִין בֵּין הַפְּסִין לֹא בָּטְלוּ הַמְּחִצּוֹת וַהֲרֵי הֵן כַּחֲצֵרוֹת שֶׁהָרַבִּים בּוֹקְעִין בָּהֶן וְהַזּוֹרֵק לְתוֹכָן חַיָּב. וּמֻתָּר לְהַשְׁקוֹת הַבְּהֵמָה בֵּינֵיהֶן אִם הָיָה בֵּינֵיהֶן בְּאֵר:

לד חָצֵר שֶׁרֹאשָׁהּ אֶחָד נִכְנָס לְבֵין הַפְּסִין מֻתָּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכָהּ לְבֵין הַפְּסִין וּמִבֵּין הַפְּסִין לְתוֹכָהּ. הָיוּ שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֲסוּרִין עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. יְבַשּׁוּ הַמַּיִם בְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטֵל בֵּין הַפְּסִין שֶׁלֹּא נֶחְשְׁבוּ מְחִצָּה לְטַלְטֵל בְּתוֹכָן אֶלָּא מִשּׁוּם הַמַּיִם. בָּאוּ לוֹ מַיִם בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְטַלְטֵל בֵּינֵיהֶן. שֶׁכָּל מְחִצָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת שְׁמָהּ מְחִצָּה. מָבוֹי שֶׁנִּטְּלָה קוֹרָתוֹ אוֹ לֶחְיוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּפְרַץ לְכַרְמְלִית:

לה אַכְסַדְרָה בַּבִּקְעָה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא בַּת שְׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְתִקְרָה. שֶׁאָנוּ רוֹאִין כְּאִלּוּ פִּי תִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם רוּחַ רְבִיעִית. וְהַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ פָּטוּר כְּזוֹרֵק לְמָבוֹי סָתוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ קוֹרָה. בַּיִת אוֹ חָצֵר שֶׁנִּפְרַץ קֶרֶן זָוִית שֶׁלָּהּ בְּעֶשֶׂר אַמּוֹת הֲרֵי זֶה אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁכָּל פִּרְצָה שֶׁהִיא עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת כְּפֶתַח. אֵין עוֹשִׂין פֶּתַח

בְּקֶרֶן זָוִית. וְאִם הָיְתָה שָׁם קוֹרָה מִלְּמַעְלָה עַל אֹרֶךְ הַפִּרְצָה רוֹאִין אוֹתָהּ שֶׁיִּרְדָּה וְסָתְמָה וּמֵתֵר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בַּאֲלַכְסוֹן:

לו הָאֶצְבַּע שֶׁמְּשַׁעֲרִין בָּהּ בְּכָל מָקוֹם הִיא רֹחַב הַגּוּדָל שֶׁל יָד. וְהַטֶּפַח אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת. וְכָל אַמָּה הָאֲמוּרָה בְּכָל מָקוֹם בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּסֻכָּה וְכִלְאַיִם הִיא אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים. וּפְעָמִים מְשַׁעֲרִין בְּאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים דְּחוּקוֹת זוֹ לְזוֹ. וּפְעָמִים מְשַׁעֲרִין בְּאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה שׁוֹחֲקוֹת וְרוֹוְחוֹת וְזֶה וָזֶה לְהַחֲמִיר. כֵּיצַד. מֶשֶׁךְ מָבוֹי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שׁוֹחֲקוֹת וְנִבְהוּ עֶשְׂרִים אַמָּה עֲצֻבּוֹת. רֹחַב הַפִּרְצָה עֶשֶׂר אַמּוֹת עֲצֻבּוֹת. וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן לְעִנְיַן סֻכָּה וְכִלְאַיִם:

פרק יח

א הַמּוֹצִיא דָּבָר מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיּוֹצִיא מִמָּנוּ שִׁעוּר שְׁמוֹנִיל כְּלוּם. וְאֵלּוּ הֵן שִׁעוּרֵי הַהוֹצָאָה. הַמּוֹצִיא אֹכְלֵי אָדָם כִּגְרוֹגֶרֶת. וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה כִּגְרוֹגֶרֶת מִן הָאֹכֶל עַצְמוֹ חוּץ מִן הַקְּלִפִּים וְהַגַּרְעִינִין וְהָעֻקְצִין וְהַסָּבִין וְהַמָּרָק:

ב יַיִן כְּדֵי רֻבַּע רְבִיעִית וְאִם הָיָה קָרוּשׁ בִּכְזַיִת. חָלָב בְּהֵמָה טְהוֹרָה כְּדֵי גְּמִיעָה וַחֲלֵב טְמֵאָה כְּדֵי לִכְחֹל עַיִן אַחַת. חָלֵב אִשָּׁה וְלֹבֶן בֵּיצָה כְּדֵי לִתֵּן בִּמְשִׁיפָה. שֶׁמֶן כְּדֵי לָסוּךְ אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁל רֶגֶל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ. טַל כְּדֵי לָשׁוּף אֶת הַקִּילּוֹרִין. וְקִילּוֹר כְּדֵי לָשׁוּף בַּמַּיִם. וּמַיִם כְּדֵי לְרַחֵץ פְּנֵי מְדוּכָה. דְּבַשׁ כְּדֵי לִתֵּן עַל רֹאשׁ הַכָּתִית. דָּם וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין וְכָל הַשּׁוֹפְכִין כְּדֵי רְבִיעִית:

ג תֶּבֶן תְּבוּאָה כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. תֶּבֶן קִטְנִיּוֹת כִּמְלֹא פִּי גָּמָל. וְאִם הוֹצִיא תֶּבֶן קִטְנִיּוֹת לְהַאֲכִילוֹ לְפָרָה כִּמְלֹא פִּי פָּרָה. שֶׁהַאֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחַק שְׁמָהּ אֲכִילָה. עָמִיר כִּמְלֹא פִּי טָלֶה. עֲשָׂבִים כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְּצָלִים אִם הָיוּ לַחִים כִּגְרוֹגֶרֶת מִפְּנֵי שֶׁהֵן אָכְלֵי אָדָם. וְיִבֵּשִׁים כִּמְלֹא פִּי גְּדִי. וְאֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לֶחְמוּר שֶׁבָּהֶן אֲבָל מִצְטָרְפִין לַקַּל שֶׁבָּהֶן. כֵּיצַד. הוֹצִיא תֶּבֶן תְּבוּאָה וְקִטְנִית. אִם יֵשׁ בִּשְׁנֵיהֶם כִּמְלֹא פִּי פָּרָה פָּטוּר. כִּמְלֹא פִּי גָּמָל חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה לְעִנְיַן הַשַּׁבָּת:

ד הַמּוֹצִיא עֵצִים כְּדֵי לְבַשֵּׁל כִּגְרוֹגֶרֶת מִבֵּיצַת הַתַּרְנְגוֹלִים טְרוּפָה בְּשֶׁמֶן וּנְתוּנָה בְּאִלְפָּס. הַמּוֹצִיא קָנֶה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קֻלְמוֹס הַמַּגִּיעַ לְרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. וְאִם הָיָה עָבֶה אוֹ מְרֻצָּץ שֶׁעוּרוֹ כְּעֵצִים:

ה הַמּוֹצִיא תַּבְלִין כְּדֵי לְתַבֵּל בֵּיצָה וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. פִּלְפֵּל כָּל שֶׁהוּא. עִטָּרָן כָּל שֶׁהוּא. רֵיחַ טוֹב כָּל שֶׁהוּא. רֵיחַ רַע כָּל שֶׁהוּא. מִינֵי בְּשָׂמִים כָּל שֶׁהֵן. אַרְנָמָן טוֹב כָּל שֶׁהוּא. בְּתוֹלַת הַוֶּרֶד אַחַת. מִינֵי מַתְכוֹת הַקָּשִׁים כְּגוֹן נְחשֶׁת וּבַרְזֶל כָּל שֶׁהֵן. מֵעֲפַר הַמִּזְבֵּחַ וּמֵאַבְנֵי

הַמְזֻבַּח וּמְמֻקָּק סְפָרִים וּמְמֻקָּק מִטְפָּחוֹת שֶׁלָּהֶן כָּל שֶׁהֵן. מִפְּנֵי שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָם לִגְנִיזָה. גַּחֶלֶת כָּל שֶׁהוּא. וְהַמּוֹצִיא שַׁלְהֶבֶת פָּטוּר:

ו הַמּוֹצִיא זֶרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין לְאָדָם שִׁעוּרָן פָּחוֹת מִכִּגְרוֹגֶרֶת. מִזֶּרַע קִשּׁוּאִין שְׁנַיִם. וּמִזֶּרַע הַדְּלוּעִין שְׁנַיִם. מִזֶּרַע פּוֹל הַמִּצְרִי שְׁנַיִם. הַמּוֹצִיא סֶבִּין כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. הַמּוֹצִיא מֶרְסָן אִם לַאֲכִילָה שִׁעוּרוֹ כִּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה שִׁעוּרוֹ כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. לִצְבִיעָה כְּדֵי לִצְבֹּעַ בֶּגֶד קָטָן. לוּלְבֵי זְרָדִין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ כִּגְרוֹגֶרֶת. וּמִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. אֲבָל הַלּוּף וְהַחַרְדָּל וְהַתַּרְמוֹסִין וּשְׁאָר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין בֵּין שֶׁיַּמְתִּיקוּ בֵּין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ כִּגְרוֹגֶרֶת:

ז הַמּוֹצִיא גַּרְעִינִין. אִם לַאֲכִילָה חֲמֵשׁ. וְאִם לְהַסָּקָה הֲרֵי הֵן כְּעֵצִים. וְאִם לְחֶשְׁבּוֹן שְׁתַּיִם. וְאִם לְזֵרִיעָה שְׁתַּיִם. הַמּוֹצִיא אֵזוֹב לְאֲכָלִים כִּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה כְּמִלֹּא פִּי גְּדִי. לְעֵצִים כְּשִׁעוּר הָעֵצִים. לַהֲזָיָה כְּשִׁעוּר הֶזֵּיָה:

ח הַמּוֹצִיא קְלִפֵּי אֱגוֹזִין וּקְלִפֵּי רִמּוֹנִים אִסְטִיס וּפוּאָה וּשְׁאָר הַצְּבָעִין כְּדֵי לִצְבֹּעַ בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן כְּסָבָכָה שֶׁמַּנִּיחִין הַבָּנוֹת עַל רָאשֵׁיהֶן. וְכֵן הַמּוֹצִיא מֵי רַגְלַיִם בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם אוֹ נָתֵר אֶלְכְּסַנְדְּרִיָּא אוֹ בּוֹרִית קִימוֹנְיָא וְאַשְׁלָג וּשְׁאָר כָּל הַמְנַקִּין כְּדֵי לְכַבֵּס בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן כְּסָבָכָה. הוֹצִיא סַמָּנִין שְׁרוּיִין כְּדֵי לִצְבֹּעַ בָּהֶן דֻּגְמָא לְאִירָא:

ט הַמּוֹצִיא דְּיוֹ עַל הַקֻּלְמוֹס שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. אֲבָל אִם הוֹצִיא הַדְּיוֹ בְּפָנֵי עַצְמוֹ אוֹ בְּקֻסֶּת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ יֶתֶר עַל זֶה כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה מִמֶּנּוּ עַל הַקֻּלְמוֹס כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. הָיָה בַּקֻּסֶּת כְּדֵי אוֹת אַחַת וּבַקֻּלְמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת אוֹ בַּדְּיוֹ לְבַדּוֹ כְּדֵי אוֹת אַחַת וּבַקֻּלְמוֹס כְּדֵי אוֹת אַחַת הֲרֵי זֶה סָפֵק. הוֹצִיא שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וּכְתָבָן כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ חַיָּב. כְּתִיבָתָן זוֹ הִיא הַנָּחָתָן. הוֹצִיא אוֹת אַחַת וּכְתָבָהּ וְחָזַר וְהוֹצִיא אוֹת שְׁנִיָּה וּכְתָבָהּ פָּטוּר. שֶׁכְּבָר חָסְרָה הָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה:

י הַמּוֹצִיא כְּחל בֵּין לִרְפוּאָה בֵּין לְתַכְשִׁיט כְּדֵי לִכְחל עַיִן אַחַת. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִתְקַשֵּׁט אֶלָּא בִּכְחִילַת שְׁתֵּי עֵינַיִם וְהוֹצִיאוֹ לְהִתְקַשֵּׁט עַד שֶׁיּוֹצִיא כְּדֵי לִכְחל שְׁתֵּי עֵינַיִם. זֶפֶת וְגֶפְרִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נֶקֶב. שַׁעֲוָה כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי נֶקֶב קָטָן. דֶּבֶק כְּדֵי לִתֵּן בְּרֹאשׁ הַשַּׁפְשָׁף. רְבָב כְּדֵי לִמְשֹׁחַ תַּחַת רָקִיק כְּסֶלַע:

יא הַמּוֹצִיא אֲדָמָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חוֹתָם הָאַגֶּרֶת. טִיט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר. זֶבֶל אוֹ חוֹל דַּק כְּדֵי לְזַבֵּל כְּרִישָׁה. חוֹל גַּס כְּדֵי לְעָרֵב עִם מְלֹא כַּף שֶׁל סַיָּדִין. חַרְסִית כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. שֵׂעָר כְּדֵי לְגַבֵּל טִיט לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. סִיד כְּדֵי לְסוּד אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁבַּבָּנוֹת. עָפָר וְאֵפֶר כְּדֵי לְכַסּוֹת דַּם צִפּוֹר קְטַנָּה. צְרוֹר אֶבֶן כְּדֵי לִזְרֹק בִּבְהֵמָה וְתִרְגִּישׁ. וְהוּא מִשְׁקַל עֲשָׂרָה זוּזִים. חֶרֶס כְּדֵי לְקַבֵּל בּוֹ רְבִיעִית:

יב הַמּוֹצִיא חֶבֶל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לְקֻפָּה. גֶּמִי כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלַאי לְנָפָה וְלִכְבָרָה. הוּצִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לִכְפִיפָה מִצְרִית. סִיב כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי מַשְׁפֵּךְ קָטָן שֶׁל יַיִן. מוֹכִין כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּדּוּר כֻּאֲגוֹז. עֻצָּם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תַּרְוָד. זְכוּכִית כְּדֵי לִגְרֹד בָּהּ רֹאשׁ הַכַּרְכָּר אוֹ עַד שֶׁיִּפְצַע שְׁתֵּי נִימִין כְּאַחַת:

יג הַמּוֹצִיא שְׁתֵּי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה חַיָּב. הוֹצִיא אַחַת מִן הַקְּשָׁה שֶׁבַּחֲזִיר חַיָּב. נִצְרֵי דֶּקֶל וְהֵן חוּטֵי הָעֵץ שְׁתַּיִם. חוֹרֵי דֶּקֶל וְהֵן קְלִפֵּי הַחֲרִיּוֹת אַחַת. מִצֶּמֶר גֶּפֶן וּמִצֶּמֶר כִּלְאֵי וְצֶמֶר גְּמַלִּים וְאַרְנָבִים וְחַיָּה שֶׁבַּיָּם וּשְׁאָר כָּל הַנִּטְווִין כְּדֵי לִטְווֹת חוּט אֹרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים. הַמּוֹצִיא מִן הַבֶּגֶד אוֹ מִן הַשַּׂק אוֹ מִן הָעוֹר כְּשִׁעוּרָן לְטַמְאָה כָּךְ שִׁעוּרָן לְהוֹצָאָה. הַבֶּגֶד שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה. הַשַּׂק אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה. הָעוֹר חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה:

יד הַמּוֹצִיא עוֹר שֶׁלֹּא נִתְעַבֵּד כְּלָל אֶלָּא עֲדַיִן הוּא רַךְ שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לְצוּר מִשְׁקֹלֶת קְטַנָּה שֶׁמִּשְׁקָלָהּ שֶׁקֶל. הָיָה מָלוּחַ וַעֲדַיִן לֹא נַעֲשָׂה בְּקֶמַח וְלֹא בְּעַפְצָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קָמֵעַ. הָיָה עָשׂוּי בְּקֶמַח וַעֲדַיִן לֹא נִתְעַבֵּד בְּעַפְצָה שִׁעוּרוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו אֶת הַגֵּט. נִגְמַר עִבּוּדוֹ שִׁעוּרוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה:

טו הַמּוֹצִיא קֻלָּף מְעֻבָּד כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשַׁת שְׁמַע עַד וּבְשַׁעֲרֶיךָ. דּוּכְסוּסְטוּס כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו מְזוּזָה. נְיָר כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין שֶׁהֵן גְּדוֹלוֹת מֵאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּנוּ. הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הֶרְאָהוּ לַמּוֹכֵס וְנִפְטַר בּוֹ שֶׁהֲרֵי רְאָיָה הִיא לְעוֹלָם. הַמּוֹצִיא שְׁטָר פָּרוּעַ וּנְיָר מָחוּק כְּדֵי לִכְרֹךְ עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פְּלַיְיטוֹן. וְאִם יֵשׁ בַּלֹּבֶן שֶׁלּוֹ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁל קֶשֶׁר מוֹכְסִין חַיָּב:

טז הַמּוֹצִיא בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חַיִּים חַיָּב. אֲבָל אָדָם חַי אֵינוֹ מַשְׁאוֹי. וְאִם הָיָה כָּפוּת אוֹ חוֹלֶה הַמּוֹצִיא אוֹתוֹ חַיָּב. וְהָאִשָּׁה מְדַדָּה אֶת בְּנָהּ בִּזְמַן שֶׁנּוֹטֵל אַחַת וּמַנִּיחַ אַחַת:

יז הַמּוֹצִיא תִּינוֹק חַי וְכֵיס תָּלוּי בְּצַוָּארוֹ חַיָּב מִשּׁוּם הַכִּיס שֶׁאֵין הַכִּיס טְפֵלָה לַתִּינוֹק. אֲבָל אִם הוֹצִיא אֶת הַגָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּכֵלָיו וְטַבָּעוֹתָיו בְּיָדוֹ פָּטוּר שֶׁהַכֹּל טְפֵלָה לוֹ. הָיוּ כֵּלָיו מְקֻפָּלִין עַל כְּתֵפוֹ הַנּוֹשֵׂא אוֹתוֹ חַיָּב:

יח הַמּוֹצִיא חָגָב חַי כָּל שֶׁהוּא. וּמֵת כִּגְרוֹגֶרֶת. צִפֹּרֶת כְּרָמִים בֵּין חַיָּה בֵּין מֵתָה כָּל שֶׁהוּא מִפְּנֵי שֶׁמַּצְנִיעִין אוֹתָהּ לִרְפוּאָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהּ. הַמֵּת וְהַנְּבֵלָה וְהַשֶּׁרֶץ כְּשִׁעוּר טֻמְאָתָן כָּךְ שִׁעוּר הוֹצָאָתָן. מֵת וּנְבֵלָה כְּזַיִת וְשֶׁרֶץ כַּעֲדָשָׁה:

יט הָיָה שָׁם כְּזַיִת מְצֻמְצָם וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כַּחֲצִי זַיִת חַיָּב שֶׁהֲרֵי הוֹעִיל בְּמַעֲשָׂיו שֶׁנִּתְמַעֵט הַשִּׁעוּר מִלְּטַמֵּא. אֲבָל אִם הוֹצִיא כַּחֲצִי זַיִת מִכְּזַיִת וּמֶחֱצָה פָּטוּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשִׁאָר הַטֻּמְאוֹת:

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הַהוֹצָאָה כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוֹצִיא סְתָם. אֲבָל הַמּוֹצִיא לְזָרַע אוֹ לִרְפוּאָה אוֹ לְהַרְאוֹת מִמֶּנּוּ דֶּגְמָא וּלְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה חַיָּב בְּכָל שֶׁהוּא:

כא הַמַּצְנִיעַ דָּבָר לִזְרִיעָה אוֹ לִרְפוּאָה אוֹ לְדֶגְמָא וְשָׁכַח לָמָּה הִצְנִיעוֹ וְהוֹצִיאוֹ סְתָם חַיָּב עָלָיו בְּכָל שֶׁהוּא שֶׁעַל דַּעַת מַחֲשָׁבָה רִאשׁוֹנָה הוֹצִיא. וּשְׁאָר הָאָדָם אֵין חַיָּבִין עָלָיו אֶלָּא כְּשֶׁעוּרוֹ. זַרַק זֶה שֶׁהוֹצִיא כְּבָר לְתוֹךְ הָאוֹצָר אַף עַל פִּי שֶׁמְּקוֹמוֹ נִכָּר כְּבָר בָּטְלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה. לְפִיכָךְ אִם חָזַר וְהִכְנִיסוֹ אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּכְנִיס כַּשִּׁעוּר:

כב דָּבָר שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַצְנִיעוֹ וְאֵינוֹ רָאוּי לְהַצְנִיעַ כְּגוֹן דַּם הַנִּדָּה אִם הִצְנִיעוֹ אֶחָד וְהוֹצִיאוֹ חַיָּב. וּשְׁאָר הָאָדָם פְּטוּרִין עָלָיו. שֶׁאֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל הוֹצָאַת דָּבָר הַכָּשֵׁר לְהַצְנִיעַ וּמַצְנִיעִין כְּמוֹהוּ:

כג הַמּוֹצִיא חֲצִי שִׁעוּר פָּטוּר. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה מִן הַמְּלָאכוֹת חֲצִי שִׁעוּר פָּטוּר. הוֹצִיא חֲצִי שִׁעוּר וְהִנִּיחוֹ וְחָזַר וְהוֹצִיא הַחֲצִי הָאַחֵר חַיָּב. וְאִם קָדַם וְהִגְבִּיהַּ הַחֲצִי הָרִאשׁוֹן קֹדֶם הַנָּחַת הַחֲצִי הַשֵּׁנִי נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁנִּשְׁרַף וּפָטוּר. הוֹצִיא חֲצִי שִׁעוּר וְהִנִּיחוֹ וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי אַחֵר וְהֶעֱבִירוֹ עַל הָרִאשׁוֹן בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חַיָּב. שֶׁהַמַּעֲבִיר כְּמִי שֶׁהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ. אֲבָל אִם זָרְקוֹ אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיָּנוּחַ שָׁם עַל גַּבֵּי מַשֶּׂהוּ:

כד הוֹצִיא חֲצִי שִׁעוּר וְחָזַר וְהוֹצִיא חֲצִי שִׁעוּר בְּהֶעָלֵם אַחַת לִרְשׁוּת אַחַת חַיָּב. לִשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן רְשׁוּת שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ פָּטוּר. הָיְתָה בֵּינֵיהֶן כַּרְמְלִית הֲרֵי הֵן כִּרְשׁוּת אַחַת וְחַיָּב חַטָּאת:

כה הַמּוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר וְקִדֵּם שֶׁיַּנִּיחוֹ נִתְפַּח וְחָזַר כַּשִּׁעוּר. וְכֵן הַמּוֹצִיא כַּשִּׁעוּר וְקִדֵּם שֶׁיַּנִּיחַ צָמַק וְחָזַר פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר פָּטוּר:

כו הַמּוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה קֹדֶם הַנָּחָה וְחָשַׁב עָלֶיהָ לִזְרִיעָה אוֹ לִרְפוּאָה שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ שִׁעוּר הֲרֵי זֶה חַיָּב כְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל עֵת הַנָּחָה. הוֹצִיא פָּחוֹת מִכִּגְרוֹגֶרֶת לִזְרִיעָה וְקִדֵּם הַנָּחָה חָזַר וְחָשַׁב עָלֶיהָ לַאֲכִילָה פָּטוּר. וְאִם תִּפְּחָה קֹדֶם הַנָּחָה וְנַעֲשֵׂית כִּגְרוֹגֶרֶת קֹדֶם שֶׁיִּמְלֹךְ עָלֶיהָ לַאֲכִילָה חַיָּב. שֶׁאֲפִלּוּ לֹא חִשֵּׁב הָיָה מִתְחַיֵּב עַל מַחְשֶׁבֶת הַהוֹצָאָה:

כז הוֹצִיא כִּגְרוֹגֶרֶת לַאֲכִילָה וְצָמְקָה וְחָזְרָה וְתִפְּחָה קֹדֶם הַנָּחָה הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם נִדְּחָה אוֹ לֹא נִדְּחָה. זַרַק כְּזַיִת אֲכָלִין לְבֵית טָמֵא וְהִשְׁלִים כְּזַיִת זֶה לַאֲכָלִים שֶׁהָיוּ שָׁם וְנַעֲשָׂה הַכֹּל כְּבֵיצָה הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם נִתְחַיֵּב עַל כְּזַיִת מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁלִים הַשִּׁעוּר לְעִנְיַן טֻמְאָה אוֹ לֹא נִתְחַיֵּב:

כח הַמּוֹצִיא פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר אַף עַל פִּי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּכְלִי פָּטוּר. שֶׁהַכְּלִי טְפֵלָה לוֹ וְאֵין כַּוָּנָתוֹ לְהוֹצָאַת הַכְּלִי אֶלָּא לְהוֹצָאַת מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ וַהֲרֵי אֵין בּוֹ כַּשִּׁעוּר. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא אָדָם חֵי שֶׁאֵינוֹ כָּפוּת בְּמִטָּה פָּטוּר אַף עַל הַמִּטָּה שֶׁהַמִּטָּה טְפֵלָה לוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַמּוֹצִיא

קֻפַּת הָרוֹכְלִים אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִינִין הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ הוֹצִיאָן בְּתוֹךְ כַּפּוֹ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. שֵׁם הוֹצָאָה אַחַת הִיא:

פרק יט

א כָּל כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת. וְאִם יָצָא אִם הָיוּ כֵּלִים שֶׁהֵן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ כְּגוֹן שִׁרְיוֹן וְכוֹבַע וּמַגָּפַיִם שֶׁעַל הָרַגְלַיִם הֲרֵי זֶה פָּטוּר. וְאִם יָצָא בִּכֵלִים שֶׁאֵינָן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ כְּגוֹן רֹמַח וְסַיִף וְקֶשֶׁת וְאַלָּה וּתְרִיס הֲרֵי זֶה חַיָּב:

ב אֵין יוֹצְאִין בְּסַנְדָּל מְסֻמָּר שֶׁסְּמָרוֹ לְחַזְּקוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב גָּזְרוּ עָלָיו שֶׁלֹּא יֵצֵא בּוֹ. וּמֻתָּר לָצֵאת בְּאַבְנֵט שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חֲתִיכוֹת קְבוּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב כְּמוֹ שֶׁהַמַּלָּכִים עוֹשִׂין. מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְכָל שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט מֻתָּר. וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא רָפוּי שֶׁמָּא יִפֹּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְיָבוֹא לַהֲבִיאוֹ:

ג טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִישׁ הִיא וְאֵינָהּ מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִשָּׁה. וְשֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם מִתַּכְשִׁיטֵי אִשָּׁה וְאֵינָהּ מִתַּכְשִׁיטֵי הָאִישׁ. לְפִיכָךְ אִשָּׁה שֶׁיָּצְאת בְּטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם. וְאִישׁ שֶׁיָּצָא בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם חַיָּבִין. וּמִפְּנֵי מָה הֵן חַיָּבִין וַהֲרֵי הוֹצִיאוּ אוֹתָן שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הָאִישׁ לְהוֹצִיא בְּאֶצְבָּעוֹ אֶלָּא טַבַּעַת הָרְאוּיָה לוֹ וְכֵן הָאִשָּׁה אֵין דַּרְכָּהּ לְהוֹצִיא בְּאֶצְבָּעָהּ אֶלָּא טַבַּעַת הָרְאוּיָה לָהּ. מִפְּנֵי שֶׁפְּעָמִים נוֹתֵן הָאִישׁ טַבַּעְתּוֹ לְאִשְׁתּוֹ לְהַצְנִיעָהּ בַּבַּיִת וּמַנַּחַת אוֹתָהּ בְּאֶצְבָּעָהּ בְּעֵת הוֹלָכָה. וְכֵן הָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת טַבַּעְתָּהּ לְבַעְלָהּ לְתַקְּנָהּ אֵצֶל הָאֻמָּן וּמַנִּיחַ אוֹתָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ בְּעֵת הוֹלָכָה עַד חֲנוּת הָאֻמָּן וְנִמְצְאוּ שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָן כְּדֶרֶךְ שֶׁדַּרְכָּן לְהוֹצִיאָן וּלְפִיכָךְ חַיָּבִין:

ד לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתַּכְשִׁיטֶיהָ גְּזֵרָה שֶׁמָּא תּוֹצִיאָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְהַרְאוֹת לְחַבְרוֹתֶיהָ כְּדֶרֶךְ שֶׁהַנָּשִׁים עוֹשׂוֹת תָּמִיד. וְאִם יָצְאת בָּהּ פְּטוּרָה. אֲבָל הָאִישׁ מֻתָּר לָצֵאת בְּטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְאֵין דַּרְכּוֹ לְהַרְאוֹת. וְנֶהֱגוּ כָּל הָעָם שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּטַבַּעַת כְּלָל:

ה אִשָּׁה שֶׁיָּצְאָה בְּמַחַט נְקוּבָה חַיֶּבֶת וְהָאִישׁ פָּטוּר. וְאִישׁ שֶׁיָּצָא בְּמַחַט שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה חַיָּב וְהָאִשָּׁה פְּטוּרָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתַּכְשִׁיטֶיהָ וְאֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא תֵּרָאֶה לְחַבְרוֹתֶיהָ. זֶה הַכְּלָל כָּל הַיּוֹצֵא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתַּכְשִׁיטָיו וְאֵינוֹ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ וְהוֹצִיאוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ דָּבָר חַיָּב. וְכָל הַיּוֹצֵא בְּדָבָר שֶׁהוּא מִתַּכְשִׁיטָיו וְהָיָה רָפוּי וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּפֹּל בִּמְהֵרָה וְיָבֹא לַהֲבִיאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיָּצְאת בְּתַכְשִׁיטִין שֶׁדַּרְכָּן לִשְׁלֹף אוֹתָן וּלְהַרְאוֹתָן הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא תַּכְשִׁיט וְאֵינוֹ נוֹפֵל וְאֵין דַּרְכָּהּ לְהַרְאוֹתוֹ הֲרֵי זֶה מֻתָּר

לָצֵאת בּוֹ. לְפִיכָךְ אֲצָעָדָה שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ בַּזְּרוֹעַ אוֹ בַּשּׁוֹק יוֹצְאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה דְּבוּקָה לַבָּשָׂר וְלֹא תִּשָּׁמֵט. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּחוּטֵי צֶמֶר אוֹ בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן אוֹ בִּרְצוּעוֹת הַקְּשׁוּרוֹת לָהּ עַל רֹאשָׁהּ שֶׁמָּא תַּחְלֹץ אוֹתָהּ בְּשִׁעַת טְבִילָה וְתַעֲבִירָהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְלֹא בְּצִיץ שֶׁמַּנַּחַת בֵּין עֵינֶיהָ וְלֹא בִּלְחָיַיִם שֶׁל זָהָב שֶׁיּוֹרְדִין מִן הַצִּיץ עַל לְחָיֶיהָ בִּזְמַן שֶׁאֵינָן תְּפוּרִין זֶה בָּזֶה. וְלֹא בַּעֲטָרָה שֶׁל זָהָב שֶׁמַּנַּחַת בְּרֹאשָׁהּ וְלֹא בִּכְבָלִים שֶׁיּוֹצְאִין בָּהֶן הַבָּנוֹת בְּרַגְלֵיהֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְסְעוּ פְּסִיעָה גַּסָּה שֶׁלֹּא יַפְסִידוּ בְּתוּלֵיהֶן. כָּל אֵלּוּ אֲסוּרִין לָצֵאת בָּהֶן בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יִפְּלוּ וּתְבִיאֵן בְּיָדָהּ:

ז לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּקַטְלָא שֶׁבְּצַוָּארָהּ וְלֹא בְּנִזְמֵי הָאַף וְלֹא בִּצְלוֹחִית שֶׁל פְּלַיְיטוֹן הַקְּבוּעָה עַל זְרוֹעָהּ. וְלֹא בַּכִּיס הַקָּטָן הֶעָגל שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ שֶׁמֶן הַטּוֹב וְהוּא הַנִּקְרָא כּוֹבֶלֶת. וְלֹא בְּפֵאָה שֶׁל שֵׂעָר שֶׁמַּנַּחַת עַל רֹאשָׁהּ כְּדֵי שֶׁתֵּרָאֶה בַּעֲלַת שֵׂעָר הַרְבֵּה. וְלֹא בְּכָבוּל שֶׁל צֶמֶר שֶׁמַּקֶּפֶת אוֹתוֹ סָבִיב לְפָנֶיהָ. וְלֹא בְּשֵׁן שֶׁמַּנַּחַת בְּפִיהָ בִּמְקוֹם שֵׁן שֶׁנָּפַל. וְלֹא בְּשֵׁן שֶׁל זָהָב שֶׁמַּנַּחַת עַל שֵׁן שָׁחֹר אוֹ אָדֹם שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁנָּיהּ. אֲבָל שֵׁן שֶׁל כֶּסֶף מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִכָּר. כָּל אֵלּוּ אֲסוּרִין לָצֵאת בָּהֶן שֶׁמָּא יִפְּלוּ וּתְבִיאֵם בְּיָדָהּ אוֹ תַּחְלֹץ וְתַרְאֶה לְחַבְרוֹתֶיהָ:

ח כָּל שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים לָצֵאת בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר לוֹ לָצֵאת בּוֹ אֲפִלּוּ בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת. חוּץ מִכָּבוּל וּפֵאָה שֶׁל שֵׂעָר שֶׁמֻּתָּר לָצֵאת בָּהֶן לְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּנֶּה עַל בַּעְלָהּ. וְהַיּוֹצֵאת בִּצְלוֹחִית שֶׁל פְּלַיְיטוֹן שֶׁאֵין בָּהּ בְּשֹׂם כְּלָל חַיֶּבֶת:

ט יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטֵי שֵׂעָר הַקְּשׁוּרִים לָהּ עַל רֹאשָׁהּ מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם בָּאִין בָּהֶן וְאֵינָן חוֹצְצִין וְאֵינָהּ חוֹלֶצְתָּן אִם אֵרְעָה לָהּ טְבִילָה עַד שֶׁנִּגְזֹר שֶׁמָּא תְּבִיאֵם לִרְשׁוּת הָרַבִּים. בֵּין שֶׁהָיוּ הַחוּטִין שְׁלָהּ בֵּין שֶׁל חֲבֶרְתָּהּ בֵּין שֶׁל בְּהֵמָה. וְלֹא תֵּצֵא הַזְּקֵנָה בְּשֶׁל יַלְדָּה שֶׁשָּׁבַח הֵן לָהּ וְשֶׁמָּא תַּחְלֹץ וְתַרְאֵם לְחַבְרוֹתֶיהָ. אֲבָל יַלְדָּה יוֹצֵאת בְּחוּטֵי זְקֵנָה. וְכָל שֶׁהוּא אָרוּג יוֹצֵאת בּוֹ עַל רֹאשָׁהּ:

י יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּחוּטִין שֶׁבְּצַוָּארָהּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ חוֹנֶקֶת עַצְמָהּ בָּהֶן וְאֵינָן חוֹצְצִין. וְאִם הָיוּ צְבוּעִין אֲסוּרִים שֶׁמָּא תַּרְאֶה אוֹתָן לְחַבְרוֹתֶיהָ. וְיוֹצְאָה אִשָּׁה בְּכָלִיל שֶׁל זָהָב בְּרֹאשָׁהּ שֶׁאֵין יוֹצְאָה בּוֹ אֶלָּא אִשָּׁה חֲשׁוּבָה שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לַחְלֹץ וּלְהַרְאוֹת. וְיוֹצְאָה בְּצִיץ וּבִלְחָיַיִם שֶׁל זָהָב בִּזְמַן שֶׁהֵן תְּפוּרִין בַּשְּׂבָכָה שֶׁעַל רֹאשָׁהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם:

יא יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּמוֹךְ שֶׁבְּאָזְנָהּ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָשׁוּר בְּאָזְנָהּ. וּבְמוֹךְ שֶׁבְּסַנְדָּלָהּ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָשׁוּר בְּסַנְדָּלָהּ. וּבְמוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר וַאֲפִלּוּ עָשְׂתָה לוֹ בֵּית יָד שֶׁאִם נָפַל אֵינָהּ מְבִיאָה אוֹתוֹ מִפְּנֵי מְאִיסוּתוֹ:

יב וְיוֹצְאָה בְּפִלְפֵּל וּבְגַרְגִּיר מֶלַח וּבְכָל דָּבָר שֶׁתִּתֵּן לְתוֹךְ פִּיהָ מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה. וְלֹא תִּתֵּן לְכַתְחִלָּה בְּשַׁבָּת. יוֹצְאוֹת הַנָּשִׁים בְּקִיסְמִין שֶׁבְּאָזְנֵיהֶן וּבִרְעָלוֹת שֶׁבְּצַוָּארָן אוֹ שֶׁבְּכִסּוּתָן

וּבָרְדִּיד הַפָּרוּחַ וּפוֹרֶפֶת בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת עַל הָאֶבֶן וְעַל הָאֱגוֹז וְיוֹצְאָה. וְלֹא תַּעֲרִים וְתִפְרֹחַ עַל הָאֱגוֹז כְּדֵי לְהוֹצִיאוֹ לִבְנָהּ הַקָּטָן. וְכֵן לֹא תִּפְרֹחַ עַל הַמַּטְבֵּעַ לְכַתְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם פָּרְפָה יוֹצְאָה בּוֹ׃

יג יוֹצֵא אָדָם בְּקֵיסָם שֶׁבְּשִׁנָּיו וְשֶׁבְּסַנְדָּלוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם נָפַל לֹא יַחֲזִיר. וּבְמוֹךְ וּבִסְפוֹג שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִכְרֹךְ עֲלֵיהֶן חוּט אוֹ מִשִּׁיחָה שֶׁהֲרֵי הַחוּט וְהַמִּשִּׁיחָה חֲשׁוּבִין אֶצְלוֹ וְאֵינָם מוֹעִילִין לַמַּכָּה. וְיוֹצֵא בְּקִלְפַּת הַשּׁוּם וּבְקִלְפַּת הַבָּצָל שֶׁעַל הַמַּכָּה וּבָאֶגֶד שֶׁעַל גַּבֵּי מַכָּה וְקוֹשְׁרוֹ וּמַתִּירוֹ בְּשַׁבָּת. וּבְאִסְפְּלָנִית וּמְלוּגְמָא וּרְטִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה וּבְסֶלַע שֶׁעַל הַצִּינִית וּבְבֵיצַת הַחַרְגּוֹל וּבְשֵׁן הַשּׁוּעָל וּבְמַסְמֵר הַצָּלוּב. וּבְכָל דָּבָר שֶׁתּוֹלִין אוֹתוֹ מִשּׁוּם רְפוּאָה וְהוּא שֶׁיֹּאמְרוּ הָרוֹפְאִים שֶׁהוּא מוֹעִיל׃

יד יוֹצֵאת הָאִשָּׁה בְּאֶבֶן תְּקוּמָה וּבְמִשְׁקַל אֶבֶן תְּקוּמָה שֶׁנִּתְכַּוֵּן וּשְׁקָלוֹ לְרְפוּאָה. וְלֹא אִשָּׁה עֻבְּרָה בִּלְבַד אֶלָּא אֲפִלּוּ שְׁאָר הַנָּשִׁים שֶׁמָּא תִּתְעַבֵּר וְתַפִּיל. וְיוֹצְאִין בְּקֶמֵעַ מֻמְחֶה. וְאֵי זֶה הוּא קֶמֵעַ מֻמְחֶה זֶה שֶׁרִפֵּא לִשְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם אוֹ שֶׁעָשָׂהוּ אָדָם שֶׁרִפֵּא שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם בְּקֶמֵעִין אֲחֵרִים. וְאִם יָצָא בְּקֶמֵעַ שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ. וְכֵן הַיּוֹצֵא בִּתְפִלִּין פָּטוּר׃

טו מִי שֶׁיֵּשׁ בְּרַגְלוֹ מַכָּה יוֹצֵא בְּסַנְדָּל יְחִידִי בְּרַגְלוֹ הַבְּרִיאָה. וְאִם אֵין בְּרַגְלוֹ מַכָּה לֹא יֵצֵא בְּסַנְדָּל יְחִיד. וְלֹא יֵצֵא קָטָן בְּמִנְעָל גָּדוֹל אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּחָלוּק גָּדוֹל. וְלֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּמִנְעָל רָפוּי וְלֹא בְּמִנְעָל חָדָשׁ שֶׁלֹּא יָצְאָה בּוֹ שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם. וְאֵין הַקִּטֵּעַ יוֹצֵא בְּקַב שֶׁלּוֹ. אַנְקְטִמִין שֶׁל עֵץ אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן מִדַּרְכֵי הַמַּלְבּוּשׁ. וְאִם יָצְאוּ פְּטוּרִין׃

טז יוֹצְאִין בְּפִקְרִיוֹן וּבְצִיפָּה שֶׁבְּרֹאשֵׁי בַּעֲלֵי חֲטָטִין. אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁצְּבָעָן בְּשֶׁמָּן וּכְרָכָן אוֹ שֶׁיָּצָא בָּהֶן שָׁעָה אַחַת מִבְּעוֹד יוֹם. אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה בָּהֶן מַעֲשֶׂה וְלֹא יָצָא בָּהֶן קֹדֶם הַשַּׁבָּת אָסוּר לָצֵאת בָּהֶן׃

יז יוֹצְאִין בְּשֵׂק עֻבֶּה וּבִירִיעָה וּבְסָגוֹס עֻבֶּה וּבַחֲמִילָה מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. אֲבָל לֹא בְּתֵבָה וְלֹא בְּקֻפָּה וְלֹא בְּמַחֲצֶלֶת מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. הַכֹּר וְהַכֶּסֶת אִם הָיוּ רַכִּין וְדַקִּין כְּמוֹ הַבְּגָדִים מֻתָּר לְהוֹצִיאָן מֻנָּחִין עַל רֹאשׁוֹ בְּשַׁבָּת דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ. וְאִם הָיוּ קָשִׁין הֲרֵי הֵן כְּמַשָּׂאוֹי וַאֲסוּרִין׃

יח יוֹצְאִין בְּזוֹגִין הָאֲרוּגִין בַּבְּגָדִים. וְיוֹצֵא הָעֻבָּד בְּחוֹתָם שֶׁל טִיט שֶׁבְּצַוָּארוֹ אֲבָל לֹא בְּחוֹתָם שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁמָּא יִפֹּל וְיִבְיָאֵנוּ. הַמִּתְעַטֵּף בְּטַלִּיתוֹ וְקִפְּלָהּ מִכָּאן וּמִכָּאן בְּיָדוֹ אוֹ עַל כְּתֵפוֹ אִם נִתְכַּוֵּן לְקַבֵּץ כְּנָפָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּרְעוּ אוֹ שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ אָסוּר. וְאִם קִבְּצָן לְהִתְנָאוֹת בָּהֶן כְּמִנְהַג אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּמַלְבּוּשָׁן מֻתָּר׃

יט הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית מְקֻפֶּלֶת וּמֻנַּחַת עַל כְּתֵפוֹ חַיָּב. אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּסוּדָר שֶׁעַל כְּתֵפוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נִימָה קְשׁוּרָה לוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ. וְכָל סוּדָר שֶׁאֵינוֹ חוֹפֶה רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ אָסוּר לָצֵאת בּוֹ.

הָיְתָה סַכָּנִית קְצָרָה שֶׁאֵינָהּ רְחָבָה קוֹשֵׁר שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ לְמַטָּה מִכְּתֵפַיִם וְנִמְצֵאת כְּמוֹ אַבְנֵט וּמֻתָּר לָצֵאת בָּהּ׃

כ מֻתָּר לְהִתְעַטֵּף בְּטַלִּית שֶׁיֵּשׁ בְּשׁוּלֶיהָ מֶלֶל אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חוּטִין אֲרֻכִּין וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן נוֹי הַטַּלִּית מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּטֵלִים לְגַבֵּי הַטַּלִּית וְאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן בֵּין הָיוּ בֵּין לֹא הָיוּ. לְפִיכָךְ הַיּוֹצֵא בְּטַלִּית שֶׁאֵינָהּ מְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאוֹתָן הַחוּטִין חֲשׁוּבִין הֵן אֶצְלוֹ וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּשְׁלִים חֶסְרוֹנָן וְיַעֲשׂוּ צִיצִית. אֲבָל טַלִּית הַמְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ מֻתָּר לָצֵאת בָּהּ בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. שֶׁאֵין הַצִּיצִית הַגְּמוּרָה מַשּׂאוֹי אֶלָּא הֲרֵי הִיא מִנּוֹי הַבֶּגֶד וּמִתְכַּסִּיסִיו כְּמוֹ הָאֻמְרָא וְכַיּוֹצֵא בָּהּ. וְאִלּוּ הָיוּ חוּטֵי הַצִּיצִית שֶׁהִיא מְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ מַשּׂאוֹי הָיָה חַיָּב הַיּוֹצֵא בָּהּ אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁאֵין מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁאֵין בָּהּ כָּרֵת דּוֹחָה שַׁבָּת׃

כא לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּשַׁבָּת בְּמַחַט הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבִגְדּוֹ. וְלֹא נַגָּר בְּקֵיסָם שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא גַּרְדִּי בְּאִירָא שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא סוֹרֵק בְּמִשִּׁיחָה שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְלֹא שֻׁלְחָנִי בְּדִינָר שֶׁבְּצַוָּארוֹ. וְלֹא צַבָּע בְּדֶגֶמָא שֶׁבְּאָזְנוֹ. וְאִם יָצָא פָּטוּר אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא דֶּרֶךְ אֱמְנוּתוֹ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִין׃

כב הַזָּב שֶׁיָּצָא בְּכִיס שֶׁלּוֹ חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ כִּיס זֶה לְהוֹצִיאוֹ אֶלָּא כַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְגוּף הַהוֹצָאָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ בְּגָדָיו שֶׁהַמְּלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ חַיָּב עָלֶיהָ׃

כג הַמּוֹצֵא תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. לוֹבְשָׁן כְּדַרְכָּן, מֵנִיחַ שֶׁל יָד בְּיָדוֹ שֶׁל רֹאשׁ בְּרֹאשׁוֹ וְנִכְנָס וְחוֹלְצָן בְּבַיִת וְחוֹזֵר וְיוֹצֵא וְלוֹבֵשׁ זוּג שֵׁנִי וְחוֹלְצָן עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת כֻּלָּן. וְאִם הָיוּ הַרְבֵּה וְלֹא נִשְׁאַר מִן הַיּוֹם כְּדֵי לְהַכְנִיסָן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ הֲרֵי זֶה מַחְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם וּמַכְנִיסָן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְאִם הָיָה בֵּימֵי הַגְּזֵרָה שֶׁמִּתְיָרֵא לֵישֵׁב וּלְשָׁמְרָן עַד הָעֶרֶב מִפְּנֵי הַכּוּתִים מְכַסָּן בְּמָקוֹמָן וּמַנִּיחָן וְהוֹלֵךְ׃

כד הָיָה מִתְיָרֵא לְהַחְשִׁיךְ עֲלֵיהֶן מִפְּנֵי הַלִּסְטִים נוֹטֵל אֶת כֻּלָּן כְּאַחַת וּמוֹלִיכָן פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ נוֹתְנָן לַחֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיוּ בָּהֶן רְצוּעוֹתֵיהֶן וְהֵן מְקֻשָּׁרִין קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁוַּדַּאי תְּפִלִּין הֵן אֲבָל אִם לֹא הָיוּ רְצוּעוֹתֵיהֶן מְקֻשָּׁרוֹת אֵינוֹ נִזְקָק לָהֶן׃

כה הַמּוֹצֵא סֵפֶר תּוֹרָה יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרוֹ וּמַחְשִׁיךְ עָלָיו. וּבַסַּכָּנָה מַנִּיחוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם הָיוּ גְּשָׁמִים יוֹרְדִין מִתְעַטֵּף בְּעוֹר וְחוֹזֵר וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ וְנִכְנָס בּוֹ׃

כו לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּמַחַט בְּיָדוֹ וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקַלְמוֹסוֹ עֶרֶב שַׁבָּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיוֹצִיא. וְחַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּבְגָדוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה שֶׁמָּא יִהְיֶה שָׁם דָּבָר שְׁכוּחַ וְיֵצֵא

בּוֹ בְּשַׁבָּת. מֻתָּר לָצֵאת בִּתְפִלִּין עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה הוֹאִיל וְחַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלָּיו בְּכָל עֵת אֵינוֹ שׁוֹכְחָן. שָׁכַח וְיָצָא בָּהֶן לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין בִּרְאֹשׁוֹ מְכַסֶּה אֶת רֹאשׁוֹ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ אוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ:

פרק כ

א אָסוּר לְהוֹצִיא מַשָּׂא עַל הַבְּהֵמָה בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג יב) "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ" וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ. אֶחָד שׁוֹר וַחֲמוֹר וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. וְאִם הוֹצִיא עַל הַבְּהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתָתָהּ אֵינוֹ לוֹקֶה לְפִי שֶׁאִסּוּרוֹ בָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה. לְפִיכָךְ הַמְחַמֵּר אַחַר בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת וְהָיָה עָלֶיהָ מַשָּׂאוֹ פָּטוּר:

ב וַהֲלֹא לָאו מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ י) "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וּבְהֶמְתֶּךָ", שֶׁלֹּא יַחֲרֹשׁ בָּהּ וְכֵיוֹצֵא בַּחֲרִישָׁה. וְנִמְצָא לָאו שֶׁנִּתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין וְאֵין לוֹקִין עָלָיו:

ג אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהַשְׁאִיל אוֹ לְהַשְׂכִּיר בְּהֵמָה גַּסָּה לְנָכְרִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת וַהֲרֵי הוּא מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ. אִסְרוּ חֲכָמִים לְמָכֹר בְּהֵמָה גַּסָּה לְנָכְרִי שֶׁמָּא יַשְׁאִיל אוֹ יַשְׂכִּיר. וְאִם מָכַר קוֹנְסִין אוֹתוֹ עַד עֲשָׂרָה בְּדָמֶיהָ וּמַחֲזִירָהּ. וַאֲפִלּוּ שְׁבוּרָה אֵין מוֹכְרִין. וּמֻתָּר לוֹ לְמָכֹר לָהֶם עַל יְדֵי סַרְסוּר שֶׁהַסַּרְסוּר אֵינוֹ מַשְׂכִּיר וְאֵינוֹ מַשְׁאִיל:

ד וּמֻתָּר לְמָכֹר לָהֶם סוּס שֶׁאֵין הַסּוּס עוֹמֵד אֶלָּא לִרְכִיבַת אָדָם לֹא לְמַשָּׂאוֹ וְהַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ. וּכְדֶרֶךְ שֶׁאָסְרוּ לִמְכֹּר לְנָכְרִי כָּךְ אָסְרוּ לִמְכֹּר לְיִשְׂרָאֵל הֶחָשׁוּד לִמְכֹּר לְנָכְרִי. וּמֻתָּר לִמְכֹּר לָהֶם פָּרָה לִשְׁחִיטָה וְשׁוֹחֵט אוֹתָהּ בְּפָנָיו. וְלֹא יִמְכֹּר סְתָם אֲפִלּוּ שׁוֹר שֶׁל פֻּטָּם שֶׁמָּא יַשְׁהֶא אוֹתוֹ וְיַעֲבֹד בּוֹ:

ה מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִמְכֹּר לָהֶן בְּהֵמָה דַּקָּה מוֹכְרִין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִמְכֹּר אֵין מוֹכְרִין. וּבְכָל מָקוֹם אֵין מוֹכְרִין לָהֶם חַיָּה גַּסָּה כְּמוֹ שֶׁאֵין מוֹכְרִין לָהֶם בְּהֵמָה גַּסָּה אֶלָּא עַל יְדֵי סַרְסוּר:

ו מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה עִמּוֹ נָכְרִי שֶׁיִּתֵּן לוֹ כִּיסוֹ וְהָיְתָה עִמּוֹ בְּהֵמָה. מַנִּיחַ כִּיסוֹ עָלֶיהָ כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת וּכְשֶׁתִּרְצֶה לַעֲמֹד נוֹטְלוֹ מֵעָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲמֹד וְהוּא עָלֶיהָ וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה שָׁם לֹא עֲקִירָה וְלֹא הַנָּחָה. וְאָסוּר לוֹ לְהַנְהִיגָהּ וַאֲפִלּוּ בְּקוֹל כָּל זְמַן שֶׁהַכִּיס עָלֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַמֵּר בְּשַׁבָּת. וּגְזֵרַת חֲכָמִים הִיא שֶׁלֹּא יַנִּיחַ כִּיסוֹ עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה אֶלָּא אִם אֵין עִמּוֹ נָכְרִי:

ז הָיָה עִמּוֹ חֵרֶשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן מַנִּיחַ כִּיסוֹ עַל הַחֲמוֹר וְאֵינוֹ נוֹתְנוֹ לְאֶחָד מֵהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל. הָיָה עִמּוֹ חֵרֶשׁ וְשׁוֹטֶה וְאֵין עִמּוֹ בְּהֵמָה נוֹתְנוֹ לְשׁוֹטֶה. שׁוֹטֶה וְקָטָן נוֹתְנוֹ לְשׁוֹטֶה. חֵרֶשׁ וְקָטָן נוֹתְנוֹ לְאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. לֹא הָיְתָה עִמּוֹ בְּהֵמָה וְלֹא נָכְרִי וְלֹא אֶחָד

מִכָּל אֵלּוּ מְהַלֵּךְ בּוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. וַאֲפִלּוּ מְצִיאָה שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. אֲבָל קֹדֶם שֶׁתָּבוֹא לְיָדוֹ אִם יָכוֹל לְהַחְשִׁיךְ עָלֶיהָ מַחְשִׁיךְ וְאִם לָאו מוֹלִיכָהּ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת:

ח מֻתָּר לִמְשֹׁךְ אֶת הַבְּהֵמָה בְּמֶתֶג וֶרֶסֶן שֶׁלָּהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְאוֹתוֹ הֶרֶסֶן. כְּגוֹן שִׁיר לְסוּס וְאַפְסָר לְגָמָל וַחֲטָם לְנָאקָה וְסוּגַר לְכֶלֶב. אֲבָל אִם הוֹצִיא בְּהֵמָה בְּמֶתֶג שֶׁאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת בּוֹ כְּגוֹן שֶׁקִּשֵּׁר חֶבֶל בְּפִי הַסּוּס אוֹ בְּמֶתֶג שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לוֹ אֶלָּא מִשְׁתַּמֶּרֶת בְּפָחוֹת מִמֶּנּוּ. כְּגוֹן שֶׁהוֹצִיא חֲמוֹר בְּשִׁיר שֶׁל סוּס אוֹ חָתוּל בְּסוּגַר הֲרֵי זֶה מַשּׂאוֹי. שֶׁכָּל שְׁמִירָה מְעֻלָּה אוֹ שְׁמִירָה פְּחוּתָה מַשּׂאוֹי הוּא לְהּ:

ט לֹא יִקְשֹׁר גְּמַלִּים זֶה בְּזֶה וְיִמְשֹׁךְ אֲפִלּוּ הָיוּ קְשׁוּרִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵינָן נִמְשָׁכִין בְּשַׁבָּת. אֲבָל מַכְנִיס הוּא חֲבָלִים לְתוֹךְ יָדוֹ וְהוּא שֶׁלֹּא יֵצֵא חֶבֶל מִתּוֹךְ יָדוֹ טֶפַח. וְצָרִיךְ שֶׁיְּהֵיֶה הַחֶבֶל שֶׁמִּפְּנֵי הַבְּהֵמָה עַד יָדוֹ גָּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ טֶפַח אוֹ יוֹתֵר. וּמִפְּנֵי מָה לֹא יִמְשֹׁךְ הַגְּמַלִּים הַקְּשׁוּרִים זֶה בָּזֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִרְאֶה כְּמִי שֶׁמּוֹלִיכָן לְשׁוּק שֶׁמּוֹכְרִין בּוֹ הַבְּהֵמוֹת אוֹ שֶׁמְּשַׁחֲקִין בָּהֶן שָׁם. וּמִפְּנֵי זֶה לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּזוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ וַאֲפִלּוּ הָיָה פָּקוּק שֶׁאֵין לוֹ קוֹל:

י לֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּזוֹג שֶׁבִּכְסוּתָהּ וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבְּצַוָּארָהּ וְלֹא בְּחוֹתָם שֶׁבִּכְסוּתָהּ וְלֹא בְּרִצּוּעָה שֶׁבְּרַגְלָהּ וְלֹא בְּסֶלֶם שֶׁבְּצַוָּארָהּ. וְאֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בְּמַרְדַּעַת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה קְשׁוּרָה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יֵצֵא גָּמָל בַּמְּטוּטֶלֶת הַתְּלוּיָה לוֹ בְּדַבַּשְׁתּוֹ אוֹ בִּזְנָבוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה קְשׁוּרָה בִּזְנָבוֹ וְחוֹטַרְתּוֹ. וְלֹא יֵצֵא הַגָּמָל עָקוּד יָד וְלֹא עָקוּד רֶגֶל וְכֵן שְׁאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת:

יא אֵין הַתַּרְנְגוֹלִים יוֹצְאִין בְּחוֹטִין וְלֹא בָּרִצּוּעוֹת שֶׁבְּרַגְלֵיהֶם. וְאֵין הַכְּבָשִׂין יוֹצְאִין בָּעֲגָלָה שֶׁתַּחַת אַלְיָה שֶׁלָּהֶן. וְאֵין הַכְּבָשׂוֹת יוֹצְאוֹת בָּעֲצִים שֶׁמַּנִּיחִים לָהֶן בְּחָטְמָן כְּדֵי שֶׁיִּתְעַטְּשׁוּ וְיִפָּלוּ הַתּוֹלָעִין שֶׁבְּמֹחָן. וְאֵין הָעֵגֶל יוֹצֵא בְּעֹל קָטָן שֶׁמַּנִּיחִין לוֹ עַל צַוָּארוֹ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנַע וְיִהְיֶה נוֹחַ לַחֲרִישָׁה. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בִּשְׁבָכָה שֶׁמַּנִּיחִין לָהּ בְּפִיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל שֶׁלֹּא תֹּאכַל. לֹא תֵּצֵא הַפָּרָה בְּעוֹר הַקּוֹפֶר שֶׁמַּנִּיחִין לָהּ עַל דַּדֶּיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינַק מִמֶּנָּה הַשֶּׁרֶץ כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה. וְלֹא תֵּצֵא בְּרִצּוּעָה שֶׁבֵּין קַרְנֶיהָ בֵּין לְנוֹי בֵּין לְשֵׁמֶר. עֵז שֶׁחָקַק לָהּ בְּקַרְנֶיהָ יוֹצְאָה בְּאַפְסָר הַקְּשׁוּר בְּחֶקֶק בְּשַׁבָּת. וְאִם תְּחָבוֹ בִּזְקָנָהּ אָסוּר שֶׁמָּא תְּנַתְּחֶנּוּ וִיבִיאֶנּוּ בְּיָדוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב הַזְּכָרִים יוֹצְאִים בָּעוֹר הַקְּשׁוּר לָהֶן עַל זַכְרוּתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל הַנְּקֵבוֹת. וּבְעוֹר הַקְּשׁוּר לָהֶם עַל לִבֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּלוּ עֲלֵיהֶם זְאֵבִים. וּבְמַטְלְנִיּוֹת הַמְּרֻקָּמוֹת שֶׁמְּיַפִּין אוֹתָן בָּהֶן. וְהָרְחֵלוֹת יוֹצְאוֹת וְאַלְיָה שֶׁלָּהֶן קְשׁוּרָה לְמַעְלָה עַל גַּבָּן כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. אוֹ

קְשׁוּרָה לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶם הַזְּכָרִים. וְיוֹצְאוֹת מְלֻפָּפוֹת בְּמַטְלְנִיּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַצֶּמֶר שֶׁלָּהֶן נָקִי. הָעִזִּים יוֹצְאוֹת וְדַדֵּיהֶן קְשׁוּרוֹת כְּדֵי שֶׁיִּבַּשׁ מֵהֶן הֶחָלָב. אֲבָל אִם קְשָׁרָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הֶחָלָב עַד שֶׁיַּחֲלֹב אוֹתוֹ לָעֶרֶב הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֵצְאוּ:

יג אֵין חֲמוֹר יוֹצֵא בְּאֶכֶף אַף עַל פִּי שֶׁקְּשׁוּר מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא יֵצֵא הַסּוּס בְּזָנָב שׁוּעָל וְלֹא בְּזִהוֹרִית שֶׁבֵּין עֵינָיו. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֵמָה בְּקֶרְסְטָל שֶׁבְּפִיהָ וְלֹא בְּסַנְדָּל שֶׁבְּרַגְלָהּ וְלֹא בְּקֶמַע שֶׁאֵינוֹ מְמֻחֶה לִבְהֵמָה. אֲבָל יוֹצְאָה הִיא בְּאֶגֶד שֶׁעַל גַּב הַמַּכָּה וּבְקִשְׁקְשִׁים שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֶּׁבֶר. וּבְשִׁלְיָה הַמְדֻלְדֶּלֶת בָּהּ. וּפוֹקֶק לָהּ זוֹג שֶׁבְּצַוָּארָהּ וּמְטַיֶּלֶת בּוֹ בֶּחָצֵר. וְנוֹתֵן לוֹ מַרְדַּעַת עַל הַחֲמוֹר בְּשַׁבָּת וּמְטַיֵּל בֶּחָצֵר. אֲבָל אֵין תּוֹלִין לָהּ קְרַסְטָל בְּפִיהָ בְּשַׁבָּת:

יד כְּשֵׁם שֶׁאָדָם מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ בְּשַׁבָּת כָּךְ הוּא מְצֻוֶּה עַל שְׁבִיתַת עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּנֵי דַּעַת וּלְדַעַת עַצְמָן עוֹשִׂין מִצְוָה עָלֵינוּ לְשָׁמְרָן וּלְמָנְעָן מֵעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג יב) "לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְהַגֵּר". עֶבֶד וְאָמָה שֶׁאָנוּ מְצֻוִּין עַל שְׁבִיתָתָן הֵם עֲבָדִים שֶׁמָּלוּ וְטָבְלוּ לְשֵׁם עַבְדוּת וְקִבְּלוּ מִצּוֹת שֶׁהָעֲבָדִים חַיָּבִין בָּהֶן. אֲבָל עֲבָדִים שֶׁלֹּא מָלוּ וְלֹא טָבְלוּ אֶלָּא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן שֶׁבַע מִצּוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ בְּנֵי נֹחַ בִּלְבַד הֲרֵי הֵן כְּגֵר תּוֹשָׁב וּמֻתָּרִין לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת לְעַצְמָן בְּפַרְהֶסְיָא כְּיִשְׂרָאֵל בְּחֹל. וְאֵין מְקַבְּלִין גֵּר תּוֹשָׁב אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג. הוֹאִיל וְגֵר תּוֹשָׁב עוֹשֶׂה מְלָאכָה לְעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת וְגֵר צֶדֶק הֲרֵי הוּא כְּיִשְׂרָאֵל לְכָל דָּבָר. בְּמִי נֶאֱמַר וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְהַגֵּר. זֶה גֵּר תּוֹשָׁב שֶׁהוּא לְקִיטוֹ וּשְׁכִירוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בֶּן אֲמָתוֹ. שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה לְיִשְׂרָאֵל רַבּוֹ בְּשַׁבָּת אֲבָל לְעַצְמוֹ עוֹשֶׂה. וְאֲפִלּוּ הָיָה הַגֵּר זֶה עַבְדּוֹ הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ:

פרק כא

א נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (שמות כב יב) (שמות לד כא) "תִּשְׁבֹּת" אֲפִלּוּ מִדְּבָרִים שֶׁאֵינָן מְלָאכָה חַיָּב לִשְׁבֹּת מֵהֶן. וּדְבָרִים הַרְבֵּה הֵן שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים מִשּׁוּם שְׁבוּת. מֵהֶן דְּבָרִים אֲסוּרִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן דּוֹמִים לִמְלָאכוֹת וּמֵהֶן דְּבָרִים אֲסוּרִים גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָבוֹא מֵהֶן אִסּוּר סְקִילָה. וְאֵלּוּ הֵן:

ב כָּל הַמַּשְׁוֶה גֻּמּוֹת הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ. לְפִיכָךְ אָסוּר לְהַפְנוֹת בִּשְׂדֵה הַנִּירָה בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. הַמְפַנֶּה אֶת הָאוֹצָר בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לִדְבַר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁיַּכְנִיס בּוֹ אוֹרְחִים אוֹ יְקַבֵּץ בּוֹ מִדְרָשׁ לֹא יְגַמֵּר אֶת כָּל הָאוֹצָר שֶׁמָּא יָבוֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת. טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלוֹ מְקַנְּחוֹ בַּכֹּתֶל אוֹ בְּקוֹרָה אֲבָל לֹא בַּקַּרְקַע שֶׁמָּא יָבֹא לְהַשְׁוּוֹת גֻּמּוֹת. לֹא יָרַק בַּקַּרְקַע וְיָשׁוּף בְּרַגְלוֹ שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. וּמֻתָּר לְדָרֹס הָרֹק שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהוֹלֵךְ לְפִי תֻּמּוֹ:

ג נָשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת בָּאֱגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֲסוּרוֹת לְשַׂחֵק בָּהֶן בְּשַׁבָּת שֶׁמָּא יָבֹאוּ לְהַשְׁווֹת גֻּמּוֹת. וְאָסוּר לְכַבֵּד אֶת הַקַּרְקַע שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָצוּף בַּאֲבָנִים. וּמֻתָּר לְזַלֵּף מַיִם עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכָךְ. אֵין סָכִין אֶת הַקַּרְקַע וַאֲפִלּוּ הָיָה רָצוּף בַּאֲבָנִים וְאֵין נוֹפְחִין אוֹתוֹ וְאֵין מְדִיחִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת. שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לְהַשְׁווֹת גֻּמּוֹת בִּזְמַן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָצוּף:

ד חָצֵר שֶׁנִּתְקַלְקְלָה בְּמֵימֵי הַגְּשָׁמִים מֵבִיא תֶּבֶן וּמַרְדֵּה בָּהּ. וּכְשֶׁהוּא מְרַדֶּה לֹא יְרַדֶּה לֹא בְּסַל וְלֹא בְּקֻפָּה אֶלָּא בְּשׁוּלֵי הַקֻּפָּה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדַרְכּוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לְהַשְׁווֹת גֻּמּוֹת:

ה הַמַּשְׁקֶה אֶת הַזְּרָעִים חַיָּב מִשּׁוּם זוֹרֵעַ. לְפִיכָךְ אָסוּר לִשְׁאֹב מִן הַבּוֹר בְּגַלְגַּל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְמַלֵּא לְגִנָּתוֹ וּלְחָרְבָתוֹ. וּמִפְּנֵי זֶה אִם הָיָה הַבּוֹר שֶׁל גַּלְגַּל בֶּחָצֵר מֻתָּר לְמַלְאוֹת מִמֶּנּוּ בַּגַּלְגַּל:

ו הַתּוֹלֶשׁ חַיָּב מִשּׁוּם קוֹצֵר. לְפִיכָךְ אָסוּר לִרְדּוֹת דָּבֵשׁ מִכַּוֶּרֶת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּתוֹלֵשׁ. אֵין עוֹלִין בְּאִילָן בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ וְאֵין נִתְלִין בְּאִילָן וְאֵין נִסְמָכִין בְּאִילָן. וְלֹא יַעֲלֶה מִבְּעוֹד יוֹם לֵישֵׁב שָׁם כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּמֶחֱבָר לַקַּרְקַע כְּלָל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְלֹשׁ:

ז פֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁרוּ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְאָכְלָן עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְלֹשׁ. הֶדֶס הַמְחֻבָּר מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ שֶׁאֵין הֶנָּיָתוֹ אֶלָּא לְהָרִיחַ בּוֹ וַהֲרֵי רֵיחוֹ מָצוּי. אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל הָרָאוּי לַאֲכִילָה אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמֻחֱבָר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְקַיֵּם אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ:

ח אִילָן שֶׁהָיוּ שָׁרָשָׁיו גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אָסוּר לֵישֵׁב עָלָיו. וְאִם אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה הֲרֵי הֵן כָּאָרֶץ. הָיוּ בָּאִין מִלְּמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. הָיוּ גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁצִּדָּן אֶחָד שָׁוֶה לָאָרֶץ אוֹ שֶׁיֵּשׁ חָלָל תַּחְתֵּיהֶן שְׁלֹשָׁה אָסוּר לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן:

ט אֵין רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ זְמוֹרָה לְהַנְהִינָהּ. וְאֵין נִתְלִין בִּבְהֵמָה וְלֹא יַעֲלֶה מִבְּעוֹד יוֹם לֵישֵׁב עָלֶיהָ בְּשַׁבָּת. וְאֵין נִסְמָכִין לְצִדֵּי בְּהֵמָה. וְצִדֵּי צְדָדִין מֻתָּרִין. עָלָה בָּאִילָן בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג מֻתָּר לֵירֵד. בְּמֵזִיד אָסוּר לֵירֵד. וּבִבְהֵמָה אֲפִלּוּ בְּמֵזִיד יֵרֵד מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים. וְכֵן פּוֹרְקִין הַמַּשָּׂאוֹי מֵעַל הַבְּהֵמָה בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים:

י כֵּיצַד. הָיְתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה שָׁלִיף שֶׁל תְּבוּאָה מַכְנִיס רֹאשׁוֹ תַּחְתָּיו וּמְסַלְקוֹ לְצַד אֶחָד וְהוּא נוֹפֵל מֵאֵלָיו. הָיָה בָּא מִן הַדֶּרֶךְ בְּלֵיל שַׁבָּת וּבְהֶמְתּוֹ טְעוּנָה. כְּשֶׁיַּגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּטְלִין בְּשַׁבָּת וְשֶׁאֵינָן נִטְלִין מַתִּיר הַחֲבָלִים וְהַשַּׂקִּין נוֹפְלִין. הָיוּ בַּשַּׂקִּין דְּבָרִים הַמִּשְׁתַּבְּרִין. אִם הָיוּ שַׂקִּין קְטַנִּים מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֵּיהֶן וְהַשַּׂקִּין נוֹפְלִין עַל הַכָּרִים. שֶׁהֲרֵי אִם יִרְצֶה לִשְׁלֹף הַכַּר שׁוֹלֵף מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׂקִּים קְטַנִּים וְקַלִּים וְנִמְצָא

שֶׁלֹּא בָטֵל הַכְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. הָיְתָה טְעוּנָה עֲשָׂשִׂיוֹת שֶׁל זְכוּכִית מַתִּיר הַשַּׁקִּים וְהֵן נוֹפְלִין שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיִּשָּׁבְרוּ אֵין בְּכָךְ הֶפְסֵד גָּדוֹל שֶׁהֲרֵי הַכֹּל לְהַתָּכָה עוֹמֵד וּלְהֶפְסֵד מֻעָט לֹא חָשְׁשׁוּ. הָיוּ הַשַּׁקִּים גְּדוֹלִים וּמְלֵאִים כְּלֵי זְכוּכִית וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם פּוֹרֵק בְּנַחַת. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יַנִּיחַן שָׁם עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים:

יא הַמְדַבֵּק פֵּרוֹת עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ גּוּף אֶחָד חַיָּב מִשּׁוּם מְעַמֵּר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לוֹ פֵּרוֹת בַּחֲצֵרוֹ מְלַקֵּט עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל. אֲבָל לֹא יִתֵּן לֹא לְתוֹךְ הַסַּל וְלֹא לְתוֹךְ הַקֻּפָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל. שֶׁאִם יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל שֶׁמָּא יִכְבְּשֵׁם בְּיָדוֹ בְּתוֹךְ הַקֻּפָּה וְיָבֹא לִידֵי עִמּוּר. וְכֵן אֵין מְקַבְּצִין אֶת הַמֶּלַח וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמְעַמֵּר:

יב מְפָרֵק חַיָּב מִשּׁוּם דָּשׁ. וְהַסּוֹחֵט זֵיתִים וַעֲנָבִים חַיָּב מִשּׁוּם מְפָרֵק. לְפִיכָךְ אָסוּר לִסְחֹט תּוּתִים וְרִמּוֹנִים הוֹאִיל וּמְקֻצָּת בְּנֵי אָדָם סוֹחֲטִים אוֹתָם כְּזֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁמָּא יָבוֹא לִסְחֹט זֵיתִים וַעֲנָבִים. אֲבָל שְׁאָר פֵּרוֹת כְּגוֹן פְּרִישִׁין וְתַפּוּחִים וְעוּזְרָדִין מֻתָּר לְסָחֲטָן בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן בְּנֵי סְחִיטָה:

יג כְּבָשִׁין וּשְׁלָקוֹת שֶׁסְּחָטָן. אִם לְרַכֵּךְ גּוּפָן מֻתָּר וְאִם לְהוֹצִיא מֵימֵיהֶן אָסוּר. וְאֵין מְרַסְּקִין אֶת הַשֶּׁלֶג שֶׁיָּזוּבוּ מֵימָיו. אֲבָל מְרַסֵּק הוּא לְתוֹךְ הַקֻּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַכּוֹס. הַשּׁוּם וְהַבֹּסֶר וְהַמְּלִילוֹת שֶׁרְסָקָן מִבְּעוֹד יוֹם. אִם מְחֻסָּרִין דִּיכָה אָסוּר לוֹ לִגְמֹר דִּיכָתָן בְּשַׁבָּת. וְאִם מְחֻסָּרִין שְׁחִיקָה בַּיָּד מֻתָּר לוֹ לִגְמֹר שְׁחִיקָתָן בְּשַׁבָּת. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִגְמֹר שְׁחִיקַת הֲרִיפוֹת בָּעֵץ הַפָּרוּר בְּתוֹךְ הַקְּדָרָה בְּשַׁבָּת אַחַר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתָהּ מֵעַל הָאֵשׁ:

יד הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מוֹלֵל בְּשִׁנּוּי כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּדָשׁ. הַיּוֹנֵק בְּפִיו פָּטוּר. וְאִם הָיָה גּוֹנֵחַ מֻתָּר לוֹ לִינֹק בְּפִיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְפָרֵק כִּלְאַחַר יָד וּמִשּׁוּם צַעֲרוֹ לֹא גָּזְרוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם סַכָּנָה:

טו פֵּרוֹת שֶׁזָּבוּ מֵהֶן מַשְׁקִין בְּשַׁבָּת. אִם זֵיתִים וַעֲנָבִים הֵן אָסוּר לִשְׁתּוֹת אוֹתָן הַמַּשְׁקִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְכַּוֵּן וְיִסְחֹט אוֹתָן בְּשַׁבָּת. וְאִם תּוּתִים וְרִמּוֹנִים הֵן. אִם הִכְנִיסָן לְאֲכִילָה מַשְׁקִין שֶׁזָּבוּ מֵהֶן מֻתָּרִין. וְאִם הִכְנִיסָן לְדָרְכָּן מַשְׁקִין שֶׁזָּבוּ מֵהֶן אֲסוּרִין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת:

טז זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁרְסָקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵהֶן מַשְׁקִין מֵעַצְמָן מֻתָּרִין. וְכֵן חַלּוֹת דְּבַשׁ שֶׁרְסָקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶן בְּשַׁבָּת מֻתָּרִין. שֶׁאֵין כָּאן מָקוֹם לִגְזֵרָה שֶׁכְּבָר רְסָקָן מִבָּעֶרֶב:

יז זוֹרֶה וּבוֹרֵר מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת הֵן לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְמֹלל מְלִילוֹת בְּרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. כְּשֶׁהוּא מְנַפֵּחַ מְנַפֵּחַ בְּיָדוֹ אַחַת בְּכָל כֹּחוֹ. אֲבָל לֹא בְּקַנּוֹן וְלֹא בְּתַמְחוּי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְנַפֶּה בְּנָפָה וּבְכָבָרָה שֶׁהוּא חַיָּב. וְהַמְשַׁמֵּר שְׁמָרִים תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר אוֹ מְרַקֵּד הוּא.

לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לִסְנַן יַיִן צָלוּל אוֹ מַיִם צְלוּלִין בְּסוּדָרִין אוֹ בִּכְפִיפָה מִצְרִית. לֹא יַעֲשֶׂה גוּמָא בַּסּוּדָר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לִשְׁמֹר בִּמְשַׁמֶּרֶת. וְכֵן אָסוּר לִתְלוֹת אֶת הַמִּשַׁמֶּרֶת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל שֶׁמָּא יָבֹא לִשְׁמֹר. וְכֵן הַמְחַבֵּץ תּוֹלֶדֶת בּוֹרֵר הוּא. לְפִיכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתְנִין שַׁמְשְׁמִין וֶאֱגוֹזִים לִדְבַשׁ לֹא יַחְבְּצֵם בְּיָדוֹ:

יח הַמְחַתֵּךְ אֶת הַיָּרָק דַּק דַּק כְּדֵי לְבַשְּׁלוֹ הֲרֵי זֶה תּוֹלֶדֶת טוֹחֵן וְחַיָּב. לְפִיכָךְ אֵין מְרַסְּקִין לֹא אֶת הַשַּׁחַת וְלֹא אֶת הַחֲרוּבִין לִפְנֵי בְּהֵמָה בֵּין דַּקָּה בֵּין גַּסָּה מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּטוֹחֵן. אֲבָל מְחַתְּכִין אֶת הַדְּלוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבֵלָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים שֶׁאֵין טְחִינָה בִּפְרוֹת. וּמַתִּירִין אֲלֻמּוֹת שֶׁל עָמִיר לִפְנֵי בְּהֵמָה וּמְפַסְפֵּס בְּיָדוֹ אֲלֻמּוֹת קְטַנּוֹת אֲבָל לֹא אֲלֻמּוֹת גְּדוֹלוֹת מִפְּנֵי הַטֹּרַח שֶׁבָּהֶן:

יט חֲבִילֵי פִּאָה וְאֵזוֹב וְקוֹרְנִית וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהִכְנִיסָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מִסְתַּפֵּק מֵהֶן וְקוֹטֵם וְאוֹכֵל בְּרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו אֲבָל לֹא בְּיָדוֹ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבֹא לָדוּק:

כ הַצָּרִיךְ לָדוּק פִּלְפְּלִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה כּוֹתֵשׁ בְּיַד הַסַּכִּין וּבַקְּעָרָה אֲבָל לֹא בְּמַכְתֶּשֶׁת מִפְּנֵי שֶׁהוּא טוֹחֵן. לְפִיכָךְ אָסוּר לַבָּרִיא לְהִתְרַפְּאוֹת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁחַק הַסַּמְמָנִין:

כא כֵּיצַד. לֹא יֹאכַל דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מַאֲכַל בְּרִיאִים כְּגוֹן אֱזוֹבְיוֹן וּפִיאָה. וְלֹא דְּבָרִים הַמְשַׁלְשְׁלִים כְּגוֹן לַעֲנָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם. וְכֵן לֹא יִשְׁתֶּה דְּבָרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לִשְׁתּוֹתָן כְּגוֹן מַיִם שֶׁבִּשְּׁלוּ בָּהֶן סַמְמָנִין וַעֲשָׂבִים:

כב אוֹכֵל אָדָם אֲכָלִין וּמַשְׁקִין שֶׁדֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לְאָכְלָן וְלִשְׁתּוֹתָן כְּגוֹן הַכָּסְבָּרָא וְהַכִּשּׁוּת וְהָאֲזוֹב אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְרַפְּאִין וְאוֹכְלָן כְּדֵי לְהִתְרַפְּאוֹת בָּהֶם מֻתָּר הוֹאִיל וְהֵם מַאֲכַל בְּרִיאִים. שֻׁתָּה חִלְתִּית מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת וַהֲרֵי הוּא שׁוֹתֶה וְהוֹלֵךְ מֻתָּר לִשְׁתּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת [אֲפִלּוּ] בְּמָקוֹמוֹת [שֶׁלֹּא] נָהֲגוּ הַבְּרִיאִים לִשְׁתּוֹת הַחִלְתִּית. וְשׁוֹתִין זֵיתוֹם הַמִּצְרִי בְּכָל מָקוֹם:

כג וְכֵן שְׁמָנִים שֶׁדֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לְסוּךְ בָּהֶן מֻתָּר לְסוּךְ בָּהֶן בְּשַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה. וְשֶׁאֵין הַבְּרִיאִים סָכִין בָּהֶן אֲסוּרִין. הַחוֹשֵׁשׁ בְּמָתְנָיו לֹא יָסוּךְ יַיִן וְחֹמֶץ אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. וְלֹא שֶׁמֶן וֶרֶד אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהַבְּרִיאִים סָכִין אוֹתוֹ. וּמֻתָּר לָסוּךְ שֶׁמֶן וּמֶלַח בְּכָל מָקוֹם. נִגְּפָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ צוֹמְתָהּ בְּיַיִן וְאֵינוֹ צוֹמְתָהּ בְּחֹמֶץ. וְאִם הָיָה עָנֹג אַף בְּיַיִן אָסוּר:

כד הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו לֹא יִגְמַע בָּהֶן אֶת הַחֹמֶץ וְיִפְלֹט אֲבָל מְגַמֵּעַ הוּא וּבוֹלֵעַ. הַחוֹשֵׁשׁ בִּגְרוֹנוֹ לֹא יְעָרְעֶנּוּ בְּשֶׁמֶן אֲבָל בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן הַרְבֵּה וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא. אֵין לוֹעֲסִין אֶת הַמַּסְטִכִי וְאֵין שָׁפִין אֶת הַשִּׁנַּיִם בְּסַם בְּשַׁבָּת בִּזְמַן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְרֵיחַ הַפֶּה מֻתָּר:

כה אֵין נוֹתְנִין יַיִן לְתוֹךְ הָעַיִן אֲבָל נוֹתֵן הוּא עַל גַּב הָעַיִן. וְרֹק תָּפֵל אֲפִלּוּ עַל גַּב הָעַיִן אָסוּר. קִילּוֹר שֶׁשָּׂרָה אוֹתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַעֲבִירוֹ עַל גַּב עֵינוֹ בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִי שֶׁלָּקָה בְּאֶצְבָּעוֹ לֹא יִכְרֹךְ עָלָיו גֶּמִי כְּדֵי לְרַפְּאוֹתוֹ וְלֹא יִדְחָקֶנּוּ בְּיָדוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָּם:

כו אֵין נוֹתְנִין חַמִּין וְשֶׁמֶן עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְלֹא עַל גַּבֵּי מוֹךְ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְלֹא עַל גַּבֵּי מוֹךְ לִתְּנוֹ עַל הַמַּכָּה בְּשַׁבָּת. אֲבָל נוֹתֵן הוּא חוּץ לַמַּכָּה וְשׁוֹתֵת וְיוֹרֵד לַמַּכָּה. וְנוֹתְנִין מוֹךְ יָבֵשׁ עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה. וְאִם הָיָה עַתִּיק אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּרְטִיָּה:

כז רְטִיָּה שֶׁפָּרְשָׂה עַל גַּבֵּי כְּלִי מַחְזִירִין אוֹתָהּ. וְאִם פָּרְשָׂה עַל גַּבֵּי קַרְקַע אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ. וּמַנִּיחִין רְטִיָּה עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה לְכַתְּחִלָּה בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁאֵין אִסּוּר שְׁבוּת בַּמִּקְדָּשׁ. וּבְכָל מָקוֹם מְקַנְּחִין פִּי הַמַּכָּה וְאֵין מְקַנְּחִין אֶת הָרִטְיָה שֶׁמָּא יְמָרַח:

כח סָכִין וּמְמַשְׁמְשִׁין בִּבְנֵי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁיְּסוּדָּן וִימַשְׁמֵשׁ בְּבֶת אַחַת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדָרָךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל. וְאֵין מִתְעַמְּלִין בְּשַׁבָּת. אֵי זֶה הוּא מִתְעַמֵּל זֶה שֶׁדּוֹרְסִים עַל גּוּפוֹ בְּכֹחַ עַד שֶׁיִּיגַע וְיִזֵּיעַ אוֹ שֶׁיְּהַלֵּךְ עַד שֶׁיִּיגַע וְיַזֵּיעַ. שֶׁאָסוּר לְיַגֵּעַ אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁיַּזִּיעַ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהִיא רְפוּאָה. וְכֵן אָסוּר לַעֲמֹד בְּקַרְקַע דִּימוֹסִית שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁמְּעַמֶּלֶת וּמְרַפֵּאת:

כט אֵין רוֹחֲצִין בְּמַיִם שֶׁמְּשַׁלְשְׁלִין וְלֹא בְּטִיט שֶׁטּוֹבְעִין בּוֹ וְלֹא בְּמֵי מִשְׁרָה הַבָּאוּשִׁים וְלֹא בְּיָם סְדוֹם וְלֹא בַּמַּיִם הָרָעִים שֶׁבַּיָּם הַגָּדוֹל מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוּ צַעַר הֵן וְכָתוּב (ישעיה נח יג) "וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג". לְפִיכָךְ אִם לֹא נִשְׁתַּהָה בָּהֶם אֶלָּא עָלָה מִיָּד אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲטָטִין בְּרֹאשׁוֹ מֻתָּר:

ל אֵין מִתְגָּרְדִין בְּמִגֶּרֶדֶת וְאִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת בְּצוֹאָה אוֹ בְּטִיט גּוֹרֵד כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. סָכִין וּמְפָרְכִין לְאָדָם לַעֲנֹג אֲבָל לֹא לִבְהֵמָה. וְאִם הָיְתָה לָהּ צַעַר מֻתָּר לְהַסִּיר צַעֲרָהּ בְּסִיכָה וּפְרוּךְ. בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה כַּרְשִׁינִין הָרְבֵּה מְרִיצִין אוֹתָהּ בֶּחָצֵר בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְרַפֵּא. וְאִם אָחֲזָהּ דַּם מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּמַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּצְטַנֵּן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִשְׁחַק לָהּ סַמָּנִין:

לא אֵין מְקִיאִין אֶת הָאֹכֶל בְּשַׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסַם שֶׁמָּא יִשְׁחַק סַמָּנִין אֲבָל לְהַכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וּלְהָקִיא מֻתָּר. וְאָסוּר לִדְחֹק כְּרֵסוֹ שֶׁל תִּינוֹק כְּדֵי לְהוֹצִיא הָרְעִי שֶׁלּוֹ שֶׁמָּא יָבֹא לְהַשְׁקוֹתוֹ סַמָּנִין הַמְשַׁלְשְׁלִין. וּמֻתָּר לִכְפּוֹת כּוֹס עַל הַטַּבּוּר בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ. וְכֵן מֻתָּר לֵיחֵנֵק וּלְלַפֵּף אֶת הַקֶּטֶן וּלְהַעֲלוֹת אֲוִנַּיִם בֵּין בְּיָד בֵּין בַּכְּלִי. וּלְהַעֲלוֹת אֲנָקְלִי. שֶׁכָּל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּסַמָּנִין כְּדֵי לָחוּשׁ לִשְׁחִיקָה וְיֵשׁ לוֹ צַעַר מֵהֶן:

לב הַמְרַקֵּד מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֶּבֶן בִּכְבָרָה וְלֹא יַנִּיחַ הַכְּבָרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תֶּבֶן בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּרֵד הַמֹּץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּמְרַקֵּד. אֲבָל נוֹטֵל הַתֶּבֶן בַּכְּבָרָה וּמוֹלִיךְ לָאֵבוּס אַף עַל פִּי שֶׁיֵּרֵד הַמֹּץ בִּשְׁעַת הוֹלָכָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכָךְ:

לג מְגַבֵּל חַיָּב מִשּׁוּם לָשׁ. לְפִיכָךְ אֵין מְגַבְּלִין קֶמַח קְלִי הַרְבֵּה שֶׁמָּא יָבוֹא לָלוּשׁ קֶמַח שֶׁאֵינוֹ קָלִי. וּמֻתָּר לְגַבֵּל אֶת הַקָּלִי מְעַט מְעַט. אֲבָל תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ שֶׁקְּלוּ אוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ טְחָנוּ אוֹתָהּ טְחִינָה גַּסָּה שֶׁהֲרֵי הוּא כְּחוֹל וְהִיא הַנִּקְרֵאת שְׁתִית מֻתָּר לְגַבֵּל מִמֶּנָּה בְּחֹמֶץ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ הַרְבֵּה בְּבַת אַחַת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה רַךְ אֲבָל קָשֶׁה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּלָשׁ וְצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת. כֵּיצַד. נוֹתֵן אֶת הַשְּׁתִית וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אֶת הַחֹמֶץ:

לד הַמֶּרְסָן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְגַבּוּל אֵין גּוֹבְלִין אוֹתוֹ שֶׁמָּא יָבוֹא לְגַבֵּל הֶעָפָר וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי מֶרְסָן וּמוֹלִיךְ בּוֹ הַתַּרְוָד שְׁתֵּי וָעֶרֶב. אֲבָל אֵינוֹ מְמָרֵס בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּלָשׁ. אִם לֹא נִתְעָרֵב מְנַעֲרוֹ מִכְּלִי לִכְלִי עַד שֶׁיִּתְעָרֵב וְנוֹתֵן לִפְנֵי הַתַּרְנְגוֹלִין אוֹ לִפְנֵי הַשָּׁוְורִים. וּמֻתָּר לְעָרֵב הַמֶּרְסָן עַל דֶּרֶךְ זוֹ בִּכְלִי אֶחָד וּמְחַלֵּק אוֹתוֹ בִּכְלִים הַרְבֵּה וְנוֹתֵן לִפְנֵי כָּל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וּמְעָרֵב בִּכְלִי אֶחָד אֲפִלּוּ כּוֹר וַאֲפִלּוּ כּוֹרִיִּים:

לה אֵין מַאֲכִילִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מַאֲכִיל בְּחל שֶׁמָּא יָבוֹא לִידֵי תְּתִישַׁת קִטְנִיּוֹת אוֹ לִידֵי לִישַׁת קֶמַח וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. כֵּיצַד. לֹא יַאֲכִיל הַגָּמָל בְּשַׁבָּת מַאֲכַל שִׁלְשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה יָמִים וְלֹא יַרְבִּיץ עֵגֶל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וְיִפְתַּח פִּיו וְיִתֵּן לְתוֹכוֹ כַּרְשִׁינִין וּמַיִם בְּבַת אַחַת. וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹךְ פִּי יוֹנִים וְתַרְנְגוֹלִים לְמָקוֹם שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר. אֲבָל מַאֲכִיל הוּא אֶת הַבְּהֵמָה מְעֻמָּד וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ מְעֻמָּד אוֹ נוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיהָ מַיִם בִּפְנֵי עַצְמָן וְכַרְשִׁינִין בִּפְנֵי עַצְמָן בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לְהַחֲזִיר. וְכֵן מַאֲכִיל הָעוֹף בְּיָדוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיִּתֵּן לִפְנֵיהֶן וְהֵן אוֹכְלִין:

לו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִי שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו עָלָיו כְּגוֹן בְּהֶמְתּוֹ וְחַיָּתוֹ וְיוֹנֵי הַבַּיִת וַאֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין. אֲבָל מִי שֶׁאֵין מְזוֹנוֹתָיו עָלָיו כְּגוֹן חֲזִיר וְיוֹנֵי שׁוֹבָךְ וּדְבוֹרִים לֹא יִתֵּן לִפְנֵיהֶם לֹא מָזוֹן וְלֹא מַיִם. וּמֻתָּר לְאָדָם לְהַעֲמִיד בְּהֶמְתּוֹ עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים [מְחֻבָּרִים] וְהִיא אוֹכֶלֶת. אֲבָל לֹא יַעֲמִיד אוֹתָהּ עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁהֲקָצָה אֲבָל עוֹמֵד בְּפָנֶיהָ כְּדֵי שֶׁתַּחֲזִיר פָּנֶיהָ לַדָּבָר הַמֻּקְצֶה וְתֹאכַל מִמֶּנּוּ. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב:

פרק כב

א רְדִיַּת הַפַּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מְלָאכָה אָסְרוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים שֶׁמָּא יָבוֹא לֶאֱפוֹת. הַמַּדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר מִבְּעוֹד יוֹם וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם מַצִּיל מִמֶּנָּה מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים

בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָרְדִיָּה אֵינָהּ מְלָאכָה כְּשֶׁהוּא מַצִּיל לֹא יִרְדֶּה בְּמִרְדֶּה אֶלָּא בְּסַכִּין כְּדֵי לְשַׁנּוֹת:

ב מִפְּנֵי מָה אָסְרוּ חֲכָמִים לִכָּנֵס בַּמֶּרְחָץ בְּשַׁבָּת. מִפְּנֵי הַבַּלָּנִין שֶׁהָיוּ מְחַמִּין חַמִּין בְּשַׁבָּת וְאוֹמְרִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת הוּחַמוּ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ בְּשַׁבָּת אֶפִלּוּ לְהַזִּיעַ. וְגָזְרוּ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּחַ כָּל גּוּפוֹ בְּחַמִּין וַאֲפִלּוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו מֻתָּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחַמֵּי הָאוּר גְּזֵרָה מִשּׁוּם מֶרְחָץ. אֲבָל בְּחַמֵּי טְבֶרְיָא וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לְהִשְׁתַּטֵּחַ בָּהֶן כָּל גּוּפוֹ. וְאָסוּר לִרְחֹץ בְּמַיִם חַמִּין שֶׁבַּמְּעָרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהַמְּעָרָה יֵשׁ בָּהּ הֶבֶל וְיָבוֹא לִידֵי זֵעָה וְנִמְצֵאת כְּמֶרְחָץ:

ג מִתְחַמֵּם אָדָם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה וְיוֹצֵא וּמִשְׁתַּטֵּחַ כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן. אֲבָל אֵינוֹ מִשְׁתַּטֵּחַ כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן וּמִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה מִפְּנֵי שֶׁמַּפְשִׁיר מַיִם שֶׁעָלָיו וְנִמְצָא כְּרוֹחֵץ כָּל גּוּפוֹ בְּחַמִּין. הַמֵּבִיא סִילוֹן שֶׁל צוֹנֵן בְּתוֹךְ מַיִם חַמִּין אֶפִלּוּ בְּתוֹךְ חַמֵּי טְבֶרְיָא הֲרֵי אֵלּוּ כְּחַמִּין שֶׁהוּחַמוּ בְּשַׁבָּת וַאֲסוּרִין בִּרְחִיצָה וּבִשְׁתִיָּה:

ד מֵבִיא אָדָם קִיתוֹן שֶׁל מַיִם וּמַנִּיחוֹ כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה לֹא בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁתִּפּוֹג צִנָּתָן. וְכֵן מַנִּיחַ כַּף שֶׁל שֶׁמֶן כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה כְּדֵי שֶׁיִּפְשַׁר לֹא שֶׁיֵּחַם. וְסָךְ אָדָם יָדוֹ בְּמַיִם אוֹ בְּשֶׁמֶן וּמְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה. וְהוּא שֶׁלֹּא יֵחַמּוּ הַמַּיִם שֶׁעַל יָדוֹ עַד שֶׁתְּהֵא כְּרֵסוֹ שֶׁל תִּינוֹק נִכְוֵית בָּהֶן. וּמְחַמֵּם בֶּגֶד וּמַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי מֵעַיִם בְּשַׁבָּת:

ה אַמְבָּטִי שֶׁל מֶרְחָץ שֶׁהִיא מְלֵאָה מַיִם חַמִּים אֵין נוֹתְנִין לָהּ מַיִם צוֹנֵן שֶׁהֲרֵי מְחַמְּמָן הָרְבֵּה. וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ כַּף שֶׁל שֶׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְבַשְּׁלוֹ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא מַיִם חַמִּין לְתוֹךְ אַמְבָּטִי שֶׁל צוֹנֵן:

ו מֵיחַם שֶׁפִּנָּה מִמֶּנּוּ מַיִם חַמִּין מֻתָּר לִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם צוֹנֵן כְּדֵי לְהַפְשִׁירָן. וּמֻתָּר לִצֹּק מַיִם חַמִּין לְתוֹךְ מַיִם צוֹנֵן אוֹ צוֹנֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּכְלִי רִאשׁוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחַמְּמָן הַרְבֵּה. וְכֵן קְדֵרָה רוֹתַחַת אַף עַל פִּי שֶׁהוֹרִידָהּ מֵעַל הָאֵשׁ לֹא יִתֵּן לְתוֹכָהּ תַּבְלִין אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מֶלַח שֶׁהַמֶּלַח אֵינוֹ מִתְבַּשֵּׁל אֶלָּא עַל גַּבֵּי אֵשׁ גְּדוֹלָה. וְאִם יָצַק הַתַּבְשִׁיל מִקְּדֵרָה לִקְעָרָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹתֵחַ בַּקְּעָרָה מֻתָּר לוֹ לִתֵּן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה תַּבְלִין שֶׁכְּלֵי שֵׁנִי אֵינוֹ מְבַשֵּׁל:

ז אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית בֵּין בְּפוֹשְׁרִין בֵּין בְּצוֹנֵן אֲבָל שׁוֹרֶה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַחֹמֶץ. וְאִם שָׁתָהוּ בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי הֲרֵי זֶה שׁוֹרֶה בְּשַׁבָּת בְּצוֹנֵן וּמַנִּיחוֹ בַּחַמָּה עַד שֶׁיֵּחַם וְשׁוֹתֶה. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֶחֱלֶה אִם פָּסַק מִלִּשְׁתּוֹת:

ח דָּבָר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל קֹדֶם הַשַּׁבָּת אוֹ נִשְׂרָה בְּחַמִּין מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַכְשָׁו צוֹנֵן מֻתָּר לִשְׁרוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת. וְדָבָר שֶׁהוּא צוֹנֵן מֵעִקָּרוֹ וְלֹא בָּא בְּחַמִּין מֵעוֹלָם מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת אִם לֹא הָיְתָה הֲדָחָתוֹ גְּמַר מְלַאכְתּוֹ אֲבָל אֵין שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין:

ט מֻתָּר לְהָחֵם בַּחַמָּה אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לְהָחֵם בְּתוֹלְדוֹת חַמָּה שֶׁאֵינוֹ בָּא לִטְעוֹת מֵחַמָּה לְאוּר. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִתֵּן מַיִם צוֹנֵן בַּשֶּׁמֶשׁ כְּדֵי שֶׁיֵּחַמּוּ. וְכֵן נוֹתְנִין מַיִם יָפִים לְתוֹךְ מַיִם רָעִים בְּשְׁבִיל שֶׁיֵּצְנוּ. וְנוֹתְנִין תַּבְשִׁיל לְתוֹךְ הַבּוֹר בְּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר:

י מְעָרֵב אָדָם מַיִם וּמֶלַח וְשֶׁמֶן וְטוֹבֵל בּוֹ פִּתּוֹ אוֹ נוֹתְנוֹ לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל. וְהוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה מְעַט אֲבָל הַרְבֵּה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מְלַאכְה מִמְּלֶאכֶת הַתַּבְשִׁיל. וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה מֵי מֶלַח עַזִּין וְהֵן שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי מֶלַח וּשְׁלִישׁ מַיִם מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מוּרְיָס. וּמֻתָּר לְמְלֹחַ בֵּיצָה אֲבָל צְנוֹן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּכוֹבֵשׁ כְּבָשִׁים בְּשַׁבָּת וְהַכּוֹבֵשׁ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְבַשֵּׁל. וּמֻתָּר לִטְבֹּל צְנוֹן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּמֶלַח וְאוֹכֵל:

יא מֻתָּר לְעָרֵב יַיִן וּדְבַשׁ וּפִלְפְּלִין בְּשַׁבָּת לְאָכְלָן אֲבָל יַיִן וּמַיִם וְשֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן אָסוּר שֶׁאֵין זֶה רְאוּי לַאֲכִילַת בְּרִיאִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב חַרְדָּל שֶׁלָּשׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר מְמַחוֹ בֵּין בְּיָד בֵּין בִּכְלִי וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ דְּבַשׁ וְלֹא יִטְרֹף אֶלָּא מְעָרֵב. שַׁחֲלִים שֶׁטָּרְפָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר נוֹתֵן לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן וְחוֹמֶץ וְתַבְלִין וְלֹא יִטְרֹף אֶלָּא מְעָרֵב. שׁוּם שֶׁרִסְקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְמָחָר נוֹתְנוֹ לְתוֹךְ הַגְּרִיסִין וְלֹא יִשְׁחֹק אֶלָּא מְעָרֵב:

יג הַנּוֹטֵל שֵׂעָר מִגּוּף הָאָדָם חַיָּב מִשּׁוּם גּוֹזֵז. לְפִיכָךְ אָסוּר לְרַחֵץ אֶת הַיָּדַיִם בְּדָבָר שֶׁמַּשִּׁיר אֶת הַשֵּׂעָר וַדַּאי כְּגוֹן אֲהָלָה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וּמֻתָּר לָחוֹף אֶת הַיָּדַיִם בַּעֲפַר לְבוֹנָה וַעֲפַר פִּלְפְּלִין וַעֲפַר יַסְמִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יַשִּׁיר שֵׂעָר שֶׁעַל יָדוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן. עֵרֶב דָּבָר שֶׁמַּשִּׁיר אֶת הַשֵּׂעָר וַדַּאי עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַשִּׁיר וַדַּאי אִם הָיָה הָרֹב מִדָּבָר הַמַּשִּׁיר אָסוּר לָחוֹף בּוֹ וְאִם לָאו מֻתָּר:

יד אָסוּר לִרְאוֹת בְּמַרְאָה שֶׁל מַתֶּכֶת בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשִּׁיר בָּהּ נִימִין הַמִּתְלַדְּלִין מִן הַשֵּׂעָר וַאֲפִלּוּ קְבוּעַ בַּכֹּתֶל. אֲבָל מַרְאָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לִרְאוֹת בָּהּ אֲפִלּוּ אֵינָהּ קְבוּעָה:

טו הַמְכַבֵּס חַיָּב מִשּׁוּם מְלַבֵּן. וְהַסּוֹחֵט כְּסוּת חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֵּס. לְפִיכָךְ אָסוּר לְדַחֹק מַטְלִית אוֹ מוֹךְ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן בְּפִי הָאַשִּׁישָׁה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ כְּדֵי לְסָתְמָהּ שֶׁמָּא יָבֹא לִידֵי סְחִיטָה. וְאֵין מְקַנְּחִין בִּסְפוֹג אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בֵּית אֲחִיזָה שֶׁלֹּא יִסְחֹט. וְאֵין מְכַסִּין חָבִית שֶׁל מַיִם וְכַיּוֹצֵא בָּהּ בְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ מוּכָן לָהּ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְחֹט:

טז נִשְׁבְּרָה לוֹ חָבִית בְּשַׁבָּת מַצִּיל מִמֶּנָּה מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁבָּת לוֹ וּלְאוֹרְחָיו וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְפֹּג בְּיַיִן אוֹ יִטְפַּח בְּשֶׁמֶן שֶׁאִם יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהּ בְּחל שֶׁמָּא יָבוֹא לִידֵי סְחִיטָה. וְכֵיצַד מַצִּיל מִמֶּנָּה. מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ. וְלֹא יָבִיא כְּלִי אַחֵר וְיִקָּלֵט כְּלִי אַחַר וְיִצָּרֵף

גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָבִיא כְּלִי דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים. נִזְדַּמְּנוּ לוֹ אוֹרְחִים מֵבִיא כְּלִי אַחֵר וְקוֹלֵט כְּלִי אַחֵר וּמְצָרְפוֹ לָרִאשׁוֹן. וְלֹא יִקְלֹט וְאַחַר כָּךְ יַזְמִין וְאַחַר כָּךְ יִקְלֹט. וְאִם הֶעֱרִים בְּדָבָר זֶה מֻתָּר:

יז טִיט שֶׁעַל גַּבֵּי בִּגְדוֹ מְכַסְכְּסוֹ מִבִּפְנִים וְאֵינוֹ מְכַסְכְּסוֹ מִבַּחוּץ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְכַבֵּס. וּמֻתָּר לְגָרְדוֹ בְּצִפֹּרֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יְלַבְּנוֹ. הַמְכַסְכֵּס אֶת הַסּוּדָר אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְלַבְּנוֹ אֲבָל הֶחָלוּק מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא לְרַכְּכוֹ:

יח מְנַעֵל אוֹ סַנְדָּל שֶׁנִּתְלַכְלֵךְ בְּטִיט וּבְצוֹאָה מֻתָּר לְשַׁכְשְׁכוֹ בְּמַיִם אֲבָל לְכַבְּסוֹ אָסוּר. וְאֵין מְגָרְדִין לֹא מְנַעֲלִים וְלֹא סַנְדָּלִים חֲדָשִׁים אֲבָל סָכִין (אוֹתָם) וּמְקַנְּחִין אֶת הַיְשָׁנִים. כַּר אוֹ כֶּסֶת שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶן צוֹאָה אוֹ טִנּוּף מְקַנְּחוֹ בִּסְמַרְטוּט. וְאִם הָיְתָה עַל שֶׁל עוֹר נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכָּלֶה:

יט מִי שֶׁנִּתְלַכְלְכָה יָדוֹ בְּטִיט מְקַנְּחָהּ בְּזָנָב הַסּוּס וּבְזָנָב הַפָּרָה וּבְמַפָּה הַקָּשָׁה הָעֲשׂוּיָה לֶאֱחֹז בָּהּ הַקּוֹצִים. אֲבָל לֹא בְּמַפָּה שֶׁמְּקַנְּחִין בָּהּ אֶת הַיָּדַיִם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבוֹא לְכַבֵּס אֶת הַמַּפָּה:

כ מִי שֶׁרָחַץ בְּמַיִם מִסְתַּפֵּג בַּאֲלַנְטִיתוֹ וּמְבִיאָהּ בְּיָדוֹ וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִסְחֹט. וְכֵן מִי שֶׁנָּשְׂרוּ כֵּלָיו בְּמַיִם מְהַלֵּךְ בָּהֶן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִסְחֹט. וְאָסוּר לוֹ לְשָׁטְחָן וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמַר הָרוֹאֶה הֲרֵי זֶה כִּבֵּס כְּסוּתוֹ בְּשַׁבָּת וּשְׁטָחָהּ לְיַבְּשָׁהּ. וְכָל מָקוֹם שֶׁאָסְרוּ חֲכָמִים מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן אֲפִלּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר:

כא שְׁתֵּי מַטְהֳרוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ נוֹטֵל אֶת הַפַּקָּק מִבֵּינְתַיִם וּמְשִׁיקָן וּמַחֲזִיר אֶת הַפַּקָּק לִמְקוֹמוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ בָּא לִידֵי סְחִיטָה שֶׁהֲרֵי דַּעְתּוֹ שֶׁיֵּצְאוּ הַמַּיִם. וּפוֹקְקִין אֶת הַבִּיב בְּסוּדָרִין וּבְכָל דָּבָר הַמִּטַּלְטֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא יָצוּפוּ הַמַּיִם עַל הָאֳכָלִים וְעַל הַכֵּלִים. אֲבָל אֵין פּוֹקְקִין אֶת הַבִּיב כְּדֵי שֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם לַבּוֹר שֶׁמָּא יִסְחֹט בְּעֵת שֶׁדּוֹחֵק שֶׁהֲרֵי הַפַּקָּק שָׁרוּי בְּמַיִם:

כב אָסוּר לְתַקֵּן בֵּית יָד שֶׁל בְּגָדִים וּלְשַׁבְּרָם שְׁבָרִים שְׁבָרִים כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּתַקְּנִין בְּחל הַבְּגָדִים כְּשֶׁמְּכַבְּסִין אוֹתָן. וְכֵן אֵין מְקַפְּלִים הַבְּגָדִים בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין בְּחל בַּבְּגָדִים כְּשֶׁיְּכַבְּסוּ אוֹתָן. וְאִם לֹא הָיָה לוֹ כְּלִי אַחֵר לְהַחֲלִיפוּ מֻתָּר לְקַפְּלוֹ וּלְפָשְׁטוֹ וּלְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְנָאֶה בּוֹ בְּשַׁבָּת. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בֶּגֶד חָדָשׁ לָבָן שֶׁהֲרֵי הוּא מִתְמַעֵךְ וּמִתְלַכְלֵךְ מִיָּד. וּכְשֶׁיְּקַפֵּל לֹא יְקַפֵּל אֶלָּא אִישׁ אֶחָד אֲבָל לְקַפֵּל בִּשְׁנַיִם אָסוּר:

כג הַצּוֹבֵעַ מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת לְפִיכָךְ אָסוּר לְאִשָּׁה לְהַעֲבִיר סָרָק עַל פָּנֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּצוֹבַעַת. וְהַתּוֹפֵר מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת לְפִיכָךְ אָסוּר לְמַלְאוֹת הַכַּר וְהַכֶּסֶת הַחֲדָשִׁים בְּמוֹכִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְפֹּר. אֲבָל מוֹכִין שֶׁנָּשְׂרוּ מִן הַכַּר אוֹ מִן הַכֶּסֶת מַחְזִירִין אוֹתָן בְּשַׁבָּת:

כד הַקּוֹרֵעַ מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בְּגָדָיו בְּקוֹצִים מַפְרִישָׁן בְּצִנְעָה וּמִתְמַהְמֵהַּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַע. וְאִם נִקְרְעוּ אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְכַּוֵּן. וּמֻתָּר לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים חֲדָשִׁים וְאִם נִקְרְעוּ נִקְרְעוּ. פּוֹצְעִין אֶת הָאֱגוֹז בְּמַטְלִית וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא תִּקָּרַע:

כה הַתּוֹקֵעַ חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. לְפִיכָךְ כָּל הַדְּלָתוֹת הַמְחֻבָּרוֹת לַקַּרְקַע לֹא נוֹטְלִין אוֹתָן וְלֹא מַחְזִירִין גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְקַע. אֲבָל דֶּלֶת שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל וּשְׁאָר דְּלָתוֹת הַכֵּלִים נוֹטְלִין וְלֹא מַחְזִירִין. וְאִם נִשְׁמַט צִיר הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּהֶן דּוֹחֲקִין אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ. וּבַמִּקְדָּשׁ מַחְזִירִין אוֹתוֹ. אֲבָל צִיר הָעֶלְיוֹן שֶׁנִּשְׁמַט אָסוּר לְהַחֲזִירוֹ בְּכָל מָקוֹם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְקַע:

כו אֵין גּוֹדְלִין אֶת שְׂעַר הָרֹאשׁ וְאֵין פּוֹקְסִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה. וְאֵין מַחְזִירִין מְנוֹרָה שֶׁל חֲלִיּוֹת וְלֹא כִּסֵּא הַמְפֻצָּל וְלֹא שֻׁלְחָן הַמְפֻצָּל וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה. וְאִם הֶחֱזִיר פָּטוּר שֶׁאֵין בִּנְיָן בִּכְלִים וְאֵין סְתִירָה בִּכְלִים. וְאִם הָיָה רָפוּי מֻתָּר לְהַחֲזִירוֹ. וְאֵין מְתַקְּנִין חֲלִיּוֹת שֶׁל שִׁדְרָה שֶׁל קָטָן זוֹ בְּצַד זוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּבוֹנֶה:

כז הָעוֹשֶׂה אֹהֶל קָבוּעַ חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. לְפִיכָךְ אֵין עוֹשִׂין אֹהֶל עֲרָאי לְכַתְּחִלָּה וְלֹא סוֹתְרִין אֹהֶל עֲרָאי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה אוֹ יִסְתֹּר אֹהֶל קָבוּעַ. וְאִם עָשָׂה אוֹ סָתַר אֹהֶל עֲרָאי פָּטוּר. וּמֻתָּר לְהוֹסִיף עַל אֹהֶל עֲרָאי בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. טַלִּית שֶׁהָיְתָה פְּרוּסָה עַל הָעַמּוּדִים אוֹ עַל הַכְּתָלִים וְהָיְתָה כְּרוּכָה קֹדֶם הַשַּׁבָּת אִם נִשְׁאַר מִמֶּנָּה גַּג טֶפַח מָתוּחַ הֲרֵי זֶה מוֹתֵחַ אֶת כֻּלָּהּ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה אֹהֶל גָּדוֹל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כח אֵין תּוֹלִין אֶת הַכִּלָּה שֶׁהֲרֵי נַעֲשֵׂית תַּחְתֶּיהָ אֹהֶל עֲרָאי. וּמֻתָּר לְהַנִּיחַ מִטָּה וְכִסֵּא וּטְרַסְקַל וְאַף עַל פִּי שֶׁיַּעֲשֶׂה תַּחְתֶּיהָן אֹהֶל שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ עֲשִׂיַּת אֹהֶל לֹא קֶבַע וְלֹא עֲרָאי:

כט כָּל אֹהֶל מְשֻׁפָּע שֶׁאֵין בְּגַגּוֹ טֶפַח וְלֹא בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַגּוֹ רוֹחַב טֶפַח הֲרֵי זֶה אֹהֶל עֲרָאי וְהָעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת פָּטוּר. טַלִּית כְּפוּלָה שֶׁהָיוּ עָלֶיהָ חוּטִין שֶׁהִיא תְּלוּיָה בָּהֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר לִנְטוֹתָהּ וּמֻתָּר לְפָרְקָהּ וְכֵן הַפָּרֹכֶת:

ל כִּלַּת חֲתָנִים שֶׁאֵין בְּגַגָּהּ טֶפַח וְאֵין בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְגַגָּהּ רוֹחַב טֶפַח. הוֹאִיל שֶׁהִיא מִתְקֶנֶת לְכָךְ מֻתָּר לִנְטוֹתָהּ וּמֻתָּר לְפָרְקָהּ וְהוּא שֶׁלֹּא תְּהֵא מְשֻׁלְשֶׁלֶת מֵעַל הַמִּטָּה טֶפַח. פְּקָק הַחַלּוֹן בְּזְמַן שֶׁהוּא מְתֻקָּן לְכָךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר וְאֵינוֹ תָּלוּי מֻתָּר לִפְקֹק בּוֹ הַחַלּוֹן:

לא כּוֹבַע שֶׁעוֹשִׂין עַל הָרֹאשׁ וְיֵשׁ לוֹ שָׂפָה מַקֶּפֶת שֶׁהִיא עוֹשָׂה צֵל כְּמוֹ אֹהֶל עַל לְבוּשׁוֹ מֻתָּר לְלָבְשׁוֹ. וְאִם הוֹצִיא מִן הַבֶּגֶד סָבִיב לְרֹאשׁוֹ אוֹ כְּנֶגֶד פָּנָיו כְּמוֹ אֹהֶל וְהָיָה מְהֻדָּק עַל רֹאשׁוֹ וְהָיְתָה הַשָּׂפָה שֶׁהוֹצִיאָהּ קָשָׁה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ גַּג אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֹהֶל עֲרָאי:

לב הַנּוֹטֶה פָּרֹכֶת וְכַיּוֹצֵא בָּהּ צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֹהֶל בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹטֶה לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה פָּרֹכֶת גְּדוֹלָה תּוֹלִין אוֹתָהּ שְׁנַיִם אֲבָל אֶחָד אָסוּר. וְאִם הָיְתָה כְּלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ גַּג אֵין מוֹתְחִין אוֹתָהּ וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תִּגָּבֵהּ מְעַט מֵעַל הָאָרֶץ וְתַעֲשֶׂה אֹהֶל עֲרַאי:

לג בֶּגֶד שֶׁמְּכַסֶּה בּוֹ פִּי הֶחָבִית לֹא יְכַסֶּה בּוֹ אֶת כֻּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה אֹהֶל אֲבָל מְכַסֶּה הוּא מִקְצָת פִּיהָ. הַמְסַנֵּן בִּכְפִיפָּה מִצְרִית לֹא יַגְבִּיהַּ קַרְקַעִית הַכְּפִיפָּה מִן הַכְּלִי טֶפַח כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֹהֶל עֲרַאי בְּשַׁבָּת:

פרק כג

א הָעוֹשֶׂה נֶקֶב שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא כְּגוֹן נֶקֶב שֶׁבְּלוּל הַתַּרְנְגוֹלִין שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס הָאוֹרָה וּלְהוֹצִיא הַהֶבֶל הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ עַל כָּל נֶקֶב אֲפִלּוּ הָיָה עָשׂוּי לְהוֹצִיא בִּלְבַד אוֹ לְהַכְנִיס בִּלְבַד שֶׁמָּא יָבוֹא לַעֲשׂוֹת נֶקֶב שֶׁחַיָּבִין עָלָיו. וּמִפְּנֵי זֶה אֵין נוֹקְבִין בְּחָבִית נֶקֶב חָדָשׁ וְאֵין מוֹסִיפִין בּוֹ. אֲבָל פּוֹתְחִין נֶקֶב יָשָׁן. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַנֶּקֶב לְמַטָּה מִן הַשְּׁמָרִים שֶׁאִם הָיָה לְמַטָּה מִן הַשְּׁמָרִים הֲרֵי זֶה עָשׂוּי לְחַזֵּק וְאָסוּר לְפָתְחוֹ:

ב נוֹקְבִין מְגוּפָּה שֶׁל חָבִית לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה יַיִן וּבִלְבַד שֶׁיְּנַקְּבֶנָּה מִלְמַעְלָה אֲבָל מִצִּדָּהּ אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. שׁוֹבֵר אָדָם אֶת הֶחָבִית לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה גְּרוֹגָרוֹת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת כְּלִי. וּמֵבִיא אָדָם חָבִית שֶׁל יַיִן וּמַתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ בְּסַיִף לִפְנֵי הָאוֹרְחִין וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא לְהַרְאוֹת נְדִיבַת לִבּוֹ:

ג וּכְשֵׁם שֶׁאָסוּר לִפְתֹּחַ כָּל נֶקֶב כָּךְ אָסוּר לִסְתֹּם כָּל נֶקֶב. לְפִיכָךְ אָסוּר לִסְתֹּם נֶקֶב הֶחָבִית וַאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְמַרֵחַ וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי סְחִיטָה כְּגוֹן שֶׁיִּסְתֹּם בְּקֵיסָם אוֹ בִּצְרוֹר קָטָן. אֲבָל אִם הִנִּיחַ שָׁם אֹכֶל כְּדֵי לְהַצְנִיעוֹ וְנִמְצָא הַנֶּקֶב נִסְתָּם מֻתָּר. וּמֻתָּר לְהַעֲרִים בְּדָבָר זֶה:

ד כָּל דָּבָר שֶׁהוּא גְּמַר מְלָאכָה חַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם מַכֶּה בְּפַטִּישׁ. וּמִפְּנֵי זֶה הַגּוֹרֵר כָּל שֶׁהוּא אוֹ הַמְתַקֵּן כְּלִי בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁיִּתְקַן חַיָּב. לְפִיכָךְ אָסוּר לְהַשְׁמִיעַ קוֹל שֶׁל שִׁיר בְּשַׁבָּת בֵּין בִּכְלֵי שִׁיר כְּגוֹן כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים בֵּין בִּשְׁאָר דְּבָרִים. אֲפִלּוּ לְהַכּוֹת בְּאֶצְבַּע עַל הַקַּרְקַע אוֹ עַל הַלּוּחַ אוֹ אַחַת כְּנֶגֶד אַחַת כְּדֶרֶךְ הַמְּשׁוֹרְרִים אוֹ לְקַשְׁקֵשׁ אֶת הָאֱגוֹז לְתִינוֹק אוֹ לְשַׂחֵק בּוֹ בְּזוֹג כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתֹּק כָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר:

ה אֵין מְסַפְּקִין וְלֹא מְרַקְּדִין וְאֵין מְטַפְּחִין בְּשַׁבָּת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר. וּלְסַפֵּק כִּלְאַחַר יָד מֻתָּר. אֵין שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן חָבִית שֶׁל שַׁיָּטִין. בְּרֵכָה שֶׁבָּחֲצֵר מֻתָּר לְשׁוּט בְּתוֹכָהּ שֶׁאֵינוֹ בָּא לַעֲשׂוֹת חָבִית שֶׁל שַׁיָּטִין וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה לָהּ שָׂפָה מַקֶּפֶת שֶׁלֹּא יֵעָקֵר מִמֶּנָּה הַמַּיִם. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הֶכֵּר וְהֶפְרֵשׁ בֵּינָהּ וּבֵין הַיָּם:

ו אֵין חוֹתְכִין שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. הָיְתָה חֲתוּכָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת מֻתָּר לְהַכְנִיסָהּ בְּנֶקֶב הֶחָבִית בְּשַׁבָּת לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה יַיִן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יְתַקֵּן. וְאָסוּר לְהַנִּיחַ עֲלֶה שֶׁל הֲדַס וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁל חָבִית כְּדֵי שֶׁיְּקַלֵּחַ אֶת הַיַּיִן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּעוֹשֶׂה מַרְזֵב בְּשַׁבָּת. וְאֵין שׁוֹבְרִין אֶת הַחֶרֶס וְאֵין קוֹרְעִין אֶת הַנְּיָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי:

ז זְמוֹרָה שֶׁהִיא קְשׁוּרָה בְּטָפִיחַ מְמַלְּאִין בָּהּ בְּשַׁבָּת. וְאִם אֵינָהּ קְשׁוּרָה אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִקְטֹם אוֹתָהּ וְיִתְקָעֶנָּה. אָסוּר לְחֹף כְּלִי בֶּסֶף בְּגַרְתִּקוֹן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְלַבְּנָן כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאֻמָּנִין עוֹשִׂין וְנִמְצָא כְּמְתַקֵּן כְּלִי וְגוֹמֵר מְלַאכְתּוֹ בְּשַׁבָּת. אֲבָל חוֹפְפִין אוֹתוֹ בְּחוֹל וּבְנָתָר. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים חוֹפְפִין אוֹתָן בְּכָל דָּבָר. וְאָסוּר לְהַדִּיחַ קְעָרוֹת וְאַלְפָּסִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן אֶלָּא אִם כֵּן הֶדִּיחָן לֶאֱכל בָּהֶן סְעֻדָּה אַחֶרֶת בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. אֲבָל כְּלֵי שְׁתִיָּה כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְקִיתוֹנוֹת מֻתָּר לַהֲדִיחָן בְּכָל עֵת שֶׁאֵין קֶבַע לִשְׁתִיָּה. וְאֵין מַצִּיעִין אֶת הַמִּטּוֹת בְּשַׁבָּת כְּדֵי לִישֵׁן עֲלֵיהֶן לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֲבָל מַצִּיעִין מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְשַׁבָּת:

ח אָסוּר לְהַטְבִּיל כֵּלִים טְמֵאִין בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְתַקֵּן כְּלִי. אֲבָל אָדָם טָמֵא מֻתָּר לִטְבֹּל מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמֵיקֵר. וְאֵין מַזִּין עָלָיו בְּשַׁבָּת. הַמַּטְבִּיל כֵּלִים בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. בְּמֵזִיד לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּמֻתָּר לְהַטְבִּיל אֶת הַמַּיִם הַטְּמֵאִים בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. נוֹתְנָן בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה כְּגוֹן כְּלֵי אֲבָנִים וּמַטְבִּיל הַכֵּלִים בַּמְּקִוֶּה עַד שֶׁיַּעֲלֶה מֵי הַמְּקִוֶּה עֲלֵיהֶן וְיִטָּהֲרוּ:

ט אֵין מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמְתַקֵּן דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה מְתֻקָּן:

י מְעַבֵּד מַאֲבוֹת מְלָאכוֹת הוּא. וְהַמְרַכֵּךְ עוֹר בְּשֶׁמֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁהָעַבְדָנִים עוֹשִׂים הֲרֵי זֶה מְעַבֵּד וְחַיָּב. לְפִיכָךְ לֹא יִסּוֹךְ אָדָם רַגְלוֹ בְּשֶׁמֶן וְהוּא בְּתוֹךְ הַמִּנְעָל אוֹ בְּתוֹךְ הַסַּנְדָּל הַחֲדָשִׁים. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ שֶׁמֶן וְלוֹבֵשׁ מִנְעָלוֹ אוֹ סַנְדָּלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חֲדָשִׁים. וְסָךְ כָּל גּוּפוֹ שֶׁמֶן וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטַבְלִיָּא חֲדָשָׁה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה הַשֶּׁמֶן מֻעָט כְּדֵי שֶׁיִּצְחֲצַח הָעוֹר בִּלְבַד אֲבָל אִם הָיָה בִּבְשָׂרוֹ שֶׁמֶן הָרַבֵּה כְּדֵי שֶׁיִּרְכַּךְ הָעוֹר הֲרֵי זֶה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמְעַבְּדוֹ. וְהַכֹּל בַּחֲדָשִׁים אֲבָל בִּישָׁנִים מֻתָּר:

יא הַמְמָרֵחַ רְטִיָּה בְּשַׁבָּת חַיָּב מִשּׁוּם מוֹחֵק אֶת הָעוֹר. לְפִיכָךְ אֵין סוֹתְמִין נֶקֶב בְּשַׁעֲוָה וְכַיּוֹצֵא בָּהּ שֶׁמָּא יְמָרֵחַ וַאֲפִלּוּ בְּשֶׁמֶן אֵין סוֹתְמִין אֶת הַנֶּקֶב גְּזֵרָה מִשּׁוּם שַׁעֲוָה:

יב כּוֹתֵב מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ אָסוּר לִכְחֹל בַּפּוּךְ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכוֹתֵב. וְאָסוּר לְלַוּוֹת וּלְהַלְווֹת גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. וְכֵן אָסוּר לִקְנוֹת וְלִמְכֹּר וְלִשְׁכֹּר וּלְהַשְׁכִּיר גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִכְתֹּב. לֹא יִשְׁכֹּר אָדָם פּוֹעֲלִים בְּשַׁבָּת וְלֹא יֹאמַר לַחֲבֵרוֹ לִשְׂכֹּר לוֹ פּוֹעֲלִין. אֲבָל לִשְׁאל וּלְהַשְׁאִיל מֻתָּר. שׁוֹאֵל אָדָם מֵחֲבֵרוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ הַלְוֵינִי:

יג אֶחָד הַמּוֹכֵר בַּפֶּה אוֹ בְּמִסְירָה אָסוּר. [וְאָסוּר לִשְׁקֹל] בֵּין בְּמֹאזְנַיִם בֵּין שֶׁלֹּא בְּמֹאזְנַיִם. וּכְשֵׁם שֶׁאָסוּר לִשְׁקֹל כָּךְ אָסוּר לִמְנוֹת וְלִמְדֹּד בֵּין בִּכְלֵי מִדָּה בֵּין בַּיָּד בֵּין בְּחֶבֶל:

יד אֵין דָּנִין בְּשַׁבָּת וְלֹא חוֹלְצִין וְלֹא מַיְבְּמִין וְלֹא מְקַדְּשִׁין גְּזֵרָה שְׁמָא יִכְתֹּב. וְאֵין מַקְדִּישִׁין וְלֹא מַעֲרִיכִין וְלֹא מַחֲרִימִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֹקֵחַ וּמֹמְכָּר. וְאֵין מַגְבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת שֶׁזֶּה דּוֹמֶה לְמַקְדִּישׁ אוֹתָן פֵּרוֹת שֶׁהִפְרִישׁ. וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִתַּקֵּן אוֹתָן בְּשַׁבָּת. וְאֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַבְּהֵמָה גְּזֵרָה שְׁמָא יִרְשֹׁם בְּסִיקְרָא. וּמַקְדִּישׁ אָדָם פִּסְחוֹ בְּשַׁבָּת וַחֲגִיגָתוֹ בְּיוֹם טוֹב שֶׁזּוֹ מִצְוַת הַיּוֹם הִיא. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מַקְדִּישִׁין כָּךְ אֵין מְקַדְּשִׁין מִי חַטָּאת:

טו הַמַּגְבִּיהַּ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב בְּשׁוֹגֵג יֹאכַל מִמַּה שֶׁהִתְקִין. בְּמֵזִיד לֹא יֹאכַל עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ תִּקֵּן אֶת הַפֵּרוֹת. וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ אוֹ הַמַּעֲרִיךְ אוֹ הַמַּחֲרִים בְּשַׁבָּת בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב. וְכֵן הַמַּקְנֶה לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת קָנָה. מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֲבָל לֹא אֶת הַוַּדַּאי:

טז מִי שֶׁקָּרָא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי אוֹ לְמַעֲשַׂר עָנִי שֶׁל וַדַּאי לֹא יִטְלֵם בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁיְּיַחֵד מְקוֹמָן מִקֹּדֶם הַשַּׁבָּת וַהֲרֵי הֵן יְדוּעִין וּמֻנָּחִין בְּצַד הַפֵּרוֹת. וְאִם הָיָה כֹּהֵן אוֹ עָנִי לְמוּדִים לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ יָבוֹאוּ וְיֹאכְלוּ. וּבִלְבַד שֶׁיּוֹדִיעַ לַכֹּהֵן שֶׁזּוֹ שֶׁאֲנִי מַאֲכִילְךָ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיוֹדִיעַ לֶעָנִי שֶׁזּוֹ שֶׁאֲנִי מַאֲכִילְךָ מַעֲשַׂר עָנִי:

יז אָסוּר לְהָפִיס וּלְשַׂחֵק בְּקֻבְיָא בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִקַּח וּמִמְכָּר. וּמֻפְיָס אָדָם עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ עַל מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין מַקְפִּידִין:

יח אָסוּר לְחַשֵּׁב חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן בְּשַׁבָּת בֵּין שֶׁעָבַר בֵּין שֶׁעֲתִיד לִהְיוֹת גְּזֵרָה שְׁמָא יִכְתֹּב. לְפִיכָךְ חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן צֹרֶךְ מֻתָּר לְחַשְּׁבָן. כֵּיצַד. כַּמָּה סְאִין תְּבוּאָה הָיָה לָנוּ בְּשָׁנָה פְּלוֹנִית, כַּמָּה דִּינָרִין הוֹצִיא בְּחַתְנוּת בְּנוֹ, וְכִיוֹצֵא בְּאֵלּוּ שֶׁהֵן בִּכְלַל שִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁאֵין בָּהֶן צֹרֶךְ כְּלָל, הַמְחַשֵּׁב אוֹתָן בְּשַׁבָּת כִּמְחַשֵּׁב בְּחֹל:

יט אָסוּר לִקְרוֹת בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יְהֵא כְּדֶרֶךְ חֹל וְיָבֹא לִמְחֹק. מוֹנֶה אָדָם פְּרִפְרוֹתָיו וְאֶת אוֹרְחָיו מִפִּיו אֲבָל לֹא מִן הַכְּתָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרָא בְּשִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ הַשֵּׁמוֹת חֲקוּקִין עַל הַטַּבְלָה אוֹ עַל הַכֹּתֶל מֻתָּר לִקְרוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מִתְחַלֵּף בִּשְׁטָר. וְאָסוּר לִקְרוֹת בִּכְתָב הַמְהַלֵּךְ תַּחַת הַצּוּרָה וְתַחַת הַדְּיוּקְנִי בְּשַׁבָּת. אַף לִקְרוֹת בַּכְּתוּבִים בְּשַׁבָּת בְּשָׁעַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ אָסוּר גְּזֵרָה מִשּׁוּם בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל אֶחָד יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְקוֹרֵא וְיִמָּנַע מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ:

כ נָפְלָה דְּלֵקָה בָּחֲצֵר בְּשַׁבָּת אֵינוֹ מַצִּיל כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּחֲצֵר לְחָצֵר אַחֶרֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמָּבוֹי אַף עַל פִּי שֶׁעֵרְבוּ גְּזֵרָה שְׁמָא יְכַבֶּה הַדְּלֵקָה כְּדֵי שֶׁיַּצִּיל מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יַצִּיל אֶלָּא מָזוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לְאוֹתוֹ שַׁבָּת וְכֵלִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן

בְּשַׁבָּת וּבְגָדִים שֶׁיְּכוֹל לִלְבֹּשׁ. שֶׁנִּמְצָא מִתְיָאֵשׁ מִן הַכֹּל וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי כִּבּוּי. וְאִם לֹא עֵרְבוּ אַף מְזוֹנוֹ וְכֵלָיו אֵינוֹ מַצִּיל:

כא וּמַה הוּא מַצִּיל לְמְזוֹנוֹ. אִם נָפְלָה דְּלֵקָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת מַצִּילִין מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. הָרָאוּי לְאָדָם לְאָדָם וְהָרָאוּי לִבְהֵמָה לִבְהֵמָה. נָפְלָה בְּשַׁחֲרִית מַצִּילִין מְזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת. בְּמִנְחָה מַצִּילִין מְזוֹן סְעֻדָּה אַחַת:

כב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמַצִּיל בְּכֵלִים הַרְבֵּה אוֹ שֶׁהָיָה מְמַלֵּא כְּלִי וּמוֹצִיאוֹ וּמְעָרֶה וְחוֹזֵר וּמְמַלֵּא אוֹתוֹ שֵׁנִית הוּא שֶׁאֵין מַצִּיל אֶלָּא מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לוֹ. אֲבָל אִם הוֹצִיא כְּלִי אֶחָד בְּהוֹצָאָה אַחַת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעֻדּוֹת מֻתָּר:

כג כֵּיצַד. מַצִּיל סַל מָלֵא כִּכָּרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּמָּה סְעֻדּוֹת. וְעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה וְחָבִית שֶׁל יַיִן. וְכֵן אִם פָּרַשׂ טַלִּיתוֹ וְקִבֵּץ בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהוֹצִיא וְהוֹצִיאָהּ מְלֵאָה בְּבַת אַחַת מֻתָּר:

כד וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַצִּיל מְזוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ אוֹ כְּלִי אֶחָד שֶׁמַּחֲזִיק אֲפִלּוּ דְּבָר גָּדוֹל וַהֲרֵי הוּא שֶׁל מַצִּיל. וְאִם לֹא רָצָה הַמַּצִּיל לְקַחְתּוֹ וּנְתָנוֹ לִבְעָלָיו מֻתָּר לוֹ לִטֹּל מִמֶּנּוּ אַחַר הַשַּׁבָּת שְׂכַר עָמְלוֹ וְאֵין זֶה שְׂכַר שַׁבָּת שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם מְלָאכָה וְלֹא אִסּוּר שֶׁלֹּא הוֹצִיאוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם מְעֹרָב:

כה הִצִּיל פַּת נְקִיָּה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַצִּיל פַּת שֶׁאֵינָהּ נְקִיָּה. אֲבָל אִם הִצִּיל פַּת שֶׁאֵינָהּ נְקִיָּה חוֹזֵר וּמַצִּיל פַּת נְקִיָּה. וּמַצִּיל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁבָּת אִם הָיָה יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת אֲבָל אֵינוֹ מַצִּיל בְּשַׁבָּת לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְיוֹם טוֹב. וְלֹא מִשַּׁבָּת זוֹ לְשַׁבָּת הַבָּאָה. וּמַה שֶּׁהוּא מַצִּיל לִלְבֹּשׁ. לוֹבֵשׁ כָּל מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לִלְבֹּשׁ וְעוֹטֵף כָּל מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לַעֲטֹף וּמוֹצִיא וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לוֹבֵשׁ וּמִתְעַטֵּף בְּכֵלָיו וּמוֹצִיא. וַהֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ כְּמוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁהֲרֵי מִן הַהֶפְקֵר הֵן זוֹכִין:

כו מֻתָּר לְהַצִּיל כָּל כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶצֵר לְחָצֵר אַחֶרֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמָּבוֹי וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עֵרְבוּ. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה לַמָּבוֹי שָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת וְלֶחִי אֶחָד. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ כְּתוּבִין אַשּׁוּרִית וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲבָל אִם הָיָה כְּתוּבִין בְּכָל לָשׁוֹן אוֹ בִּכְתָב אַחֵר אֵין מַצִּילִין אוֹתָן אֲפִלּוּ הָיָה שָׁם עֵרוּב. וּבְחֹל אָסוּר לְקִרּוֹת בָּהֶם אֶלָּא מַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַתָּרָף וְהֵן מִתְאַבְּדִין מֵאֲלֵיהֶן:

כז הָיוּ כְּתוּבִין בְּסַם וּבְסִיקְרָא אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כְּתַב שֶׁל קַיְמָא הוֹאִיל וְהֵן כְּתוּבִין אַשּׁוּרִית וּבִלְשׁוֹן קֹדֶשׁ מַצִּילִין אוֹתָן. גִּלָּיוֹן שֶׁל סְפָרִים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה וְשֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה וְשֶׁבֵּין דַּף לְדַף וְשֶׁבִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר וְשֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר אֵין מַצִּילִין אוֹתָן. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵעִין אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם וּמַעֲנְיָנוֹת הַרְבֵּה שֶׁל תּוֹרָה אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה:

כח סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְלֵקֵט שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ תֵּבוֹת שְׁלֵמוֹת וַאֲפִלּוּ בִּכְלָלָן (בראשית לא מז) "יְגַר שָׂהֲדוּתָא". וְכֵן אִם הָיְתָה בָּהּ פָּרָשָׁה שֶׁאֵין בָּהּ שְׁמוֹנִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת

וְיֵשׁ בָּהּ הַזְכָּרוֹת כְּגוֹן (במדבר י לה) "וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן". מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה. וּמַצִּילִין תִּיק הַסֵּפֶר עִם הַסֵּפֶר וְתִיק תְּפִלִּין עִם הַתְּפִלִּין אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכָן מָעוֹת:

פרק כד

א יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם דּוֹמִין לִמְלָאכָה וְאֵינָם מְבִיאִין לִידֵי מְלָאכָה. וּמִפְּנֵי מָה נֶאֶסְרוּ מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי" וְנֶאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר". לְפִיכָךְ אָסוּר לְאָדָם לְהַלֵּךְ בַּחֲפָצָיו בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ לְדַבֵּר בָּהֶן כְּגוֹן שֶׁיְּדַבֵּר עִם שֶׁתִּפּוֹ מַה יִּמְכֹּר לְמָחָר אוֹ מַה יִּקְנֶה אוֹ הֵיאַךְ יִבְנֶה בַּיִת זֶה וּבְאֵי זֶה סְחוֹרָה יֵלֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. כָּל זֶה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְדַבֵּר דָּבָר דִּבּוּר אָסוּר הִרְהוּר מֻתָּר:

ב אָסוּר לְאָדָם לִפְקֹד גְּנוּתָיו וּשְׁדוֹתָיו בְּשַׁבָּת כְּדֵי לִרְאוֹת מַה הֵן צְרִיכִין אוֹ הֵיאַךְ הֵן פְּרוּתֵיהֶן. שֶׁהֲרֵי זֶה מְהַלֵּךְ לַעֲשׂוֹת חֶפְצוֹ. וְכֵן אָסוּר לְאָדָם שֶׁיֵּצֵא בְּשַׁבָּת עַד סוֹף הַתְּחוּם וְיֵשֵׁב שָׁם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב לַעֲשׂוֹת חֶפְצָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי נִמְצָא הִלּוּכוֹ בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹת חֶפְצָיו:

ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהֶחְשִׁיךְ עַל הַתְּחוּם לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁאָסוּר בְּשַׁבָּת לַעֲשׂוֹתוֹ. אֲבָל אִם הֶחְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה מֻתָּר. כֵּיצַד. אֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְהָבִיא פֵּרוֹת מְחֻבָּרִין אוֹ לִשְׁכֹּר פּוֹעֲלִין. אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לִשְׁמֹר פֵּרוֹת שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לִשְׁמֹר בְּשַׁבָּת. וּמַחְשִׁיךְ לְהָבִיא בְּהֵמָה אוֹ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין. שֶׁהַבְּהֵמָה קוֹרֵא לָהּ וְהִיא בָּאָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא חוּץ לַתְּחוּם. וּפֵרוֹת תְּלוּשִׁין אִלּוּ הָיוּ שָׁם מְחֻצּוֹת הָיָה מֻתָּר לַהֲבִיאָן בְּשַׁבָּת. וְכֵן אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ לְכָרְךָ פְּלוֹנִי אֲנִי הוֹלֵךְ לְמָחָר שֶׁאִם הָיוּ שָׁם בּוּרְגָנִים הָיָה הוֹלֵךְ לְשָׁם בְּשַׁבָּת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ד מֻתָּר לְאָדָם לוֹמַר לְפוֹעֲלוֹ הַנִּרְאֶה שֶׁתַּעֲמֹד עִמִּי לָעֶרֶב. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ הֱיֵה נָכוֹן לִי לָעֶרֶב שֶׁנִּמְצָא עוֹשֶׂה חֶפְצוֹ בְּשַׁבָּת. וְאָסוּר לָרוּץ וּלְדַלֵּג בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ" שֶׁלֹּא יְהֵא הִלּוּכְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּהִלּוּכְךָ שֶׁל חֹל. וְיוֹרֵד אָדָם לְבוֹר וְשִׂיחַ וּמְעָרָה אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה אַמָּה וּמְטַפֵּס וְיוֹרֵד וְשׁוֹתֶה וּמְטַפֵּס וְעוֹלֶה. וְאָסוּר לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְדַבֵּר דָּבָר" שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כְּדִבּוּרְךָ שֶׁל חֹל:

ה מֻתָּר לָרוּץ בְּשַׁבָּת לְדָבָר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁיָּרוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וּמְחַשְּׁבִין חֶשְׁבּוֹנוֹת שֶׁל מִצְוָה וּמוֹדְדִין מְדִידָה שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן מְקֻוֶּה לֵידַע אִם יֵשׁ כַּשִּׁעוּר אוֹ בֶּגֶד לֵידַע אִם מְקַבֵּל טֻמְאָה. וּפוֹסְקִין צְדָקָה לָעֲנִיִּים. וְהוֹלְכִין לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וַאֲפִלּוּ לְטַרְטֵיאוֹת וּטְרַקְלִין שֶׁל כּוּתִים לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי רַבִּים בְּשַׁבָּת. וּמְשַׁדְּכִין עַל הַתִּינוֹקֶת

לֵיאֵרֵס וְעַל הַתִּינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת. וּמְבַקְּרִין חוֹלִין וּמְנַחֲמִים אֲבֵלִים. וְהַנִּכְנָס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה אוֹמֵר שַׁבָּת הִיא מִלְּזָעֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא. וּמַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִסְקֵי כַּלָּה וְעַל עִסְקֵי הַמֵּת לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין. וְאוֹמֵר לוֹ לֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי לֹא מָצָאתָ שָׁם הָבֵא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי לֹא מָצָאתָ בְּמָנֶה הָבֵא בְּמָאתַיִם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזְכֹּר לוֹ סְכוּם מִקַּח. שֶׁכָּל אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִצְוָה הֵן וְנֶאֱמַר (ישעיה נח יג) "עֲשׂוֹת חֶפְצֶיךָ" וְכוּ' חֶפְצְךָ אֲסוּרִין חֶפְצֵי שָׁמַיִם מֻתָּרִין:

ו מַפְלִיגִין בַּיָּם הַגָּדוֹל בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִדְבַר מִצְוָה וּפוֹסֵק עִמּוֹ לִשְׁבּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת. וּמְפִירִין נְדָרִים בְּשַׁבָּת בֵּין לְצֹרֶךְ שַׁבָּת בֵּין שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת. וְנִשְׁאָלִין לְחָכָם עַל הַנְּדָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת וּמַתִּירִין אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לָהֶן פְּנַאי לְהַתִּירָן קֹדֶם הַשַּׁבָּת שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ מִצְוָה הֵן:

ז אֵין עוֹנְשִׁין בְּשַׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱנָשׁ מִצְוֹת עֲשֵׂה אֵינָהּ דּוֹחָה שַׁבָּת. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּבֵית דִּין מַלְקוֹת אוֹ מִיתָה אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ וְאֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לה ג) "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" זוֹ אַזְהָרָה לְבֵית דִּין שֶׁלֹּא יִשְׂרְפוּ בְּשַׁבָּת מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב שְׂרֵפָה וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר עֳנָשִׁין:

ח מֻתָּר לְאָדָם לִשְׁמֹר פֵּרוֹתָיו בְּשַׁבָּת בֵּין תְּלוּשִׁים בֵּין מְחֻבָּרִין. וְאִם בָּא אָדָם לִטֹּל מֵהֶן אוֹ בְּהֵמָה וְחַיָּה לֶאֱכל מֵהֶן גּוֹעֵר בָּהֶן וּמַכֶּה בָּהֶם וּמַרְחִיקָן. וַהֲלֹא דָּבָר זֶה מֻחָפָצָיו הוּא וְלָמָּה הוּא מֻתָּר. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נֶאֱסַר אֶלָּא לְהַקְנוֹת לְעַצְמוֹ חֻפָּצִים שֶׁאֵינָן עַתָּה מְצוּיִים אוֹ לְהִשְׁתַּכֵּר וּלְהַרְוִיחַ וּלְהִטָּפֵל בַּהֲנָאָה שֶׁתָּבוֹא לְיָדוֹ. אֲבָל לִשְׁמֹר מָמוֹנוֹ שֶׁכְּבָר בָּא לְיָדוֹ עַד שֶׁיֵּעָמֵד כְּמוֹת שֶׁהוּא מֻתָּר. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְנוֹעֵל בֵּיתוֹ מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים:

ט הַמְשַׁמֵּר זְרָעָיו מִפְּנֵי הָעוֹפוֹת וּמִקְשָׁאָיו וּמִדְלָעָיו מִפְּנֵי הַחַיָּה לֹא יְסַפֵּק וְלֹא יְרַקֵּד כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בְּחֹל גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִטֹּל צְרוֹר וְיִזְרֹק אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים:

י כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֶלָּא בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא שֶׁהֵן אֲסוּרִין אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מֻתָּרִין. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁם דָּבָר מִצְוָה אוֹ דֹּחַק. כֵּיצַד. מֻתָּר לוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לַעֲלוֹת בָּאִילָן אוֹ לָשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם לְהָבִיא לוּלָב אוֹ שׁוֹפָר. וְכֵן מוֹרִיד מִן הָאִילָן אוֹ מוֹצִיא מִן הַכַּרְמְלִית עֵרוּב שֶׁעָשָׂה. וְכֵן אִם הָיָה טָרוּד וְנֶחְפַּז וְנִצְרַךְ לְדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֲבָל אִם לֹא הָיָה שָׁם דֹּחַק וְלֹא דָּבָר מִצְוָה אָסוּר. לְפִיכָךְ אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאִסּוּר הַפְרָשַׁת הַמַּעֲשֵׂר בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם שְׁבוּת. אֲבָל מְעַשְּׂרִים אֶת הַדְּמַאי:

יא קָטָן שֶׁעָשָׂה בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת כְּגוֹן שֶׁתִּלֵּשׁ מֵעֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב אוֹ טִלְטֵל בְּכַרְמְלִית אֵין בֵּית דִּין מְצַוִּין לְהַפְרִישׁוֹ. וְכֵן אִם הִנִּיחוֹ אָבִיו אֵין מְמַחִין בְּיָדוֹ:

יב אִסְרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל מִקְצָת דְּבָרִים בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחֹל. וּמִפְּנֵי מָה נָגְעוּ בְּאִסּוּר זֶה. אָמְרוּ וּמָה אִם הִזְהִירוּ נְבִיאִים וְצִוּוּ שֶׁלֹּא יְהְיֶה הִלּוּכְךָ בְּשַׁבָּת כְּהִלּוּכְךָ בְּחֹל וְלֹא שִׂיחַת הַשַּׁבָּת כְּשִׂיחַת החֹל שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְדַבֵּר דָּבָר" קַל וָחֹמֶר שֶׁלֹּא יְהְיֶה טִלְטוּל בַּשַּׁבָּת כְּטִלְטוּל בְּחֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּיוֹם חֹל בְּעֵינָיו וְיָבוֹא לְהַגְבִּיהַּ וּלְתַקֵּן כֵּלִים מִפְּנֵה לְפִנֵּה אוֹ מִבַּיִת לְבַיִת אוֹ לְהַצְנִיעַ אֲבָנִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁהֲרֵי הוּא בָּטֵל וְיוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְיבַקֵּשׁ דָּבָר שֶׁיִּתְעַסֵּק בּוֹ וְנִמְצָא שֶׁלֹּא שָׁבַת וּבִטֵּל הַטַּעַם שֶׁנֶּאֱמַר בְּתוֹרָה (שמות כב יב) (דברים ה יג) "לְמַעַן יָנוּחַ":

יג וְעוֹד כְּשֶׁיְּבַקֵּר וִיטַלְטֵל כֵּלִים שֶׁמְּלַאכְתָּן לְאִסּוּר אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהֶן מְעַט וְיָבֹא לִידֵי מְלָאכָה. וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁמִּקְצָת הָעָם אֵינָם בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת אֶלָּא בְּטַלִּין כָּל יְמֵיהֶן כְּגוֹן הַטַּיָּלִין וְיוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת שֶׁכָּל יְמֵיהֶן הֵן שׁוֹבְתִים מִמְּלָאכָה וְאִם יִהְיֶה מֻתָּר לְהַלֵּךְ וּלְדַבֵּר וּלְטַלְטֵל כְּשְׁאָר הַיָּמִים נִמְצָא שֶׁלֹּא שָׁבַת שְׁבִיתָה הַנִּכֶּרֶת. לְפִיכָךְ שְׁבִיתָה מִדְּבָרִים אֵלּוּ הִיא שְׁבִיתָה הַשָּׁוָה בְּכָל אָדָם. וּמִפְּנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ נָגְעוּ בְּאִסּוּר הַטִּלְטוּל. וְאָסְרוּ שֶׁלֹּא יְטַלְטֵל אָדָם בְּשַׁבָּת אֶלָּא כֵּלִים הַצָּרִיךְ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

פרק כה

א יֵשׁ כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר וְהוּא הַכְּלִי שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ בְּחֹל. כְּגוֹן כּוֹס לִשְׁתּוֹת בּוֹ וּקְעָרָה לֶאֱכל בָּהּ וְסַכִּין לַחְתּוֹךְ בּוֹ בָּשָׂר וּפַת וְקַרְנָס לִפְצֹעַ בּוֹ אֱגוֹזִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

ב וְיֵשׁ כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר וְהוּא הַכְּלִי שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ בְּשַׁבָּת דָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ. כְּגוֹן מַכְתֶּשֶׁת וְרֵיחַיִם וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁאָסוּר לְכַתֵּשׁ וְלִטְחֹן בְּשַׁבָּת:

ג כָּל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר בֵּין הָיָה שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֶבֶן אוֹ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת. בֵּין בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי בֵּין לְצֹרֶךְ מְקוֹמוֹ בֵּין לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ. וְכָל כְּלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר בֵּין הָיָה שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֲבָנִים אוֹ שֶׁל מַתֶּכֶת מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת בֵּין לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ בֵּין לְצֹרֶךְ מְקוֹמוֹ אֲבָל בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי אָסוּר:

ד כֵּיצַד. מְטַלְטֵל הוּא אֶת הַקְּעָרָה שֶׁל עֵץ לֶאֱכל בָּהּ אוֹ לֵישֵׁב בִּמְקוֹמָהּ. אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגָּנֵב. וְזֶה הוּא בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ. וְכֵן אִם טִלְטֵל אוֹתָהּ מִן הַחַמָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְיַבֵּשׁ וְתִשָּׁבֵר אוֹ מִן הַגְּשָׁמִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְפַּח וְתִפָּסֵד הֲרֵי זֶה מְטַלְטֵל בִּשְׁבִיל עַצְמָהּ וּמֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁמְּלַאכְתָּהּ לְהֶתֵּר:

ה וְכֵן מְטַלְטֵל הוּא הָרַחַיִם אוֹ הַמַּכְתֶּשֶׁת לְשַׁבֵּר עָלֶיהָ אֱגוֹזִים אוֹ לַעֲלוֹת עָלֶיהָ לַמִּטָּה וְזֶה הוּא לְצָרֵךְ גּוּפוֹ אוֹ לֵישֵׁב בִּמְקוֹמוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מְטַלְטְלָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר וְלֹא כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגָּנֵב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו וְכָל שֶׁאֵינוֹ כְּלִי כְּגוֹן אֲבָנִים וּמָעוֹת וְקָנִים וְקוֹרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אָסוּר לְטַלְטְלָן. אֶבֶן גְּדוֹלָה אוֹ קוֹרָה גְּדוֹלָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נִטֶּלֶת בַּעֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם אִם יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ מְטַלְטְלִים אוֹתָהּ. דַּלְתוֹת הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כֵּלִים לֹא הוּכְנוּ לְטַלְטֵל לְפִיכָךְ אִם נִתְפָּרְקוּ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְכֵן הֶעָפָר וְהַחוֹל וְהַמֵּת אֵין מְזִיזִין אוֹתָן מִמְּקוֹמָן. וּבֶן שְׁמוֹנָה חַי הֲרֵי הוּא כְּאֶבֶן וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ:

ז מֻתָּר לְטַלְטֵל הַכְּלִי אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לְצָרֵךְ תַּשְׁמִישׁוֹ אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלַאכָה שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה לְתַשְׁמִישָׁהּ. כֵּיצַד. נוֹטֵל אָדָם קֶרֶנֶס לִפְצֹעַ בּוֹ אֱגוֹזִים. קוֹרְדוֹם לַחְתֹּךְ בּוֹ דְּבֵלָה. מְגֵרָה לְגָרַר בָּהּ אֶת הַגְּבִינָה. מַגְרֵפָה לִגְרֹף בָּהּ אֶת הַגְּרוֹגָרוֹת. אֶת הָרַחַת וְאֶת הַמַּזְלֵג לָתֵת עָלָיו אֹכֶל לְקָטָן. אֶת הַכּוֹשׁ וְאֶת הַכַּרְכָּר לִתְחֹב בּוֹ. מַחַט שֶׁל סַקָּאִין לִפְתֹּחַ בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת. אֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת לֵישֵׁב עָלֶיהָ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח וּמְטַלְטֵל אָדָם מַחַט שֶׁל יָד הַשְׁלֵמָה לִטֹּל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ. אֲבָל אִם נִטַּל הַקְּצֵה הַנָּקוּב שֶׁלָּהּ אוֹ הַקְּצֵה הַחַד שֶׁלָּהּ אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם הָיְתָה גְּלֶם וַעֲדַיִן לֹא נִקְּבָה מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ:

ט כָּל כְּלִי שֶׁמַּקְפִּיד עָלָיו שֶׁמָּא יִפָּחֵתוּ דָּמָיו כְּגוֹן כֵּלִים הַמְּקֻצִּים לְסְחוֹרָה וְכֵלִים הַיְקָרִים בְּיוֹתֵר שֶׁמַּקְפִּיד עֲלֵיהֶן שֶׁמָּא יִפְסְדוּ אָסוּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא מֻקְצֶה מֻחְמֶּרֶת חֶסְרוֹן כִּיס. כְּגוֹן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחֲרֵשָׁה וְסַכִּין שֶׁל טַבָּחִים וְחֶרֶב שֶׁל אוּשְׁכָּפִים וְחִצֵּין הַחֲרָשִׁים וְקֶרֶנֶס שֶׁל בַּשָּׂמִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

י כָּל כְּלִי שֶׁהַקְּצֵה מֻחְמֶּרֶת הָאסוּר אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. כְּגוֹן נֵר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּשַׁבָּת וְהַמְּנוֹרָה שֶׁהָיָה הַנֵּר עָלֶיהָ וְשֻׁלְחָן שֶׁהָיוּ עָלָיו מָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁכָּבָה הַנֵּר אוֹ שֶׁנִּפְלוּ הַמָּעוֹת אָסוּר לְטַלְטְלָן. שֶׁכָּל כְּלִי שֶׁהָיָה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת נֶאֱסַר לְטַלְטְלוֹ כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהָלַךְ הַדָּבָר שֶׁגָּרַם לוֹ הָאִסּוּר:

יא אֲבָל כְּלִי הַמְּקֻצֶּה מֻחְמֶּרֶת מֵאִוּסוֹ כְּגוֹן נֵר יָשָׁן שֶׁל נֵפְט וּכְלִי הַצּוֹאָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֻתָּר לְטַלְטְלָן בְּשַׁבָּת אִם הֵצָרֵךְ לָהֶן:

יב כָּל הַכֵּלִים הַנִּטָּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּתְפָּרְקוּ דַּלְתוֹתֵיהֶן כְּגוֹן דַּלְתוֹת שְׁדֵה תֵּבָה וּמִגְדָּל בֵּין שֶׁנִּתְפָּרְקוּ בְּשַׁבָּת בֵּין שֶׁנִּתְפָּרְקוּ קֹדֶם הַשַּׁבָּת מֻתָּר לְטַלְטֵל אוֹתָן דְּלָתוֹת. וְכֵן כָּל הַכֵּלִים הַנִּטָּלִין בְּשַׁבָּת שֶׁנִּשְׁבְּרוּ בֵּין קֹדֶם הַשַּׁבָּת בֵּין בְּשַׁבָּת שִׁבְרֵיהֶן נִטָּלִין וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ שִׁבְרֵיהֶן עוֹשִׂין מֵעֵין מְלַאכְתָּן. כֵּיצַד. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הֶחָבִית. שִׁבְרֵי זְכוּכִית לְכַסּוֹת

בָּהֶן אֶת פִּי הַפַּךְ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל אִם אֵין הַשִּׁבָּרִים רְאוּיִין לִמְלָאכָה כְּלָל אָסוּר לְטַלְטְלָן:

יג כָּל כְּסוּיֵי הַכֵּלִים נִטָּלִים בְּשַׁבָּת וְהוּא שֶׁיֵּשׁ תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן. הָיָה כְּלִי מְחֻבָּר בַּקַּרְקַע כְּגוֹן חָבִית הַטְּמוּנָה בָּאָרֶץ. אִם יֵשׁ בַּכְּסוּי שֶׁלָּהּ בֵּית אֲחִיזָה מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ וְאִם לָאו אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ. וְכֵן כְּסוּיֵי הַקַּרְקָעוֹת כְּגוֹן בּוֹרוֹת וַחֲרִיצִין אֵין מְטַלְטְלִין כְּסוּי שֶׁלָּהֶן אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בֵּית אֲחִיזָה. כְּסוּי הַתַּנּוּר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ בֵּית אֲחִיזָה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ:

יד שְׁנֵי דְּבָרִים אֶחָד אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וְאֶחָד מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ וְהֵן סְמוּכִים זֶה לָזֶה אוֹ זֶה עַל זֶה אוֹ זֶה בְּזֶה וּבִזְמַן שֶׁמְּטַלְטְלִין אֶחָד מֵהֶן יְטַלְטֵל הַשֵּׁנִי. אִם הָיָה צָרִיךְ לַדָּבָר שֶׁמֻּתָּר לְטַלְטְלוֹ מְטַלְטְלוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁדָּבָר הָאָסוּר מִתְטַלְטֵל עִמּוֹ. וְאִם צָרִיךְ לְטַלְטֵל דָּבָר הָאָסוּר לֹא יְטַלְטְלֶנּוּ בְּאוֹתוֹ דָּבָר מֻתָּר:

טו כֵּיצַד. פַּגָּה שֶׁהָיְתָה טְמוּנָה בְּתֶבֶן וַחֲרָרָה שֶׁהָיְתָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים תּוֹחֲבָן בְּכוּשׁ אוֹ בְּכַרְכֹּר וְנוֹטְלָן וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתֶּבֶן וְהַגֶּחָלִים נִנְעָרִים בְּשַׁבָּת בִּשְׁעַת נְטִילָה. וְכֵן לֶפֶת אוֹ צְנוֹנוֹת שֶׁהָיוּ טְמוּנִים בְּעָפָר וּמִקְצָת הֶעָלִים מְגֻלִּים שׁוֹמְטָן בְּשַׁבָּת בָּעֲלֶה שֶׁלָּהֶן וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶעָפָר נִנְעָר. אֲבָל אִם הָיָה כִּפָּר אוֹ תִּינוֹק עַל גַּבֵּי הָאֶבֶן אוֹ עַל גַּבֵּי הַקּוֹרָה לֹא יְטַלְטֵל הָאֶבֶן אוֹ הַקּוֹרָה בַּכִּפָּר אוֹ בַּתִּינוֹק שֶׁיֵּשׁ עָלָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

טז נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּעֲגוּעִין עָלָיו וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ אֲבָל לֹא דִּינָר שֶׁאִם יִפֹּל הַדִּינָר יִטְּלֶנּוּ הָאָב בְּיָדוֹ. כַּלְכָּלָה שֶׁהָיְתָה נְקוּבָה וְסָתַם נָקֵב שֶׁלָּהּ בְּאֶבֶן מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ שֶׁהֲרֵי הָאֶבֶן נַעֲשֵׂית כְּדֶפֶן. הָיְתָה הַכַּלְכָּלָה מְלֵאָה פֵּרוֹת וְהָאֶבֶן בְּתוֹךְ הַפֵּרוֹת אִם הָיוּ הַפֵּרוֹת רְטֻבִּים כְּגוֹן עֲנָבִים וְתוּתִים נוֹטֵל אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא שֶׁאִם יְנַעֵר הַפֵּרוֹת יִטָּנְפוּ בֶּעָפָר וּבִמְקוֹם הֶפְסֵד לֹא גָּזְרוּ:

יז חָבִית שֶׁשָּׁכַח אֶבֶן עַל פִּיהָ מַטֶּה עַל צַדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת. הָיְתָה בֵּין הֶחָבִיּוֹת וְהָאֶבֶן עֲלֶיהָ מַגְבִּיהָהּ לְמָקוֹם אַחֵר וּמַטֶּה עַל צַדָּהּ שָׁם וְהָאֶבֶן נוֹפֶלֶת. וְכֵן הַשּׁוֹכֵחַ מָעוֹת עַל הַכַּד וְצָרַךְ לַכַּד נוֹעֵר אֶת הַכַּד וְהֵן נוֹפְלוֹת. וְאִם צָרִיךְ לִמְקוֹם הַכַּד נוֹטֵל אֶת הַכַּד וְהַמָּעוֹת עָלָיו. אֲבָל אִם הִנִּיחַ הַמָּעוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת עַל הַכַּד אוֹ הִנִּיחַ הָאֶבֶן עַל פִּי הֶחָבִית הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין לְטַלְטְלָן וַאֲפִלּוּ נִטְּלוּ הַמָּעוֹת וְהָאֶבֶן שֶׁהֲרֵי נַעֲשׂוּ בְּסִיס לְדָבָר הָאָסוּר:

יח הָאֶבֶן שֶׁבַּקֵּרוּיָה אִם מְמַלְּאִין בָּהּ וְאֵינָהּ נוֹפֶלֶת הֲרֵי הִיא כְּמִקְצַת הַקֵּרוּיָה וּמֻתָּר לְמַלְּאוֹת בָּהּ וְאִם לָאו אֵין מְמַלְּאִין בָּהּ. בֶּגֶד שֶׁעַל הַקֻּנָּה שׁוֹמְטוֹ מֵעַל הַקֻּנָּה:

יט פֵּרוֹת שֶׁאָסוּר לֶאֱכל כְּגוֹן פֵּרוֹת שֶׁאֵינָם מְעֻשָּׂרִין אֲפִלּוּ הֵן חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ אוֹ תְּרוּמָה טְמֵאָה אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ

כְּהִלְכָתָן אָסוּר לְטַלְטְלָן. אֲבָל הַדְּמַאי הוֹאִיל וְרָאוּי לְעָנִיִּים וְכֵן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁפְּדָאָן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן הַחֹמֶשׁ מֻתָּר לְטַלְטְלָן:

כ מְטַלְטֵל יִשְׂרָאֵל הַתְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לוֹ. וּמְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוֹרָה אוֹ עִם הַחֻלִּין אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בִּכְלִי אֶחָד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיְתָה הַטְּהוֹרָה לְמַטָּה וְהָיוּ פֵּרוֹת הַמִּתְטַנְּפִין בַּקַּרְקַע שֶׁאִם יָנֵעַר אוֹתָן יִפָּסְדוּ. אֲבָל אִם הָיוּ אֱגוֹזִים וּשְׁקָדִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן נוֹעֵר הַכְּלִי וְנוֹטֵל הַטְּהוֹרָה אוֹ הַחֻלִּין וּמַנִּיחַ הַטְּמֵאָה. וְאִם הָיָה צָרִיךְ לִמְקוֹם הַכְּלִי בֵּין שֶׁהַטְּהוֹרָה לְמַעְלָה בֵּין שֶׁהָיְתָה לְמַטָּה מְטַלְטֵל הַכֹּל כְּאֶחָד:

כא נִדְבַּךְ שֶׁל אֲבָנִים שֶׁחִשַּׁב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם אִם לִמְדוּם מֻתָּר לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן לְמָחָר וְאִם לָאו אָסוּר. חֲרִיוֹת שֶׁל דֶּקֶל שֶׁגִּדְּרָן לְעֵצִים וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת לִישִׁיבָה מֻתָּר לְטַלְטְלָן. וְכֵן אִם יָשַׁב עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם מֻתָּר לְטַלְטְלָן:

כב הַקַּשׁ שֶׁעַל הַמִּטָּה לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ אֲבָל מְנַעְנְעוֹ בְּגוּפוֹ. וְאִם הוּא מַאֲכָל בְּהֵמָה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְכֵן אִם הָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מְנַעְנְעוֹ בְּיָדוֹ שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁיָּשַׁב עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם. הַמַּכְנִיס קֻפָּה שֶׁל עָפָר בְּבֵיתוֹ אִם יֵחֵד לָהּ קֶרֶן זָוִית מֵעֶרֶב שַׁבָּת מְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת וְעוֹשֶׂה בּוֹ כָּל צָרְכָּיו:

כג אָסוּר לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּסוֹתֵר. כֵּיצַד. לֹא יִתֵּן כְּלִי תַּחַת הַנֵּר בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁמֶן הַנּוֹטֵף. שֶׁהַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וּכְשֶׁיִּפּוֹל לַכְּלִי יֵאָסֵר טִלְטוּל הַכְּלִי שֶׁהָיָה מֻתָּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. לְפִיכָךְ אֵין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַתַּרְנְגֹלֶת לְקַבֵּל בֵּיצָתָהּ. אֲבָל כּוֹפֶה הוּא הַכְּלִי עָלֶיהָ. וְכֵן כּוֹפֶה הַכְּלִי עַל כָּל דָּבָר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא בִּטְּלוֹ שֶׁאִם יַחְפֹּץ יִטְּלֶנּוּ:

כד נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַדֶּלֶף וְאִם נִתְמַלֵּא הַכְּלִי שׁוֹפֵךְ וְשׁוֹנֶה וְאֵינוֹ נִמְנָע. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הַדֶּלֶף רָאוּי לְרַחְיָצָה אֲבָל אִם אֵינוֹ רָאוּי אֵין נוֹתְנִין וְאִם נָתַן מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בַּמַּיִם הַמְּאוּסִין שֶׁבּוֹ. שֶׁאֵין עוֹשִׂין גֶּרֶף שֶׁל רְעִי לְכַתְּחִלָּה:

כה חָבִית שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּשְׁבְּרָה מֵבִיא כְּלִי וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ הוֹאִיל וְאִם עָבַר וְתִקְּנוֹ מְתֻקָּן הֲרֵי הוּא כִּמְתֻקָּן. וְנוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן מַמָּשׁ וּמֻתָּר לְטַלְטֵל הַכְּלִי. קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה אֵין סוֹמְכִין אוֹתָהּ בְּסַפְסָל אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ רְוָחִים וְכָל זְמַן שֶׁיַּחְפֹּץ יִטְלֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ. פּוֹרְסִין מַחְצֶלֶת עַל גַּבֵּי אֲבָנִים בְּשַׁבָּת אוֹ עַל גַּבֵּי כַּוֶּרֶת דְּבוֹרִים בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְצוּד שֶׁהֲרֵי נוֹטְלָהּ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. וְכוֹפִין אֶת הַסֵּל בְּשַׁבָּת לִפְנֵי הָאֶפְרוֹחִים בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעֲלוּ עָלָיו וְיֵרְדוּ שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ כְּשֶׁיֵּרְדוּ מֵעָלָיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כו בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְבוֹר אוֹ לְאַמַּת הַמַּיִם אִם יָכוֹל לִתֵּן לָהּ פַּרְנָסָה בְּמָקוֹמָהּ מְפַרְנְסִין אוֹתָהּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאִם לָאו מֵבִיא כָּרִים וּכְסָתוֹת וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ וְאִם עָלְתָה עָלְתָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכָנוֹ שֶׁהֲרֵי מַשְׁלִיכוֹ לַבּוֹר לְתוֹךְ הַמַּיִם מִפְּנֵי צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים לֹא גָּזְרוּ. וְאָסוּר לְהַעֲלוֹתָהּ בְּיָדוֹ. וְכֵן אֵין עוֹקְרִין בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף בְּחָצֵר אֲבָל דּוֹחִין אוֹתָן עַד שֶׁיִּכָּנְסוּ. וּמְדַדִּין עֲגָלִים וּסְיָחִים. תַּרְנְגֹלֶת שֶׁבָּרְחָה אֵין מְדַדִּין אוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִשְׁמֶטֶת מִן הַיָּד וְנִמְצְאוּ אֲגַפֶּיהָ נִתְלַשִּׁין אֲבָל דּוֹחִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּכָּנֵס:

פרק כו

א כָּל כְּלֵי הָאוֹרֵג וַחֲבָלָיו וְקָנִים שֶׁלּוֹ מֻתָּר לְטַלְטְלָן כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר חוּץ מִכֹּבֶד הָעֶלְיוֹן וְכֹבֶד הַתַּחְתּוֹן לְפִי שֶׁאֵין נִטָּלִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן תְּקוּעִין. וְכֵן הָעַמּוּדִים שֶׁל אוֹרֵג אָסוּר לְטַלְטְלָן שֶׁמָּא יִתְקַן הַגַּמּוֹת שֶׁלָּהֶן. וּשְׁאָר כְּלֵי הָאוֹרֵג מֻתָּרִין:

ב מִכְבְּדוֹת שֶׁל תְּמָרָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן שֶׁמְּכַבְּדִין בָּהֶן אֶת הַקַּרְקַע הֲרֵי הֵן כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לְכַבֵּד בְּשַׁבָּת. לְבֵנִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מִן הַבִּנְיָן הֲרֵי הֵן כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לְהֵסֵב עֲלֵיהֶן שֶׁהֲרֵי שָׁפִין אוֹתָן וּמְתַקְּנִין אוֹתָן. וְאִם צָבַר אוֹתָן הֲרֵי הֵקֶצֶם וְאָסוּר לְטַלְטְלָם:

ג חֶרֶס קְטַנָּה מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וּרְאוּיָה הִיא בְּחָצֵר לְכַסּוֹת בָּהּ פִּי כְּלִי קָטָן. מְגוּפַּת חָבִית שֶׁנִּתְכַּתְּתָה הִיא וּשְׁבָרֶיהָ מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ וְאִם זָרְקָהּ לָאַשְׁפָּה מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. כְּלִי שֶׁנִּתְרוֹעֵעַ לֹא יִתְלֹשׁ מִמֶּנּוּ חֶרֶס לְכַסּוֹת בּוֹ אוֹ לִסְמֹךְ בּוֹ:

ד מֻתָּר לְהַכְנִיס לְבֵית הַכִּסֵּא שָׁלֹשׁ אֲבָנִים מְקֻרְזָלוֹת לְקַנֵּחַ בָּהֶן וְכַמָּה שֶׁעוּרָן כִּמְלֹא הַיָּד. אֲבָל אֲדָמָה שֶׁהִיא קְרוֹבָה לְהִתְפָּרֵךְ אָסוּר לְטַלְטְלָהּ לְקַנֵּחַ בָּהּ. וּמֻתָּר לְהַעֲלוֹת אֲבָנִים לַגַּג לְקַנֵּחַ בָּהֶן. יָרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים וְנִשְׁתַּקְּעוּ בְּטִיט אִם רִשּׁוּמָן נִכָּר מֻתָּר לְטַלְטֵל. אֶבֶן שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ טִנּוּף שֶׁוּדַּאי לְקַנֵּחַ הִיא מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ וַאֲפִלּוּ הִיא גְּדוֹלָה:

ה הָיָה לְפָנָיו צְרוֹר וְחֶרֶשׂ מְקַנֵּחַ בַּצְּרוֹר וְאִם הָיָה הַחֶרֶשׂ מֵאוּנֵי כֵּלִים מְקַנֵּחַ בַּחֶרֶשׂ. הָיוּ לְפָנָיו צְרוֹר וַעֲשָׁבִים אִם הָיוּ עֲשָׁבִים רַכִּים מְקַנֵּחַ בָּהֶן וְאִם לָאו מְקַנֵּחַ בַּצְּרוֹר:

ו שְׁיָרֵי מַחְצְלָאוֹת שֶׁבָּלוּ הֲרֵי הֵן כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר מִפְּנֵי שֶׁרְאוּיִין לְכַסּוֹת בָּהֶן הַטִּנּוּף. אֲבָל שְׁיָרֵי בְּגָדִים שֶׁבָּלוּ שֶׁאֵין בָּהֶן שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה אָסוּר לְטַלְטְלָן שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לֹא לַעֲנִיִּים וְלֹא לַעֲשִׁירִים. שִׁבְרֵי הַתַּנּוּר מֻתָּר לְטַלְטְלָן וַהֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים שֶׁמְּלַאכְתָּן לְהֶתֵּר. כִּירָה שֶׁנִּשְׁמְטָה אַחַת מִיַּרְכוֹתֶיהָ אָסוּר לְטַלְטְלָהּ שֶׁמָּא יִתְקַע:

ז סֵלָם שֶׁל עֲלִיָּה אָסוּר לְטַלְטְלוֹ שֶׁאֵין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי. וְשֶׁל שׁוֹבָךְ מֻתָּר לְהַטּוֹתוֹ. אֲבָל לֹא יוֹלִיכוֹ מִשּׁוֹבָךְ לְשׁוֹבָךְ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחל וְיָבוֹא לָצוּד. קָנֶה שֶׁמּוֹסְקִין

בּוֹ הַזֵּיתִים אִם יֵשׁ עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי הֲרֵי הוּא כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְאִסּוּר. קָנֶה שֶׁהִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לְהְיוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ אִם יֵשׁ תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו הֲרֵי הוּא כִּכְלִי שֶׁמְּלַאכְתּוֹ לְהֶתֵּר:

ח דֶּלֶת שֶׁהָיָה לָהּ צִיר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהּ עַתָּה צִיר שֶׁהֻכְשְׁרָה לִסְתֹּם בָּהּ מָקוֹם מֻקְצֶה וְהִיא נִגְרֶרֶת שֶׁנּוֹטְלִין אוֹתָהּ וְסוֹתְמִין בָּהּ. וְכֵן חֲדָקִים שֶׁסּוֹתְמִין בָּהֶן הַפִּרְצָה. וְכֵן מַחְצֶלֶת הַנִּגְרֶרֶת. בִּזְמַן שֶׁקְּשׁוּרִין וּתְלוּיִין בַּכֹּתֶל סוֹתְמִין בָּהֶן וְנוֹעֲלִים בָּהֶם וְאִם לָאו אֵין נוֹעֲלִין בָּהֶן. וְאִם הָיוּ גְּבוֹהִים מֵעַל הָאָרֶץ נוֹעֲלִין בָּהֶן:

ט דֶּלֶת שֶׁהָיָה לָהּ לוּחַ אֶחָד שֶׁשּׁוֹמְטִין אוֹתָהּ וְנוֹעֲלִין בָּהּ אִם לֹא הָיָה לָהּ לְמַטָּה כֵּן כְּמוֹ אַסְקֻפָּה שֶׁמּוֹכִיחַ עָלֶיהָ שֶׁהִיא כְּלִי מוּכָן לִנְעִילָה אֵין נוֹעֲלִין בָּהּ. וְאִם יֵשׁ לְמַטָּה אַסְקֻפָּה נוֹעֲלִים בָּהּ. וְכֵן נֶגֶר שֶׁיֵּשׁ בְּרֹאשׁוֹ קְלֶסְטְרָא שֶׁמּוֹכַחַת עָלָיו שֶׁהוּא כְּלִי מוּכָן לִנְעִילָה וְאֵינוֹ קוֹרָה כִּשְׁאָר כָּל הַקּוֹרוֹת נוֹעֲלִין בּוֹ בְּשַׁבָּת:

י נֶגֶר שֶׁאֵין בְּרֹאשׁוֹ קְלֶסְטְרָא אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי בַּדֶּלֶת נוֹעֲלִין בּוֹ. וְכֵן אִם הָיָה נָטֹל וְאָגְדוֹ עִמּוֹ. אֲבָל אִם הָיָה אָגְדוֹ קֶבוּעַ בַּדֶּלֶת וְהָיָה הַנֶּגֶר נִשְׁמָט כְּמוֹ קוֹרָה וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ בַּזָּוִית וְחוֹזְרִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ בְּעֵת שֶׁרוֹצִין הֲרֵי זֶה אָסוּר לִנְעל בּוֹ שֶׁאֵין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי וְאֵינוֹ אָגוּד וְאֵין בּוֹ אֶגֶד לְהוֹכִיחַ עָלָיו:

יא מְנוֹרָה שֶׁל חֶלְיוֹת בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ שֶׁמָּא יִחֲזִירֶנָּה בְּשַׁבָּת. הָיוּ בָּהּ חֲדָקִים וְהִיא נִרְאֵית כְּבַעֲלַת חֶלְיוֹת. אִם הָיְתָה גְּדוֹלָה הַנִּטֶּלֶת בִּשְׁתֵּי יָדַיִם אָסוּר לְטַלְטְלָהּ מִפְּנֵי כָּבְדָהּ. הָיְתָה קְטַנָּה מִזּוֹ מֻתָּר לְטַלְטְלָהּ:

יב מִנְעָל שֶׁעַל גַּבֵּי הָאָמוּם שׁוֹמְטִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. מַכְבֵּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים מַתִּירִין אֲבָל לֹא כּוֹבְשִׁין. וְשֶׁל כּוֹבְסִין לֹא יִגַּע בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן כִּיס. וְכֵן גִּזֵּי צֶמֶר אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן. לְפִיכָךְ אִם יְחֻדַּן לְתַשְׁמִישׁ מַתִּירִין. וְהַשְּׁלָחִין מֻתָּר לְטַלְטְלָן בֵּין שֶׁהָיוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁל אָמָּן מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם:

יג כָּל דָּבָר מְטֻנָּף כְּגוֹן רְעִי וְקִיא וְצוֹאָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן אִם הָיוּ בְּחָצֵר שֶׁיּוֹשְׁבִין בָּהּ מֻתָּר לְהוֹצִיאָן לְאַשְׁפָּה אוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא גְּרָף שֶׁל רְעִי. וְאִם הָיוּ בְּחָצֵר אַחֶרֶת כּוֹפִין עֲלֵיהֶן כְּלִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצֵא הַקָּטָן וְיִתְלַכְלֵךְ בָּהֶן. רַק שֶׁעַל הַקַּרְקַע דּוֹרְסוֹ לְפִי תֻּמּוֹ וְהוֹלֵךְ. מְטַלְטְלִין כְּנוּנָא מִפְּנֵי אֶפְרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו שִׁבְרֵי עֵצִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּגֶרֶף שֶׁל רְעִי. וְאֵין עוֹשִׂין גֶּרֶף שֶׁל רְעִי לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. אֲבָל אִם נַעֲשָׂה מֵאֵלָיו אוֹ שֶׁעָבַר וְעָשָׂהוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ:

יד שֶׁמֶן שֶׁיּוֹצֵא מִתַּחַת הַקּוֹרָה שֶׁל בֵּית הַבַּד בְּשַׁבָּת וְכֵן תְּמָרִים וּשְׁקֵדִים הַמּוּכָנִים לִסְחוֹרָה מֻתָּר לְאָכְלָם בְּשַׁבָּת. וַאֲפִלּוּ אוֹצָר שֶׁל תְּבוּאָה אוֹ תְּבוּאָה צְבוּרָה מַתְחִיל לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת שֶׁאֵין שׁוּם אֹכֶל שֶׁהוּא מֻקְצֶה בְּשַׁבָּת כְּלָל אֶלָּא הַכֹּל מוּכָן הוּא. חוּץ מִגְּרוֹגָרוֹת

וְצָמוּקִין שֶׁבַּמַּקְצֶה בִּזְמַן שֶׁמְּיַבְּשִׁים אוֹתָם הוֹאִיל וּמַסְרִיחוֹת בֵּינָתַיִם וְאֵינָם רְאוּיִין לַאֲכִילָה הֲרֵי הֵן אֲסוּרִין בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם מֻקְצֶה. חָבִית שֶׁנִּתְגַּלְתָה וַאֲבַטִּיחַ שֶׁנִּשְׁבְּרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לַאֲכִילָה נוֹטְלָן וּמַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַמֻּצְנָע. כַּיּוֹצֵא בּוֹ קְמֵעַ שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹצְאִין בּוֹ מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ. מוֹתַר הַשֶּׁמֶן שֶׁבַּנֵּר וְשֶׁבַּקְּעָרָה שֶׁהִדְלִיקוּ בָּהֶן בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֻחְמֶּצֶת מֻחֱמֶצֶת אָסוּר:

טו אוֹצָר שֶׁל תְּבוּאָה אוֹ שֶׁל כַּדֵּי יַיִן אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ אָסוּר לְהַתְחִיל בּוֹ לְפַנּוֹתוֹ אֶלָּא לְדָבָר מִצְוָה כְּגוֹן שֶׁפִּנָּהוּ לְהַכְנָסַת אוֹרְחִין אוֹ לִקְבֹּעַ בּוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְכֵיצַד מְפַנִּין אוֹתוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְמַלֵּא אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ קֻפּוֹת עַד שֶׁגּוֹמְרִין. וְלֹא יְכַבְּדוּ קַרְקַעְיתוֹ שֶׁל אוֹצָר כְּמוֹ שֶׁמְּאַרְנוּ אֶלָּא נִכְנָס וְיוֹצֵא בּוֹ וְעוֹשֶׂה שְׁבִיל בְּרַגְלָיו בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ:

טז כָּל שֶׁהוּא רְאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף הַמְּצוּיִין מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. כֵּיצַד. מְטַלְטְלִין אֶת הַתַּרְמוֹס הַיָּבֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְעִזִּים אֲבָל לֹא אֶת הַלַּח. אֶת הֶחָצָב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לִצְבָאִים. אֶת הַחַרְדָּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל לְיוֹנִים. אֶת הָעֲצָמוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַאֲכַל לִכְלָבִים. וְכֵן כָּל הַקִּלְפִּין וְהַגַּרְעִינִין הָרְאוּיִין לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְשֶׁאֵינָן רְאוּיִין אוֹכֵל אֶת הָאֹכֶל וְזוֹרְקָן לְאַחֲרָיו וְאָסוּר לְטַלְטְלָן. מְטַלְטְלִין בָּשָׂר חַי בֵּין תָּפֵל בֵּין מָלִיחַ מִפְּנֵי שֶׁרָאוּי לְאָדָם. וְכֵן דָּג מָלִיחַ. אֲבָל הַתָּפֵל אָסוּר לְטַלְטְלוֹ:

יז אֵין מְטַלְטְלִין שִׁבְרֵי זְכוּכִית אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכַל לְנַעֲמִיוֹת. וְלֹא חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכַל לְפִילִים. וְלֹא אֶת הַלּוּחַ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מַאֲכַל לְעוֹרְבִים. מִפְּנֵי שֶׁאֵין אֵלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מְצוּיִין אֵצֶל רֹב בְּנֵי אָדָם:

יח חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי זְרָדִין אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְטַלְטְלִין אוֹתָן וְאִם לָאו אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. חֲבִילֵי סִיאָה פּוּאָה וְאֵזוֹב וְקוֹרְנִית. הִכְנִיסָן לְעֲצִים אֵין מְסְתַּפֵּק מֵהֶם בְּשַׁבָּת. לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מְסְתַּפֵּק מֵהֶן. וְכֵן בַּאֲמִינְתָּא וְכֵן בְּפִיגָם וְכֵן בְּשִׁאָר מִינֵי תַּבְלִין:

יט אֵין גּוֹרְפִין מַאֲכַל מִלְּפָנֵי הַפָּטָם בֵּין בְּאֲבוּס שֶׁל כְּלִי בֵּין בְּאֲבוּס שֶׁל קַרְקַע. וְאֵין מְסַלְּקִין לַצְּדָדִין מִפְּנֵי הָרֹעִי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַשְׁוֶה גֻּמּוֹת. נוֹטְלִין מִלְּפָנֵי הַחֲמוֹר וְנוֹתְנִין לִפְנֵי הַשּׁוֹר. אֲבָל אֵין נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי הַשּׁוֹר וְנוֹתְנִין לִפְנֵי הַחֲמוֹר מִפְּנֵי שֶׁהַמַּאֲכָל שֶׁלִּפְנֵי הַשּׁוֹר מְטֻנָּף בְּרִירוֹ וְאֵין רְאוּי לְמַאֲכַל בְּהֵמָה אַחֶרֶת. וְכֵן עֲלִים שֶׁרֵיחָם רַע וּמְאוּסִין וְאֵין הַבְּהֵמָה אוֹכַלְתָּן אָסוּר לְטַלְטְלָן. לְפִיכָךְ תִּלְאֵי שֶׁל דָּגִים אָסוּר לְטַלְטְלוֹ וְשֶׁל בָּשָׂר מֻתָּר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כ אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל אֶת הַמֵּת בְּשַׁבָּת סָכִין אוֹתוֹ וּמְדִיחִין אוֹתוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָזִיזוּ בּוֹ אֵיבָר. וְשׁוֹמְטִין אֶת הַכַּר מִתַּחְתָּיו כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מֻטָּל עַל הַחוֹל בְּשְׁבִיל שֶׁיִּמַּתִּין וְלֹא יִסְרִיחַ. וּמְבִיאִין כְּלֵי מֵיקֵר וּכְלֵי מַתָּכוֹת וּמַנִּיחִין לוֹ עַל כְּרֵסוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּח. וּפוֹקְקִין אֶת נְקָבָיו

שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בָּהֶן הָרוּחַ. וְקוֹשְׁרִין אֶת הַלֶּחִי לֹא שֶׁיִּעָלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף. וְאֵין מְעַמְּצִין אֶת עֵינָיו בְּשַׁבָּת:

כא מֵת הַמֵּטָל בַּחַמָּה מַנִּיחַ עָלָיו כְּכָר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלוֹ. וְכֵן אִם נָפְלָה דְּלֵקָה בְּחָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מֵת מַנִּיחַ עָלָיו כְּכָר אוֹ תִּינוֹק וּמְטַלְטְלוֹ. וְאִם אֵין שָׁם כְּכָר וְלֹא תִּינוֹק מַצִּילִין אוֹתוֹ מִן הַדְּלֵקָה מִכָּל מָקוֹם שֶׁמָּא יָבֹא לְכַבּוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּהוּל עַל מֵתוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף. וְלֹא הִתִּירוּ לְטַלְטֵל בְּכִכָּר אוֹ תִּינוֹק אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מֵתוֹ:

כב הָיָה מֻטָּל בַּחַמָּה וְאֵין לָהֶם מָקוֹם לְטַלְטְלוֹ אוֹ שֶׁלֹּא רָצוּ לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ בָּאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבִים מִשְּׁנֵי צְדָדָיו. חַם לָהֶם מִלְּמַטָּה זֶה מַבִּיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ וְזֶה מֵבִיא מִטָּתוֹ וְיוֹשֵׁב עָלֶיהָ. חַם לָהֶם מִלְּמַעְלָה זֶה מֵבִיא מַחְצֶלֶת וּפוֹרֵשׂ עַל גַּבָּיו. וְזֶה מֵבִיא מַחְצֶלֶת וּפוֹרֵשׂ עַל גַּבָּיו. זֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ וְזֶה זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִשְׁמָט וְהוֹלֵךְ לוֹ וְנִמְצָא מְחִצָּה עֲשׂוּיָה מֵאֵלֶיהָ. שֶׁהֲרֵי מַחְצֶלֶת זֶה וּמַחְצֶלֶת זֶה גַּגֵּיהֶן סְמוּכוֹת זוֹ לָזוֹ וּשְׁנֵי קְצוֹתֵיהֶם עַל הַקַּרְקַע מִשְּׁנֵי צִדֵּי הַמֵּת:

כג מֵת שֶׁהִסְרִיחַ בְּבַיִת וְנִמְצָא מִתְבַּזֶּה בֵּין הַחַיִּים וְהֵם מִתְבַּזִּים מִמֶּנּוּ מֻתָּר לְהוֹצִיאוֹ לְכַרְמְלִית. גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהוּא (דברים יז יא) "לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל". וְאִם הָיָה לָהֶן מָקוֹם אַחֵר לָצֵאת בּוֹ אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ אֶלָּא מְנִיחִין אוֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ וְיוֹצְאִין הֵם:

פרק כז

א הַיּוֹצֵא חוּץ לִתְחוּם הַמְּדִינָה בְּשַׁבָּת לוֹקֶה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז כט) "אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". מָקוֹם זֶה הוּא תְּחוּם הָעִיר. וְלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה שִׁעוּר לִתְחוּם זֶה אֲבָל חֲכָמִים הֶעְתִּיקוּ שֶׁתְּחוּם זֶה הוּא חוּץ לִשְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּנֶגֶד מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְכָךְ אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא תֵצְאוּ חוּץ לְמַחֲנֶה. וּמִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם חוּץ לָעִיר אֶלָּא עַד אַלְפַּיִם אַמָּה אֲבָל חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה אָסוּר. שְׁאַלְפַּיִם אַמָּה הוּא מִגְרַשׁ הָעִיר:

ב נִמְצָאתָ לְמֵד שֶׁמֻּתָּר לְאָדָם בְּשַׁבָּת לְהַלֵּךְ אֶת כָּל הָעִיר כֻּלָּהּ אֲפִלּוּ הָיְתָה כְּנִינְוֵה. בֵּין שֶׁהָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה בֵּין שֶׁלֹּא הָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה. וְכֵן מֻתָּר לוֹ לְהַלֵּךְ חוּץ לָעִיר אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מֵרְבָּעוֹת כְּטַבְלָה מְרֻבַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁכָּר אֶת הַזָּוִיּוֹת. וְאִם יָצָא חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת עַד שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל. אֲבָל אִם יָצָא וְהִרְחִיק מִן הָעִיר יֶתֶר עַל שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה:

ג הַמְהַלֵּךְ חוּץ לִתְחוּם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים כְּגוֹן שֶׁקָּפַץ עַל גַּבֵּי עַמּוּדִים שֶׁגְּבוֹהִין עֲשָׂרָה וְאֵין בְּכָל אֶחָד מֵהֶן אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם יֵשׁ תְּחוּמִין לְמַעְלָה

מֵעֲשָׂרָה אוֹ אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. אֲבָל אִם הָלַךְ עַל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה הֲרֵי זֶה כִּמְהַלֵּךְ עַל הָאָרֶץ וְיֵשׁ אִסּוּר תְּחוּמִין שָׁם:

ד מִי שֶׁשָּׁבַת בְּדִיר שֶׁבַּמִּדְבָּר אוֹ בְּסַהַר אוֹ בְּמְעָרָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּרִבּוּעַ. וְכֵן הַשּׁוֹבֶת בְּבִקְעָה אֲפִלּוּ הָיָה יָשֵׁן בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא קָנָה שְׁבִיתָה יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ מִמְּקוֹמוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּרִבּוּעַ. הָיָה מְהַלֵּךְ בְּבִקְעָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ תְּחוּם שַׁבָּת מְהַלֵּךְ אַלְפַּיִם פְּסִיעוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת וְזֶה הוּא תְּחוּם שַׁבָּת:

ה הַמְהַלֵּךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ וְשָׁלְמָה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ דִּיר אוֹ סַהַר אוֹ מְעָרָה אוֹ בְּתוֹךְ הַמִּדִינָה אֵינוֹ מְהַלֵּךְ אֶלָּא עַד סוֹף מִדָּתוֹ. וְאֵין אוֹמְרִין הוֹאִיל וְכֻלְּתָה מִדָּתוֹ בְּתוֹךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁכָּלְתָה מִדָּתוֹ בְּמִקְצָת הָעִיר אוֹ בְּמִקְצָת הַמְּעָרָה אֲבָל אִם הָיְתָה אוֹתָהּ רְשׁוּת הַיָּחִיד מֻבְלַעַת בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁלּוֹ תֵּחָשֵׁב לוֹ כָּל אוֹתָהּ הָרְשׁוּת כְּאַרְבַּע אַמּוֹת וּמַשְׁלִימִין לוֹ אֶת הַשְּׁאָר:

ו כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁהָיָה אֶלֶף אַמָּה מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתוֹ אִם מִחוּץ לָעִיר עַד מְדִינָה אוֹ מְעָרָה שֶׁיֵּשׁ בְּאֹרְכָּהּ אֶלֶף אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מֵאֶלֶף מְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַמְּדִינָה אוֹ הַמְּעָרָה שֶׁפָּגַע בָּהּ וּמְהַלֵּךְ חוּצָה לָהּ אֶלֶף אַמָּה פָּחוֹת אַרְבַּע אַמּוֹת:

ז אֲבָל אִם הָיָה בַּמְּדִינָה אוֹ בַּמְּעָרָה שֶׁפָּגַע בָּהּ בְּתוֹךְ מִדָּתוֹ אֶלֶף אַמָּה וְאַמָּה אֵינוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ אֶלָּא אֶלֶף אַמָּה בִּלְבַד שֶׁהוּא תַּשְׁלוּם אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ:

ח מִי שֶׁכָּלְתָה מִדָּתוֹ בַּחֲצִי הָעִיר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְהַלֵּךְ אֶלָּא עַד סוֹף מִדָּתוֹ מַתִּיר לְטַלְטֵל בְּכָל הָעִיר עַל יְדֵי זְרִיקָה. וְכֵן מִי שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה וְהִקִּיפוּהוּ נָכְרִים מְחִצָּה בְּשַׁבָּת אֵינוֹ מְהַלֵּךְ בָּהּ אֶלָּא אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה. וּמֻתָּר לוֹ לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּחִצָּה עַל יְדֵי זְרִיקָה אִם הִקִּיפוּהָ לְשֵׁם דִּירָה:

ט מִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ לִכְנֹס לְמְדִינָה בֵּין שֶׁהָיָה בָּא בַּיִּם בֵּין שֶׁהָיָה בָּא בֶּחָרָבָה. אִם נִכְנַס בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה קָרוֹב לָעִיר קֹדֶם שֶׁיִּכָּנֵס הַשַּׁבָּת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַמְּדִינָה אֶלָּא בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה יִכָּנֵס וְיַהֲלֵךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ:

י הָיָה בָּא לְמְדִינָה וְיָשַׁן בַּדֶּרֶךְ וְלֹא נֵעוֹר אֶלָּא בְּשַׁבָּת וּכְשֶׁנֵּעוֹר מָצָא עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם הֲרֵי זֶה יִכָּנֵס וְיַהֲלֵךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ הָיְתָה לְהַלֵּךְ לְמְדִינָה זוֹ וּלְפִיכָךְ קָנָה שְׁבִיתָה עִם בְּנֵי הַמְּדִינָה כְּמוֹתָן שֶׁהֲרֵי נִכְנַס עִמָּהֶן בַּתְּחוּם:

יא מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת לֹא יִכָּנֵס שֶׁהָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְאָדָם תְּחִלָּתָן מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ. לְפִיכָךְ כֵּיוָן שֶׁיָּצָא חוּץ מִתְּחוּמוֹ אַמָּה אוֹ יֶתֶר יֵשֵׁב בִּמְקוֹמוֹ וְאֵין לוֹ לְהַלֵּךְ אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת מֵעֲמִידַת רַגְלָיו וְלַחוּץ. וְכֵן מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ חוּץ לִתְחוּם

הַמְּדִינָה אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת הֲרֵי זֶה לֹא יִכָּנֵס לָהּ אֶלָּא מְהַלֵּךְ מִמָּקוֹם שֶׁנִּכְנַס עָלָיו הַשַּׁבָּת וְהוּא עוֹמֵד בּוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה בִּלְבַד. וְאִם כָּלְתָה מִדָּתוֹ בְּמָקְצַת הָעִיר מְהַלֵּךְ עַד סוֹף מִדָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. הָיְתָה רַגְלוֹ אַחַת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם וְרַגְלוֹ אַחַת חוּץ לַתְּחוּם הֲרֵי זֶה יִכָּנֵס:

יב מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ כְּגוֹן שֶׁהוֹצִיאוּהוּ נָכְרִים אוֹ רוּחַ רָעָה אוֹ שֶׁשָּׁגַג וְיָצָא אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. חָזַר לְדַעַת אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הֶחְזִירוּהוּ כְּאִלּוּ לֹא יָצָא. וְאִם נְתָנוּהוּ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כְּגוֹן שֶׁנְּתָנוּהוּ נָכְרִים בַּדִּיר וְסַהַר וּמְעָרָה אוֹ בְּעִיר אַחֶרֶת יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ. וְכֵן אִם יָצָא לְאֶחָד מֵאֵלּוּ בִּשְׁגָגָה וְנִזְכַּר וְהוּא בְּתוֹכָן מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ:

יג יָצָא חוּץ לַתְּחוּם לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר שֶׁלֹּא לְדַעַת כְּגוֹן שֶׁהֶחְזִירוּהוּ נָכְרִים אוֹ רוּחַ רָעָה אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן אִם יָצָא חוּץ לַתְּחוּם לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד כְּגוֹן דִּיר וְסַהַר אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. הַמְפַרֵשׂ בַּיָּם הַגָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁשָּׁבַת בּוֹ מְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַסְּפִינָה כֻּלָּהּ וּמְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ:

יד מִי שֶׁיָּצָא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא לְדַעַת וְהֻקַּף בְּמִחְצָה בְּשַׁבָּת יֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ כָּל אוֹתָהּ הַמְּחִצָּה וְהוּא שֶׁלֹּא תִּהְיֶה יֶתֶר עַל אַלְפַּיִם אַמָּה. וְאִם הָיָה תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ מֻבְלָע מִקְצָתוֹ בְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ לְהַלֵּךְ אֶת כָּל הַמְּחִצָּה הֲרֵי זֶה נִכְנָס לִתְחוּמוֹ וְכֵיוָן שֶׁיִּכָּנֵס הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא יָצָא:

טו כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ אֶלָּא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אִם נִצְרַךְ לִנְקָבָיו הֲרֵי זֶה יוֹצֵא וּמַרְחִיק וְנִפְנֶה וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ. וְאִם נִכְנַס לְמִקְצַת תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בְּעֵת שֶׁיִּתְרַחֵק לְהִפָּנוֹת הוֹאִיל וְנִכְנַס יִכָּנֵס וּכְאִלּוּ לֹא יָצָא. וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא בַּתְּחִלָּה לְדַעַת אֲבָל אִם יָצָא לְדַעַת אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת:

טז כָּל מִי שֶׁיָּצָא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין כְּגוֹן הָעֵדִים שֶׁבָּאוּ לְהָעִיד עַל רְאִיַּת הַלְּבָנָה וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן מִמִּי שֶׁמָּתַר לוֹ לָצֵאת לְדָבָר מִצְוָה יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ. וְאִם הִגִּיעַ לְמְדִינָה הֲרֵי הוּא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר וְיֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ חוּץ לַמְּדִינָה:

יז הָיָה יוֹצֵא בִּרְשׁוּת וְאָמְרוּ לוֹ וְהוּא הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ כְּבָר נַעֲשֵׂית הַמִּצְוָה שֶׁיָּצָאתָ לַעֲשׂוֹת יֵשׁ לוֹ מִמְּקוֹמוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וְאִם הָיָה מִקְצָת תְּחוּם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ בִּרְשׁוּת מֻבְלָע בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמְּקוֹמוֹ הֲרֵי זֶה חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ וּכְאִלּוּ לֹא יָצָא. וְכָל הַיּוֹצְאִין לְהַצִּיל נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִיַּד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ מִן הַנָּהָר אוֹ מִן הַמַּפֹּלֶת יֵשׁ לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִמָּקוֹם שֶׁהִצִּילוּ בּוֹ. וְאִם הָיְתָה יַד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת תַּקִּיפָה וְהָיוּ מְפַחֲדִים לְשָׁבֹת בַּמָּקוֹם שֶׁהִצִּילוּ בּוֹ הֲרֵי אֵלּוּ חוֹזְרִין בְּשַׁבָּת לִמְקוֹמָן וּבִכְלֵי זֵינָן:

פרק כח

א כָּל בֵּית דִּירָה שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַמְּדִינָה אִם הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין הַמְּדִינָה שִׁבְעִים אַמָּה וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אַמָּה שֶׁהוּא צָלַע בֵּית סָאתַיִם הַמְרֻבַּעַת אוֹ פָּחוֹת מִזֶּה הֲרֵי זֶה מִצְטָרֵף לִמְדִינָה וְנֶחְשָׁב מִמֶּנָּה. וּכְשֶׁמּוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מוֹדְדִין חוּץ מִבֵּית דִּירָה זֶה:

ב הָיָה בַּיִת זֶה קָרוֹב לַמְּדִינָה בְּשִׁבְעִים אַמָּה וּבַיִת שֵׁנִי קָרוֹב לְבַיִת רִאשׁוֹן בְּשִׁבְעִים אַמָּה וּבַיִת שְׁלִישִׁי קָרוֹב לַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעִים אַמָּה וְכֵן עַד מַהֲלַךְ כַּמָּה יָמִים הֲרֵי הַכֹּל כִּמְדִינָה אַחַת וּכְשֶׁמּוֹדְדִין מוֹדְדִין מִבּוֹץ לַבַּיִת הָאַחֲרוֹן. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בֵּית דִּירָה זֶה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ יֶתֶר:

ג וְכֵן בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּירָה לְחַזָּנִין וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּירָה לְכֹהֲנֵיהֶם וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְהַגָּשֶׁר וְהַקֶּבֶר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְשָׁלֹשׁ מְחִצּוֹת שֶׁאֵין עָלֶיהָ תִּקְרָה וְיֵשׁ בָּהֶן אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְהַבַּרְגָּנִין וְהַבַּיִת הַבָּנוּי בַּיָּם וּשְׁתֵּי מְחִצּוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן תִּקְרָה וּמְעָרָה שֶׁיֵּשׁ בְּנָיָן עַל פִּיהָ וְיֵשׁ בָּהּ בֵּית דִּירָה. כָּל אֵלּוּ מִצְטָרְפִין עִמָּהּ אִם הָיוּ בְּתוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם. וּמֵאוֹתוֹ הַבַּיִת הַיּוֹצֵא רוֹאִין כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ עַל פְּנֵי כָּל הַמְּדִינָה וּמוֹדְדִין חוּץ לְאוֹתוֹ הַחוּט אַלְפַּיִם אַמָּה:

ד וְאֵלּוּ שֶׁאֵין מִצְטָרְפִין עִמָּהּ. שְׁתֵּי מְחִצּוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן תִּקְרָה אַף עַל פִּי שֶׁדָּרִין בֵּינֵיהֶן. וְהַגָּשֶׁר וְהַקֶּבֶר וּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהָאוֹצָרוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן בֵּית דִּירָה וְהַבּוֹר וְהַשִּׁיחַ וְהַמְּעָרָה וְהַשּׁוֹבָךְ וּבֵית שַׁבַּסְפִּינָה כָּל אֵלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן אֵין מִצְטָרְפִין עִמָּהּ:

ה הָיוּ שְׁתֵּי עֲיָרוֹת זוֹ סְמוּכָה לָזוֹ אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶן מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַת וּשְׁלִישׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם לָזוֹ וְשִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם לָזוֹ חוֹשְׁבִין שְׁתֵּיהֶן כְּעִיר אַחַת וְנִמְצֵאת כָּל עִיר מֵהֶן מְהַלֶּכֶת אֶת כָּל הָעִיר הַשֵּׁנִיָּה וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה. הָיוּ שְׁלֹשָׁה כְּפָרִים מְשֻׁלָּשִׁין אִם יֵשׁ בֵּין הָאֶמְצָעִי וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַחִיצוֹנִים אַלְפַּיִם אַמָּה אוֹ פָּחוֹת מִכָּאן וּבֵין הַשְּׁנַיִם הַחִיצוֹנִים מָאתַיִם שָׁלֹשׁ וּשְׁמוֹנִים פָּחוֹת שְׁלִישׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בֵּין כָּל אֶחָד מֵהֶן וּבֵין הָאֶמְצָעִי כְּשֶׁתִּרְאֶה אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בֵּינֵיהֶן מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַת אַמָּה וּשְׁלִישׁ הֲרֵי שֶׁלְּשְׁתָּן כִּמְדִינָה אַחַת וּמוֹדְדִין אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מִבּוֹץ לִשְׁלִשְׁתָּן. עִיר שֶׁהַקֻּפָּה וּלְבַסּוֹף יְשִׁבָה מוֹדְדִין לָהּ מִישִׁיבָתָהּ. יְשִׁבָה וּלְבַסּוֹף הַקֻּפָּה מוֹדְדִין לָהּ מֵחוֹמוֹתֶיהָ:

ו עִיר שֶׁהָיְתָה אֲרֻכָּה אוֹ מְרֻבַּעַת הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהּ אַרְבַּע זָוִיּוֹת שָׁווֹת מַנִּיחִין אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא וּמוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ. הָיְתָה עֲגֻלָּה עוֹשִׂין לָהּ זָוִיּוֹת וְרוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הוּא בְּתוֹךְ הַמְרֻבָּע וּמוֹדְדִין חוּץ מִצַּלְעוֹת אוֹתוֹ מְרֻבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ שֶׁנִּמְצָא מִשְׁתַּכֵּר הַזָּוִיּוֹת:

ז וְכֵן אִם הָיְתָה הָעִיר מְשֻׁלֶּשֶׁת אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ צְלָעוֹת רַבּוֹת מְרֻבָּעִין אוֹתָהּ וְאַחַר כָּךְ מוֹדְדִין חוּץ לַמְרֻבָּע אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וּכְשֶׁהוּא מְרֻבָּעָה מְרֻבָּעָה בְּרִבּוּעַ הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁתְּהֵא כָּל רוּחַ מִמֶּנָּה מְשׁוּכָה כְּנֶגֶד רוּחַ מֵרוּחוֹת הָעוֹלָם וּמְכֻוֶּנֶת כְּנֶגְדָּהּ׃

ח הָיְתָה רְחָבָה מִצַּד אֶחָד וּקְצָרָה מִצַּד אֶחָד רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא כֻּלָּהּ רְחָבָה. הָיְתָה עֲשׂוּיָה כְּמִין גַּ״ם אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲשׂוּיָה כְּקֶשֶׁת אִם יֵשׁ בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה מוֹדְדִין לָהּ מִן הַיֶּתֶר וְרוֹאִין אֶת כָּל הָרֹחַב שֶׁבֵּין הַיֶּתֶר וְהַקֶּשֶׁת כְּאִלּוּ הוּא מָלֵא בָּתִּים. וְאִם הָיָה בֵּין שְׁנֵי רָאשֶׁיהָ אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אֵין מוֹדְדִין לָהּ אֶלָּא מִן הַקֶּשֶׁת׃

ט עִיר שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל שִׂפַּת הַנַּחַל. אִם יֵשׁ לְפָנֶיהָ דַּקָּה רֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שִׂפַּת הַנַּחַל כְּדֵי שֶׁיַּעֲמְדוּ עָלֶיהָ וְיִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּנַּחַל נִמְצָא הַנַּחַל בְּכְלַל הָעִיר וּמוֹדְדִין לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה מִשִּׂפַּת הַנַּחַל הַשְּׁנִיָּה וְיֵעָשֶׂה הַנַּחַל כֻּלּוֹ בְּכְלַל הַמְּדִינָה מִפְּנֵי הַדַּקָּה הַבְּנוּיָה מִצַּדּוֹ. וְאִם לֹא הָיָה שָׁם דַּקָּה אֵין מוֹדְדִין לָהֶן אֶלָּא מִפֶּתַח בָּתֵּיהֶן וְנִמְצָא הַנַּחַל נִמְדָּד מִן הָאַלְפַּיִם שֶׁלָּהֶם׃

י יוֹשְׁבֵי צְרִיפִין אֵין מוֹדְדִין לָהֶן אֶלָּא מִפֶּתַח בָּתֵּיהֶן. וְאִם יֵשׁ שָׁם שָׁלֹשׁ חֲצֵרוֹת שֶׁל שְׁנֵי שְׁנֵי בָּתִּים הַקְּבוּעִים כֻּלָּם וּמְרֻבָּעִין אוֹתָהּ וְנוֹתְנִין לָהֶם אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ כִּשְׁאָר הָעֲיָרוֹת׃

יא אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֶבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה לֹא פָּחוֹת וְלֹא יֶתֶר וּבְחֶבֶל שֶׁל פִּשְׁתָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּשֵׁךְ יוֹתֵר מִדַּאי. הִגִּיעַ לְגַיְא אִם הָיָה רָחְבּוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה שֶׁיָּכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחֶבֶל הַמִּדָּה מַבְלִיעוֹ וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּעָמְקוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבַּעַת אַלְפַּיִם׃

יב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהָיָה חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ. אֲבָל אִם אֵין חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ אֵינוֹ מַבְלִיעוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה עָמְקוֹ אַלְפַּיִם אוֹ פָּחוֹת מִכֵּן׃

יג הָיָה גַּיְא מְעֻקָּם מְקֻדָּר וְעוֹלֶה מְקֻדָּר וְיוֹרֵד. הָיָה גַּיְא רָחָב מֵחֲמִשִּׁים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ הוֹלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ וּמַבְלִיעוֹ וְצוֹפֶה כְּנֶגֶד מִדָּתוֹ וְחוֹזֵר׃

יד הִגִּיעַ לְכֹתֶל אֵין אוֹמְרִים יִקֹּב אֶת הַכֹּתֶל אֶלָּא אוֹמֵד רָחְבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מוֹדְדוֹ מִדִּידָה יָפָה. וְאִם הָיָה חוּט הַמִּשְׁקֹלֶת יוֹרֵד כְּנֶגְדּוֹ מוֹדֵד רָחְבּוֹ מִדִּידָה יָפָה׃

טו הִגִּיעַ לְהַר אִם הָיָה הַר מִתְלַקֵּט מִמֶּנּוּ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּאֹרֶךְ חֲמֵשׁ אַמּוֹת מַבְלִיעוֹ וְחוֹזֵר לְמִדָּתוֹ. וְאִם הָיָה גָּבוֹהַּ הָרְבֵּה עַד שֶׁיִּתְלַקֵּט מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ מֶשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹמְדוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ כְּגוֹן שֶׁהָיָה רָחְבּוֹ יֶתֶר מֵחֲמִשִּׁים מְקֻדָּרוֹ מְעַט מְעַט. וְזֶה הוּא שֶׁאָמְרוּ מְקֻדָּרִין בֶּהָרִים׃

טז כֵּיצַד מְקֻדָּרִין בֶּהָרִים אוֹ בְּגַיְאוֹת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעָן. אוֹחֲזִין שְׁנַיִם חֶבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת הָעֶלְיוֹן אוֹחֵז קְצָתוֹ מִכְּנֶגֶד מַרְגְּלוֹתָיו וְהַתַּחְתּוֹן אוֹחֵז בַּקְצֵה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד לִבּוֹ וְחוֹזֵר

הָעֶלְיוֹן לַעֲמֹד בְּמָקוֹם הַתַּחְתּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן יוֹרֵד וּמַרְחִיק מִמֶּנּוּ מִדַּת הַחֶבֶל וְכֵן מִתְגַּלְגְּלִים וְהוֹלְכִין עַד שֶׁמּוֹדְדִין אֶת כֻּלּוֹ. וּכְשֶׁיֵּלֵךְ הַמּוֹדֵד לְהַבְלִיעַ הָהָר אוֹ הַגַּיְא לֹא יֵצֵא חוּץ לַתְּחוּם שֶׁלֹּא יִרְאוּ אוֹתוֹ הָעוֹבְרִים וְיֹאמְרוּ מִדַּת תְּחוּמִין בָּאָה לְכָאן:

יז אֵין סוֹמְכִין אֶלָּא עַל מְדִידַת אָדָם מֻמְחֶה שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִדַּת הַקָּרְקַע. הָיוּ לָנוּ תְּחוּמֵי שַׁבָּת מֻחְזָקִין וּבָא מֻמְחֶה וּמָדַד רִבָּה בַּתְּחוּם מֵהֶן וּמֹעֶט בַּתְּחוּם. שׁוֹמְעִין לוֹ בַּתְּחוּם שֶׁרִבָּה. וְכֵן אִם בָּאוּ שְׁנַיִם מֻמְחִין וּמָדְדוּ הַתְּחוּם אֶחָד רִבָּה וְאֶחָד מֹעֶט שׁוֹמְעִין לַמְרַבֶּה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְרַבֶּה יֶתֶר מִמִּדַּת אֲלַכְסוֹנָהּ שֶׁל עִיר:

יח כֵּיצַד. בְּעֵת שֶׁיְּרַבֶּה זֶה נֹאמַר שֶׁמָּא הָרִאשׁוֹן מִקֶּרֶן אֲלַכְסוֹן שֶׁל עִיר מָדַד הָאַלְפַּיִם וּלְפִיכָךְ מֹעֶט מִדָּתוֹ וְנִמְצָא צָלַע הַתְּחוּם בֵּינוֹ וּבֵין הַמְּדִינָה פָּחוֹת מֵאַלְפַּיִם. וְזֶה הָאַחֲרוֹן מָדַד אַלְפַּיִם מִצָּלַע הַמְּדִינָה. וְאֵין מַחֲזִיקִין עַל הָרִאשׁוֹן שֶׁטָּעָה בְּיוֹתֵר עַל זֶה. לְפִיכָךְ אִם רִבָּה זֶה הָאַחֲרוֹן יֶתֶר עַל הָרִאשׁוֹן אֲפִלּוּ בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים אַמָּה בְּקֵרוּב שׁוֹמְעִין לוֹ. בְּיוֹתֵר עַל זֶה אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ:

יט אֲפִלּוּ עֶבֶד אֲפִלּוּ שִׁפְחָה נֶאֱמָנִין לוֹמַר עַד כָּאן תְּחוּם הַשַּׁבָּת. וְנֶאֱמָן הַגָּדוֹל לוֹמַר זָכוּר אֲנִי שֶׁעַד כָּאן הָיֵינוּ בָּאִים בְּשַׁבָּת כְּשֶׁהָיִיתִי קָטָן. וְסוֹמְכִין עַל עֲדוּתוֹ בְּדָבָר זֶה. שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר לְהַחֲמִיר אֶלָּא לְהָקֵל מִפְּנֵי שֶׁשִּׁעוּר אַלְפַּיִם אַמָּה מִדִּבְרֵיהֶם:

פרק כט

א מִצְוַת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת בִּדְבָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ ח) "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ". כְּלוֹמַר זָכְרֵהוּ זְכִירַת שֶׁבַח וְקִדּוּשׁ. וְצָרִיךְ לְזָכְרֵהוּ בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ. בִּכְנִיסָתוֹ בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּבִיצִיאָתוֹ בְּהַבְדָּלָה:

ב וְזֶה הוּא נֹסַח קִדּוּשׁ הַיּוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָּנוּ וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

ג וְזֶה הוּא נֹסַח הַהַבְדָּלָה. בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל:

ד עִקַּר הַקִּדּוּשׁ בַּלַּיְלָה. אִם לֹא קִדֵּשׁ בַּלַּיְלָה בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד מְקַדֵּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ. וְאִם לֹא הִבְדִּיל בַּלַּיְלָה מַבְדִּיל לְמָחָר וּמַבְדִּיל וְהוֹלֵךְ עַד סוֹף יוֹם שְׁלִישִׁי. אֲבָל אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל הָאוֹר אֶלָּא בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת בִּלְבַד:

ה אָסוּר לְאָדָם לֶאֱכל אוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן מִשֶּׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם עַד שֶׁיְּקַדֵּשׁ. וְכֵן מִשֶּׁיָּצָא הַיּוֹם אָסוּר לוֹ לְהַתְחִיל לֶאֱכל וְלִשְׁתּוֹת וְלַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אוֹ לִטְעֹם כְּלוּם עַד שֶׁיַּבְדִּיל. וְלִשְׁתּוֹת מַיִם מֻתָּר. שָׁכַח אוֹ עָבַר וְאָכַל וְשָׁתָה קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ אוֹ קֹדֶם שֶׁיַּבְדִּיל הֲרֵי זֶה מְקַדֵּשׁ וּמַבְדִּיל אַחַר שֶׁאָכַל:

ו מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וּלְהַבְדִּיל עַל הַיַּיִן. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִבְדִּיל בַּתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס. וּמֵאַחַר שֶׁיַּבְדִּיל וְיֹאמַר בֵּין קֹדֶשׁ לְחל מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִבְדִּיל עַל הַכּוֹס. וּמְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ. וְאֵינוֹ נוֹטֵל אֶת יָדָיו עַד שֶׁיְּקַדֵּשׁ:

ז כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. לוֹקֵחַ כּוֹס שֶׁהוּא מַחֲזִיק רְבִיעִית אוֹ יֶתֶר וּמְדִיחוֹ מִבִּפְנִים וְשׁוֹטְפוֹ מִבַּחוּץ וּמְמַלְּאֵהוּ יַיִן וְאוֹחֲזוֹ בִּימִינוֹ וּמַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח אוֹ יֶתֶר וְלֹא יְסַיֵּעַ בִּשְׂמֹאל. וּמְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ. וּמְנָהֵג פָּשׁוּט בְּכָל יִשְׂרָאֵל לִקְרוֹת בַּתְּחִלָּה פָּרָשַׁת (בראשית ב א) "וַיְכֻלּוּ" וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ וְשׁוֹתֶה מְלֹא לֻגְמָיו וּמַשְׁקֶה לְכָל בְּנֵי חֲבוּרָה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְאוֹכֵל:

ח אֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעֻדָּה. כֵּיצַד. לֹא יְקַדֵּשׁ בְּבַיִת זֶה וְיֹאכַל בְּבַיִת אַחֵר. אֲבָל אִם קִדֵּשׁ בְּזוּית זוֹ אוֹכֵל בְּזוּית שְׁנִיָּה. וְלָמָּה מְקַדְּשִׁין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִפְּנֵי הָאוֹרְחִין שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין שָׁם:

ט הָיָה מִתְאַוֶּה לַפַּת יוֹתֵר מִן הַיַּיִן אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ יַיִן הֲרֵי זֶה נוֹטֵל יָדָיו תְּחִלָּה וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּמְקַדֵּשׁ וְאַחַר כָּךְ בּוֹצֵעַ וְאוֹכֵל. וְאֵין מַבְדִּילִין עַל הַפַּת אֶלָּא עַל הַכּוֹס:

י מִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן בְּלֵילֵי שַׁבָּת וְשָׁכַח וְנָטַל יָדָיו קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ הֲרֵי זֶה מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת וְאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אַחַר שֶׁנָּטַל יָדָיו לִסְעֻדָּה. וּמִצְוָה לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קֹדֶם שֶׁיִּסְעֹד סְעֻדָּה שְׁנִיָּה. וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא קִדּוּשָׁא רַבָּה. מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן בְּלָבַד וְשׁוֹתֶה וְאַחַר כָּךְ יִטֹּל יָדָיו וְיִסְעֹד. וְאָסוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּטְעֹם כְּלוּם קֹדֶם שֶׁיְּקַדֵּשׁ. וְגַם קִדּוּשׁ זֶה לֹא יִהְיֶה אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעֻדָּה:

יא יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס עֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְנְסָה הַשַּׁבָּת. וְכֵן מַבְדִּיל עַל הַכּוֹס מִבְּעוֹד יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן הִיא שַׁבָּת. שֶׁמִּצְוַת זְכִירָה לְאָמְרָהּ בֵּין בִּשְׁעַת כְּנִיסָתוֹ וּיצִיאָתוֹ בֵּין קֹדֶם לְשָׁעָה זוֹ כְּמַעַט:

יב מִי שֶׁהָיָה אוֹכֵל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהוּא בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה פּוֹרֵס מַפָּה עַל הַשֻּׁלְחָן וּמְקַדֵּשׁ וְגוֹמֵר סְעֻדָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. הָיָה אוֹכֵל בְּשַׁבָּת וְיָצָא הַשַּׁבָּת וְהוּא בְּתוֹךְ סְעֻדָּתוֹ גּוֹמֵר סְעֻדָּתוֹ וְנוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל הַכּוֹס וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּיל עָלָיו. וְאִם הָיָה בְּתוֹךְ הַשְּׁתִיָּה פּוֹסֵק וּמַבְדִּיל וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִשְׁתִיָּתוֹ:

יג הָיָה אוֹכֵל וְגָמַר אֲכִילָתוֹ עִם הַכְנָסַת שַׁבָּת מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס שֵׁנִי. וְלֹא יְבָרֵךְ וְיְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס אֶחָד שֶׁאֵין עוֹשִׂין שְׁתֵּי מִצְוֹת בְּכוֹס אֶחָד. שֶׁמִּצְוַת קִדּוּשׁ וּמִצְוַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שְׁתֵּי מִצְוֹת שֶׁל תּוֹרָה הֵן:

יד אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא עַל הַיַּיִן הָרָאוּי לְנַסֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. לְפִיכָךְ אִם נִתְעָרֵב בּוֹ דְּבַשׁ אוֹ שְׁאוֹר אֲפִלּוּ כְּטִפַּת הַחַרְדָּל בְּחָבִית גְּדוֹלָה אֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו. כָּךְ אָנוּ מוֹרִין בְּכָל הַמַּעֲרָב. וְיֵשׁ מִי שֶׁמַּתִּיר לְקַדֵּשׁ עָלָיו וְאוֹמֵר לֹא נֶאֱמַר הַיַּיִן הָרָאוּי לְנַסֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא לְהוֹצִיא יַיִן שֶׁרֵיחוֹ רַע אוֹ מְגֻלֶּה אוֹ מְבֻשָּׁל שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עַל אֶחָד מֵהֶן:

טו יַיִן שֶׁטַּעֲמוֹ טַעַם חֹמֶץ אַף עַל פִּי שֶׁרֵיחוֹ רֵיחַ יַיִן אֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְכֵן שְׁמָרִים שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶן מַיִם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טַעַם יַיִן אֵין מְקַדְּשִׁין עֲלֵיהֶן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁנָּתַן עַל הַשְּׁמָרִים שְׁלֹשָׁה מַיִם וְהוֹצִיא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה. אֲבָל אִם הוֹצִיא אַרְבָּעָה הֲרֵי זֶה יַיִן מָזוּג וּמְקַדְּשִׁין עָלָיו:

טז כְּלִי שֶׁהָיָה מָלֵא יַיִן אֲפִלּוּ מַחֲזִיק כַּמָּה רְבִיעִיּוֹת אִם שָׁתָה מִמֶּנּוּ מְעַט הֲרֵי זֶה פְּגָמוֹ וְנִפְסַל וְאֵין מְקַדְּשִׁין עַל הַשְּׁאָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּשְׁיוּרֵי כוֹסוֹת:

יז יַיִן שֶׁרֵיחוֹ רֵיחַ חֹמֶץ וְטַעֲמוֹ טַעַם יַיִן מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְכֵן יַיִן מָזוּג. וְכֵן יֵין צְמוּקִים מְקַדְּשִׁין עָלָיו וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ צְמוּקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן לַחְלוּחִית שֶׁאִם יִדְרֹךְ אוֹתָן יֵצֵא מֵהֶן דִּבְשָׁן. וְכֵן יַיִן חָדָשׁ מִגִּתּוֹ מְקַדְּשִׁין עָלָיו. וְסוֹחֵט אָדָם אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים וּמְקַדֵּשׁ עָלָיו בִּשְׁעָתוֹ. מְדִינָה שֶׁרֹב יֵינָהּ שֵׁכָר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּסוּל לְקִדּוּשׁ מֻתָּר לְהַבְדִּיל עָלָיו הוֹאִיל וְהוּא חֲמַר הַמְּדִינָה:

יח כְּשֵׁם שֶׁמְּקַדְּשִׁין בְּלֵילֵי שַׁבָּת וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כָּךְ מְקַדְּשִׁין בְּלֵילֵי יָמִים טוֹבִים וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵיהֶן וּבְמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁכֻּלָּם שַׁבְּתוֹת ה' הֵן. וּמַבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי יָמִים טוֹבִים לְחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב. אֲבָל אֵין מַבְדִּילִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת:

יט נֹסַח קִדּוּשׁ יוֹם טוֹב. בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן בָּחַר בָּנוּ וַיְגַדְּלֵנוּ רָצָה בָנוּ וַיְפָאֲרֵנוּ. וַתִּתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה אוֹ חַג הַשָּׁבוּעוֹת אוֹ חַג הַסֻּכּוֹת זְמַן חֵרוּתֵנוּ אוֹ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ אוֹ זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ בְּאַהֲבָה זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשְׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. וְאִם חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מַזְכִּיר שַׁבָּת וְחוֹתֵם כְּדֶרֶךְ שֶׁחוֹתֵם בַּתְּפִלָּה מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

כ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמֵר. וְתִתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ בְּאַהֲבָה זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד בָּרוּךְ אַתָּה ה' מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן. וְאִם חָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת חוֹתֵם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן כְּדֶרֶךְ שֶׁחוֹתֵם בַּתְּפִלָּה:

כא בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן כְּבְשַׁבָּת. וְאִם אֵין לוֹ יַיִן אוֹ שֶׁהָיָה מִתְאַוֶּה לְפַת מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב מְקַדֵּשׁ קִדּוּשָׁא רַבָּא כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּקַדֵּשׁ בְּשַׁבָּת:

כב כֵּיצַד מְבָרְכִין בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת. בַּתְּחִלָּה מְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן. וְאַחַר כְּךָ מְקַדֵּשׁ קִדּוּשׁ יוֹם טוֹב. וְאַחַר כְּךָ מְבָרֵךְ עַל הַנֵּר. וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּיל וְחוֹתֵם בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ. וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ:

כג כָּל לֵילֵי יוֹם טוֹב וּבְלֵיל יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹמְרִים שֶׁהֶחֱיָנוּ. וּבְשִׁבְיעִי שֶׁל פֶּסַח אֵין מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּכְבָר בֵּרַךְ עַל הַזְּמַן בְּתְחִלַּת הַפֶּסַח:

כד סֵדֶר הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ עַל הַבְּשָׂמִים וְאַחַר כָּךְ עַל הַנֵּר. וְכֵיצַד מְבָרֵךְ עַל הַנֵּר, בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וְאַחַר כָּךְ מַבְדִּיל:

כה אֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר עַד שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרוֹ כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר בֵּין מַטְבֵּעַ מְדִינָה זוֹ לְמַטְבֵּעַ מְדִינָה אַחֶרֶת. וְאֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁסְּתָם מְסַבָּתָן לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. וְאֵין מְבָרְכִין לֹא עַל הַנֵּר שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְלֹא עַל הַנֵּר שֶׁל מֵתִים:

כו יִשְׂרָאֵל שֶׁהִדְלִיק מֵעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִין עָלָיו. עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵין מְבָרְכִין עָלָיו. הָיָה מְהַלֵּךְ חוּץ לַכְּרָךְ וְרָאָה אוֹר אִם רֹב אַנְשֵׁי הַכְּרָךְ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אֵינוֹ מְבָרֵךְ וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ. אוּר שֶׁל כִּבְשָׁן שֶׁל תַּנּוּר וְשֶׁל כִּירַיִם לְכַתְּחִלָּה לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו. הַגָּחָלִים אִם כְּשֶׁיַּכְנִיס קַיְסָם בֵּינֵיהֶן דּוֹלֵק מֵאֲלֵיהֶן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן. אוּר שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ אִם יֵשׁ שָׁם אָדָם חָשׁוּב שֶׁמַּדְלִיקִים בִּשְׁבִילוֹ מְבָרְכִין עָלָיו. שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם יֵשׁ שָׁם חַזָּן שֶׁהוּא דָּר שָׁם מְבָרְכִין עָלָיו. וַאֲבוּקָה לְהַבְדָּלָה מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר. וְאֵין מְחַזְּרִין עַל הָאוּר כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּחַזְּרִין עַל כָּל הַמִּצְוֹת אֶלָּא אִם יֵשׁ לוֹ מְבָרְכִין עָלָיו:

כז אוּר שֶׁהֻדְלַק בְּשַׁבָּת לְחוֹלֶה וּלְחַיָּה מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת. אוּר שֶׁהֻקְדַּח מִן הָעֵצִים וּמִן הָאֲבָנִים מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁהִיא הָיְתָה תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בִּימֵי אָדָם. אֲבָל אֵין מְבָרְכִין עָלָיו בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין מְבָרְכִין בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים אֶלָּא עַל אוּר שֶׁשָּׁבַת. אַף עַל פִּי שֶׁהֻדְלַק לְחוֹלֶה אוֹ לְחַיָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהֲרֵי שָׁבַת מֵעֲבֵרָה:

כח יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶמְצַע שַׁבָּת אוֹמֵר בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁאוֹמֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁסֵּדֶר הַהַבְדָּלוֹת הוּא מוֹנֶה. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ לֹא עַל הַבְּשָׂמִים וְלֹא עַל הַנֵּר. וְכֵן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים:

כט וְלָמָּה מְבָרְכִים עַל הַבְּשָׂמִים בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפֶשׁ דּוֹאֶבֶת לִיצִיאַת שַׁבָּת מְשַׂמְּחִין אוֹתָהּ וּמְיַשְּׁבִין אוֹתָהּ בְּרֵיחַ טוֹב:

פרק ל

א אַרְבָּעָה דְּבָרִים נֶאֶמְרוּ בְּשַׁבָּת. שְׁנַיִם מִן הַתּוֹרָה. וּשְׁנַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְהֵן מְפֹרָשִׁין עַל יְדֵי הַנְּבִיאִים. שֶׁבַּתּוֹרָה (שמות כ ז) "זָכוֹר" וְ (דברים ה יא) "שָׁמוֹר". וְשֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ עַל יְדֵי הַנְּבִיאִים כָּבוֹד וְעֹנֶג שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יג) "וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג וְלִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד":

ב אֵיזֶהוּ כָּבוֹד זֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים שְׁמִצְוָה עַל אָדָם לִרְחֹץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּחַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת וּמִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹשֵׁב בְּכֹבֶד רֹאשׁ מִיַּחֵל לְהַקְבָּלַת פְּנֵי הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שֶׁהוּא יוֹצֵא לְקִרְאַת הַמֶּלֶךְ. וַחֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מְקַבְּצִין תַּלְמִידֵיהֶן בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמִתְעַטְּפִים וְאוֹמְרִים בּוֹאוּ וְנֵצֵא לְקִרְאַת שַׁבָּת הַמֶּלֶךְ:

ג וּמִכְּבוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁיִּלְבַּשׁ כְּסוּת נְקִיָּה. וְלֹא יִהְיֶה מַלְבּוּשׁ הַחֹל כְּמַלְבּוּשׁ הַשַּׁבָּת. וְאִם אֵין לוֹ לְהַחֲלִיף מְשַׁלְשֵׁל טַלִּיתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא מַלְבּוּשׁוֹ כְּמַלְבּוּשׁ הַחֹל. וְעֶזְרָא תִּקֵּן שֶׁיְּהוּ הָעָם מְכַבְּסִים בַּחֲמִישִׁי מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת:

ד אָסוּר לִקְבֹּעַ סְעֻדָּה וּמִשְׁתֶּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וּמֻתָּר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. וְאַף עַל פִּי כֵן מִכְּבוֹד הַשַּׁבָּת שֶׁיְּמַנַּע אָדָם מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה מִלִּקְבֹּעַ סְעֻדָּה כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל:

ה מְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לִכְזַיִת. וְכֵן מְסַדֵּר שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לִכְזַיִת. כְּדֵי לְכַבְּדוֹ בִּכְנִיסָתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ. וְצָרִיךְ לְתַקֵּן בֵּיתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וְיִהְיֶה נֵר דָּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֶאֱכֹל וּמִטָּה מֻצַּעַת שֶׁכָּל אֵלּוּ לִכְבוֹד שַׁבָּת הֵן:

ו אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אָדָם חָשׁוּב בְּיוֹתֵר וְאֵין דַּרְכּוֹ לְקַח דְּבָרִים מִן הַשּׁוּק וְלֹא לְהִתְעַסֵּק בְּמְלָאכוֹת שֶׁבַּבַּיִת חַיָּב לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת בְּגוּפוֹ שֶׁזֶּה הוּא כְּבוֹדוֹ. חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים מֵהֶם מִי שֶׁהָיָה מְפַצֵּל הָעֵצִים לְבַשֵּׁל בָּהֶן. וּמֵהֶן מִי שֶׁהָיָה מְבַשֵּׁל אוֹ מוֹלֵחַ בָּשָׂר אוֹ גוֹדֵל פְּתִילוֹת אוֹ מַדְלִיק נֵרוֹת. וּמֵהֶן מִי שֶׁהָיָה יוֹצֵא וְקוֹנֶה דְּבָרִים שֶׁהֵן לְצֹרֶךְ הַשַּׁבָּת מִמַּאֲכָל וּמַשְׁקֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ. וְכָל הַמַּרְבֶּה בְּדָבָר זֶה הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח:

ז אֵיזֶהוּ עֹנֶג זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן תַּבְשִׁיל שֶׁמֵּן בְּיוֹתֵר וּמַשְׁקֶה מְבֻשָּׂם לְשַׁבָּת הַכֹּל לְפִי מָמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם. וְכָל הַמַּרְבֶּה בְּהוֹצָאַת שַׁבָּת וּבְתִקּוּן מַאֲכָלִים רַבִּים וְטוֹבִים הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. וְאִם אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת אֶפִלּוּ לֹא עָשָׂה אֶלָּא שֶׁלֶק וְכֵיוֹצֵא בּוֹ מִשּׁוּם כְּבוֹד שַׁבָּת הֲרֵי זֶה עֹנֶג שַׁבָּת. וְאֵינוֹ חַיָּב לְהָצֵר לְעַצְמוֹ וְלִשְׁאל מֵאֲחֵרִים כְּדֵי לְהַרְבּוֹת בְּמַאֲכָל בְּשַׁבָּת. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים עָשֹׂה שַׁבַּתְּךָ חֹל וְאַל תִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת:

ח מִי שֶׁהָיָה עָנֹג וְעָשִׁיר וַהֲרֵי כָּל יָמָיו כְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת מַאֲכָל שַׁבָּת מִמַּאֲכָל הַחל. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת מִשְׁנֶה זְמַן הָאֲכִילָה אִם הָיָה רָגִיל לְהַקְדִּים מְאֻחֵר וְאִם הָיָה רָגִיל לְאַחֵר מַקְדִּים:

ט חַיָּב אָדָם לֶאֱכל שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת בְּשַׁבָּת אַחַת עַרְבִית וְאַחַת שַׁחֲרִית וְאַחַת בְּמִנְחָה. וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּא יִפְחֹת מֵהֶן כְּלָל. וַאֲפִלּוּ עָנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה סוֹעֵד שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. וְאִם הָיָה חוֹלֶה מֵרֹב הָאֲכִילָה אוֹ שֶׁהָיָה מִתְעַנֶּה תָּמִיד פָּטוּר מִשָּׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת. וְצָרִיךְ לִקְבֹּעַ כָּל סְעֻדָּה מִשְּׁלְשָׁתָן עַל הַיַּיִן וְלִבְצֹעַ עַל שְׁתֵּי כִּכָּרוֹת. וְכֵן בְּיָמִים טוֹבִים:

י אֲכִילַת בָּשָׂר וּשְׁתִיַּת יַיִן בְּשַׁבָּת עֹנֶג הוּא לוֹ. וְהוּא שֶׁהָיְתָה יָדוֹ מַשֶּׂגֶת. וְאָסוּר לִקְבֹּעַ סְעֻדָּה עַל הַיַּיִן בְּשַׁבָּת וּבְיָמִים טוֹבִים בְּשִׁעַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֶלָּא כָּךְ הָיָה מִנְהָג הַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים מִתְפַּלֵּל אָדָם בְּשַׁבָּת שַׁחֲרִית וּמוּסָף בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיָבוֹא לְבֵיתוֹ וְיִסְעֹד סְעֻדָּה שְׁנִיָּה וְיֵלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ יִקְרָא וְיִשְׁנֶה עַד הַמִּנְחָה וְיִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְאַחַר כָּךְ יִקְבַּע סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית עַל הַיַּיִן וְיֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת:

יא אָסוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיְּהַלֵּךְ בְּעֵרְבֵי שַׁבָּתוֹת יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת מִתְּחִלַּת הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְעוֹד הַיּוֹם רַב וְיָכִין סְעֻדָּה לְשַׁבָּת. שֶׁהֲרֵי אֵין אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ יוֹדְעִין שֶׁהַיּוֹם יָבוֹא כְּדֵי לְהָכִין לוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם הָיָה מִתְאָרֵחַ אֵצֶל אֲחֵרִים שֶׁהֲרֵי מְבַיְּשָׁן מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הֵכִינוּ לָהֶן דָּבָר הָרָאוּי לְאוֹרְחִין:

יב אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ בְּצָרָה מִן הַצָּרוֹת שֶׁהַצִּבּוּר מִתְעַנִּין וּמַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֵין מִתְעַנִּין וְלֹא מַתְרִיעִין בְּשַׁבָּת. וְלֹא בְּיָמִים טוֹבִים. חוּץ מֵעִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת אוֹ נָהָר אוֹ סְפִינָה הַמִּטָּרְפֶת בַּיָּם שֶׁמַּתְרִיעִין עֲלֵיהֶן בְּשַׁבָּת לְעָזְרָן וּמִתְחַנְּנִין וּמְבַקְּשִׁין עֲלֵיהֶן רַחֲמִים:

יג אֵין צָרִין עַל עֲיָרוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת. כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעַת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה עֲלֵיהֶן וְלֹא יְהִיוּ מְבֹהָלִים וּטְרוּדִים בְּשַׁבָּת. אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו קֹדֶם הַשַּׁבָּת וְלֹא יִצְטַעֵר יֶתֶר מִדַּאי. וְלִדְבַר מִצְוָה מַפְלִיג בַּיָּם אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּפוֹסֵק עִמּוֹ לִשְׁבּת וְאֵינוֹ

שׁוֹבֵת. וּמִצּוֹר לְצִידוֹן וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת מֻתָּר לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא יַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת כָּלָל אֵין מַפְלִיגִין:

יד תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה מֵעֹנֶג שַׁבָּת הוּא. לְפִיכָךְ עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הַבְּרִיאִים מְשַׁמְּשִׁין מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת. וּמֻתָּר לִבְעל בְּתוּלָה לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת וְאֵין בָּזֶה לֹא מִשּׁוּם חוֹבֵל וְלֹא מִשּׁוּם צַעַר לָהּ:

טו הַשַּׁבָּת וַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת כָּל אַחַת מִשְּׁתֵּיהֶן שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד שְׁאָר כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְהַשַּׁבָּת הִיא הָאוֹת שֶׁבֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵינֵינוּ לְעוֹלָם. לְפִיכָךְ כָּל הָעוֹבֵר עַל שְׁאָר הַמִּצְוֹת הֲרֵי הוּא בִּכְלַל רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הַמְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא הֲרֵי הוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וּשְׁנֵיהֶם כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לְכָל דִּבְרֵיהֶם. לְפִיכָךְ מְשַׁבֵּחַ הַנָּבִיא וְאוֹמֵר (ישעיה נו ב) "אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹּאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ" וְגוֹ'. וְכָל הַשּׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת כְּהִלְכָתָהּ וּמְכַבְּדָהּ וּמְעַנְּגָהּ כְּפִי כֹּחוֹ כְּבָר מְפֹרָשׁ בַּקַּבָּלָה שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה יֶתֶר עַל הַשָּׂכָר הַצָּפוּן לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח יד) "אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי ה' דִּבֵּר".